

Møteinnkalling

Sør-Hålogaland bispedømmeråd

2024-2027

Møtedato: 24.10.2025 kl. 09:00

Møtested: Comfort Hotel Bodø

Arkivsak: 23/03494

Mulige forfall meldes snarest til Omar Paal Aardal, oa865@kirken.no.

, 23.10.2025

Omar Paal Aardal
Sekretær

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Møteinnkalling

Sør-Hålogaland bispedømmeråd

2024-2027

Møtedato: 24.10.2025 kl. 09:00 – 15.00

Møtested: Comfort Hotel Bodø, Bodø

Arkivsak: 23/03494

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf 477 55 207 eller e-post oa865@kirken.no.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær.

Åpningsord v/ Irene Sandnes.

SAKSLISTE

Godkjenning av innkalling og saksliste

43/25 Godkjenning av innkalling og saksliste Sør-Hålogaland
bispedømmeråd 24. oktober 2025

Godkjenning av protokoll

44/25 Godkjenning av protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd
17. september 2025

Saker til behandling

45/25 Opprettelse av prosjekt Sannhet og forsoning i Sør-
Hålogaland bispedømme fra 2025 (saksordfører Trond
Gustavson)

46/25 Høring-forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i
kirkeordningen (saksordfører Kurt Solstrøm)

47/25 Høring – Opprettelse av pite- og lulesamisk
kategorialmenighet (saksordfører Magnus Sivertsen
Sørvig)

48/25 Økonomirapport per august 2025 (saksordfører Lars Evan
Lauritzen)

49/25 Høring om endringer i kirkevalgreglene m.m. (saksordfører
Helga Kjellevold)

50/25

Høring - regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet (saksordfører Tore Christiansen)

Orienteringssaker

51/25

Orienteringssaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025

- Personaloversikt oktober 2025 – *Unntatt offentlighet*
- Møte med styret for stiftelsen bispedømmerådets eiendommer (kl. 12.00-13.00)

Referatsaker

52/25

Referatsaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025

Orientering fra råd og utvalg der rådet er representert

- Kirkerådet
- Samisk kirkeråd
- Ungdommens kirkemøte
- Arbeidsgruppe ungdomsdemokrati Sør-Hålogaland
- Evt. andre råd/utvalg der rådet er representert
- Biskopens kvarter

Bodø, 16.10.2025

Lars Evan Lauritzen
leder

Ole Christian Erikstad
stiftsdirektør

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Omar Paal Aardal	421	23/03495-136	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
43/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Godkjenning av innkalling og saksliste Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025

Vedlegg:
Møteinnkalling og saksliste Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24.10.2025

Forslag til vedtak
Innkalling og saksliste Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025 godkjennes

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Møteinnkalling Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Møtedato: 24.10.2025 kl. 09:00 – 15.00

Møtested: Comfort Hotel Bodø, Bodø

Arkivsak: 23/03494

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf 477 55 207 eller e-post oa865@kirken.no.
Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed fra møtesekretær.

Åpningsord v/ Irene Sandnes.

SAKSLISTE

Godkjenning av innkalling og saksliste

43/25 Godkjenning av innkalling og saksliste Sør-Hålogaland
bispedømmeråd 24. oktober 2025

Godkjenning av protokoll

44/25 Godkjenning av protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd
17. september 2025

Saker til behandling

45/25 Opprettelse av prosjekt Sannhet og forsoning i Sør-
Hålogaland bispedømme fra 2025 (saksordfører Trond
Gustavson)

46/25 Høring-forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i
kirkeordningen (saksordfører Kurt Solstrøm)

47/25 Høring – Opprettelse av pite- og lulesamisk
kategorialmenighet (saksordfører Magnus Sivertsen
Sørvig)

48/25 Økonomirapport per august 2025 (saksordfører Lars Evan
Lauritzen)

49/25 Høring om endringer i kirkevalgreglene m.m. (saksordfører
Helga Kjellevold)

50/25

Høring - regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet (saksordfører Tore Christiansen)

Orienteringssaker

51/25

Orienteringssaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025

- Personaloversikt oktober 2025 – *Unntatt offentlighet*
- Møte med styret for stiftelsen bispedømmerådets eiendommer (kl. 12.00-13.00)

Referatsaker

52/25

Referatsaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025

Orientering fra råd og utvalg der rådet er representert

- Kirkerådet
- Samisk kirkeråd
- Ungdommens kirkemøte
- Arbeidsgruppe ungdomsdemokrati Sør-Hålogaland
- Evt. andre råd/utvalg der rådet er representert
- Biskopens kvarter

Bodø, 16.10.2025

Lars Evan Lauritzen
leder

Ole Christian Erikstad
stiftsdirektør

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Omar Paal Aardal	421	23/03495-137	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
44/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Godkjenning av protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17. september 2025

Vedlegg:

Protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025

Saksorientering

Forslag til vedtak

Protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17. september 2025 godkjennes

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Møteprotokoll

Sør-Hålogaland bispedømmeråd

2024-2027

Møtedato: 17.09.2025 kl. 09:00
Møtested: Digitalt møte på Teams
Arkivsak: 23/03494

Til stede: Lars Evan Lauritzen (Åpen folkekirke)
Helga Kjellevoid (Nominasjonskomiteens liste)
Regine Vetleseter Strangstad (Nominasjonskomiteens liste)
Irene Sandnes (Åpen folkekirke)
Trond Gustavson (Nominasjonskomiteens liste)
Magnus Sivertsen Sørvig (Åpen folkekirke)
Tore Christiansen (lek kirkelig tilsatt repr.)
Karianne Egeberg Gullfjell (geistlig repr.),
Svein Valle (biskop)

Møtende Øystein Rykkelid (Bønnelista) for Eli Augestad Vikdal
varamedlemmer: Andrine Øvervoll Eivik (samisk repr.) for Kurt Solstrøm

Forfall: Eli Augestad Vikdal
Kurt Solstrøm

Andre: Ole Christian Erikstad (stiftsdirektør)
Trine Nordvik Løkås (HR-sjef)
Christian Claussen (leder Sør-Hålogaland ungdomsråd) sak 39/25
Anne Grethe Sivertsen (rådgiver) sak 39/25
Brita Bye (rådgiver) sak 38/25
Omar Aardal (rådgiver/møtesekretær)

Protokollfører: Omar Aardal

SAKSLISTE	Side
Godkjenning av innkalling og saksliste	
<u>36/25</u> Godkjenning av møteinnkalling og saksliste Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025	3
Godkjenning av protokoll	
<u>37/25</u> Godkjenning av protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd 11.06.2025	3
Saker til behandling	
<u>38/25</u> Pite- og lulesamisk kategorialmenighet - innspill i forkant av høring	4
<u>39/25</u> Ungdomsrådet og Ungdommens kirketing - samtale	4
<u>40/25</u> Bispedømmerådet som strategisk organ	5
Orienteringssaker	
<u>41/25</u> Orienteringssaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025	5
Referatsaker	
<u>42/25</u> Referatsaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025	6

Godkjenning av innkalling og saksliste**36/25 Godkjenning av møteinnkalling og saksliste Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	17.09.2025	36/25

Forslag til vedtak

Møteinnkalling og saksliste Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025 godkjennes

Møtebehandling**Votering**

Enstemmig

Sør-Hålogaland bispedømmeråds vedtak

Møteinnkalling og saksliste Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025 godkjennes

Godkjenning av protokoll**37/25 Godkjenning av protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd 11.06.2025**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	17.09.2025	37/25

Forslag til vedtak

Protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd 11.06.2025 godkjennes

Møtebehandling**Votering**

Enstemmig

Sør-Hålogaland bispedømmeråds vedtak

Protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd 11.06.2025 godkjennes

Saker til behandling**38/25 Pite- og lulesamisk kategorialmenighet - innspill i forkant av høring**

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	17.09.2025	38/25

Forslag til vedtak

Ingen innstilling

Møtebehandling

Kirkerådet skal sende ut høringssak om Pite- og lulesamisk kategorialmenighet. Bispedømmerådet samtalte om utkast til høringsnotat og ba egen representant ta synspunkter med i Kirkerådets møte 18. september.

Ingen votering eller vedtak.

39/25 Ungdomsrådet og Ungdommens kirketing - samtale

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	17.09.2025	39/25

Forslag til vedtak

Ingen innstilling

Møtebehandling

Planlagt ungdomsting 29.-31. august ble avlyst på grunn av få påmeldte. På denne bakgrunn hadde leder i Sør-Hålogaland ungdomsråd Christian Claussen bedt bispedømmerådet om en samtale og vurdering av situasjonen.

Det ble avklart at valgte medlemmer i ungdomsrådet sitter til det er avholdt nytt ungdomsting.

Ved eventuelt behov for suppleringsvalg kan bispedømmerådet godkjenne dette etter uttalelse (forslag) fra ungdomsrådet. (jfr. Regler om ungdomsdemokrati i Den norske kirke § 2, siste ledd)

Videre ble det samtalt om hva som kan gjøres for å styrke rekrutteringen til ungdomsdemokratiet.

Momenter som var oppe:

- Vurdering av tid og sted for ungdomsting
- Klar definering av ansvar for å spre informasjon og forespørre kandidater
- Informasjonsmateriell (f.eks. video)
- Samrådsmøte med tema ungdom?

Ingen votering eller vedtak.

40/25 Bispedømmerådet som strategisk organ

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	17.09.2025	40/25

Forslag til vedtak

Ingen innstilling

Møtebehandling

Samtale om bispedømmerådets rolle som strategisk organ.

Ingen votering eller vedtak.

Orienteringssaker

41/25 Orienteringssaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	17.09.2025	41/25

Forslag til vedtak

Orienteringssaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025 tas til orientering

Møtebehandling

- Samiske Kirkedager, Alta, 27.-29. juni – Svein/Lars
- Konsultasjon om kvensk kirkeliv, Nordreisa, 1.-2. sept. – Trond
- Personalsituasjonen – stiftsdirektør/HR-sjef
- Protokoll representantskap Kirkens bymisjon Nordland
- Stiftelsen bispedømmerådets eiendommer – godkjent årsregnskap 2024

Votering

Enstemmig

Sør-Hålogaland bispedømmeråds vedtak

Orienteringssaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025 tas til orientering

Referatsaker

42/25 Referatsaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	17.09.2025	42/25

Forslag til vedtak

Referatsaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025 tas til orientering

Møtebehandling

Biskopens kvarter

Votering

Enstemmig

Sør-Hålogaland bispedømmeråds vedtak

Referatsaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 17.09.2025 tas til orientering

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Brita Bye	727	25/02301-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
45/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Opprettelse av prosjekt Sannhet og forsoning i Sør-Hålogaland bispedømme fra 2025

Saksordfører: Trond Gustavson

Vedlegg:

NordSalten Avis _ NuorttaSálto Avijssa 30. mai 2025

Biskopens kommentar på uttalelser fra Árran-direktør Filip Mikkelsen

Saksorientering

Under Sør- Hålogaland bispedømmeråds besøk på Arran mai 2025 utfordret daglig leder Filip Mikkelsen bispedømmerådet og kirken til å ta ansvar for eget forsoningsarbeid med den samiske befolkningen. Det handler om på hvilke områder Den norske kirke i Sør-Hålogaland har bidratt til fornorskning, både direkte og indirekte, og på hvilke områder vi fremdeles kan spore urett. Mikkelsen så et behov for å få mer forskning og dokumentasjon på hva som kirken har bidratt til når det gjelder fornorskning. Vedlagt er avisoppslag fra NordSalten Avis fra 30. mai 2025, som omtaler dette, samt biskopens kommentar på uttalelsen fra Mikkelsen.

I Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport side 506 vises det til at *kirken og de kirkelige utdanningsinstitusjonene har en selvstendig rolle i prosessen for å ta et oppgjør med fortiden og forholde seg til religiøsitet og åndelighet fra et samisk, kvensk og skogfinsk perspektiv. Kommisjonen mener det hviler et stort ansvar på kirken med sin rolle i fornorskningen til å bidra til videre forsoning.*

Med utgangspunkt i Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, oppfordringen fra Mikkelsen, Kirkerådets handlingsplan samt bispedømmets eget strategidokument, ønsker biskop Svein Valle at det opprettes et prosjekt med en prosjektleder som tar for seg forsoningsarbeidet i Sør-Hålogaland bispedømme. Bispedømmerådet får herved denne saken opp til behandling for å kunne ta stilling til eventuell opprettelse av prosjektet, mandat og økonomiske rammer.

Det foreslås en tidsramme for prosjektet som strekker seg fra høsten 2025 til februar 2028, med forarbeid høsten 2025, hovedperiode 2026-2027 og avslutning med konferanse februar 2028 under Samisk kulturuke. Prosjektets hovedfokus er Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, dialog mellom kirken og samiske miljøer og lokalt forsoningsarbeid. Prosjektet skal gi økt kunnskap i kirken om fornorskningen og spesielt om den uretten kirken har begått mot den samiske befolkningen. Når det gjelder forskningsarbeid om kirkens bidrag til fornorskningen, som Mikkelsen også peker på, er dette en oppgave som også må sees på sammen med kirken nasjonalt og utdanningsinstitusjonene og således ikke del av det foreslåtte prosjektet.

Det er et mål at prosjektet skal bidra til et arbeid med sannhet og forsoning som kan fortsette i kirken og i lokalsamfunnene våre etter at prosjektperioden er slutt. I prosjektperioden vil det arbeides gjennom lokale prosjektgrupper i bispedømmets prostier, ledet av prosten. Disse gruppene får ansvar for å iverksette og lede tiltak og samarbeid mellom kirken og samiske miljøer i prosjektperioden, som kan føre til at prosjektets målsettinger blir nådd.

Det kan også nevnes at i forbindelse med arbeidet med det nasjonale tusenårsjubileet i 2030, som markerer at det er 1000 år siden slaget på Stiklestad og som var en symbolsk milepæl i Norges nasjonsdannelse og kristning, har året 2027 «Tilhørighet» som overskrift. Det foreslåtte prosjektet vil være viktig også her, da den uretten som er begått mot samene fra kirken og majoritetsbefolkningen vil være et viktig og nødvendig perspektiv inn mot jubileumsfeiringen.

Målsettinger

- Prosjektet skal gi økt kunnskap om samenes historie og livsforståelse i vårt område, og spesielt om kirkas rolle og ansvar i fornorskningen. Det skal formidle kunnskap om dette fra Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og andre kilder.
- Prosjektet skal skape dialog mellom kirken og samiske institusjoner og foreninger, miljøer og enkeltpersoner. Det skal gi anledning til å lytte til fortellinger om tap og smerte som koloniseringen har skapt. Disse fortellingene må tas imot med respekt og empati.
- Prosjektet skal bidra til et oppgjør med kirkens rolle og bidrag i fornorskningen, og synliggjøre tap og smerte som dette har ført til i de samiske befolkningene. Det skal være med på å gjenopprette den verdighet som koloniseringen fratok den samiske befolkningen.
- Prosjektet skal bidra til at samisk livsforståelse og fromhet kan inspirere og fornye kirkens tro, teologi og gudstjenesteliv. Det skal bidra til økt anerkjennelse av de verdiene som ligger i samisk språk, kultur og virkelighetsforståelse.

Arbeidsmåte

Målgruppen: Lokalmenighetene, de samiske miljøene og lokalsamfunnene.

Gjennom foredrag, seminarer og åpne folkemøter, ulike kulturarrangementer og lignende formidle kunnskap om samisk historie og fornorskningen, og spesielt kunnskap om kirkens rolle og ansvar i fornorskningen.

Det er et mål å bidra til en konkretisering og en dypere forståelse av kirkens rolle og ansvar i fornorskningen. Vi ønsker å løfte fram den kompetansen som allerede finnes lokalt, og samtidig bidra til ny og fordypet kunnskap om dette.

Organisering

Svein Malmbekk har sagt seg villig til å være prosjektleder i perioden høsten 2025 til februar 2028. Han har allerede gjort et større forarbeid med planlegging av prosjektet. Sammen med biskop Svein Valle og rådgiver diakoni Brita Bye skal han lede arbeidet i prosjektperioden.

Prostene leder prosjektgruppen i sine prostier. De knytter til seg ressurspersoner de ønsker å samarbeide med i planleggingen og gjennomføringen av prosjektet. Disse ressurspersonene må kunne bidra til dialog og samarbeid mellom kirkelige og samiske miljøer i lokalsamfunnene.

Prosjektleder knytter til seg en ressursgruppe bestående av personer med samisk kompetanse. Denne gruppen møtes fortrinnsvis på Teams.

Etter mai 2025 har prosjektleder med biskop, stiftsdirektør og rådgiver Brita Bye gjort et forarbeid for å planlegge en mulig vei videre for prosjektet.

Prosjektet har også vært drøftet i prostemøtet, det har vært gjort enkeltsamtaler med prostene, samt samtaler med Filip Mikkelsen og andre ressurspersoner innen samiske miljøer i bispedømmet.

Skisse til tidsplan for prosjektperioden høsten 2025 – februar 2028:

Høsten 25:

- 24. oktober. Bispedømmerådet vedtar prosjektet.
- Oktober/ november: Brev sendes til alle proster der de bes om å opprette lokale grupper.
- Etablere lokale gruppe, som igjen etablerer kontakt med samiske institusjoner, miljøer og enkeltpersoner. Et sted å begynne kan være å samarbeide om feiringen av 6. februar 2026.

Våren 26: Utarbeide planer for tiltak som ønskes gjennomført i prosjektperioden.

Høsten 26-27: Gjennomføring av tiltak. Evaluere tiltakene mot slutten av 2027.

Februar 28: Konferanse og sluttrapport for prosjektet.

Gjennom hele prosjektperioden tenkes det gjennomført Teams-møter hvert semester med prostegruppen som ledere for de lokale prosjektgruppene. Prostemøtene vil også være naturlige anledninger til å følge utviklingen i prosjektet.

Økonomi:

Estimert kostnad for prosjektperioden høst 2025-februar 2028:

Tiltak	2025	2026	2027	2028	Sum
Prosjektleder 30 % - lønnsutgifter	30 000	85 000	85 000	15 000	215 000
Prosjektleder - driftsutgifter	20 000	40 000	40 000	10 000	110 000
Fysiske møter arbeidsgruppen	0	30 000	30 000	0	60 000
Prostivise seminarer (8 prostier)	0	160 000	160 000	0	320 000
Konferanse februar 2028	0	0	0	120 000	120 000
Sum	50 000	315 000	315 000	145 000	825 000

Det må arbeides videre med hvordan prosjektet kan knyttes opp mot Nasjonaljubileet 2030, og om det kan søkes om støtte til prosjektet fra ulike instanser.

Forslag til vedtak

Sør-Hålogaland bispedømmeråd vedtar at Prosjekt sannhet og forsoning opprettes med de rammer som er skissert i saksfremlegget.

Ber kirka ta et oppgjør med egen historie

Utfordret bispedømmerådet under besøk på Arran.

Tekst: Bård Eriksen

Under Sør-Hålogaland bispedømmeråds besøk ved Arran julevåse guovdaj 15. mai, kom direktør Filip Mikkelsen med en tydelig oppfordring til Den norske kirke:

Gå lenger enn beklagelse og unnskyldning – be om tilgivelse.

– Kirka må selv dokumentere konkrete handlinger på hva den har gjort i forsoningsprosessen, sa Mikkelsen i sitt innlegg, og pekte på behovet for en konkret og åpen erkjennelse av kirkens handlinger og historiske rolle.

Han viste til at mange samer har delt sine erfaringer i rapporten fra Samhets- og forsoningskommisjonen, men etterlyste en tilsvarende vilje fra kirkens side.

– Det må være likeverdighet og likevekt i historiefortellingen. Når samiske stemmer har delt sine konkrete historier, må også stor-samfunnet – og også kirken – gjøre det samme, sa han.

Foreslår nasjonal markering

Direktøren loftet også fram et konkret forslag om en nasjonal gudstjeneste, der Den norske kirke legger til rette for en felles markering med fokus på sine egne handlinger, forsoning og tilgivelse.

– Jeg tenker at det avholdes en gudstjeneste i Nidarosdomen, der kirkens øverste ledelse, ved preses, ber om unnskyldning for sine handlinger og tilgivelse. Samtidig at alle menigheter i landet holder lokale gudstjenester samtidig med fokus på forsoning og lokalt

Biskop og direktør: Biskop Svein Valle og Arran-direktør Filip Mikkelsen i samtale under bispedømmerådets besøk. Foto: Bård Eriksen

ansvar. Det vil gi tyngde, og gjøre forsoningsarbeidet mer troverdig, sa Mikkelsen.

Et åndelig ansvar

Han understreket at nettopp kirka – som en åndelig institusjon – har et særskilt ansvar:

– Det er flott at kirka kommer med tiltak, ber om unnskyldning og beklagelser, sa han og henviste til 32 tiltak kirken har utarbeidet.

– Men det er ikke tilstrekkelig. Kirkens urett i forsoningsstiden må med. Det handler ikke bare om politikk eller symbolikk, det handler om sann erkjennelse

om uretten som er begått.

Mikkelsen pekte til slutt på at dette ikke bare gjelder kirken, men også kommuner, fylkeskommuner og øvrige offentlige aktører som har vært del av forsoningsprosessen.

– Men jeg mener kirka må gå først, og legge grunnlaget for selvanskelse. Det er mitt budskap til dere i dag.

Biskop Svein Valle har ikke besvart avisas henvendelse om kommentar til oppfordringen Sør-Hålogaland bispedømmeråd fikk under besøket på Arran.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd besøkte Arran tidligere denne måneden. Foto: Privat

Svarfaldvatnet i Steigen, en vakker soldag. Vårfelelsen finnes absolutt. Foto: Liv Tove Arney

Ukens bilde

TEMA FOR JUNI:
«SOMMERVIBBER»

NordSalten Avis ønsker innsendte bilder fra våre lesere – enten du er proff med speilrefleks, eller hobbyfotograf med mobilkamerat. Vi velger ut et bilde som blir publisert i ukens papiravis, og som også er med i månedstrekningen av to flax-lodd.

Skriv med en kort bildelekt (1-2 setninger) – hvor det er, eller hva som skjer, og hvem som skal fotokrediteres.

Bildet sendes til post@nordsalten.no, og merkes med «ukens bilde» i emnefeltet.

From: "Svein Valle" <SV679@kirken.no>
Sent: Thu, 16 Oct 2025 12:53:52 +0200
To: "Omar Paal Aardal" <oa865@kirken.no>
Subject: Fwd: Ønsker kommentar på uttalelser fra Árran-direktør Filip Mikkelsen

Hei Omar, jeg gav et skriftlig svar. Se nedenfor:

Hilsen Svein
Sendt fra min iPad

Videresendt melding:

Fra: "Svein Valle" </O=EXCHANGELABS/OU=EXCHANGE ADMINISTRATIVE GROUP (FYDIBOHF23SPDLT)/CN=RECIPIENTS/CN=80354F0F23034E9DADE63D9224D78327-SV679>
Dato: 29. mai 2025 kl. 12:13:00 CEST
Emne: SV: Ønsker kommentar på uttalelser fra Árran-direktør Filip Mikkelsen

Hei Bård!

Beklager så mye at dette svaret kommer sent, det glapp for meg. Ser at du har publisert fra besøket vårt.

Her er uansett mitt svar i tilfelle du vil gjøre en oppfølging:

1. Utfordringen fra Mikkelsen er på sin plass. Mye har vært sagt og skrevet om kirkens rolle, men kirken har i for liten grad gjort denne dokumenteringen selv. Hvordan vi skal gå frem i et dokumentasjonsarbeid vet jeg ennå ikke. Vi i Sør-Hålogaland bispedømme vil forsøke å finne en god metode for å finne mer ut om vår rolle i fornorskingen, og hvilke konkrete handlinger som kirken er ansvarlig for. For forsoningens skyld er det viktig at så mye som mulig kommer på bordet.
2. Jeg synes forslaget om en nasjonal gudstjeneste er bra, og at det samtidig som det er gudstjeneste i nasjonalhellogdommen, Nidarosdomen, også er markeringer i alle landets kirker.
3. Jeg mener at kirken på et eller annet tidspunkt må be om tilgivelse. Kirken har vært med som premissleverandør og aktiv deltager i fornorskingen, det må vi ta ansvar for. Derfor er dokumentering også viktig, slik at vi faktisk vet hva vi må be om tilgivelse for.
4. I Sør-Hålogaland bispedømme har vi ansvar for det lulesamiske språkområde. Vi har bidratt til at vi har hatt et lulesamisk kirkelivsprosjekt noen år. Nå jobber vi aktivt for at dette skal videreføres som en pite- og lulesamisk kategorialmenighet. Dette ser vi også i lys av det ansvar vi har etter sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. En kategorialmenighet vil få ansvar for bevaring av lule- og petesamisk språk, kultur og

trosutøvelse i rammen av Den norske kirke. I tillegg til at pite- og lulesamer over hele landet vil få mulighet til kirkelige seremonier på sitt eget språk, så vil en slik kategorialmenighet bidra til å fremme samisk kultur og livsanskuelse. I tillegg har vi nå en nasjonal handlingsplan som vi, sammen med nasjonalkirken, skal følge opp videre.

Med vennlig hilsen / Varrudagáj

Svein Valle

Biskop / Bisspa

DEN NORSKE KIRKE - VUONA GIRKKO

Sør-Hålogaland bispedømme - Oarje-Hålogalánda bisspaguovllo

Telefon direkte: 412 58 625

Sentralbord: 75 54 85 50

E-post: sv679@kirken.no

Web: <http://kirken.no/shbd>

Fra: Bård Eriksen NordSalten Avis <bard@nordsalten.no>

Sendt: onsdag 21. mai 2025 10:33

Til: Svein Valle <SV679@kirken.no>

Emne: Ønsker kommentar på uttalelser fra Árran-direktør Filip Mikkelsen

Hei

Under Sør-Hålogaland bispedømmeråds besøk ved Árran julevsáme guovdásj 15. mai kom direktør Filip Mikkelsen med en tydelig oppfordring til Den norske kirke:

Han ba blant annet kirken gå lenger enn unnskyldning og beklagelse, og i stedet be om tilgivelse for sin rolle i fornorskningen. Mikkelsen etterlyste også en konkret og åpen dokumentasjon av kirkens historiske handlinger, og foreslo en nasjonal markering med gudstjenester i Nidarosdomen og i landets menigheter med tema fornorskning og forsoning.

NordSalten Avis ønsker med bakgrunn i dette å stille følgende spørsmål:

1. Hvordan stiller biskopen seg til oppfordringen om at kirken selv bør dokumentere konkrete handlinger i fornorskningen – og legge egne ressurser i dette arbeidet?
2. Hva tenker du om forslaget om en nasjonal gudstjeneste med felles markering for tilgivelse og forsoning?
3. Mener biskopen at kirken bør be om tilgivelse, i tillegg til de unnskyldningene og beklagelsene som allerede er gitt?
4. Hvordan vurderer biskopen kirkens videre ansvar i oppfølgingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid?

Vi imøteser gjerne et skriftlig svar innen fredag kl 10.00.

--

Med vennlig hilsen
Bård Eriksen
Ansvarlig redaktør og daglig leder
Tlf: 90204131
NuorttaSálto Avijssa / NordSalten Avis

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Brita Bye	635	25/02609-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
46/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Høring-forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen

Saksordfører: Kurt Solstrøm

Høring - forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen

Høringsmottakere for samiske bestemmelser i kirkeordningen

Høringsmottakere

Høringsnotat - forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen

Høring om forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen - retting av lenke samisk utvalgs rapport

Saksorientering

Bakgrunn:

Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Sør-Hålogaland biskop er høringsinstanser på høringen «Forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen» med høringsfrist 21.11.2025.

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering. (KM 10/22). Vedtaket inkluderte et punkt som sier at samisk kirkeliv skal styrkes. (vedtakspunkt 1i). Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg (heretter omtalt som Samisk utvalg) for å utrede hvordan samisk kirkeliv kan styrkes (Sak KR 97/22).

Utvalget fikk et omfattende mandat, og ble blant annet bedt om å vurdere følgende:

- Om det samiske kirkedemokratiet og strukturene rundt dette bør videreføres som i dag eller endres, herunder om det bør etableres en egen samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet.
- Om organiseringen av samisk kirkeliv bør videreføres som i dag eller endres, herunder et eventuelt behov for ytterligere kategorialmenigheter.
- Om det er behov for endringer i Den norske kirkes regler som berører forvaltningsområdet for samisk språk.
- Om det er behov for justeringer av gjeldende regelverk om sammensetning og valgordning av Samisk kirkeråd og Samisk kirkelig valgmøte.

Samisk utvalg la frem sin sluttrapport i mars 2024, og kom der med en rekke forslag til tiltak for å styrke samisk kirkeliv i Den norske kirke. Det første av disse er følgende:

Kirkeordningen kompletteres med en eller flere bestemmelser om samers rettigheter i Den norske kirke.

Dette punktet er utdypet i rapporten, hvor det heter:

Samisk utvalg mener at gjeldende rett ikke godt nok ivaretar samers rettigheter i Den norske kirke, og at rettighetene dermed bør styrkes. Utvalget foreslår at Den norske kirke innarbeider en eller flere bestemmelser i kirkeordningen som styrker samers rettigheter i Den norske kirke. Utvalget mener at det vil være viktig at rettighetene forankres i kirkeordningen ettersom den utgjør kirkens grunnlov.

På bakgrunn av dette mener utvalget at det bør fastsettes i kirkeordningen at kirken skal legge til rette for at det samiske folk kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sin rett til selvbestemmelse i Den norske kirken. Etter utvalgets syn vil det være hensiktsmessig at sentrale rettigheter konkretiseres ytterligere gjennom egne bestemmelser, eksempelvis opp mot rett til samisk språk i kirken, at kirken binder seg til å støtte og fremme samisk kultur og samiske tradisjoner i kirken, og at det fastsettes at Den norske kirken skal legge til rette for at samiske kristne tradisjoner skal ivaretas og utvikles. Utvalget mener også at den foreslåtte bestemmelsen/de foreslåtte bestemmelsene bør kunne utgjøre grunn for Den norske kirke å støtte samer når deres individuelle og/eller kollektive tingsrettslige rettigheter utfordres eller krenkes. (Rapport fra Samisk utvalg s.41).

Bakgrunnen for Samisk utvalgs forslag er grunnlovsendringene i 2012 som avvirket statskirkeordningen, samt lovendring i 2017 som opprettet Den norske kirke som et eget rettssubjekt. Ettersom Den norske kirke ikke lenger er en del av staten, er den ikke lenger forpliktet på de urfolksrettigheter samer har ifølge internasjonale konvensjoner og norsk lovverk og som staten er forpliktet til å oppfylle. Kirken kan likevel påta seg en moralsk plikt til å bidra til at samers rettigheter ivaretas i kirkelig sammenheng og at kirken, som del av sivilsamfunnet, ser til at staten oppfyller sine forpliktelser.

Samisk utvalg mener at dagens formulering i kirkeordningen ikke er tilstrekkelig og foreslår derfor at den konkretiseres. Utvalget peker særlig på fire rettighetsområder:

- Språk
- Kultur og tradisjon
- Selvbestemmelse
- Støtte til samiske rettighetsforkjempere

Den norske kirke ønsker å synliggjøre og fremme den rikdommen som finnes i samisk språk, kultur og åndelighet. Dette avspeiles i gjeldende kirkeordnings bestemmelse i § 28 om at en av Kirkemøtets oppgaver er å «verne og fremme samisk kirkeliv».

Det er en naturlig konsekvens og videreføring av Den norske kirkes arbeid med samisk kirkeliv at det samiske innslaget i Den norske kirke også blir reflektert i en egen paragraf i kirkeordningen. Kirkerådet støtter forslaget om en nyformulert bestemmelse i kirkeordningen, men en slik bestemmelse bør fortsatt holdes på et overordnet nivå.

Kirkens moralske forpliktelse til å se til at samenes urfolksrettigheter blir fulgt opp både innad i kirken og i samfunnet som helhet, ble uttrykt av Kirkemøtet i 2014 i saken om Den norske kirke og menneskerettighetene (KM 9/14). Kirkemøtet uttrykte her blant annet at menneskerettigheter har en juridisk og moralsk side. De forplikter (juridisk) først og fremst stater, men menneskerettigheter forplikter også hver enkelt kristen og kirken. Om urfolk uttalte Kirkemøtet:

Den norske kirke har et særlig ansvar for å løfte fram urfolks rettigheter generelt, og det samiske folks rettigheter spesielt. (...) Den norske kirke har i de senere år tatt et oppgjør med sin egen historiske rolle overfor det samiske folk. Den forsoningsprosessen som har begynt, må videreføres i et sterkt engasjement for urfolks rettigheter, nasjonalt og internasjonalt, gjennom å bidra til at brudd på urfolks rettigheter ikke fortsetter.

Dette bør etter Kirkerådets mening gis et mer overordnet uttrykk enn dagens formulering i kirkeordningen § 28.

Som en oppfølging av dette forslaget, foreslår Kirkerådet en fanebestemmelse i kirkeordningen, som slår fast at samisk kirkeliv er en integrert og likeverdig del av Den norske kirke. Kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk og kultur, samt medvirkning i kirkedemokratiet, kan sikres og utvikles i kirken.

Videre foreslår Kirkerådet bestemmelser om samisk språk i kirkeordningen, som gjengir tilsvarende formuleringer i språklova og sameloven.

Høringsspørsmålene:

Nedenfor gjengis de forslag til paragrafer som fremkommer av høringen, samt stiftsdirektørens forslag til svar og kommentarer fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd.

1. Bør følgende paragraf tas inn i kirkeordningen? (ja/nei/ingen mening)

§ XX Samisk kirkeliv

Samisk kirkeliv er en integrert og likeverdig del av Den norske kirke. Kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk, kultur og medvirkning i kirkedemokratiet sikres og utvikles i kirken.

Svar: Ja

Kommentar fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd:

Sør-Hålogaland bispedømmeråd mener det bør være en egen paragraf om samisk kirkeliv i kirkeordningen.

Vi mener at Den norske kirke i dag fortsatt har en vei å gå for at samisk kirkeliv er en integrert og likeverdig del av Den norske kirke.

Som innspill til fanebestemmelser vil bispedømmerådet nevne at det bør gjelde likeverdighet for alle samiske språkgrupper.

I dag er det sør-, lule- og nordsamisk språk som formelt ivaretas i Den norske kirke.

Pite- og umesamisk kirkeliv eksisterer i svært liten grad, kun i form av spredte og usammenhengende markeringer ved enkelte gudstjenester og merkedager. Kirken har til nå i praksis ikke anerkjent ume- og pitesamisk kirkeliv som likeverdig og heller ikke brukt ressurser på å styrke eller utvikle et likeverdig ume- og pitesamisk kirkeliv. Ser vi bort fra de siste fire årenes lokale kirkelivsprosjekt i lulesamisk område, er situasjonen også vært litt av det samme for lulesamisk kirkeliv. Jfr. Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport kap. 18.

Paragrafen «*Samisk kirkeliv er en integrert og likeverdig del av Den norske kirke. Kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk, kultur og medvirkning i kirkedemokratiet sikres og utvikles i kirken*» må følges opp ved at det etableres nødvendige samiske strukturer som på egne premisser kan ivareta samisk kirkeliv i direkte møte med samiske kirkemedlemmer.

Den samme retten og det samme likeverdet bør gjelde for alle samer uten forskjellsbehandling mellom språkområder og uavhengig av bosted.

Formuleringen om at kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk, kultur og medvirkning i kirkedemokratiet sikres og utvikles, beskriver i begrenset grad dagens virkelighet. Uten at dette følges opp gjennom strukturer og valgordninger som sikrer samers

rett til selvrepresentasjon og reell selvbestemmelse på alle nivåer og i alle kirkelige organer, vil asymmetrien overfor samene fortsette.

2. Bør følgende paragraf tas inn i kirkeordningen? (Ja/nei/ingen mening)

§ 42 a. Språk

Bokmål og nynorsk er likeverdige skriftspråk i kirkelige organer. For kirkelige organer som opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, anvendes språklovas regler om statsorgan for så vidt gjelder den administrative delen av virksomheten.

Samiske språk og norsk er likeverdige språk.

Enhver har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner.

Svar: Ja

Kommentar fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd:

Formuleringen «*Enhver har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner*» kan virke uklar.

Menes det her at enhver, både medlemmer av Den norske kirke og ikke-medlemmer, bosatt i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk?

Eller har enhver, både medlemmer av Den norske kirke og ikke-medlemmer og uavhengig av bosted, rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk? Dette enten ved at de selv oppsøker en menighet i en språkutviklings- eller språkvitaliseringskommune, eller på bestilling fra ansatte i en av menighetene i en språkutviklings- eller språkvitaliseringskommune?

Formuleringen bør tar hensyn til at sør-samiske kirkemedlemmer i dag gjennom sitt medlemskap i Saemien Åålmege (sørsamisk kategorialmenighet), allerede har en rettighet til individuelle kirkelige tjenester på sørsamisk. Dette uavhengig av eget bosted eller relasjon til en menighet i en språkutviklings- eller språkvitaliseringskommune.

Ettersom Saemien Åålmege allerede finnes, og Den norske kirke gjennom Saemien Åålmege har gitt sørsamiske kirkemedlemmer en rettighet som går lenger enn det som forslagsteksten sier, må det vurderes å nevne kategorialmenigheter eksplisitt på dette punktet i kirkeordningen.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd mener at uklarhetene i den foreslåtte paragrafen om samiske språkrettigheter i Den norske kirke må klargjøres. En bør vurdere en presisering og justering av teksten slik at individuell likebehandling kan sikres for alle samer, uavhengig av den enkeltes bosted innenfor eller utenfor språkutviklings- og språkvitaliseringskommunene.

Kirkens egen modell for likebehandling er i praksis kategorialmenigheten og lule- og pitesamisk kirkeliv er klar for å implementere en slik modell.

3. Har du/dere merknader til forslagene til paragrafer i kirkeordningen?

Forslag til vedtak

På bakgrunn av det forelagte utkastet til høringssvar, samt innspill fremkommet i møtet, bes stiftsdirektøren om å utforme og sende høringssvar innen fristen den 21.11.2025.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høringsmottakere jf. liste

Dato: 22.09.2025

Vår ref: 25/02108-2 jm782

Deres ref:

Høring - forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen

Kirkerådet sender med dette på høring forslag om å innlemme nye bestemmelser i kirkeordningen om samisk kirkeliv. Forslagene har bakgrunn i vedtak gjort av Kirkemøtet i 2022, samt rapporten fra et samisk utvalg nedsatt av Kirkerådets direktør. Høringsnotatet med forslagene til endringer ligger vedlagt.

Høringen er sendt direkte til noen instanser. Også alle andre som ønsker det, kan avgi høringsuttalelse.

Kirkerådet ber høringsinstanser fylle ut et digitalt skjema for høringssvar: [Høring om samisk i kirkeordningen](#). Vi ønsker at dere skal besvare ja/nei-spørsmålene, men det kan også gis en utdypende kommentar.

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova, jf. kirkeordningen § 42, og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Høringsfrist: 21. november 2025

Med vennlig hilsen

Ole Edvard Wold-Reitan
direktør

Jørund Østland Midttun
seniorrådgiver kirkerett

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Etter endringer i Kirkerådets møte 180925

Høringsmottakere for samiske bestemmelser i kirkeordningen

Høringsmottakere

Høringsnotat - forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum,
0106 Oslo

E-post: post.kirkeradet@kriken.no
Org.nr. 818 066 872

Telefon: 23 08 12 00

Saksbehandler
Jørund Østland Midttun

Høringsmottakere for forslag om samiske bestemmelser i kirkeordningen

Høringen sendes til et utvalg av menighetsråd og de kirkelige fellesråd. I tillegg sendes høringen til:

Bispedømmerådene

Biskopene

Saemien Áálmege

Samisk kirkeråd

Den norske kirkes ungdomsutvalg

Samisk ungdomsutvalg

Det teologiske fakultet

MF

VID

NLA

Spir Profesjonsforbund for prester, diakoner, kateketer og pedagoger

Fagforbundet Teologene

Creo

Hovedorganisasjonen KA

Sametinget

Kolonne1	Bispedømme	Fellesråd
	AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	Arendal
	AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	Bamble
Ettso	AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	Bygland
	AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	Drangedal
	AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	Flekkefjord
Ettso	AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	Gjerstad
	AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	Kristiansand
	AGDER OG TELEMAR BISPEDØMME	Lyngdal
Ettso	BJØRGVIN BISPEDØME	Askvoll
Ettso	BJØRGVIN BISPEDØME	Austevoll sokneråd
Ettso	BJØRGVIN BISPEDØME	Austrheim sokn
Ettso	BJØRGVIN BISPEDØME	Eidfjord
	BJØRGVIN BISPEDØME	Høyanger
	BJØRGVIN BISPEDØME	Kvinnherad
	BJØRGVIN BISPEDØME	Tysnes
	BJØRGVIN BISPEDØME	Vaksdal kirkelige fellesråd
	BORG BISPEDØMME	Eidsvoll og Hurdal
Ettso	BORG BISPEDØMME	Gjerdrum og Heni sokn
	BORG BISPEDØMME	Halden
	BORG BISPEDØMME	Lillestrøm
Ettso	BORG BISPEDØMME	Marker
	BORG BISPEDØMME	Nes
Ettso	BORG BISPEDØMME	Rakkestad
	BORG BISPEDØMME	Sarpsborg
Ettso	HAMAR BISPEDØMME	Alvdal sokn
	HAMAR BISPEDØMME	Folldal kirkelige Fellesråd
	HAMAR BISPEDØMME	Grue kirkelige fellesråd
	HAMAR BISPEDØMME	Lillehammer
	HAMAR BISPEDØMME	Nordre Land
	HAMAR BISPEDØMME	Ringsaker
	HAMAR BISPEDØMME	Søndre Land
	HAMAR BISPEDØMME	Trysil
Ettso	MØRE BISPEDØME	Aukra
	MØRE BISPEDØME	Averøy
	MØRE BISPEDØME	Herøy
	MØRE BISPEDØME	Molde
	MØRE BISPEDØME	Rauma
	MØRE BISPEDØME	Sande
	MØRE BISPEDØME	Sunndal Kirkelige Fellesråd
	MØRE BISPEDØME	Ålesund
Ettso	NIDAROS BISPEDØMME	Grong
Ettso	NIDAROS BISPEDØMME	Høylandet
	NIDAROS BISPEDØMME	Kirkelig fellesråd i Trondheim
	NIDAROS BISPEDØMME	Malvik
	NIDAROS BISPEDØMME	Nærøysund
Ettso	NIDAROS BISPEDØMME	Osen
	NIDAROS BISPEDØMME	Rennebu

	NIDAROS BISPEDØMME	Skaun
	NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Alta
Ett sokns	NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Bardu sokn
Ett sokns	NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Dyrøy ettsoknskommune
	NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Harstad
Ett sokns	NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Kvæfjord ettsoknskommune
Ett sokns	NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Loppa sokn
Ett sokns	NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Porsanger ettsokns kommune
	NORD-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Tjeldsund kirkelige fellesråd
	OSLO BISPEDØMME	Kirkelig fellesråd i Oslo
Ett sokns	STAVANGER BISPEDØMME	Bjerkreim
	STAVANGER BISPEDØMME	Haugesund
	STAVANGER BISPEDØMME	Hå
	STAVANGER BISPEDØMME	Klepp
	STAVANGER BISPEDØMME	Sandnes Kirkelige Fellesråd
Ett sokns	STAVANGER BISPEDØMME	Sokndal
	STAVANGER BISPEDØMME	Suldal
	STAVANGER BISPEDØMME	Time
Ett sokns	SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Andøy Kirkelige Fellesråd
	SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Brønnøy
	SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Hemnes
Ett sokns	SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Lødingen
	SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Rana
	SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Saltdal
Ett sokns	SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Sørfold
	SØR-HÅLOGALAND BISPEDØMME	Vestvågøy
	TUNSBERG BISPEDØMME	Flesberg
	TUNSBERG BISPEDØMME	Færder
	TUNSBERG BISPEDØMME	Horten Kirkelige Fellesråd
Ett sokns	TUNSBERG BISPEDØMME	Krødsherad
	TUNSBERG BISPEDØMME	Lier
	TUNSBERG BISPEDØMME	Nore og Ulvdal
	TUNSBERG BISPEDØMME	Sigdal
	TUNSBERG BISPEDØMME	Ål

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

Høring – forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen

Høringsnotat 25. september 2025. Høringsfrist 21. november 2025

Sammendrag

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering. Vedtaket inkluderte et punkt som sier at samisk kirkeliv skal styrkes. Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg (heretter omtalt som *Samisk utvalg*) for å utrede hvordan samisk kirkeliv kan styrkes. Samisk utvalg leverte sin rapport i mars 2024, og hadde som en av sine anbefalinger: «Kirkeordningen kompletteres med en eller flere bestemmelser om samers rettigheter i Den norske kirke.» Som en oppfølging av dette forslaget, foreslår Kirkerådet en fanebestemmelse i kirkeordningen som slår fast at samisk kirkeliv er en integrert og likeverdig del av Den norske kirke og at kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk og kultur, samt medvirkning i kirkedemokratiet, kan sikres og utvikles i kirken.

Videre foreslår Kirkerådet bestemmelser om samisk språk i kirkeordningen, som gjengir tilsvarende formuleringer i språklova og sameloven.

Bakgrunn

Kirkeordning for Den norske kirke, som ble vedtatt av Kirkemøtet i 2019 med virkning fra 2021, var med noen få unntak en videreføring av bestemmelsene i kirkeloven fra 1996. Begrunnelsen for dette var ønsket om en trinnvis utvikling av en ny kirkelige organisering. Denne prosessen fortsatte i årene som fulgte, og i 2022 behandlet Kirkemøtet saken *Kirkelig organisering* (KM 10/22). Blant temaene som ble omtalt i denne saken var status for samisk kirkeliv. Kirkerådets saksorientering la opp til en videre styrking av samisk kirkeliv og foreslo en utredning om dette innenfor rammen av det videre arbeidet med kirkelig organisering. Kirkemøtet vedtok deretter at samisk kirkeliv skal styrkes (vedtakspunkt 1 i).

På bakgrunn av dette punktet besluttet Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg som skulle utrede forslag til tiltak som kunne styrke samisk kirkeliv i Den norske kirke.¹

Utvalget fikk et omfattende mandat, og ble blant annet bedt om å vurdere følgende:

- Om det samiske kirkedemokratiet og strukturene rundt dette bør videreføres som i dag eller endres, herunder om det bør etableres en egen samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet.

¹ Sak KR 97/22.

- Om organiseringen av samisk kirkeliv bør videreføres som i dag eller endres, herunder et eventuelt behov for ytterligere kategorialmenigheter.
- Om det er behov for endringer i Den norske kirkes regler som berører forvaltningsområdet for samisk språk.
- Om det er behov for justeringer av gjeldende regelverk om sammensetning og valgordning av Samisk kirkeråd og Samisk kirkelig valgmøte.

Samisk utvalg la frem sin sluttrapport i mars 2024, og kom der med en rekke forslag til tiltak for å styrke samisk kirkeliv i Den norske kirke. Det første av disse er følgende:

Kirkeordningen kompletteres med en eller flere bestemmelser om samers rettigheter i Den norske kirke.

Punktet er utdypet i rapporten, hvor det heter:

Samisk utvalg mener at gjeldende rett ikke godt nok ivaretar samers rettigheter i Den norske kirke, og at rettighetene dermed bør styrkes. Utvalget foreslår at Den norske kirke innarbeider en eller flere bestemmelser i kirkeordningen som styrker samers rettigheter i Den norske kirke. Utvalget mener at det vil være viktig at rettighetene forankres i kirkeordningen ettersom den utgjør kirkens grunnlov.

På bakgrunn av dette mener utvalget at det bør fastsettes i kirkeordningen at kirken skal legge til rette for at det samiske folk kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sin rett til selvbestemmelse i Den norske kirken. Etter utvalgets syn vil det være hensiktsmessig at sentrale rettigheter konkretiseres ytterligere gjennom egne bestemmelser, eksempelvis opp mot rett til samisk språk i kirken, at kirken binder seg til å støtte og fremme samisk kultur og samiske tradisjoner i kirken, og at det fastsettes at Den norske kirken skal legge til rette for at samiske kristne tradisjoner skal ivaretas og utvikles. Utvalget mener også at den foreslåtte bestemmelsen/de foreslåtte bestemmelsene bør kunne utgjøre grunn for Den norske kirke å støtte samer når deres individuelle og/eller kollektive tingsrettslige rettigheter utfordres eller krenkes.²

Bakgrunnen for Samisk utvalgs forslag er grunnlovsendringene i 2012 som avvirket statskirkeordningen, samt lovendring i 2017 som opprettet Den norske kirke som et eget rettssubjekt. Ettersom Den norske kirke dermed ikke lenger er en del av staten, er den ikke lenger forpliktet på de urfolksrettigheter samer har ifølge internasjonale konvensjoner og norsk lovverk og som staten er forpliktet til å oppfylle. Kirken kan likevel påta seg en moralsk plikt til å bidra til at samers rettigheter ivaretas i kirkelig sammenheng og at kirken, som del av sivilsamfunnet, ser til at staten oppfyller sine forpliktelser.

Samisk utvalg mener at dagens formulering i kirkeordningen ikke er tilstrekkelig og foreslår derfor at den konkretiseres. Utvalget peker særlig på fire rettighetsområder:

² Rapport fra Samisk utvalg s. 41.

- Språk
- Kultur og tradisjon
- Selvbestemmelse
- Støtte til samiske rettighetsforkjempere

En overordnet bestemmelse om samisk kirkeliv

Den norske kirke ønsker å synliggjøre og fremme den rikdommen som finnes i samisk språk, kultur og åndelighet. Dette avspeiles i gjeldende kirkeordningsbestemmelse i § 28 om at en av *Kirkemøtets* oppgaver er å «verne og fremme samisk kirkeliv».

Saker vedrørende samiske forhold har vært behandlet av Kirkemøtet en rekke ganger siden 1986, og har bidratt til en økende bevissthet i kirkelige organer om forpliktelsen til å ivareta samiske kirkeliv. Blant de konkrete resultatene av arbeidet kan nevnes opprettelsen av Samisk kirkeråd i 1992, samisk representasjon i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet fra 1997 og opprettelsen av Saemien Áálmege/samisk menighet i sørsamisk område som prøveordning i 2009 og permanent i 2015, samt etableringen av Samisk kirkelig valg møte fra 2019.

I 2011 vedtok Kirkemøtet også en strategiplan for samisk kirkeliv, fornyet i 2019, som berører alle menigheter i Norge. «Livskraftig og likeverdig» er visjonen for samisk kirkeliv i Den norske kirke. Den har som målsetting at samisk kirkeliv får utvikle seg i pakt med samiske kristne tradisjoner og samisk selvforståelse, at samer gis mulighet til å forme sitt eget kirkeliv i Den norske kirke og at samer kan oppleve seg inkludert i sine menigheter, uansett hvor i landet de bor. Det samiske tradisjonelle bosettingsområdet dekker ca. 40 % av Norges landareal. I dag bor det samer i de fleste kommuner og sokn i landet, også i Sør-Norge.

Det er en naturlig konsekvens og videreføring av Den norske kirkes arbeid med samisk kirkeliv at det samiske innslaget i Den norske kirke også blir reflektert i en egen paragraf i kirkeordningen. Kirkerådet støtter forslaget om en nyformulert bestemmelse i kirkeordningen, men en slik bestemmelse bør fortsatt holdes på et overordnet nivå.

Som nevnt er Den norske kirke etter endringen av relasjonen mellom kirke og stat, ikke lenger omfattet av de juridiske forpliktelsene den norske stat har for å ivareta urfolks rettigheter. Kirken har likevel en moralsk forpliktelse til å se til at samenes urfolksrettigheter blir fulgt opp både innad i kirken og i samfunnet som helhet, noe som blant annet ble uttrykt av Kirkemøtet i 2014 i saken om Den norske kirke og menneskerettighetene.³ Kirkemøtet uttrykte her blant annet at menneskerettigheter har en juridisk og moralsk side. De forplikter (juridisk) først og fremst stater, men

³ Sak KM 9/14.

menneskerettigheter forplikter også hver enkelt kristen og kirken. Om urfolk uttalte Kirkemøtet:

Den norske kirke har et særlig ansvar for å løfte fram urfolks rettigheter generelt, og det samiske folks rettigheter spesielt. (...) Den norske kirke har i de senere år tatt et oppgjør med sin egen historiske rolle overfor det samiske folk. Den forsoningsprosessen som har begynt, må videreføres i et sterkt engasjement for urfolks rettigheter, nasjonalt og internasjonalt, gjennom å bidra til at brudd på urfolks rettigheter ikke fortsetter.

Dette bør etter Kirkerådets mening gis et mer overordnet uttrykk enn dagens formulering i kirkeordningen § 28.

I dagens kirkeordning fra 2019 er en av de få endringene i forhold til kirkeloven et innledende kapittel om Den norske kirkes grunnlag. Dette kapitlet var opprinnelig tenkt som mer omfattende, og inneholdt blant annet forslag til en bestemmelse om samisk kirkeliv. I den endelige versjonen av kirkeordningen ble dette kapittelet redusert til kun å omfatte læregrunnlaget. Enkelte andre av de opprinnelige forslagene i innledningskapitlet ble lagt inn andre steder i kirkeordningen, men det gjaldt ikke en overordnet bestemmelse om samisk kirkeliv. Kirkerådet mener tiden nå er inne til å fullføre intensjonen fra 2019, og foreslår følgende formulering i kirkeordningen:

§ XX Samisk kirkeliv

Samisk kirkeliv er en integrert og likeverdig del av Den norske kirke.

Kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk, kultur og medvirkning i kirkedemokratiet sikres og utvikles i kirken.

En paragraf om samisk kirkeliv vil ha en overordnet karakter. Slik kirkeordningen nå er organisert, innebærer det at den blir plassert sammen med andre bestemmelser av mer overordnet art, under kapittel 6 «Andre bestemmelser».

Kirkerådet mener at den foreslåtte bestemmelsen ivaretar anliggende fra Samisk utvalg, slik disse er referert over. Slik den er foreslått, vil bestemmelsen fungere som en fanebestemmelse som uttrykker at Den norske kirke forplikter seg til å sikre og utvikle samisk kirkeliv på dets egne premisser. Materielt sett innebærer den ikke noen vesentlig endring i Den norske kirkes forhold til samisk kirkeliv, men den tydeliggjør plikten som også i dag kan sies å gjelde for kirkelige organer. Paragrafen må først og fremst tolkes som en deklarativ bestemmelse. Det betyr at den er å forstå som en programerklæring; som et uttrykk for at kirkelige organer er forpliktet til å legge til rette for at samiske interesser og hensyn i Den norske kirke blir ivarettatt etter beste evne.

Hvis man sammenligner med statlig lovgivning, er det der også noen bestemmelser som er rene programmerklæringer.⁴ De innebærer plikter for myndighetene uten at de utløser rettigheter som kan prøves for domstolene.⁵ Andre statlige regler gir klare individuelle rettigheter som kan gjøres gjeldende ovenfor domstolene. I et trossamfunns interne regelverk vurderer Kirkerådet det slik at det generelt ikke bør – og i alminnelighet heller ikke kan – fastsettes konkrete rettigheter som kan gjøres gjeldende ovenfor domstolene. Kirkeordningen og andre regelverk for Den norske kirke gir derfor i alminnelighet ikke rettigheter til det enkelte medlem eller grupper av medlemmer.

Den aktuelle bestemmelsen om samisk kirkeliv utløser dermed i seg ingen rettigheter for samiske grupper, men en plikt for de kirkelige organene.

En gjennomføring av denne forpliktelsen må skje gjennom regelvedtak og andre kirkelige vedtak. Et konkrete utslag av paragrafen vil særlig være å finne i Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-27 og i senere strategiplaner. Når den på denne måten er formulert i kirkeordningen, vil en overordnet bestemmelse i kirkeordningen likevel gi arbeidet med samisk kirkeliv en høyere status, og det vil innebære en større grad av forpliktelse for kirkelige organer både på nasjonalt og regionalt nivå og for kirken lokalt. Bestemmelsen skal reflektere dagens situasjon og motvirke at det samiske kirkelivets naturlige og legitime plass i De norske kirke i fremtiden blir utsatt for press. Forslaget til fanebestemmelsen må derfor også ses i sammenheng med andre bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen, herunder paragrafene om Kirkemøtets myndighet, samisk representasjon i kirkelige organer og Samisk kirkeråd, samt forslaget til ny § 42 a.

Samisk språk og minoritetsspråk

Samisk utvalg fremholder også at det etter utvalgets syn kan være hensiktsmessig at sentrale rettigheter konkretiseres ytterligere gjennom egne bestemmelser, for eksempel spørsmålet om samisk språk i kirken.

Kirkerådet har vurdert spørsmålet og har kommet til at det mest nærliggende vil være å ta inn i kirkeordningen formuleringen i språkløva om norsk og samisk som likeverdige språk, samt bestemmelsen i sameloven § 3-6 som regulerer retten til individuelle kirkelige tjenester i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner. Følgende formulering foreslås:

Samiske språk og norsk er likeverdige språk.

⁴ For eksempel blir § 108 i Grunnloven (sameparagrafen) forstått deklatorisk, i likhet med en del tilsvarende grunnlovsparagrafer. Se E. Smith, *Konstitusjonelt demokrati* (2024) s. 279 ff.

⁵ Se f.eks. Høyesteretts dom i sak HR-2020-2472-P avsnitt 79.

Enhver har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner.

Bruken av ordet «likeverdig» i språklova er begrunnet med at det er nødvendig for å gi samisk status som samfunnsbærende språk innenfor samisk språkområde. Den er tilpasset begrepsbruken i sameloven § 1-5.⁶ Dette har ingen rettslige konsekvenser i kirkelig sammenheng utover det som allerede følger av lovbestemt regulering.

Samelovens bestemmelser om retten til individuelle kirkelige tjenester skriver seg fra før grunnlovsendringene i 2012, da Den norske kirke fortsatt var statskirke, men det er på rene at loven gjelder for Den norske kirke også etter innføringen av trossamfunnsloven i 2021.⁷ Den norske kirke er dermed, til forskjell fra andre tros- og livssynssamfunn, pålagt etter loven å gi slike tjenester. Kirkerådet mener likevel det kan være hensiktsmessig at disse bestemmelsene også er nedfelt i kirkens eget regelverk. Da vil ikke eventuelle senere lovendringer få direkte konsekvenser for statusen til samiske språk innad i Den norske kirke. Retten til individuelle kirkelige tjenester på samisk er begrenset til språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner, og utgjør i dag totalt 13 kommuner.⁸

Forarbeidene til sameloven uttaler følgende om hva individuelle tjeneste på samisk betyr:

Med individuelle kirkelige tjenester menes først og fremst individuell sjelesorg. I tillegg omfatter uttrykket bl.a. dåp, vigsel og nattverd. Regelen skal forstås slik med hensyn til den siste type tjenester, at ingen har krav på at de skal foregå på samisk i sammenhenger som er åpne for alle, f.eks. en vanlig gudstjeneste. Men dersom presten er villig til å gi slike tjenester i et lukket arrangement, kan man kreve at det skjer på samisk.

Den norske kirkes menigheter i forvaltningsområdet dekker både prestegjeld og prosti, i samsvar med definisjonene i utkastets § 3-1.

Individuelle kirkelige tjenester er i stor grad knyttet til den som forretter, dvs. den aktuelle prest eller prost. Man kan ikke kreve at vikarer e.l. for disse skal være i stand til å gi de samme tjenester på samisk. I slike tilfeller bør det være mulig at en annen prest i forvaltningsområdet som kan samisk, gir tjenestene på samisk.⁹

Kirkerådet foreslår at kirkeordningen får en ny paragraf som samler bestemmelsene om språkbruk i Den norske kirke. Det innebærer at bestemmelsene om bruk av

⁶ Jf. [Prop. 108 L \(2019–2020\)](#) s. 106.

⁷ Jf. [Prop. 58 L \(2022–2023\)](#) s. 91.

⁸ Karasjok, Kautokeino, Nesseby og Tana er språkutviklingskommuner. Porsanger, Kåfjord, Lavangen, Tjeldsund, Hattfjelldal, Hamarøy, Røyrvik, Røros og Snåsa er språkvitaliseringskommuner. Se <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-17-657>

⁹ Ot.prp. nr. 60 (1989-1990) s. 48.

bokmål og nynorsk, som i dag er fastsatt i kirkeordningen § 42 fjerde ledd, flyttes til denne paragrafen som er nytt første ledd.

Språklova § 6 inneholder også bestemmelser om de tre nasjonale minoritetene som har fått et særlig folkerettslig vern for sine språk (kvensk, romani og romanes). Det følger av den europeiske pakten om regions- og minoritetsspråk (minoritetsspråkpakten) som Norge har underskrevet, og som staten derfor er forpliktet på. De tre språkene er nevnt i en annen seksjon av pakten, og har et noe annet vern enn samiske språk.

Det er naturlig at Kirkerådet også vurderer å ta inn en bestemmelse om minoritetsspråk knyttet til nasjonale minoriteter i kirkeordningen, men dette må forberedes i samarbeid med de berørte gruppene, og er derfor ikke tatt med i denne omgang.

Kirkerådet foreslår følgende ny § 42a i kirkeordningen:

§ 42 a. Språk

Bokmål og nynorsk er likeverdige skriftspråk i kirkelige organer. For kirkelige organer som opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, anvendes språklovas regler om statsorgan for så vidt gjelder den administrative delen av virksomheten.

Samiske språk og norsk er likeverdige språk.

Enhver har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høringsmottakere

Dato: 29.09.2025

Vår ref: 25/02108-3 jm782

Deres ref:

Høring om forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen - retting av lenke

Til høringsmottakere i høring om forslag til bestemmelser om samisk kirkeliv i kirkeordningen. Ved en inkurie inneholdt høringsbrevet en feil lenke til svarskjema for høringen. Riktig lenke finnes her: <https://forms.office.com/e/UzJzFk3bSz>

Det er også kommet forespørsel om å få se høringsspørsmålene samlet. De sendes derfor med samlet her, men skal altså besvares i høringsskjemaet.

1. Bør følgende paragraf tas inn i kirkeordningen? (ja/nei/ingen mening)

§ XX Samisk kirkeliv

Samisk kirkeliv er en integrert og likeverdig del av Den norske kirke. Kirkelige organer skal legge til rette for at samisk språk, kultur og medvirkning i kirkedemokratiet sikres og utvikles i kirken.

2. Bør følgende paragraf tas inn i kirkeordningen? (Ja/nei/ingen mening)

§ 42 a. Språk

Bokmål og nynorsk er likeverdige skriftspråk i kirkelige organer. For kirkelige organer som opptrer på vegne av rettssubjektet Den norske kirke, anvendes språklovas regler om statsorgan for så vidt gjelder den administrative delen av virksomheten. Samiske språk og norsk er likeverdige språk. Enhver har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner.

3. Har du/dere merknader til forslagene til paragrafer i kirkeordningen?

Vi minner om at høringen også kan finnes på [Høringer fra Kirkerådet - Kirkerådet](#)

Med vennlig hilsen

Jørund Østland Midttun
seniorrådgiver kirkerett

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum,
0106 Oslo

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Org.nr.: 818 066 876

Telefon: 23 08 12 00

Saksbehandler
Jørund Østland Midttun

DEN NORSKE KIRKE
Kirkerådet

Hvordan kan man styrke samisk kirkeliv i Den norske kirke?

Rapport fra Samisk utvalg

1. Innledning	8
1.1 Bakgrunn og mandat	8
1.2 Sammensetning.....	10
1.3 Samisk utvalgs arbeid.....	11
1.4 Noen sentrale begreper og faglige utgangspunkter	11
1.4.1 Hvem er same?	11
1.4.2 Hvor bor same?	13
1.4.3 Forvaltningsområdet for samiske språk	14
1.4.4 De samiske språkene	14
2. Sammendrag – utfordringsbildet og forslag	16
2.1 Sannhet og forsoning.....	16
2.2 Problemstillinger som mandatet reiser.....	19
2.3 Samarbeid over statsgrensene	21
3. Samers rettigheter i Den norske kirke	23
3.1 Innledning	23
3.2 Om rettsgrunnlagene innenfor sameretten	24
3.3 Retten til selvbestemmelse og konsultasjon	26
3.3.1 Selvbestemmelse	26
3.3.2 Konsultasjon	27
3.4 Retten til kultur.....	28
3.5 Retten til språk.....	29
3.5.1 Grunnloven § 108	29
3.5.2 Sameloven.....	31

3.5.3 Folkerett.....	33
3.5.4 Tidligere regler.....	33
3.6 Retten til ikke-diskriminering.....	33
3.7 Retten til land, vann og naturressurser	35
3.8 Sentrale rettskilder for Den norske kirke	37
3.8.1 Grunnloven	37
3.8.2 Trossamfunnsloven	38
3.8.3 Kirkeordningen og Forskrift om regler for Samisk kirkeråd	38
3.8.4 Kirkemøtevedtak med mer.....	39
3.9 Drøftelser i utvalget og forslag til tiltak	41
4. Organisering av samisk kirkeliv	42
4.1. Innledning	42
4.2. Noen hovedlinjer fra 1980-tallet til i dag.....	42
4.3. Fra statskirke til selvstendig kirke	44
4.4. Strategiplan for samisk kirkeliv (2019-2027).....	45
4.5.Tredelt styringsform i Den norske kirke	47
4.6 Organisering nasjonalt, regionalt og lokalt i Den norske kirke	48
4.6.1. Nasjonalt.....	48
4.6.2. Regionalt	48
4.6.3. Lokalt.....	52
4.7 To ulike modeller for ivaretagelse av samisk språk og samisk kirkeliv: Indre Finnmark Prosti og kategorialmenigheten Saemien Åålmege	54
4.7.1 Innledning	54
4.7.2 Indre Finnmark Prosti	54

4.7.3 Kategorialmenigheten Saemien Åålmege.....	55
4.8. Prester, diakoner, kateketer og andre med åndelig og undervisningsansvar i Den norske kirke med særskilt ansvar for ivaretagelse av samisk kirkeliv	56
4.8.1. Prester	56
4.8.2. Diakoner, kateketer og andre med undervisningsansvar	57
4.9. Drøftelser i utvalget.....	58
4.9.1 Organisering av samisk kirkeliv nasjonalt, regionalt og lokalt	58
4.9.2 Behov for flere samiske kirkelige nettverk	64
4.9.3 Opprettelse av to nye kategorialmenigheter	64
4.9.4. Oppsummering av drøftelsene:.....	67
4.10. Forslag til tiltak.....	70
4.11. Andre tiltak som ble drøftet, men som ikke blir anbefalt	71
5. Samisk kirkedemokrati	72
5.1 Innledning	72
5.2 Samisk kirkedemokrati vokser fram	72
5.2.1 Samisk med- og selvbestemmelse	72
5.2.2 Kirkedemokratiets ulike forfatninger.....	73
5.2.3 Det samiske kirkedemokratiet.....	75
5.3 Samisk kirkedemokrati i praksis; organene	76
5.3.1 Samisk kirkelig valgmøte	76
5.3.2 Samisk kirkeråd	79
5.3.3 Samisk ungdomsutvalg (Sung).....	80
5.3.4 Bispedømmeråd	83
5.3.5 Menighetsråd og fellesråd	84

5.4 Drøftelser i utvalget.....	86
5.4.1 Samisk kirkelig valgmøte velger Samisk kirkeråds medlemmer	86
5.4.2 Prostier i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet, og ikke menighetsråd innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, oppnevner delegater til Samisk kirkelig valgmøte	87
5.4.3 Samisk kirkeråds medlemmer skal være representanter på Kirkemøtet....	89
5.4.4 Samisk ungdomsutvalg skal være representert i Samisk kirkeråd.....	90
5.4.5 Samisk ungdomsutvalg skal være representert på Kirkemøtet.....	90
5.4.6 Antallet samiske representanter i de tre nordligste bispedømmerådene økes.....	92
5.4.7 Menighetsrådenes ansvar for samisk kirkeliv presiseres i kirkeordningen.	92
5.5 Forslag til tiltak.....	93
6. Samisk kontekstuell teologi og kunnskapsproduksjon	94
6.1 Innledning	94
6.2 Samisk kontekstuell teologi	94
6.2.1 Teologi og åndelighet	94
6.2.2 Samisk teologi som begrep	95
6.2.3 Samisk kristen verdensanskuelse.....	96
6.3 Hvordan ivaretas samisk åndelighet i dag?	96
6.4 Strukturer innen Den norske kirke som ivaretar samisk åndelighet	98
6.5 Kunnskapsproduksjon	99
6.6 Drøftelser i utvalget om samisk åndelighet	102
6.7 Forslag til tiltak.....	106
7. Utvalgets forslag til tiltak.....	108

8. Administrative og økonomiske konsekvenser.....	111
8.1 Innledning	111
8.2 Samers rettigheter i Den norske kirke etter gjeldende rett.....	111
8.3 Organiseringen av samisk kirkeliv	113
8.4 Det samiske kirkedemokratiet.....	115
8.5 Samisk kontekstuell teologi og kunnskapsproduksjon	116
8.6 Finansieringskilder.....	117
9 Kilder	119
9.1 Utredninger, rapporter og planer.....	119
9.2 Protokoller	120
9.3 Litteratur	123
9.4 Kirkelig regelverk	124
9.5 Opphevet kirkelig regelverk	125
9.6 Øvrig	125

«Jeesuse gaajhkine staarine j'ih voenine vaadtsehti. Synagogene ööhpehti j'ih bueriesaerniem
r'ijhken bi'jre saerniedi j'ih gaajhkijste skiemtjelassijste j'ih vaejvijsste starnedehtieji.»

«Jesus divna stádaj ja sijdaj milta vájaldij. Synagogajn áhpadij ja evangeliumav rijka birra
sárnnedij ja almatijjt gájklagásj dávdajs ja vigijs buoredij.»

«Jesus vádjolii dál buot gávpogiin ja giliin. Son oahpahii synagogain, sárndiid riikka evangeliuma ja
buordii buot olbmuid buozalvasaid ja skibaid.»

«Jesus vandret nå omkring i alle byene og landsbyene. Han underviste i synagogene
deres, forkynnte evangeliet om riket og helbredet all sykdom og plage.»
(Matt 9,35)

1. Innledning

1.1 Bakgrunn og mandat

Den norske kirke skal verne og fremme samisk kirkeliv, og målsetningen er at samisk kirkeliv skal være livskraftig og likeverdig. Dette følger av både kirkeordningen og tidligere samt nåværende Strategiplan for samisk kirkeliv.¹ Samisk kirkeråd har vært sentral i arbeidet med disse målsetningene. Det uttalte preses Olav Fykse Tveit da Samisk kirkeråd fylte 30 år. Rådet ble opprettet i 1992, med bakgrunn i en handlingsplan som ble utarbeidet av en samisk arbeidsgruppe som Kirkerådet nedsatte i 1989.²

Samtidig som opprettelsen av Samisk kirkeråd har vært viktig for utviklingen av samisk kirkeliv i Den norske kirke, er selvstendiggjøringen av Den norske kirke en viktig milepæl for kirken. Formelt skjedde selvstendiggjøringen i 2017. Den bygger på det såkalte "kirkeforliket". Dette var en avtale som ble inngått i april 2008 av stortingspartiene angående hvordan fremtidens forhold mellom stat og kirke skal være.³ I praksis innebærer selvstendiggjøringen at Den norske kirke utøver myndighet over egen virksomhet, hovedsakelig gjennom Kirkemøtet.

Ved selvstendiggjøringen har Den norske kirke hatt søkelys på hvordan kirken skal være organisert i fremtiden. Et eksempel på det er at Kirkerådet i september 2019 satte ned et bredt sammensatt hovedutvalg for å utrede ulike organiseringsspørsmål. Utvalgets utredning «Samhandling i en selvstendig folkekirke – ny kirkelig organisering» ble overlevert i mars 2021 og deretter sendt på bred høring.⁴ I desember 2021 leverte Samisk kirkeråd et høringssvar om utredningen. Rådet mente at det er behov for en utredning om samisk kirkeliv i arbeidet om kirkelig organisering.⁵

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering. Vedtaket inkluderte et punkt som sier at *samisk kirkeliv skal*

¹ Jf. § 28 kirkeordningen, Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011, og Strategiplan for samisk kirkeliv, 2019.

² Livskraftig og likeverdig, Samisk kirkeråd i 30 år – en antologi med bidragsytere fra Sápmi. Se også kapittel 4 og 5 om bakgrunnen for opprettelsen av Samisk kirkeråd.

³ St.meld. nr. 17 (2007-2008).

⁴ Sak KR 57.1/21.

⁵ Sak SKR 19/21.

styrkes.⁶ Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg.⁷ Utvalget fikk følgende mandat (se i kursiv stil):

1. *Formålet med utvalgsarbeidet er å fremme forslag til tiltak som kan styrke samisk kirkeliv i Den norske kirke, som en oppfølging av Kirkemøtets prinsippvedtak i sak KM 10/22. Utvalget må holde seg informert om Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, og ta rapporten i betraktning i sitt eget arbeid der det er hensiktsmessig.*

Utvalget bes innledningsvis beskrive hvilke særskilte rettigheter samer har i Den norske kirke etter gjeldende rett.

Utvalget bes videre om spesielt å vurdere følgende:

- *Om det samiske kirkedemokratiet og strukturene rundt dette bør videreføres som i dag eller endres, herunder om det bør etableres en egen samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet.*
- *Om organiseringen av samisk kirkeliv bør videreføres som i dag eller endres, herunder et eventuelt behov for ytterligere kategorialmenigheter.*
- *Om det er behov for endringer i Den norske kirkes regler som berører forvaltningsområdet for samisk språk.*
- *Om det er behov for justeringer av gjeldende regelverk om sammensetning og valgordning av Samisk kirkeråd og Samisk kirkelig valgmøte.*

Utvalget kan i samråd med Samisk kirkeråd presentere foreløpige vurderinger på Samisk kirkelig valgmøte 27.–29. oktober 2023.

Utvalget skal vurdere økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene sine. Utvalget bes vurdere om midler til samisk kirkeliv kan hentes fra andre finansieringskilder, og skal også fremme forslag som innebærer uendret ressursbruk.

Utvalget skal legge frem sin utredning til Kirkerådets direktør innen det tidspunktet direktøren fastsetter.

⁶ Sak KM 10/22.

⁷ Sak KR 97/22

2. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å oppnevne et utvalg på inntil 10 medlemmer. Direktøren skal sikre at utvalget har kompetanse på relevante områder.
3. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å gi utvalget et tilleggsmandat dersom rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen tilsier et slikt behov.
4. Kirkerådet ved avdeling for samisk kirkeliv stiller sekretær til disposisjon for utvalget.

1.2 Sammensetning

Kirkerådet vedtok på sitt møte i desember 2022 å delegere til Kirkerådets direktør å oppnevne medlemmer til Samisk utvalg.⁸ 23. februar 2023 oppnevnte direktøren følgende personer til utvalget (her presentert i alfabetisk rekkefølge):

- Bertil Jönsson, diakoniarbeider
- Edgar Stark Dobie-Njaastad, kateket
- Elin Magga, saksbehandler
- Hanne Øygard, sokneprest
- Inga Marja Steinfjell, fagdirektør
- Karen Anette Anti, rådgiver og selvstendig næringsdrivende
- Mathis Eira, rådgiver
- Oddvar Andersen, pensjonist og bibeloversetter
- Risten Inga Henriksen, politiadvokat

Inga Marja Steinfjell ble av Kirkerådets direktør oppnevnt som utvalgets leder. Steinfjell fungerte som leder til og med september 2023. Da trakk hun seg fra ledervervet, men fortsatte som ordinært medlem i utvalget. Etter kort tid oppnevnte direktøren Oddvar Andersen som ny leder for utvalget.

⁸ Sak KR 97/22.

Utvalgssekretariatet har bestått av seniorrådgiver Vidar Andersen, rådgiverne Kristine Aslaksdatter Siri og Sigrid Omma Paulsen, samt avdelingsdirektør Kristina Labba.

1.3 Samisk utvalgs arbeid

Samisk utvalg har hatt ni møter, hvorav tre har vært fysiske heldagsmøter og resten digitale. Følgende personer (her presentert i alfabetisk rekkefølge) er blitt invitert til utvalgets møter for å gi presentasjoner om ulike spørsmål/temaer:

- Anne Dalheim
- Beate Fagerli
- Harald Askeland
- Ingeborg Dybvig
- Ingrid Vad Nilsen
- Mari Valjakka
- Paul Bendik Jåma
- Rolf Steffensen
- Sara Ellen Anne Eira
- Sara Helene Røyland Solberg
- Stein-Erik Anti
- Torbjørn Backer Hjorthaug
- Tore Johnsen
- Samisk kirkeråds medlemmer

1.4 Noen sentrale begreper og faglige utgangspunkter

Dette avsnittet skal bidra til å klargjøre hvordan ulike sentrale begreper brukes, og hva som er noen av de sentrale faglige utgangspunktene i rapporten.

1.4.1 Hvem er same?

Det finnes ingen generell, allmenngyldig definisjon av hvem som er same, eller hvilke kriterier man skal legge til grunn for en slik vurdering. Følgelig finnes

heller ingen offisiell registrering av hvem som er same. Når dette temaet kommer opp på agendaen i Norge, blir det imidlertid ofte vist til sameloven av 12. juni 1987 nr. 56. Det er en lov som har som formål å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen i Norge kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv. Lovens § 2-6 foreskriver hvem som kan bli innført i Sametingets valgmanntall. Bestemmelsen sier at alle som avgir erklæring om at de oppfatter seg selv som same, og som enten a) har samisk som hjemmespråk, eller b) har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller c) er barn av person som står eller har stått i Sametingets valgmanntall, kan kreve seg innført i Sametingets valgmanntall. Ettersom ikke alle samer i Norge er innført i valgmanntallet, det vil si heller ikke alle myndige samer, så kan ikke valgmanntallet brukes for å fastsette antallet samer.

Utkast til Nordisk samekonvensjon fra 2005 - som har som et overordnet mål at samene skal kunne bevare, utøve og utvikle sin kultur med minst mulig hinder av landegrensene - la for øvrig til grunn at det finnes ca. 80 000-100 000 samer, og at omtrent 50 000 – 65 000 av dem bor i Norge.⁹

Et aspekt som er viktig å huske på i denne sammenhengen er at samer, på grunn av fornorskningspolitikken som staten gjennomførte over lang tid, ikke alltid selv har ønsket å tilkjenne sin etniske identitet. Andre aspekter som er viktige å kjenne til er at samisk språk er en essensiell bærebjelke for samisk kultur og identitet, men også at en person ikke må kunne snakke samisk for å regnes som same med tilhørighet i en samisk språkgruppe i kulturell forstand. Et lokalsamfunn må heller ikke være samiskspråklig for å være bærer av samisk kultur og samiske tradisjoner.

Samene er et folk som befinner seg innenfor grensene til fire nasjonalstater; Norge, Sverige, Finland og Russland. Samene er anerkjent som urfolk i de tre første,¹⁰ og det er et av urfolkene i Russland. Det finnes ingen generell, internasjonalt akseptert definisjon av begrepet urfolk. Vanlige kjennetegn for et urfolk er imidlertid at det ikke er det dominerende folket i det større samfunnet

⁹ Nordisk samekonvensjon, Utkast fra finsk-norsk-svensk-samisk ekspertgruppe, 2005, s. 120.

¹⁰ Se § 108 Grunnloven, SOU 2023:46, s. 279 og § 17 tredje ledd Finlands grundlag.

det er en del av, og at det har bodd i områdene fra langt tilbake og før de nåværende statsgrensene ble fastlagt.

Urfolk har som regel en egenartet kultur som har et nært forhold til naturen, og de skiller seg også sosialt og/eller språklig fra majoritetsbefolkningen. Urfolks identitet og kultur skiller seg vanligvis fra den dominerende folkegruppa i landene de bor i, og forskjellene gjelder/kan gjelde språk, skikker og tradisjoner, normer, former for sosial organisering, næringer, kunnskap og praksis knyttet til bruk av naturressurser m.m. Urfolk er ofte også en minoritet i landet, men det er ikke alltid tilfellet.¹¹

1.4.2 Hvor bor samer?

Det bor samer i hele landet. Sametingets valgmanntall forteller at det bor samer i 330 av landets 356 kommuner; i området som strekker seg fra Vardø kommune i nord til Kristiansand kommune i sør.¹² Riktignok forteller ikke valgmanntallet hele sannheten - ettersom ikke alle (myndige) samer er registrert der, men valgmanntallet gir et hint om hvor det i hvert fall bor samer.

Ved sametingsvalg er landet delt inn i syv valgkretser. De er Østre valgkrets, Ájovári valgkrets, Nordre valgkrets, Gáisi valgkrets, Vesthavet valgkrets, Sørsamisk valgkrets og Sør-Norge valgkrets. Sametingets valgmanntall forteller også at flertallet av de som har stemmerett til Sametinget bor i valgkretsen «Sør-Norge», og at Tromsø, Alta, Oslo, Trondheim, Bodø, Narvik, Bergen, Bærum, Asker og Stavanger er blant kommunene som har flest antall stemmeberettigede.

En vanlig forestilling er ofte at samer bor spredt i mindre samfunn i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet, som på ulike samiske språk betegnes som Sápmi/Sámeednam/Saepmie. Det er til en viss grad riktig, for de fleste samene bor spredt der. Sápmi/Sámeednam/Saepmie mangler allment vedtatte grenser, men i praksis omfatter det geografiske området som strekker seg fra Hedmark sør i Norge og Idre sør i Sverige, til Kolahalvøya i

¹¹ Se f.eks. www.regjeringen.no (søk urfolk).

¹² [sametingets-valgmanntall-2021.xlsx](#) (live.com)

Russland, inkludert de nordligste delene av Finland. Det tradisjonelle samiske bosetningsområdet i norsk del av Sápmi utgjør ca. 40 prosent av Norges fastlandsareal. Den sørlige grensen for Sametingets «sørsamiske valgkrets» kan nok sies å indikere bosetningsområdets sørlige grense.

1.4.3 Forvaltningsområdet for samiske språk

Samelovens kapittel 3 inneholder bestemmelser om «forvaltningsområdet for samiske språk». Per nå bygger deler av kirkens regelverk om samisk kirkedemokrati på dette. For eksempel innebærer § 1-3 i forskrift om Samisk kirkelig valg møte at menighetsråd innenfor forvaltningsområdet får oppnevne delegater til valgmøtet (se mer om dette i kapittel 5). Hvis kirken tar utgangspunkt i forvaltningsområdet når den peker på hvor det bor samer, blir bildet ufullstendig med tanke på at det bor samer over hele landet. Og innhenting av samisk representasjon blir mangelfull i de tilfeller kirken bruker forvaltningsområdet som utgangspunkt. Det har å gjøre med at ikke alle kommuner/menighetsråd (heller ikke i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet) inngår i forvaltningsområdet. Kun 13 av landets menighetsråd inngår i forvaltningsområdet. De finnes i følgende kommuner: Karasjok, Kautokeino, Nesseby, Porsanger, Tana, Kåfjord, Lavangen, Tjeldsund, Hattfjelldal, Hamarøy, Røyrvik, Røros og Snåsa.¹³

1.4.4 De samiske språkene

Samiske språk har en viktig plass i Den norske kirke. Det står i Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, som Kirkemøtet vedtok i 2019,¹⁴ at samisk språk hører hjemme i kirkelige handlinger i og utenfor gudstjenesten. Den norske kirke har som utgangspunkt at den samiske befolkningen skal få en likeverdig landsdekkende betjening.¹⁵

¹³ Jf. § 1 Forskrift om forvaltningsområdet for samiske språk. I kommunene som inngår i forvaltningsområdet har befolkningen særskilte rettigheter når det gjelder bruk av samisk hos eller i kontakten med offentlige organer. For eksempel sier § 3-3 sameloven at den som henvender seg på samisk til et lokalt offentlig organ i forvaltningsområdet har rett til svar på samisk.

¹⁴ Sak KM 14/19.

¹⁵ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011, s. 12.

Nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk er de offisielle samiske språkene i Norge, og som fremfor alt brukes i kirkelig betjening og skriftlig materiale som liturgier. I 1990 anmodet Kirkemøtet Nord-Hålogaland bispedømme om å ta ansvar for all kirkelig betjening på nordsamisk språk, Sør-Hålogaland bispedømme for all kirkelig betjening på lulesamisk språk og Nidaros bispedømme for all kirkelig betjening på sørsamisk språk.¹⁶

Det finnes imidlertid ti samiske språk. Alle tilhører den finsk-ugriske språkgruppen og er på Unescos liste over truede språk i verden. Innenfor alle de samiske språkene vil en betydelig andel av befolkningen ha mistet sitt samiske språk.

De samiske språkenes grenser går som nevnt tidligere på tvers av riksgrensene i Norge, Sverige, Finland og Russland. Ifølge Strategiplan for samisk kirkeliv strekker det samiske språkområdet i Norge seg fra Neiden i Sør-Varanger (som utgjør et skoltesamisk område) til Engerdal i Hedmark. I Sør-Varanger er det tradisjonelt både skoltesamisk og nordsamisk bosetningsområde. Det nordsamiske bosetningsområdet strekker seg fra Sør-Varanger i Finnmark til Ballangen i Nordland. Det pitesamiske språkområde strekker seg fra Fauske/Bodø og sørover til Saltfjellet, og omfatter deler av kommunene Fauske/Bodø, og kommunene Saltdal, Beiarn, Gildeskål, og kanskje Meløy og Rødøy. Det lulesamiske språkområdet er vanligvis regnet fra Ballangen i Narvik kommune til Fauske/Bodø, og omfatter en del av Narvik kommune (den delen av Narvik kommune som før delinga i 2020 var Tysfjord kommune), Hamarøy kommune, Steigen kommune, Sørfold kommune og deler av kommunene Fauske og Bodø. Det sørsamiske området strekker seg fra Saltfjellet i Nordland til Engerdal i Hedmark.¹⁷

¹⁶ Protokoll, Kirkemøtet 1990, s. 115.

¹⁷ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011, s. 37-38. I noen områder overlapper språkområder delvis.

2. Sammendrag – utfordringsbildet og forslag

2.1 Sannhet og forsoning

Tre måneder etter at Samisk utvalg ble oppnevnt, leverte Sannhets- og forsoningskommisjonen (heretter Kommisjonen) sin rapport til Stortinget. Det er ifølge utvalgsmandatet forventet at utvalget vurderer rapporten, og ifølge utvalget selv naturlig at det uttaler seg om den.

Samisk utvalg mener at Kommisjonen har evnet å peke på det vesentligste. Rapporten kan sies å bekrefte det mange samer gjennom historien har opplevd, og fortsatt opplever; å føle seg nedvurdert, med en følge som innebærer at man som same kan føle seg mindreverdige i ulike sammenhenger.

Kommisjonen har gjort en omfattende historisk kartlegging av norske myndigheters politikk og virksomhet overfor samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Den har også utredet hvilke ettervirkninger fornorskningspolitikken har, og foreslått tiltak som har som formål å bidra til videre forsoning.

Kommisjonens metode er flerfoldig. Kommisjonen la blant annet til rette for at enkeltindivider kunne fortelle sine historier, noe som ifølge rapporten har vært viktig. Ifølge Kommisjonen supplerer nemlig de personlige beretningene kunnskapen om fornorskingshistorien. De får frem samenes, kvenenes og skogfinnenes perspektiver, og anerkjenner deres fortellinger og verdighet. I tillegg er beretningene et verdifullt materiale for ettertiden, i form av et viktig dokumentasjonsarbeid.¹⁸ I alt ble over tusen personlige beretninger delt med kommisjonen på ulike måter. Kommisjonen har analysert materialet i to faser for å sørge for at berørte miljøers perspektiver kommer til syne i rapporten. Analysene viser at de tre vanligste temaene handler om språk, diskriminering samt oppvekst og utdanning.¹⁹

Den samiske befolkningen har hatt store forventninger til både Kommisjonen og rapporten. Det vil si at Kommisjonen tok sitt oppdrag på største alvor, at rapporten gir et tilstrekkelig og riktig bilde av fornorskningspolitikken og -

¹⁸ Sannhet og forsoning, s. 124-125.

¹⁹ Sannhet og forsoning, s. 320 ff.

prosessene (deres innhold og konsekvenser), og at den presenterer hensiktsmessige og konkrete forslag til forsonende tiltak.

Under arbeidets gang møtte kommisjonen kritiske holdninger når det gjaldt oppgaven knyttet til forsoning. Mange stilte seg svært skeptiske til Stortingets og statens evne og vilje til å gjennomføre forsonende tiltak, og lurte på om forsoning skulle være minoritetens ansvar. På et folkemøte som Kommisjonen arrangerte uttrykte en person seg på denne måten:

Skal vi ha en forandring, så må det være en konkret forandring. Og skal vi forsones, så må jo begge sidene komme dit hen at vi for det første er enige om at sann som det er nå, kan vi ikke ha det.²⁰

Kommisjonen skriver at tiltakene som den foreslår er ment å legge til rette for forsoning på ulike nivåer og måter. Den skriver også at ulike samfunnsaktører som er berørt av kommisjonens gransking har et selvstendig ansvar for å ta et oppgjør med egen historie og praksis, og slik legge til rette for forsoning.²¹

Samisk utvalg mener at Den norske kirke, som har forsoning som en sentral del av sin virksomhet, bør bidra i forsoningsarbeidet som samfunnet står overfor i årene framover. Kommisjonen sorterer sine forslag til tiltak under fem pilarer. Samisk utvalg støtter kommisjonens forslag til tiltak, og gir her noen eksempler på hvordan den tenker at kirken kan bidra som en samfunnsaktør i forsoningsarbeidet.

Under pilar 1, som handler om kunnskap og formidling, foreslår kommisjonen blant annet et nasjonalt kompetansesenter om fornorskningspolitikk og urett, for å øke befolkningens kunnskap om samer, kvener/norskfinner og skogfinner.²² Utvalget mener at Den norske kirke bør undersøke om den kan bidra med innslag til senteret.

Pilar 2 handler om språk. Der foreslår kommisjonen ulike tiltak, som for eksempel et nordisk initiativ for å «styrke det grenseoverskridende samarbeidet».²³ Kirken har erfaring med å samarbeide over stats- og andre

²⁰ Sannhet og forsoning, s. 326.

²¹ Sannhet og forsoning, s. 631 og 651.

²² Sannhet og forsoning, s. 652

²³ Sannhet og forsoning, s. 653.

administrative grenser. Kirkens erfaringer bør dermed være relevante i sammenhengen. Utvalget mener det er viktig at kirkens arbeid med og på samiske språk også omfatter skoltesamisk, pitesamisk og umesamisk.

Den tredje pilaren handler om kultur.²⁴ Samiske kulturuttrykk i kirkelige sammenhenger er svært viktige. Samisk utvalg tenker at Den norske kirke som nasjonal institusjon på dette feltet bør samarbeide tett med samiske miljøer, og å undersøke samarbeidsmuligheter med samiske miljøer som den ikke tidligere har samarbeidet med, for bevaring og utvikling av samisk kultur.

Pilar 4 handler om forebygging av konflikter. Samisk utvalg mener det er viktig at forebygging av konflikter er en selvstendig pilar. Utvalget utgår fra at Den norske kirke kan bidra med mye positivt på feltet, da den over tid har utviklet verktøy for dialog og forebygging av konflikter. Samisk utvalg støtter for øvrig forslaget om at et permanent rådgivende utvalg for nasjonale minoriteter utredes.

Ettersom kirken er et lokalt anliggende for de fleste, støtter Samisk utvalg også kommisjonens oppfordring om at lokale myndigheter kartlegger nødvendigheten av forsoning på lokalt nivå. Samisk utvalg tenker at Den norske kirke vil kunne bidra med mye gjennom sine menigheter, og at kirken derfor bør ruste menighetene med ressurser – slik at de kan møte dette arbeidet i årene som kommer.

Under pilar 5, som handler om implementering av regelverk, lanserer kommisjonen begrepet «implementeringsgap».²⁵ Som kommisjonen er også Samisk utvalg bekymret for at relevante regler ikke implementeres godt nok.

Utvalget har også forventninger til arbeidet innenfor Den norske kirke på alle nivåer. Det skyldes at Den norske kirke fram til 2017 var en del av staten. Samiske saker har lenge vært et anliggende for Den norske kirke, men kirkens håndtering av sakene har ikke bestandig vært av positiv art; det er noe også kommisjonsrapporten vitner om.

²⁴ Sannhet og forsoning, s. 655-657.

²⁵ Sannhet og forsoning, s. 657-658.

Utvalget har notert seg at Kirkemøtet 2024 skal behandle en sak om sannhet og forsoning, på bakgrunn av et saksdokument fra Kirkerådet. I saksdokumentet beskrives blant annet kirkens medvirkning i fornorskingspolitikken. Det slås fast at kirken har et klart ansvar for å erkjenne sin medvirkning, ta et oppgjør med den urett man var med på å utøve, samt å bidra til forsoning.²⁶ Utvalget ser veldig positivt på initiativet, og også på arbeidet som Den norske kirke allerede har gjennomført og planlegger å gjennomføre i forsoningens navn. Ut over dette forventer utvalget at Den norske kirkes ansatte for eksempel setter seg godt inn i hvordan kirken bidro til fornorskningen av samene, og hvilke konsekvenser det har hatt og fortsatt har for det samiske samfunn og folk. Utvalget forventer også at forslagene som legges frem i denne rapporten vil bli sett i lys av Den norske kirkes ambisjoner om å forsone seg med samene.

2.2 Problemstillinger som mandatet reiser

Frem til skillet mellom stat og kirke i 2017 var Den norske kirke bundet av reglene som gjelder for staten, som for eksempel sameparagrafen som reguleres i Grunnloven § 108 samt ulike internasjonale regler som er av særskilt betydning for samer. Det fremstår noe uklart hvilke rettigheter samer har i kirken etter skillet. Riktignok har Kirkemøtet i ulike sammenhenger erklært viktigheten av at samers rettigheter respekteres og fremmes,²⁷ men erklæringene binder ikke kirken rettslig. Utvalget foreslår at det i kirkeordningen tas inn en eller flere bestemmelser om samers rettigheter i Den norske kirke.

Strategiplan for samisk kirkeliv inneholder tydelige mål og strategier for arbeidet med samisk kirkeliv. Den beskriver hvilket ansvar som hviler på biskopene, bispedømmerådene og fellesrådene/menighetsrådene når det gjelder synliggjøring og inkludering av samisk språk og kultur.²⁸ Erfaringer fra lokalmenigheter er at mange ikke har kjennskap til planen. Om og i hvilken grad kirkelige handlinger er på samisk eller har et samisk innhold, synes i

²⁶ Sak KR 95/23.

²⁷ Se f.eks. sak KM 09/14.

²⁸ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2019, s. 14 ff.

hovedsak å bero på lokalmenighetens geografiske plassering, personalressurser og lokalmenighetens holdning til dette. For å fremme samisk kirkeliv i hele landet, foreslår utvalget at det gjennomføres rettede kompetansehevingstiltak i samiske språk og om samisk innhold i kirkelivet.

Både Indre Finnmark prosti og katedralmenigheten Saemien Åålmege er gode eksempler på hvordan måten å organisere arbeidet på kan fremme samisk innhold i kirkelivet. Begge samler viktige ressurser på regionalt nivå og utgjør viktige møtestedet på lokalt nivå. Utvalget foreslår at det innrettes to nye katedralmenigheter; en for lulesamisk og pitesamisk språkområde og en for nordsamisk språkområde. Utvalget mener at en etablering av to nye katedralmenigheter vil kunne ikke bare tilgjengeliggjøre individuelle kirkelige tjenester på samisk og med samisk dimensjon på lokalt nivå, som et tillegg til de lokale menighetene, men også effektivisere samhandlingen mellom de ulike regionene innenfor det samiske språkområdet, i for eksempel utviklings- og demokratispørsmål. Samisk utvalg har også på eget initiativ drøftet spørsmål om samisk biskop, men foreslår ikke at det etableres, i hvert fall ikke i denne omgang.

Det samiske kirkedemokratiet spiller en viktig rolle for utviklingen av samisk kirkeliv, og det er Samisk kirkeråd et godt eksempel på. Dagens politiske struktur synes imidlertid å ha noen utfordringer. En av utfordringene har lokal karakter og innebærer at dagens struktur ikke forutsetter samisk representasjon i menighetsrådene. To andre utfordringer knytter seg til Samisk kirkelig valg møte som spiller en viktig rolle innenfor samisk kirkeliv. Nå velges Samisk kirkeråds medlemmer av Kirkemøtet, riktignok på bakgrunn av Samisk kirkelig valg møtes nominasjoner. Det er uansett grunn til å spørre seg om ikke valg møtet i stedet burde velge medlemmene. Det er også grunn til å spørre seg om valg møtet har en rettferdig sammensetning. Nåværende regler om sammensetning bygger delvis på samelovens bestemmelser om forvaltningsområdet for samiske språk. Konsekvensen av dette er at kun 13 menighetsråd i landet har rett til å oppnevne delegater til valg møtet. Regelen innebærer med andre ord at mange menighetsråd stenges ute fra muligheten til å påvirke valgene direkte på valg møtet (det vil si nominasjon/valg av Samisk kirkeråds medlemmer og valg av samiske representanter til

bispedømmerådene i Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland). En annen utfordring med dagens politiske struktur, er at både Samisk kirkeråd og Kirkemøtet mangler fast samisk ungdomsrepresentasjon.

Samisk utvalg foreslår at kirkeordningen suppleres med et særskilt ansvar for samisk kirkeliv i menighetsrådene. Når det gjelder Samisk kirkelig valg møte, foreslår utvalget dels at valgmøtet får i oppgave å velge medlemmene til Samisk kirkeråd, og en ny modell for oppnevning av delegater til valgmøtet. Utvalget foreslår også at Den norske kirke vurderer og gjennomfører nødvendige revideringer i forskriften som regulerer Samisk kirkelig valg møte. Utvalget mener for eksempel at det er hensiktsmessig at Den norske kirke frigjør seg fra samelovens bestemmelser om forvaltningsområdet for samiske språk. Når det gjelder samiske ungdommers muligheter å påvirke kirkepolitikken, foreslår utvalget at både Samisk kirkeråd og Kirkemøtet kompletteres med fast samisk ungdomsrepresentasjon.

Ut fra et syn om at teologi ikke er universell, nøytral eller objektiv, har kontekstuell teologi vokst fram. Under paraplyen kontekstuell teologi kan vi plassere samisk teologi. Dette er et felt som Samisk utvalg foreslår bør studeres nærmere. Utvalget foreslår at samisk kontekstuell teologi og kunnskapsproduksjon får større oppmerksomhet, og at arbeidet med det blir formalisert.

2.3 Samarbeid over statsgrensene

I det samiske samfunnet er det lange tradisjoner for kontakt og samarbeid på tvers av statsgrenser. Det gjelder også samisk kirkeliv over hele Sápmi/Sámeednam /Saepmie. Oversettingen av Bibelen til samiske språk, og produksjonen av den sørsamiske salmeboken, er eksempler på samarbeid over landegrenser som Den norske kirke bidrar/har bidratt til. Et annet eksempel er samarbeidet rundt Samiske kirkedager. Samiske kirkedager utgjør felles økumeniske kirkedager for samisk kirkeliv i Norge, Sverige, Finland og Russland. Samarbeidet rundt Samiske kirkedager er formalisert gjennom den såkalte Enarekonvensjonen som ble undertegnet i 2009 av ledere for de nasjonale samiskkirkelige organene i Norge, Sverige og Finland.

Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsregionen (SKKB), som har hatt et særskilt ansvar for å koordinere russiske samers deltakelse i arrangementet, har deltatt i forberedelsene og gjennomføringen av Samiske kirkedager.

Utvalget mener at det er behov for å utvikle det praktiske samarbeidet når det gjelder ulike temaer som Enarekonvensjonen reiser, som blant annet konfirmantarbeid, liturgi- og salmearbeid og arbeid med samisk teologi.

3. Samers rettigheter i Den norske kirke

3.1 Innledning

Formålet med dette kapitlet er å beskrive hvilke rettigheter samer har i Den norske kirke etter gjeldende rett.²⁹ Beskrivelsen utgår fra og søker å gi et oversiktlig bilde av de regler og rettigheter som omtales i mandatet for Samisk utvalg.

Det er vanlig å dele inn samers rettigheter etter temaer, der for eksempel «retten til selvbestemmelse» inngår. Beskrivelsene i dette kapitlet tar også utgangspunkt i en temavis inndeling. Rettighetene som omhandles i dette kapitlet er samers:

- 1) rett til selvbestemmelse og konsultasjon
- 2) rett til språk
- 3) rett til kultur
- 4) rett til ikke-diskriminering
- 5) rett til land, vann og naturressurser

Hver av de fem rettighetene behandles i et eget avsnitt. Hvert avsnitt inneholder en beskrivelse av rettighetens innhold og hvor den kan hjemles, men uten å gjøre krav på å gi et uttømmende bilde av dette. I stedet nevnes noen av de mest sentrale lovene og reglene som hjemler rettighetene. Hvert avsnitt drøfter også hvordan rettigheten kan være aktuell i kirkelig sammenheng, og om Den norske kirke er forpliktet rettslig til å ivareta den aktuelle rettigheten. Dette siste steget er viktig for å kunne oppnå formålet med dette kapitlet, det vil si å beskrive hvilke rettigheter samer har i Den norske kirke etter gjeldende rett. Det faktum at Den norske kirke siden 2017 ikke lenger er en statskirke, men en folkekirke og et eget rettssubjekt, har betydning i den sammenhengen. Det skyldes at Den norske kirke tidligere, da den var en del av staten, var bundet av de nasjonale og internasjonale rettskildene som

²⁹ Innenfor den juridiske debatten defineres begrepet «gjeldende rett» på ulike måter. Noen mener at gjeldende rett er rett som domstolene vil legge til grunn i sine avgjørelser, men man kan også si at gjeldende rett er betegnelsen på den rettslige situasjonen som kan utledes fra relevante rettskilder.

binder staten. Etter overgangen ser bildet annerledes ut. Den norske kirke er fortsatt bundet av ulike typer rettskilder, som for eksempel lover og forskrifter, men altså ikke nødvendigvis av de samme lovene og forskriftene som var bindende for kirken før 2017.

Avsnitt 3.8 beskriver de mest sentrale lovene for Den norske kirke. Formålet med beskrivelsen er å klargjøre om lovene hjemler særskilte rettigheter for samer.

3.2 Om rettsgrunnlagene innenfor sameretten

Begrepet «samerett» brukes som en betegnelse for det akademiske faget som samler juridiske (inklusive metodiske) spørsmål om samer og samiske forhold. Samerett reiser både offentligrettslige og privatrettslige problemstillinger.³⁰ Som Norges urfolk har samer kollektive og individuelle rettigheter som er nedfelt i ulike nasjonale og folkerettslige rettsgrunnlag. Eksempel på nasjonale rettskilder som hjemler samiske rettigheter utgjøres av Grunnloven, sameloven, opplæringsloven og menneskerettsloven.

Samers rettigheter kan som sagt også hjemles i ulike folkerettslige rettskilder. Folkerett er rett som regulerer rettsforholdene mellom stater. Rettskildene innenfor folkeretten er blant annet internasjonale konvensjoner og internasjonal sedvane.³¹ Innenfor folkeretten er det først og fremst enkeltmennesker som har rettigheter (rettighetssubjekt), mens statene er de som har ansvar for at innbyggernes rettigheter blir oppfylt (pliktsubjekt). Dette betyr at staten Norge har et folkerettslig ansvar for handlinger og unnlatelser som kan tilskrives norske offentlige myndigheter.

Folkeretten kan deles inn i ulike fagområder, som «menneskerettigheter». Menneskerettighetene er en historisk erkjennelse av at demokratiet ikke alltid er tilstrekkelig til å beskytte mindretallet mot mulige overgrep i flertallets navn. Alle menneskerettigheter gjelder for urfolk, men urfolk har også et særskilt vern etter regler som finnes innenfor feltet menneskerettigheter (såkalte urfolksrettigheter). Dette gjelder også for urfolket samene. Bakgrunnen for at

³⁰ S. Funderud Skogvang, Samerett, 2017, s. 21.

³¹ M. Ruud og G. Ulfstein, Innføring i folkerett, 2018, s. 18 og 71.

det finnes særskilte regler som gjelder kun urfolk er at urfolk ofte har opplevd diskriminering, marginalisering og systematisk vold. Mange av reglene er blitt utviklet innenfor Forente nasjoner (FN).

De siste tiårene har det skjedd en utvikling av urfolks rettigheter. På prinsipielt plan handler ikke utviklingen om at nye rettigheter er blitt etablert i forhold til for eksempel tidligere FN-konvensjoner, men snarere om at forståelsen for hvordan rettighetene skal brukes for urfolk er blitt mer presisert, der man tar hensyn til av deres spesielle situasjon.

ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, ILO nr. 169 (ILO Convention on Indigenous and Tribal Peoples), er en sentral folkerettslig konvensjon om urfolks rettigheter. Den kan sies å etablere universelle minstestandarder for urfolks rettigheter, om blant annet urfolks land-, vann og naturressursrettigheter. Norge ratifiserte ILO-konvensjonen i 1990, som den første stat i verden. Ratifikasjonen innebærer at den norske stat er rettslig bundet av konvensjonen.

FNs erklæring om urfolks rettigheter, urfolkserklæringen (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, UNDRIP), er det mest omfattende internasjonale menneskerettsinstrumentet om urfolk.³²

Urfolkserklæringen ble vedtatt av FNs generalforsamling i 2007. Sammen med mange land i verden stilte Norge seg bak vedtaket. Det som er spesielt med erklæringen, er at den er fremforhandlet av stater og urfolkrepresentanter i fellesskap. En erklæring utgjør et såkalt «soft law»-instrument. Det betyr at instrumentet ikke binder en stat rettslig, men derimot moralsk og politisk. Utviklingen rundt erklæringen går raskt. I nyere juridisk teori uttales at flere av erklæringens artikler kodifiserer internasjonal sedvane, som artikkel 8 som handler om urfolks sedvaner.³³ En internasjonal sedvane binder også en stat som ikke uttrykkelig har forpliktet seg til å følge kilden som den internasjonale sedvanen stammer fra.

³² Se f.eks. Implementing the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, Handbook for Parliamentarians N° 23, (2014), s. 13.

³³ M. Áhrén, Indigenous Peoples' Status in the International Legal System, s. 103-107. Se også NJA 2020, s. 3.

Andre folkerettslige kilder som er av betydning for samer er blant annet FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, SP (International Covenant on Civil and Political Rights), FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, ØSK (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) og FNs barnekonvensjon. Alle tre konvensjonene er inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven.

3.3 Retten til selvbestemmelse og konsultasjon

3.3.1 Selvbestemmelse

Samer har rett til selvbestemmelse, akkurat som andre folk og urfolk i verden har. Begrepet selvbestemmelse er imidlertid et uavklart folkerettslig begrep, for hva selvbestemmelsesretten faktisk innebærer vil kunne variere fra kontekst til kontekst. At urfolk har selvbestemmelsesrett var tidligere et omstridt tema, også i de nordiske statene, men siden en tid tilbake legger Norge til grunn at samene er et urfolk som har selvbestemmelsesrett av det første slaget. Den norske stat mener nemlig at selvbestemmelsesretten er av to slag, der det første gir et folk rett til å alene treffe avgjørelser om forhold som berører folket selv. Det andre gir folket en rett til reell, effektiv deltakelse i offentlig myndighetsutøvelse som både berører folket og samfunnet de er en del av.³⁴

Hvis man legger til grunn den norske stats forståelse av selvbestemmelsesretten, innebærer den at samer har rett til å treffe avgjørelser om forhold som berører samene selv. Retten innebærer også at det samiske folk skal involveres i behandlingen av saker om dem selv, på en måte som tillater samene å påvirke resultatet. Ifølge hjertespråk-utredningen skal selvbestemmelsesretten utøves kollektivt gjennom autonomi og selvstyre, med urfolkets egne politiske institusjoner som fremste agent.³⁵

At samene har rett til selvbestemmelse følger fremfor alt av artikkel 1 i FNs konvensjoner om sivile og politiske rettigheter (SP) og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK), samt den praksis og de generelle uttalelser som er

³⁴ S. Funderud Skogvang, 2017, s. 100-101 og 107-108. Se også M. Åhrén, Indigenous Peoples' Status in the International Legal System, s. 133-138.

³⁵ NOU 2016:18, s. 70-71.

blitt utarbeidet av konvensjonenes overvåkingsorganer.³⁶ Også artikkel 3 i FNs erklæring om urfolks rettigheter (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) sier at urfolk har selvbestemmelsesrett.

Siden samers rett til selvbestemmelse er hjemlet i folkerettslige kilder, er ikke Den norske kirke rettslig forpliktet til å gjennomføre retten. De aktuelle folkerettslige kildene binder kun staten Norge. Samers selvbestemmelsesrett har likevel betydning i for eksempel kirkedemokratiet og ved utviklingen av samisk kirkeliv i Den norske kirke.

3.3.2 Konsultasjon

Samer har konsultasjonsrett, eller som man også kan si, rett til å delta i beslutningsprosesser.³⁷ Å ha rett til å bli konsultert er mer enn en rett til å bli hørt, som jo er vanlig innenfor offentlig forvaltning. Høring er en type ordning for innhenting av synspunkter og opplysninger ved behandling av saker i offentlig forvaltning og i politiske organer. Høringer gir adgang for alle som ønsker det til å uttale seg før vedtak treffes. Til forskjell fra en høring, er formålet med konsultering å oppnå enighet om det foreslåtte tiltaket, forskriften eller liknende. Dette innebærer blant annet at det må være en reell dialog mellom partene gjennom utveksling av synspunkter og deling av nødvendig informasjon.³⁸ Hvis partene blir enige, blir statens posisjon rådende.³⁹

I 2021 ble sameloven tilført et kapittel om konsultasjoner. Dette regulerer blant annet hvilke saker som er gjenstand for konsultasjoner, og hvem som har rett til å bli konsultert. Kapitlet regulerer også hvem som er forpliktet til å konsultere.

Av § 3-4 følger at plikten til å konsultere etter bestemmelsene i kapitlet gjelder for blant annet private rettssubjekter når de utøver myndighet på vegne av staten. Om Den norske kirke utøver myndighet på vegne av staten, og en sånn utøvelse av myndighet vil berøre samiske interesser, vil Den norske kirke være

³⁶ M. Åhrén, Indigenous Peoples' Status in the International Legal System, s. 136-137.

³⁷ NOU 2016:18, s. 71.

³⁸ Prop. 86 L (2020-2021).

³⁹ NOU 2016:18, s 71.

rettslig forpliktet til å konsultere med representanter for de berørte samiske interessene.

3.4 Retten til kultur

Artikkel 27 i FNs konvensjon om sosiale og politiske rettigheter (SP artikkel 27) har i lang tid vært ansett å bidra med viktig vern for samisk kulturutøvelse, noe som også er blitt bekreftet gjennom Høyesteretts dom i den såkalte Fosen-saken. På norsk lyder bestemmelsen som følger:

I de stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter, skal de som tilhører slike minoriteter ikke nektes retten til, sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å dyrke sin egen kultur, bekjenne seg til og utøve sin egen religion, eller bruke sitt eget språk.

SP artikkel 27 er inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven. Menneskerettsloven trådte i kraft i 1999, og den har som formål å styrke menneskerettighetenes stilling i norsk rett. Loven gjør fem menneskerettighetskonvensjoner med tilleggsprotokoller, som FNs konvensjon om sosiale og politiske rettigheter, gjeldende som norsk rett, og slår fast at dersom det er strid mellom annen norsk lovgivning og disse konvensjonene og tilleggsprotokollene, skal konvensjonene og tilleggsprotokollene gå foran.

Ordlyden i SP artikkel 27 gir ikke et spesielt vern for urfolk, men et generelt vern for minoriteter. Kulturbegrepets innhold i artikkelen har vært debattert internasjonalt, men den praksis som er blitt utviklet av konvensjonens håndhevsorgan, Menneskerettskomiteen som ifølge Høyesterett skal tillegges betydelig vekt som rettskilde,⁴⁰ gir klarhet om innholdet. Komiteens praksis klargjør nemlig at urfolk og deres tradisjonelle næringer, som tradisjonell samisk reindrift, omfattes av artikkelen.⁴¹ SP artikkel 27 er i dag det viktigste internasjonale instrumentet som verner samenes kultur.

Artikkel 30 i FNs barnekonvensjon, som bygger på SP artikkel 27,⁴² har betydning for samene idet den fastslår at barn som tilhører en minoritet eller et

⁴⁰ Rt-2008-1764 (avsnitt 81) og HR-2017-2428-A (avsnitt 57).

⁴¹ M. Áhrén, *Indigenous Peoples' Status in the International Legal System*, s. 91-94.

⁴² S. Funderud Skogvang, *Samerett*, 2017, s. 78.

urfolk ikke skal nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe «å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk». Barnekonvensjonen er siden 2003 inkorporert i menneskerettsloven, noe som betyr at den gjelder som norsk rett.

Den norske kirke er som sagt ikke rettslig bundet av menneskerettsloven, og følgelig heller ikke av FNs konvensjon om sosiale og politiske rettigheter og barnekonvensjonen, men samers rettigheter til kultur er likevel et spørsmål som er aktuelt i kirkelige sammenhenger. Samisk kultur er uløselig vevd sammen med samisk kirkeliv. I løpet av forforskningstiden forsvant flere av de samiske kulturelle uttrykkene fra kirkelivet, og ble usynliggjort eller forbudt. Det er derfor et vesentlig arbeid som ligger foran hva samisk kunst og kultur angår.⁴³

Begrepet «kultur» er mangfoldig og i denne sammenhengen omfatter det alt fra normer, verdier og tradisjoner til blant annet språk, musikkuttrykk, kirkekunst og utsmykning. I samisk kirkelivskontekst kan samers rett til kultur innebære for eksempel at samisk kirkekunst blir mer synlig, at samiske håndverkstradisjoner brukes og at samisk og samisk salmesang høres rundt om i landets kirker. Det som også er viktig å tenke på er at Sápmi/Sámeednam/Saepmie er mangfoldig med hensyn til kultur, noe som for eksempel innebærer at tradisjoner kan variere mellom ulike steder.

3.5 Retten til språk

Samene har rett til å sikre og utvikle sine samiske språk. Dette følger av både nasjonale rettskilder som Grunnloven og sameloven samt folkerettslige kilder som ILO-konvensjon nr. 169 og FNs konvensjon om sosiale og politiske rettigheter.

3.5.1 Grunnloven § 108

Siden 1988 inneholder Grunnloven en bestemmelse som retter seg spesifikt mot samene. Den finnes i § 108 (tidligere § 110), og blir ofte kalt

⁴³ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2019, s 43.

3.5.2 Sameloven

Sameloven følger delvis opp innholdet i sameparagrafen gjennom etablering av Sametinget og samiske språkregler. § 1-5 i loven fastsetter at de samiske språkene og norsk er likeverdige språk, og at sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk skal være likestilt med norsk etter bestemmelsene om samiske språk i kapittel 3 i loven.

Kapittel 3 inneholder totalt 15 ulike bestemmelser om samiske språk. Disse er delvis endret i juni 2023. Siden 1. januar 2024 finnes deres nye ordlyder i Lov om endringer i sameloven (endringer i språkregler). Ikke alle bestemmelsene i kapittel 3 får betydning for samiske språk i hele Norge; kun noen har en sånn generell betydning. Det gjelder for eksempel § 3-2 første ledd, som innebærer at lover og forskrifter av særlig interesse for hele eller deler av den samiske befolkning skal oversettes til samiske språk. Det gjelder også § 3-9, som innebærer at et kommunestyre selv kan bestemme at samisk skal være likestilt med norsk iblant annet hele eller deler av den kommunale forvaltning. Mange av bestemmelsene i kapittel 3 regulerer forvaltningsområdet for samiske språk, og i praksis gjelder de kun i kommuner som inngår i forvaltningsområdet. Se mer om forvaltningsområdet for samiske språk i avsnitt 1.4.3.

Hjertespråk-utredningen fra 2016 mente at innenfor forvaltningsområdet står samiske språkrettigheter relativt sterkt i norsk rett, mens samer utenfor området har betydelig færre rettigheter. Utredningen mente også at Norge har en positiv forpliktelse til å legge forholdene til rette slik at retten til språk - som er vidtrekkende innenfor det tradisjonelle samiske bosetningsområdet - kan realiseres så langt det er økonomisk og praktisk mulig.⁵¹

Samelovens kapittel 3 inneholder en bestemmelse som rettes mot og, i visse geografiske områder, rettslig binder Den norske kirke. Den finnes i § 3-6, og sier:

Enhver har rett til individuelle kirkelige tjenester på samisk i Den norske kirkes menigheter i forvaltningsområdet.

⁵¹ NOU 2016:18, s. 76.

Retten som følger av bestemmelsen, gjelder i menigheter som finnes innenfor forvaltningsområdet for samiske språk. Siden 1. januar 2024 er kommunene delt inn i tre ulike kategorier som alle inngår i forvaltningsområdet for samiske språk, jamfør § 3-1 lov om endringer i sameloven. Hvilke kommuner som faktisk vil inngå i forvaltningsområdet i fremtiden, foruten de som allerede inngår, er en politisk sak. Alle kommuner kan nemlig søke om å få bli med i forvaltningsområdet for samiske språk, og det er Kongen i statsråd som gjør vedtak om innlemming.⁵²

Det følger av forarbeidene til § 3-6 at individuelle kirkelige tjenester først og fremst innebærer individuell sjelesorg. I tillegg omfatter uttrykket blant annet dåp, vigsel og nattverd. Regelen skal forstås slik at ingen har krav på at de kirkelige tjenestene skal foregå på samisk i sammenhenger som er åpne for alle, for eksempel i en ordinær gudstjeneste. Dersom presten er villig til å gi slike tjenester i et lukket arrangement, kan man kreve at det skjer på samisk. Forarbeidene framhever at kirkelige tjenester i stor grad er knyttet til den som forretter, det vil si den aktuelle prest eller prost. Det er ikke et krav at vikarer for disse skal være i stand til å gi samme tjenester på samisk. I slike tilfeller bør det være mulig at en annen prest i forvaltningsområdet som kan samisk, gir tjenestene på samisk.⁵³

Det er ikke helt enkelt å få grep om hva enkelte formuleringer i forarbeidene om § 3-6 innebærer. For eksempel kan man spørre seg hva det innebærer at et individ kan kreve tjenester på samisk kun hvis presten er villig til å gi det i et lukket arrangement ved sjelesorg. Det kan også virke merkelig at sameloven, som regulerer statlige myndigheter, inneholder en bestemmelse som retter seg mot et spesifikt privat rettssubjekt, som i det her fallet; Den norske kirke. Bestemmelsen har sin opprinnelse i en tid da Den norske kirke var en del av staten. Sameloven er senere blitt revidert etter selvstendigjøringen av kirken, men bestemmelsen er blitt videreført med samme betydning som den hadde tidligere.⁵⁴

⁵² Se blant annet §§ 3-1 og 3-15 Lov om endringer i sameloven.

⁵³ Prop. 58 L (2022-2023), s. 79-80.

⁵⁴ Prop. 58 L (2022-2023), s. 91.

3.5.3 Folkerett

Samers rett til språk har også støtte i ulike internasjonale rettskilder, som artikkel 27 i FNs konvensjon om sosiale og politiske rettigheter. Av artikkelens ordlyd følger at stater ikke har rett til å hindre medlemmer av en minoritetsgruppe i å bruke sitt språk. Menneskerettskomiteen har slått fast at bestemmelsen også innebærer en positiv forpliktelse for statene; å gjøre det mulig for medlemmer av minoritetsgrupper å bruke språket sitt.

Barnekonvensjonens artikkel 30, som retter seg mot barn, skal forstås på tilsvarende for retten til språk.⁵⁵

Den norske kirke er som sagt ikke rettslig bundet av menneskerettsloven, og følgelig heller ikke av FNs konvensjon om sosiale og politiske rettigheter og barnekonvensjonen, men samers rettigheter til samisk språk er som sagt likevel veldig sentralt i en kirkelivskontekst.

3.5.4 Tidligere regler

Regler om samisk språk av betydning for kirken ble tidligere også regulert i to ulike resolusjoner fra 1848. Den ene, Forskrift 6. oktober 1848 som hjemlet en plikt til å lære samisk for prester i nærmere definerte prestegjeld, ble eksplisitt opphevet i 2012.⁵⁶ Den andre, fra 24. februar, er foreldet. Det skyldes at resolusjonen mangler hjemmelsgrunnlag. Før grunnlovsendringene i 2012 hadde kongen myndighet til å regulere Den norske kirke. Etter endringene har den myndigheten falt bort.

3.6 Retten til ikke-diskriminering

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport beskriver fornorskningspolitikken og dens konsekvenser for samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Rapporten avdekker at samene historisk har opplevd

⁵⁵ NOU 2016:18, s. 74-75.

⁵⁶ Jf. Opphevelse av foreldede bestemmelser på det kirkelige området, FOR-2012-06-08-504.

diskriminering, assimilering og ekskludering. Rapporten viser også at diskriminering av samer fortsatt skjer.⁵⁷

At samer diskrimineres er blitt avdekket også av Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM), som har som oppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i Norge. NIM har laget ulike om samer og diskriminering. I 2022 lanserte NIM en temarapport om holdninger til samer og nasjonale minoriteter i Norge. Den viser at mange i befolkningen har lite kunnskap om samer og nasjonale minoriteter, at de har lært lite om flere av gruppene i skolen, og at de har negative holdninger til disse gruppene. Rapporten viser i tillegg at en betydelig andel av de intervjuede har observert hatprat mot jøder, samer, romer og romani/tatere de siste 12 månedene, og at hatprat mot samer øker jo lenger nord man kommer i Norge. Forskning tyder ifølge NIM på at hatprat kan ha både direkte skadevirkninger for dem som utsettes for det, samt indirekte konsekvenser for dem som observerer det og for samfunnet generelt.⁵⁸

Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) er en norsk lov som har som formål å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlige forhold ved en person. § 2 i loven sier at den gjelder på alle samfunnsområder. Denne formuleringen betyr at diskriminerings- og likestillingsloven binder Den norske kirke.

Retten til ikke-diskriminering er en grunnpilar i menneskerettssystemet, og er innarbeidet i ulike folkerettslige kilder, som FNs rasediskrimineringskonvensjon, (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination). Artikkel 5 a og d i konvensjonen har vist seg å ha spesiell betydning for urfolk i spørsmål om deres sivile rettigheter til

⁵⁷ Sannhet og forsoning, se for eksempel s. 15-25 og kapittel 24.

⁵⁸ Norges institusjon for menneskerettigheter, Holdninger til samer og nasjonale minoriteter i Norge, 2022.

land, vann og naturressurser.⁵⁹ Konvensjonen er inkorporert i norsk rett gjennom § 5 i likestillings- og diskrimineringsloven, og får dermed lovs kraft.

Retten til ikke-diskriminering har to sider. Den ene er at like tilfeller skal behandles likt, og i de fleste sammenhenger påberopes denne siden ved retten. Den andre innebærer at ulike tilfeller skal behandles ulikt. Spesielt den andre siden ved retten er viktig for urfolk, da den gir dem bedre mulighet til å bevare sin egenart og identitet.⁶⁰

Retten til ikke-diskriminering er relevant i kirkelige sammenhenger. Den innebærer dels at samer ikke skal diskrimineres i forhold til majoritetsbefolkningen, og dels at samer skal positivt forskjellsbehandles hvis hovedvilkårene for det er oppfylt, noe som blant annet innebærer at en forskjellsbehandling er nødvendig for at man skal oppnå en reell likhet mellom samer og andre. I for eksempel språklig sammenheng innebærer reell likestilling blant annet at samiske språk og norsk skal ha like muligheter til innflytelse og rettferdig fordeling av ansvar og byrder. Det er viktig å understreke at for eksempel samisk gudstjenestearbeid ikke først og fremst har som mål å berike Den norske kirke, men å gi den samiske befolkningen et likeverdig gudstjenestetilbud. Et likeverdig tilbud handler om et tilbud som er tilpasset folks behov, og ikke at alle nødvendigvis har samme tilbud.⁶¹

3.7 Retten til land, vann og naturressurser

Arkeologiske kilder viser at det fra slutten av siste årtusen f.Kr. gir mening å snakke om samisk identitet.⁶² Også de første skriftlige kildene viser at samer har brukt landområder, vann og naturressurser for sin overlevelse.⁶³ Samisk bruk av land, vann og naturressurser utgjør fortsatt en helt essensiell del av overlevelsen som individer og folkegruppe.

Under store deler av 1900-tallet var den allmenne oppfatningen, flere ganger bekreftet av Høyesteretts rettspraksis, at samers (typisk reindriftssamers) bruk

⁵⁹ CERD/C/102/D/54/2013

⁶⁰ M. Åhrén, Indigenous Peoples' Status in the International Legal System, s. 150-156.

⁶¹ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011, s. 77.

⁶² L. I. Hansen og B. Olsen, Samenes historie fram til 1750, s. 41.

⁶³ Se f.eks. A. Andersen, B. Evjen og T. Ryymin, Samenes historie fra 1751 til 2010, s. 36.

av landområder utgjorde et «tålt bruk» eller en «uskyldig nyttesrett». Ofte måtte samers bruk vike for andres behov, som jordbrukets behov. På slutten av 1950-tallet og på 1960-tallet begynte imidlertid den da rådene oppfatningen å endre seg; til at samers langvarige bruk av landområder kunne etablere privatrettslige rettigheter med henvisning til nasjonale tingsrettslige regler.⁶⁴

Spørsmål om samisk tingsrett har siden Alta-saken vært et omdebattert tema i Norge.⁶⁵ De siste titall årene har den allmenne oppfatningen, også bekreftet gjennom Høyesteretts praksis, vært at samers langvarige bruk av landområder, vannområder og naturressurser etablerer eiendoms- og bruksrettigheter, med bakgrunn i gjeldende nasjonale tingsrettslige regler om fremfor alt alder, tidsbruk, hevd og sedvane.

De aktuelle tingsrettslige reglene er forent med ulike vilkår som må være oppfylt for at en rettighet skal anses å ha blitt opparbeidet. De siste titalls årenes rettsutvikling på området innebærer at i kartleggingen av samers rettigheter til landområder, vann og naturressurser er både skriftlig materiale i form av for eksempel lovgivning, lovforarbeider og rettspraksis, og samiske sedvaner og rettsoppfatninger relevante kilder.

De siste tiårene er fokus på dette rettsområdet blitt flyttet fra om samers langvarige bruk kan etablere tingsrettslige rettigheter, til hvilken rettslig beskyttelse samers etablerte tingsrettslige rettigheter har mot inngrep som vanskeliggjør eller umuliggjør utøvelsen av samisk kultur, inkludert samiske tradisjonelle næringer. Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport beskriver på en oversiktlig måte de viktigste formene for inngrep reindriften står overfor. Den beskriver også at samers bruk av utmarksressurser, som en del av samers kulturelle praksis, er et underutforsket område.⁶⁶

Også ulike folkerettslige kilder har relevans i spørsmål om samers rettigheter til landområder, vann og naturressurser. Det rettslige grunnlaget utgjøres av blant annet artikkel 1 i tilleggsprotokoll 1 i Den europeiske menneskerettskonvensjon, EMK P1-1, artiklene 13-15 i ILO-konvensjon nr.

⁶⁴ Ø. Ravna, Same- og reindrifftsrett, s. 93-101.

⁶⁵ S. Funderud Skogvang, Samerett, 2017, s. 236.

⁶⁶ Se for eksempel s. 20 og 23 i Sannhet og forsoning.

169, artikkel 26 i urfolkserklæringen og artikkel 26 i FN's erklæring om urfolks rettigheter, som sier følgende:

Urfolk har rett til de landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket, eller som de på annen måte har brukt eller ervervet.

Verken de ulike nasjonale eller folkerettslige rettsgrunnlagene som har betydning i spørsmål om samiske tingsrettslige rettigheter, ser ut å ha direkte relevans for kirken. Det skyldes at Den norske kirke ikke eier (større) landområder som står i strid med samiske interesser. De folkerettslige kildene på området forplikter heller ikke kirken rettslig. Til tross for dette kan kirken være med på å gi samer sin støtte når deres tingsrettslige rettigheter utfordres. Kirken kan for eksempel holde staten ansvarlig for å ta vare på samers rettigheter, med henvisning til regler som beskytter samisk kultur og samfunnsliv samt samiske språk og næringer⁶⁷^[68]

3.8 Sentrale rettskilder for Den norske kirke

Dette avsnittet beskriver de mest sentrale lovene for Den norske kirke. Formålet med beskrivelsen er å klargjøre om lovene hjemler særskilte rettigheter for samer.

3.8.1 Grunnloven

I egenskap av folkekirke er Den norske kirke ikke lenger bundet av Grunnloven. Den har likevel en bestemmelse som særskilt regulerer kirken med en formulering som ble oppdatert i 2012. Bestemmelsen finnes i § 16, og den sier:

Alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten. Nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved lov. Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.

⁶⁷ Et eksempel på hvordan det kan gjøres er kronikken i NRK om Fosens-saken av preses Olav Fykse Tveit og og Samisk kirkeråds leder Sara Ellen Anne Eira i januar 2023. Se kronikken her: [Høyesterettsdommen i Fosen-saken må respekteres – Ytring \(nrk.no\)](https://www.nrk.no/hoyesterettsdommen-i-fosen-saken-ma-respekteres-1.50088888).

Paragrafen innledes med prinsippet om at det er religionsfrihet i Norge. Deretter kommer den inn på forholdet mellom staten og Den norske kirke på prinsipielt plan. Den sier også at staten har en særlig understøttelsesplikt overfor Den norske kirke. Den hjemler ingen særskilte samiske rettigheter.

3.8.2 Trossamfunnsloven

Før staten og kirken skilte lag var også Lov om Den norske kirke (kirkeloven) en sentral lov for Den norske kirke. Den opphørte imidlertid å gjelde 31. desember 2020, og ble da erstattet med Loven om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) samt Kirkeordning for Den norske kirke (kirkeordningen). Begge trådte i kraft i 2021. Se om kirkeordningen i underavsnitt 3.8.3.

Formålet med trossamfunnsloven er å understøtte tros- og livssynssamfunn i Norge. Det følger av lovens formålsparagraf som reguleres i § 1. I kapittel 3 finnes bestemmelser om Den norske kirke. I lovens § 10 sies at formålet med bestemmelsene i kapittel 3 er å legge til rette for at Den norske kirke forblir en landsdekkende og demokratisk evangelisk-luthersk folkekirke. Man kan si at trossamfunnsloven har vært med på å lovmessig fullføre skillet mellom stat og kirke.

Av trossamfunnsloven § 14 følger blant annet at staten gir tilskudd til prestatjenesten og kirkens virksomhet nasjonalt og regionalt. Lovforarbeidene sier ikke noe om forholdet mellom tilskuddet og samisk kirkeliv. Med tanke på at Kirkemøtet ifølge kirkeordningen § 28 skal verne og fremme samisk kirkeliv (se mer om dette lengre ned i teksten), går denne rapporten ut fra at tilskuddet skal dekke Den norske kirkes arbeid med blant annet samisk kirkeliv på ulike nivåer. Trossamfunnsloven inneholder ingen særskilte bestemmelser om samiske rettigheter.

3.8.3 Kirkeordningen og Forskrift om regler for Samisk kirkeråd

Et tredje regelverk som er sentralt for Den norske kirke er kirkeordningen. Den binder kirken rettslig og er fastsatt av Kirkemøtet, det vil si Den norske kirkes øverste representative og besluttede organ, jmfør kirkeordningen § 28. Den

samme bestemmelsen regulerer også hvilke oppgaver Kirkemøtet har. I første ledd står blant annet at Kirkemøtet skal verne og fremme samisk kirkeliv.

Kirkeordningen § 34 og 35 har særskilte regler om Samisk kirkeråds sammensetning og oppgaver, men ingenting som særskilt hjemler samiske rettigheter. Nærmere bestemmelser om Samisk kirkeråd finnes i Forskrift om regler for Samisk kirkeråd.

§ 1 i Forskrift om Samisk kirkeråd sier at Samisk kirkeråd er Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv, og at rådet utfører oppgaver som pålegges av Kirkemøtet - og koordinerer disse med Kirkerådet og Mellomkirkelig råd. § 2 i forskriften sier hva rådets hovedoppgaver er. Der står at rådet blant annet skal fremme, verne og samordne samisk kirkeliv i Den norske kirke, og ta stilling til saker som etter Rådets oppfatning berører samisk kirkeliv og urfolk.

3.8.4 Kirkemøtevedtak med mer

Også kirkemøtevedtak kan binde Den norske kirke. Kirkemøtets myndighet til å fatte vedtak som rettslig binder kirken reguleres blant annet i trossamfunnsloven § 12, som sier:

Kirkemøtet fastsetter kirkens grunnlag og lære og alle liturgier og gudstjenstlige bøker.

Kirkemøtet gir nærmere bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling og kirkelige organer, og om valg til disse organene.

Kirkemøtet kan ikke treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som soknets organer skal avgjøre.

Forslag til vesentlige endringer i bestemmelsene i dette kapitlet skal legges fram for Kirkemøtet.

I merknadene til trossamfunnsloven § 12 annet ledd står at Kirkemøtet har myndighet til å fastsette bestemmelser om kirkens organisering, kirkelig inndeling, kirkelige organer og om valg til disse, og at et slikt regelverk gjerne omtales som en «kirkeordning». Her står også at bestemmelsens andre ledd

er helt sentral i rammelovgivningen om Den norske kirke, og at den bygger videre på forutsetningen i første ledd om at Kirkemøtet opptrer på vegne av trossamfunnet Den norske kirke. Bestemmelsen gir med andre ord Kirkemøtet et lovgrunnlag for å vedta en ny kirkeordning som kan erstatte tidligere lovgivning, og forskriftsbestemmelser som er vedtatt av statlige organer.⁶⁸

Kirkemøtets myndighet til å fatte vedtak med mer som binder Den norske kirke reguleres også i § 28 annet ledd i Kirkeordningen. Bestemmelsen sier:

Kirkemøtet

- a. gir uttalelse i saker om vesentlige endringer i bestemmelsene i kapittel 3 i trossamfunnsloven
- b. fastsetter retningsgivende planer og programmer for den kirkelige undervisning, diakoni, kirkemusikk og for økumenisk virksomhet
- c. fastsetter kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for særskilte stillinger innen kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk
- d. gir regler om kirkens inventar og utstyr
- e. utfører de oppgaver det er gitt i trossamfunnsloven eller kirkeordningen

Kirkemøtet har siden 90-tallet fattet en rekke vedtak som samlet sett beskriver hvilken prinsipiell holdning Den norske kirke har til samisk kirkeliv.⁶⁹ Vedtakene binder likevel ikke Den norske kirkes organer rettslig.

Den norske kirke har på eget grunnlag bestemt at noe av det offentligrettslige regelverket som regulerer staten, skal gjelde for kirken. Reguleringen om dette finnes i Kirkeordningen § 42. Bestemmelsen sier at forvaltningsloven, offentlighetsloven og regler om offentlige organer i arkivloven gjelder for virksomhet som drives av kirkelige organer.

⁶⁸ Prop. 130 L (2018-2019), s. 261.

⁶⁹ Jf. sakene KM 15/90 (dels om at de fleste samer i Norge tilhører Den norske kirke og at kirken derfor har ansvar for å legge forholdene til rette for den samiske befolkningens trosliv, og dels om at forholdene må legges til rette for at samene selv kan ta ansvar for å utforme samisk kirkeliv), KM 2/92 (om at Den norske kirke tar et spesielt ansvar overfor sørsamisk, lulesamisk og nordsamisk språk, som er offisielle samiske språk i Norge), KM 12/92 (om at samisk kirkeliv skal ivaretas som en nødvendig og likeverdig del av Den norske kirke), KM 11/03 (dels om at Norge er bygd på territoriet til to folk – samer og nordmenn, og at samene er et urfolk i Norge, og dels om at det samiske folket har kulturelle rettigheter som også innebærer rettigheter til naturgrunnlaget for samisk kultur), KM 6/07 (om at kristendommen har en over tusen år lang historie i vårt land og er innvevd i historien både til det norske og det samiske folket) og KM 13/07 (om at Den norske kirke har erkjent sin medvirkning i fornorskningen av samene og vil bidra til at uretten ikke fortsetter). Se også Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011, s. 52.

Andre typer rettskilder som binder Den norske kirke er for eksempel dommer og avtaler som omfatter Den norske kirke.

Verken trossamfunnsloven eller kirkeordningen har holdepunkter for at Den norske kirke er rettslig forpliktet til å gjennomføre innholdet i sameparagrafen eller øvrige menneskerettigheter som reguleres i kapittel E i Grunnloven.

3.9 Drøftelser i utvalget og forslag til tiltak

Samisk utvalg mener at gjeldende rett ikke godt nok ivaretar samers rettigheter i Den norske kirke, og at rettighetene dermed bør styrkes. Utvalget foreslår at Den norske kirke innarbeider en eller flere bestemmelser i kirkeordningen som styrker samers rettigheter i Den norske kirke. Utvalget mener at det vil være viktig at rettighetene forankres i kirkeordningen ettersom den utgjør kirkens grunnlov.

På bakgrunn av dette mener utvalget at det bør fastsettes i kirkeordningen at kirken skal legge til rette for at det samiske folk kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sin rett til selvbestemmelse i Den norske kirken. Etter utvalgets syn vil det være hensiktsmessig at sentrale rettigheter konkretiseres ytterligere gjennom egne bestemmelser, eksempelvis opp mot rett til samisk språk i kirken, at kirken binder seg til å støtte og fremme samisk kultur og samiske tradisjoner i kirken, og at det fastsettes at Den norske kirken skal legge til rette for at samiske kristne tradisjoner skal ivaretas og utvikles. Utvalget mener også at den foreslåtte bestemmelsen/de foreslåtte bestemmelsene bør kunne utgjøre grunn for Den norske kirke å støtte samer når deres individuelle og/eller kollektive tingsrettslige rettigheter utfordres eller krenkes.

Endelig mener utvalget at det bør vurderes hvorvidt sentrale tiltak som utvalget for øvrig har foreslått i rapporten bør forankres i kirkeordningen.

Utvalgets forslag vil medføre at kirkelige organer på alle nivåer får et synlig ansvar for å følge opp og ivareta de rettighetene som det samiske folk foreslås å ha i Den norske kirke.

4. Organisering av samisk kirkeliv

4.1. Innledning

Dette kapitlet tar for seg organisering av samisk kirkeliv i Den norske kirke. Samisk utvalgs mandat har vært å se på om organisering av samisk kirkeliv bør videreføres slik den er i dag, om den bør endres, og videre om det er behov for ytterligere kategorialmenigheter.

4.2. Noen hovedlinjer fra 1980-tallet til i dag

Kirkedemokratiet er over 100 år gammelt. I 1920 vedtok Stortinget loven som etablerte menighetsrådene. Det ble derimot ikke etablert et sentralkirkelig representativt organ for hele Den norske kirke før opprettelsen av Kirkemøtet i 1984. Følgende oversikt viser en kronologisk tidslinje over noen sentrale hendelser som har hatt betydning for organisering av samisk kirkeliv i Den norske kirke.

1984	Kirkemøtet opprettes formelt.
1986	Samisk kirkeliv blir for første gang tematisert i Kirkemøtet: Det foreslås en arbeidsgruppe som skal jobbe med samisk-kirkelige spørsmål.
1989	Kirkemøtevedtaket følges opp av Kirkerådet: Arbeidsgruppe ⁷⁰ som skal jobbe med samisk-kirkelige spørsmål oppnevnes av Kirkerådet.
1990	Arbeidsgruppen leverer «Utkast til handlingsprogram for samisk kirkeliv i Den norske kirke» til Kirkerådet. ⁷¹

⁷⁰ Arbeidsgruppens medlemmer: Sigvald B. Mikkelsen, Berit Frøydis Svineng, Bierna Bientie, Mikal Urheim og Øystein Skille.

⁷¹ Utkast til handlingsprogram:

<https://www.nb.no/items/e8c8b795f929a7994246647bf1fe214f?page=0&searchText=handlingsplan%20for%20samisk%20kirkeliv>.

1990	Kirkemøtet ⁷² behandler arbeidsgruppens forslag, og slutter seg til den.
1991	Indre Finnmark Prosti opprettes.
1992	Samisk kirkeråd opprettes.
2009-2012	Kategorialmenigheten Saemien Åålmege – prosjektperiode.
2015	Kirkemøtet ⁷³ vedtar at kategorialmenigheten Saemien Åålmege etableres som permanent ordning.
2016	Samisk kirkeråd oppretter Samisk ungdomsutvalg (SUNG).
2017	Formelt skille av stat og kirke.
2019	Samisk kirkelig valg møte opprettes.
2022	Oppnevning av et samisk utvalg vedtatt av Kirkerådet.

1990-tallet markerer et skille hvor samisk kirkeliv blir et nasjonalt anliggende framfor å kun være et lokalt anliggende på menighetsnivå. Samisk-kirkelige saker løftes og blir samtidig formalisert på et sentralkirkelig nivå gjennom et vedtak som skjer på Kirkemøtet i 1986. Under Punkt 1 av Kirkemøtets vedtak, sak KM 20/86, står det:

Kirkemøtet ber om at Kirkedepartementet i samarbeid med Kirkerådet, oppnevner et utvalg til å utrede prinsipielle og praktiske spørsmål vedrørende Den norske kirkes arbeid i den samiske befolkningen. Utvalget skal også vurdere hvilke tiltak som er nødvendige for å styrke det kirkelige arbeidet i de samiske menigheter, for andre menigheter med samisk befolkning, for spredtboende samer og for samer i byene. Kirkemøtet henstiller til Kirkedepartementet om å finansiere utvalgets arbeid.

Kirkemøtets vedtak fra 1986 viser at det skulle settes sammen en arbeidsgruppe som skulle jobbe med samisk-kirkelige spørsmål. Kirkerådet

⁷² Kirkemøtet 1990, sak 15/90: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/sakspapir%20tidligere%20km/protokoll%20km1990.pdf>.

⁷³ Kirkemøtet 2015, sak 14/15: https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2015/saksdokumenter/protokoll_kirkemotet_2015.pdf.

fulgte opp dette vedtaket i 1989 med å opprette en arbeidsgruppe bestående av fem personer, der alle hadde lang erfaring med å jobbe med samisk-kirkelige spørsmål på menighetsnivå. Kun ett år etter opprettelsen av arbeidsgruppen leverte de i 1990 sin rapport til Kirkerådet, som de kalte «*Samisk kirkeliv i Den norske kirke. Utkast til handlingsprogram*». Blant anbefalingene deres var opprettelsen av et samisk råd (dagens Samisk kirkeråd) som skulle arbeide med samisk kirkeliv på nasjonalt nivå. De anbefalte også at de tre nordligste bispedømmene fikk et særskilt ansvar for samisk kirkelig betjening i disse regionene. Nord-Hålogaland i nordsamisk språk og kirkeliv, Sør-Hålogaland i lulesamisk språk og kirkeliv, og Nidaros i sørsamisk språk og kirkeliv. Kirkemøtet i 1990 sluttet seg til utredningens prinsipielle syn og målsetting, og markerte slik et startpunkt for samisk kirkeliv som et felleskirkelig anliggende med sitt første punkt i vedtakslisten: «*Samisk kirkeliv er en del av Den norske kirke, og skal være likeverdig med det øvrige kirkeliv*». ⁷⁴

4.3. Fra statskirke til selvstendig kirke

Den norske kirke er fra 2017 å regne som et selvstendig trossamfunn. Etter at kirken formelt ble atskilt fra den norske stat i 2017,⁷⁵ og slik ble etablert som et selvstendig rettssubjekt, er det Kirkemøtet som beslutter hva kirkens retning til enhver tid skal være. Dette betyr at kirken har fått en ny identitet, utenfor statlige og kommunale ordninger. Finansiering av kirka skjer fortsatt gjennom statlige og kommunale midler, og er regulert gjennom § 14 i trossamfunnsloven. Organisatorisk har det indrekirkelige selvstyret blitt fullstendig etter løsrivelsen fra staten i 2017. Storting og regjering har ikke lenger virksomhetsansvar, eller arbeidsgiveransvar for prestatetjenesten, og statens lovregulering av kirka er blitt bygd ned. Myndighet og arbeidsoppgaver er overført fra staten til kirken, hvor Kirkemøtet er det øverste representative organ i Den norske kirke.

⁷⁴ Kirkemøtet 1990, sak 15/90: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/sakspapir%20tidligere%20km/protokoll%20km1990.pdf>.

⁷⁵ Mer om dette står skrevet i kapittel 1 og 3.

Kirkemøtets oppgaver er regulert gjennom trossamfunnsloven og kirkeordningen. Kirkemøtet skal blant annet fastsette bestemmelser om kirkens organisering. Samisk kirkeliv er i kirkeordningen presentert som noe eget, som skal vernes og fremmes i Den norske kirke, jf. § 28. Hvilke virkemidler som skal tas i bruk til dette formålet er det Kirkemøtet som til enhver tid angir. Ett av virkemidlene er *Strategiplan for samisk kirkeliv*,⁷⁶ som er vedtatt av Kirkemøtet. Andre virkemidler til dette formålet som Kirkemøtet tidligere har vedtatt, er opprettelsen av Samisk kirkeråd, opprettelsen av kategorialmenigheten Saemien Áålmege, opprettelsen av Indre Finnmark prosti, utgivelser av religiøse tekster til samiske språk, opprettelse av kirkelige stillinger som skal jobbe med samisk kirkeliv og så videre. Vedtakene som blir gjort av Kirkemøtet er med andre ord på nasjonalt og regionalt nivå. Dette har likevel stor innvirkning på det som skjer på det lokale nivået i lokalmenighetene.

4.4. Strategiplan for samisk kirkeliv (2019-2027)

Førsteutgaven av strategiplanen for samisk kirkeliv ble vedtatt av Kirkemøtet i 2011⁷⁷. Den er senere blitt revidert. Nåværende strategiplan for samisk kirkeliv gjelder for perioden 2019-2027. Det er verdt å merke seg at nåværende strategiplan ble vedtatt av Kirkemøtet *etter* atskillelsen fra staten.⁷⁸ Dette sender klare signaler om at å ta vare på samisk kirkeliv er en prioritet i kirken, sett fra et kirkepolitisk ståsted. Strategiplanen for samisk kirkeliv er et dokument som gjelder på *nasjonalt* nivå, noe som vil si at den er ment å være retningsgivende for samtlige menigheter tilhørende Den norske kirke i Norge. Strategiplanen er ikke juridisk bindende, da den verken er nedfelt i offentlige lovverk eller forskrifter. Den er forpliktende kirkepolitisk for alle som er ansatt i Den norske kirke, i kraft av at det er Kirkemøtet som har vedtatt den.

⁷⁶ Strategiplan for samisk kirkeliv: https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/samisk-kirkeliv/dokumenter/samisk-strategiplan/samiskkirkerad_strategiplan_2019.pdf.

⁷⁷ Kirkemøtet 2011, sak 08/11: https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/kirkemotet_2011_protokollen.pdf.

⁷⁸ Kirkemøtet 2019, sak 14/19: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2019/saksdokumenter/protokoll-km-2019.pdf>.

Strategiplan for samisk kirkeliv er en overordnet plan som sier noe om visjonene kirken jobber etter, og som inneholder både det prinsipielle grunnlaget, mål og strategier for kirkens arbeid med samisk kirkeliv. Strategiplanen retter seg mot alle som jobber i Den norske kirke. Dette gjelder både kirkepolitikere, administrativt ansatte og de som er i mer utøvende virke på menighetsnivå. Strategiplanen klarlegger hvordan menighetene i hele landet skal jobbe med samisk kirkeliv, med spesielt søkelys på gudstjenesteliv, kirkelig undervisning, diakoni og kirkemusikk.

Strategiplan for samisk kirkeliv har en visjon om at samisk kirkeliv skal være *livskraftig og likeverdig*, og den har *inkludering* som grunnprinsipp. Om det står blant annet følgende:

Inkludering i det kristne fellesskap begrunnes bibelsk. Det er en oppgave for den kristne menighet å legge til rette for at tilgjengeligheten til ord og sakrament blir så stor som mulig. (Luk 24, 44-49). Alle mennesker er en del av en helhet, uansett språk og kultur. Arbeidet med samisk kirkeliv forutsetter inkludering som grunnleggende prinsipp. Inkludering bygger på likeverdighet, og ikke på likhetsidealet. Mennesket skal ikke bli lik hverandre, uansett bakgrunn har mennesket samme verdi. Menneskets rett til å være forskjellig og likevel tilhøre et sosialt og kulturelt fellesskap, er inkluderingstankens utgangspunkt for å bygge menneskelige fellesskap.⁷⁹

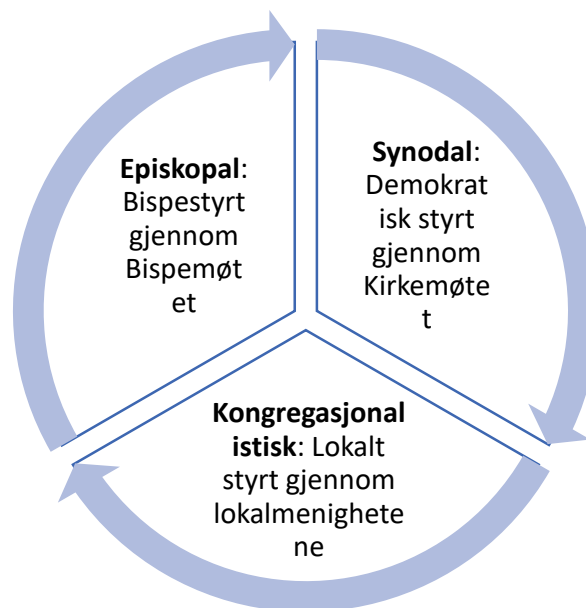
Strategiplanen legger vekt på det kristne fellesskapet som alle kristne deler. Et annet viktig moment som blir framsatt er at inkluderingsprinsippet bygger på likeverd mellom mennesker, og at dette likeverdet inkluderer retten til å være forskjellige. Ordlyden i strategiplanen i relasjon til inkluderingsprinsippet gir tydelige føringer for hvilke hovedtanker som ligger til grunn når kirken skal jobbe med inkludering og synliggjøring av samisk kirkeliv i det helhetlige kirkelivet. Strategiplanen tydeliggjør *hvem* som har ansvar for *hva*, og hvilke *forventninger* kirken har til kirkelige ansatte i deres arbeid med samisk kirkeliv. Strategiplan for samisk kirkeliv vektlegger at samisk kirkeliv er noe som angår hele Den norske kirke, slik Kirkemøtet i 1990 la til grunn når de sa seg enig i

⁷⁹ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2019, s. 10: https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/samisk-kirkeliv/dokumenter/samisk-strategiplan/samiskkirkerad_strategiplan_2019.pdf.

konklusjonene som kom i «*Utkast til handlingsprogram for samisk kirkeliv i Den norske kirke*».

4.5.Tredelt styringsform i Den norske kirke

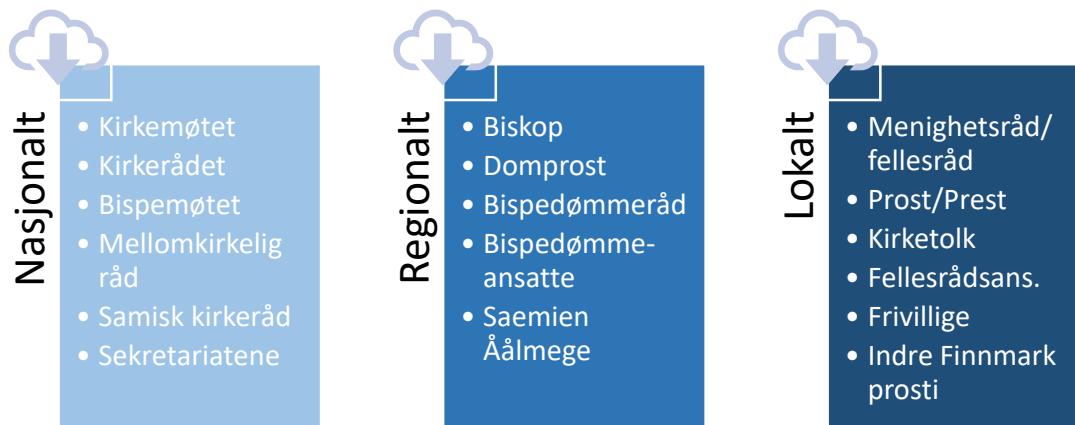
Den norske kirkes styringsform er tredelt; den er dels synodal (demokratisk gjennom Kirkemøtet), dels episkopal (bispestyrt gjennom Bispemøtet), og dels kongregasjonalistisk (soknene er juridisk selvstendige).⁸⁰

Slik modellen viser, vektlegges alle de tre delene i like stor grad. Man kan kalle dette for kirkens ytre styringsrammeverk. Innenfor dette har kirken delt det kirkelige arbeidet inn i nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Man kan bruke stat, fylkeskommune og kommune som en sammenlikning. Arbeidet er delt i ulike nivåer, men alle jobber innenfor de samme ytre rammene (demokratiet).

⁸⁰ Les mer om hvordan en slik tredelt styringsform påvirker det samiske kirkedemokratiet i kapittel 5.

4.6 Organisering nasjonalt, regionalt og lokalt i Den norske kirke

4.6.1. Nasjonalt

På nasjonalt nivå er det fire sentralkirkelige politiske organer (alle med tilhørende sekretariat) som behandler spørsmål av felleskirkelig karakter. Disse organene er Kirkemøtet, Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd. Bispemøtet er også et sentralkirkelig organ, men det er ikke et politisk organ. Bispemøtet består av samtlige (12) tjenestegjørende biskoper, og ledes av preses. Bispemøtet har i likhet med de politiske organene et eget sekretariat. Bispemøtet avgir uttalelser til Kirkemøtet i saker som berører lærespørsmål.

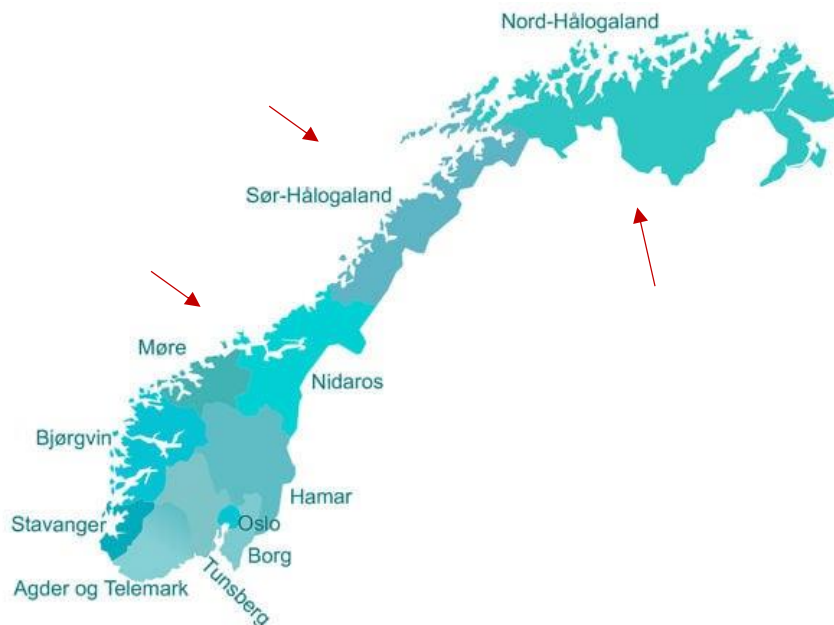
4.6.2. Regionalt

Den norske kirke har 11 bispedømmer:

1. Nord-Hålogaland
2. Sør-Hålogaland
3. Nidaros
4. Møre
5. Bjørgvin
6. Stavanger
7. Agder og Telemark
8. Tunsberg

- 9. Borg
- 10. Oslo
- 11. Hamar

Kilde: Den norske kirke.⁸¹

I hvert bispedømme er det et tilhørende bispedømmeråd. De tre nordligste bispedømmene har et særskilt ansvar for å ta vare på samisk kirkeliv. Nord-Hålogaland bispedømme har ansvar for nordsamisk kirkeliv, Sør-Hålogaland har ansvar for lulesamisk kirkeliv, og Nidaros bispedømme har ansvar for sørsamisk kirkeliv. Ivaretagelse av samisk kirkeliv, slik det i dag er lagt opp til i Den norske kirke, henger nøye sammen med de ulike samiske språkområdene. Altså er den kirkelige betjeningen tilpasset de ulike samiske språkene som i hovedsak brukes i de respektive områdene.

Handlingsplanen fra 1990 viser at det var behov for kirkelig betjening på flere samiske språk. På dette tidspunktet fantes det heller ingen samlet plan for hvordan kirken skulle jobbe med samisk kirkeliv. Alt arbeid med samisk kirkeliv hadde et startsted gjennom lokale initiativ fra kirkelig ansatte på menighetsnivå.

⁸¹ Den norske kirke oversikt over bispedømmer: <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/bispedommerad/bispedommene/>.

4.6.2.1 Biskopene

I Den norske kirke har vi 11 bispedømmer og 12 biskoper. Den tolvte biskopen er preses, som er fast leder av Bispemøtet. Preses er biskop i Nidaros bispedømme. Nidaros bispedømme har dermed to tjenestegjørende biskoper med tilsynsansvar i denne regionen. Nidaros-biskopen representerer bispedømmet i sin helhet, mens preses utøver biskopens myndighet innenfor Nidaros domprosti.

Biskopene har altså tilsynsansvar for menigheter i sitt bispedømme. Tilsyn i alminnelighet peker mot å kontrollere etterlevelse av lover, forskrifter og bestemmelser, og er et virkemiddel som statlige myndigheter bruker for å kontrollere at fastsatte regler følges.⁸² Dermed er det underforstått at det også uttrykker en form for ledelse. Biskopens tilsynsansvar må derimot forstås i en bredere ramme.

I tjenesteordning for biskoper står det i § 1:

Biskopen skal gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning ta vare på den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse, fremme og bevare enheten i Guds kirke og rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere. For å ivareta dette tilsynsansvar kan biskopen gi råd og veiledning, og også gi bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelig tilsattes tjenesteutøvelse.

Biskopen ser til at prestene forvalter sakramentene, forkynner og selv lever i overensstemmelse med den kristne tro, slik den er uttrykt i vår kirkes bekjennelse og ordninger, og at også andre som er vigslet til tjeneste i kirken virker og lever i samsvar med vigslingens formaning og løfte.

Biskopen fører tilsyn med at de kirkelige råd i bispedømmet utfører sitt arbeid i lojalitet med den evangelisk-lutherske lære.⁸³

⁸² Store norske leksikon: <https://snl.no/tilsyn>.

⁸³ Tjenesteordning for biskoper: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-04-11-1812>.

Biskopens tilsynsansvar er tredelt. Biskopen skal: 1) ta vare på den apostoliske lære, 2) fremme og bevare enheten i Guds rike, og 3) rettlede og oppmuntre bispedømmets menigheter, kirkelig tilsatte og øvrige medarbeidere.

Biskopens tilsynsansvar innebærer både et åndelig ansvar, og samtidig et tilsynsansvar for at alle kirkelige tilsatte følger opp de vedtak som kommer fra sentralkirkelig hold. Biskopene er i en posisjon hvor de har reell påvirkningskraft i det lokale kirkelige arbeidet. Biskopens anmodninger veier tungt i kraft av hens rolle i det kirkelige landskapet. Hen har mulighet til å tydeliggjøre sitt ståsted når hen for eksempel reiser på bispevisitas i sitt bispedømme. Biskopen kommer i den forbindelse i direkte kontakt med de som jobber ute i de aktuelle menighetene. Hen kan ta selvstendige initiativ hvor hen ser et behov for det, og ellers fange opp hva som skjer i de enkelte menigheter. I sin kjerne er biskopens tilsyn av læremessig karakter, og hens lederrolle viser seg særlig gjennom visitasene. I § 1 i visitasreglementet for Den norske kirke, som er vedtatt av Bispemøtet i 2012, står det følgende om bispevisitas:

Formålet med visitasreglementet er gjennom bispevisitasene å legge forholdene til rette for aktivt engasjement og stadig fornyelse i den evangelisk-lutherske folkekirke i Norge.

En bispevisitas er et institusjonalisert og rettslig ordnet besøk av biskopen i ett eller flere sokn, i den hensikt å utøve kirkelig tilsyn.

Det kan holdes egen visitas ved norsk kirke i utlandet, ved døvemenighet eller annen kategorialmenighet, ved valgmenighet, militærforlegning, sykehus, institusjon, fengsel med videre med egen tilsatt prest eller annen ordnet kirkelig tjeneste.

Formålet med bispevisitasen er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte, og gjøre kirkens nærvær synlig i lokalsamfunnet.

Biskopen skal ved visitasen legge vekt på forkynnelsen av Guds ord i soknet. Ved dette skal biskopen gi støtte til menighetenes virksomhet, og styrke fellesskapet i menighetene.

Sammen med menighetsråd og ansatte skal biskopen under visitasen gå inn i et felles arbeid for å prøve menighetslivet på Guds ord og vår kirkes

bekjennelse, og inspirere til frimodighet og fornyelse. Menighetens arbeid skal også vurderes opp mot de planer som foreligger fra kirkelige organer.⁸⁴

4.6.3. Lokalt

Lokalmenighetene er kirkens bærebjelker. Det lokale nivået skal realisere alle målsetninger og krav som kommer fra nasjonalt og regionalt nivå. Dette gjelder kirkepolitisk vedtatte planer, retningslinjer, strategier, anbefalinger med videre. fra Kirkemøtet, Kirkerådet, Bispemøtet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og de elleve bispedømmerådene. Den lokale dimensjonen er vesentlig på menighetsnivå. Det er der kirkens ansatte møter mennesker som oppsøker kirken og kirkelige handlinger. Noen vil komme ofte, mens andre vil komme sjelden. Noen vil kun møte kirken gjennom de fire livsritene dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelse. Det er i det lokale menighetslivet at evangeliet blir forkynt og kirken møter individet og kollektive grupper av mennesker. Dette skjer gjennom gudstjenester, barne- og ungdomsarbeid, diakoni og annet menighetsarbeid.

Organiseringen av lokalmenighetene har to dimensjoner; de kirkelig ansatte og menighetsrådet. I praksis er det også en tredje dimensjon; den inkluderer de frivillige. De bidrar i aktivitetsarbeidet som finnes i de lokale menighetene, og de utgjør viktige ressurser i menighetsarbeidet.⁸⁵

Lokalmenighetene har kirkelig ansatte som tilhører to arbeidsgiverlinjer. Proster, prester og kirketolker er ansatt av bispedømmerådet, som også har arbeidsgiveransvar for disse gruppene.

De andre menighetsansatte er ansatt i fellesrådet⁸⁶. Kirkevergen har arbeidsgiveransvar for de fellesrådsansatte. Dette gjelder trosopplærere, diakoner, menighetspedagoger, kirkeverger, organister, kateketer, kirketjenere,

⁸⁴ Om bispevisitas: <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/lover-og-regler/visitasreglement-for-den-norske-kirke/>.

⁸⁵ Kirkemedlemmer som er folkevalgt inn i menighetsrådet kan per definisjon også kalles frivillige. I utvalgsrapporten er de imidlertid definert som kirkepolitikere, da de sitter i et organ som har styringsrett. I 2022 var det registrert 76 266 frivillige i Den norske kirke, 9324 av dem sitter i menighetsråd. Les mer om statistikk i Den norske kirke her: <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/bakgrunn/kirkestatistikk/>.

⁸⁶ Se hvordan fellesrådet er strukturert: <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkelig-fellesrad/>.

gravere, klokkere, menighetsforvaltere, menighetssekretærer og kontormedarbeidere.

Menighetsrådet er det folkevalgte organet som har styringsrett. Menighetsrådet, i kraft av å være et folkevalgt organ, er det nye forvaltningsorganet etter skillet fra staten (2017). Den norske kirke sier dette om menighetsrådarbeid:

Generelt virksomhetsansvar:

Vedta strategier og organisere aktiviteter knyttet til:

- Menighetsbyggende virksomhet
- Gudstjenesteliv
- Dåps- og konfirmantundervisning
- Diakoni
- Kirkemusikalsk virksomhet som kor, konserter og annet sang- og musikkliv i menigheten
- Barne- og ungdomsarbeid
- Besøktjeneste
- Frivillig arbeid, medarbeiderskap
- Forbruk og rettferd, miljø og samfunnsengasjement
- Bibelgrupper, samtalegrupper
- Informasjon, menighetsblad
- Misjon og evangelisering
- Økumenikk
- Barnehage med videre.

Innenfor disse områdene står menighetsrådet forholdsvis fritt til selv å vedta hva det vil gjøre og hvilket omfang virksomheten skal ha.⁸⁷

⁸⁷ Den norske kirke om menighetsrådsarbeid: <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/menighetsrad/>.

4.7 To ulike modeller for ivaretagelse av samisk språk og samisk kirkeliv: Indre Finnmark Prosti og katedralmenigheten Saemien Áálmege

4.7.1 Innledning

Indre Finnmark Prosti og katedralmenigheten Saemien Áálmege ble begge opprettet for å styrke samisk språk og samisk kirkeliv. Indre Finnmark Prosti ble opprettet i 1991, og det er Nord-Hålogaland som har tilsynsansvar for prostiet. Katedralmenigheten Saemien Áálmege ble opprettet som fast ordning i 2015, og tilsynsansvar for den ligger hos Nidaros bispedømme.

Det er noen forskjeller i hvordan de er organisert. De ansatte i Indre Finnmark prosti jobber *innenfor* sitt prostiområde, mens de ansatte i Saemien Áálmege jobber *over* prostigrenser, eller uavhengig av prostigrenser. I Indre Finnmark prosti inngår stedene Kautokeino, Karasjok, Tana, Nesseby og Porsanger. Saemien Áálmege er ikke knyttet til noen lokalmenigheter, og den har heller ikke et eget kirkebygg. De ansatte i katedralmenigheten samarbeider med ulike lokalmenigheter i sørsamiske språkområder, som Røros, Snåsa, Elgå, Røyrvik, Frosta, Trondheim og Stjørdal.⁸⁸ Det innebærer med andre ord en del reisevirksomhet. Katedralmenigheten tilbyr kirkelige tjenester der det er behov, og er dermed landsdekkende.

4.7.2 Indre Finnmark Prosti

Indre Finnmark prosti ble opprettet i 1991 og tilhører Nord-Hålogaland bispedømme. Den er lokalisert i det nordsamiske språkområdet. Indre Finnmark prosti er Norges største prosti i areal, men er minst i befolkningstall. Det er samtidig det eneste prostiet i Den norske kirke der den samiske befolkningen er i majoritet. Prosten leder prestatjenesten fra prostesetet som er i Karasjok. Det stilles krav til prester som søker arbeid i prostiet om at de må ha/må tilegne seg kunnskap innen samisk språk og kultur. Gudstjenester og

⁸⁸ Eksempler hentet fra årsmelding 2022 Saemien Áálmege:
<https://www.kirken.no/globalassets/fellesrad/saemien%20%C3%A5%C3%A5lmege/dokumenter/%C3%A5rsmeldinger/%C3%A5rsmelding%20saemien%20%C3%A5%C3%A5lmege-saemien%20%C3%A5%C3%A5lmegeaerie%202022.pdf>.

alle kirkelige handlinger forrettes på både nordsamisk og norsk. Kirketolk oversetter prestenes tjeneste til samisk. Kirketolk innehar en nøkkelrolle, særlig i de tilfeller hvor prestene ikke behersker samisk godt nok til å kunne lede gudstjenester og annet kirkelig arbeid på egen hånd. Det er kun i Indre Finnmark prosti at det finnes faste kirkelige stillinger som kirketolker. Prostiet er en del av samisk språkforvaltningsområde, noe som betyr at samisk og norsk i disse områdene er likestilte.

Indre Finnmark prosti representerer lokalsamfunnet «slik det er».

Kirkemedlemmer i prostiet er i hovedsak samer som har samisk som dagligtale. Man kan av den grunn kalle Indre Finnmark prosti for et samisk prosti i Nord-Hålogaland bispedømme. Det finnes andre prostier som historisk også kan sies å være samiske prostier, men som på grunn av fornorskningen er blitt stående som norske, eller som ikke-samiske.

4.7.3 Kategorialmenigheten Saemien Åålmege

Kirkemøtet 2015 vedtok å etablere Saemien Åålmege som en permanent samisk menighet i sørsamisk språkområde.⁸⁹ Saemien Åålmege er et eksempel på utøvelse av samisk kirkeliv på regionalt nivå i den forstand at den skal betjene sørsamisk befolkning over sokneområder. Kategorialmenigheten ligger under Nidaros biskops tilsyn og ledelse. Den har eget menighetsråd med fem medlemmer (og fem varamedlemmer), og det er fire kirkelig ansatte i menigheten (daglig leder, prest, diakon og trosopplærer). Saemien Åålmege fungerer som et kompetansesenter for sørsamisk kirkeliv, hvor man samler kompetanse under samme tak og der man får en felles plattform å jobbe på.

Menigheten har ikke et eget kirkebygg. Dette betyr at den kirkelige betjeningen som utøves av kategorialmenighetens ansatte skjer ved at de reiser rundt i et stort område. Sørsamisk område innbefatter primært bispedømmene Sør-Hålogaland, Nidaros, Møre og Hamar. Arbeidsområde er fra Mo i Rana til Femunden i Østerdalen, indre deler av Møre og hele Nidaros. Den kirkelige betjeningen skjer i samarbeid med de lokale menigheter de besøker. I så måte

⁸⁹ Se mer utfyllende om Saemien Åålmege her: <https://www.kirken.no/nb-NO/fellesrad/saemien-%C3%A5%C3%A5lmege/om%20oss/saemien%20%C3%A5%C3%A5lmege/>.

utgjør Saemien Áålmege et viktig nettverk innenfor samisk kirkeliv, som i tillegg knytter sammen folk over store geografiske områder. Kategorialmenigheten Saemien Áålmege fungerer som et komplement til lokalmenigheten, noe som for øvrig også er et mål; at Saemien Áålmege skal komplementere sørsamisk kirkeliv og ikke erstatte eksisterende sørsamisk kirkeliv som foregår i lokalmenighetene.

Man kan være medlem i både kategorialmenigheten Saemien Áålmege og i sin lokale menighet. Når man blir døpt i Den norske kirke blir man automatisk medlem av Den norske kirke. Hvis man ønsker å bli medlem i Saemien Áålmege, må man melde seg inn i kategorialmenigheten. Medlemsvilkår blir regulert gjennom § 6 i *forskrift om ordning for Saemien Áålmege*.⁹⁰ Årsmeldingen fra 2023 viser at Saemien Áålmege hadde 516 medlemmer.⁹¹

4.8. Prester, diakoner, kateketer og andre med åndelig og undervisningsansvar i Den norske kirke med særskilt ansvar for ivaretagelse av samisk kirkeliv

4.8.1. Prester

I Den norske kirke var det i 2022 1331,45 presteårsverk⁹². Indre Finnmark dekker fem sokn, noe som vil tilsvare fem presteårsverk. Prester som er ansatt i dette prostiet jobber i et område hvor samisk er forvaltningsspråk, og dette stiller krav om språkkompetanse i samisk. I de tilfeller hvor presten ikke behersker samisk språk, så vil kirketolken kunne tolke til samisk. I Karasjok er pretestillingen for tiden besatt av en person med nordsamisk tilhørighet og med nordsamisk som morsmål. Stein Erik Anti ble vigslet i Karasjok kirke i 2021, og er den første presten på 200 år som har nordsamisk som førstespråk.

⁹⁰ Forskrift om ordning for Saemien Áålmege: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-11-14-3389>.

⁹¹ Årsmelding 2022 Saemien Áålmege: <https://www.kirken.no/globalassets/fellesrad/saemien%C3%A5%C3%A5lmege/dokumenter/%C3%A5rsmeldinger/%C3%A5rsmelding%20saemien%C3%A5%C3%A5lmege-saemien%C3%A5%C3%A5lmegeaerie%202022.pdf>.

⁹² Årsrapport Den norske kirke 2022: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/arsmeldinger/%C3%A5rsrapport%20den%20norske%20kirke%202022.pdf>.

Utenom de prestestillinger som er i Indre Finnmark prosti, så finnes det i dag fire andre prestestillinger som har et særskilt ansvar for ivaretagelse av samisk kirkeliv. Disse fire prestestillingene har blitt opprettet på ulike tidspunkt. De er her listet kronologisk fra eldst til nyest:

1. I Nord-Hålogaland er det en prestestilling for samer i nordsamisk språkområde. Prestestillingen er ikke tilknyttet noen sokn.
2. I Nidaros bispedømme er det en prestestilling for samer i sørsamisk språkområde. Denne prestestillingen er tilknyttet Saemien Åålmege.
3. I Sør-Hålogaland i Nordland fylke har soknepresten i Tysfjord og Hamarøy også et formelt ansvar for lulesamisk kirkeliv.
4. I Oslo bispedømme er det en prestestilling (nyopprettet i 2023) for samer i Sør-Norge. Arbeidsstedet er tilknyttet Trefoldighetskirken i Oslo, og skal betjene den samiske befolkningen sør for Trøndelag.

4.8.2. Diakoner, kateketer og andre med undervisningsansvar

Prestene har hovedansvaret for de kirkelige handlingene, men de andre kirkelig ansatte i lokalmenighetene tar også del i dette ansvaret. Diakoner, kateketer, menighetspedagoger/trosopplærere, kirkemusikere og andre med undervisningsansvar kommer ofte like tett på menigheten som presten gjør. En kateket vil ofte ha hovedansvar for konfirmantundervisning. En diakon kan holde begravelser der presten ikke er tilgjengelig. Kirkemusiker vil kunne være med på ulike aktiviteter for barn og unge hvor musikk er sentralt.

Menighetspedagogen/trosopplærer vil ofte være den som har hovedansvaret for barne- og ungdomsarbeid i kirka. I 2021 var det 326 diakoner/diakonimedarbeidere i kirka, 923 ansatte i kirkelig undervisning, og 846 ansatte innen kirkemusikk og kor.⁹³ Det er et fåtall av disse som formelt har et ansvar for ivaretagelse av samisk kirkeliv. I Indre Finnmark prosti vil alle kirkelig ansatte ha dette ansvaret. Hvis vi ser utenfor Indre Finnmark prosti, så har vi:

⁹³ Tall hentet fra Statistikk om Den norske kirke: <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/bakgrunn/kirkestatistikk/>.

1. I lulesamisk språkområde: En kateket og en diakonimedarbeider⁹⁴, begge tilknyttet Tysfjord og Hamarøy menighet.
2. I sørsamisk språkområde: En diakonimedarbeider og en trosopplærer, begge tilknyttet katedralmenigheten Saemien Åålmege.

De kirkelige ansatte i Indre Finnmark prosti har sine tjenestesteder i de sokn de er tilsatt, altså er de lokalt forankret i sine lokalmenigheter. De kirkelige ansatte i lulesamisk språkområde og i sørsamisk språkområde er i større grad regionalt forankret i sine bispedømmer. De vil kunne betjene samisk befolkning utover prostigrenser, og innenfor flere bispedømmer.

4.9. Drøftelser i utvalget

4.9.1 Organisering av samisk kirkeliv nasjonalt, regionalt og lokalt

Samisk utvalg er blitt presentert hvordan samisk kirkeliv er organisert i Den norske kirke. Gjennom drøftelser har utvalget kommet fram til at det sårbare punktet er det som skjer på *lokalt nivå*. Samisk medbestemmelse og selvbestemmelse er godt ivaretatt i organisasjonsstrukturen på nasjonalt nivå. Dette har sin forklaring i at dette ivaretas og følges opp av Samisk kirkeråd (politisk) og Kirkerådets avdeling for samisk kirkeliv (administrativt). Regionalt blir samisk kirkeliv delvis ivaretatt, gjennom Saemien Åålmege, Indre Finnmark prosti og i Sør-Hålogalands prosjekt for lulesamisk kirkeliv.

Saemien Åålmege og Indre Finnmark prosti tilbyr kirkelige tjenester til samisk befolkning på henholdsvis nordsamisk og sørsamisk språk. I Sør-Hålogaland, forankret i Tysfjord og Hamarøy menighet, har de nå et prosjekt som heter: «*Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke*». De har hentet erfaringer fra Indre Finnmark prosti og fra Saemien Åålmege, og ønsker gjennom dette prosjektet å kunne tilby kirkelige tjenester til spredtboende lulesamer i Norge.⁹⁵ Disse tre ulike måtene å organisere seg på gir alle muligheten til å forme et samisk kirkeliv fra et samisk ståsted. Det

⁹⁴ Lulesamisk: Guojmmevájaldiddje (bokmål: medvandrer) er den offisielle stillingstittelen.

⁹⁵ Se prosjektbeskrivelse her: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/samisk-kirkeliv/dokumenter/samisk-kirkerad-sakspapirer/april%202020%20-%20digitalt%20m%C3%B8te/920%20lulesamisk/prosjektbeskrivelse.pdf>.

prinsipielle utgangspunktet er samisk selvbestemmelse og selvrepresentasjon. Det handler også om å kunne tilby kirkelige tjenester til den samiske befolkningen som ivaretar de samiske språkene, men også den samiske kulturen, de samiske trosuttrykkene og den samiske livsforståelsen.

Innenfor disse tre modellene er det kirkelige ansatte som til daglig jobber med å fremme, ivareta og utvikle samisk kirkeliv, forankret lokalt og regionalt, men også i et helsamisk perspektiv. Modellene tilbyr strukturer som kan støtte et arbeid med samisk kirkeliv. *Utenfor* disse modellene eksisterer det store variasjoner regionalt og lokalt for hvor godt samisk kirkeliv blir ivaretatt.

Ett eksempel på dette handler om åndelig tilsyn/ansvar på regionalt nivå, som ligger hos biskopene. Det er kun biskopene i Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland som har et særskilt ansvar for å ivareta samisk kirkeliv. Biskopene i de resterende åtte bispedømmer har ikke dette uttalt formelt. Det er opp til den enkelte biskop, og om hen har en positiv holdning til at samisk kirkeliv skal løftes fram i hens bispedømme. Dette betyr at det mangler formaliserte retningslinjer og regelverk som kan støtte opp om biskopenes arbeid/åndelige tilsyn med samisk kirkeliv i bispedømmene sør for Nidaros.

Utvalget vil særlig peke på de sårbare strukturene på det lokale nivået: Fellesråd/menighetsråd, fellesrådsansatte og bispedømmerådsansatte i lokalmenighetene. Her finnes det få strukturer som støtter arbeid med samisk kirkeliv, utenom de som finnes i Saemien Åålmege og Indre Finnmark prosti⁹⁶.

Hvorvidt kirkelig ansatte klarer å synliggjøre og inkludere samisk kirkeliv, blir i stor grad personavhengig. Der det finnes kirkelig ansatte som har et engasjement for det samiske, og som har drivkraft til å drive et målrettet arbeid, vil det i noen grad bli løftet frem. Sør-Varanger menighet i Finnmark kommune er et godt eksempel på dette. De ligger utenfor Indre Finnmark prosti, og har dermed ingen strukturer som støtter et systematisk arbeid med inkludering av samisk kirkeliv på menighetsnivå. De har jobbet målrettet i en

⁹⁶ Prosjektet i lulesamisk område «Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke» hadde oppstart i 2020, og pågår ut 2024. Dermed er det ingen formelle faste strukturer som er blitt satt enda.

årrekke med å løfte fram det samiske gjennom en samisk salmesanggruppe, som hadde en aktiv periode fra 1999 til 2010.

I dette prosjektet har det vært noen få ildsjeler som har klart å etablere en samisk fellesskapsarena i lokalmenigheten.⁹⁷ Erfaringene fra dette prosjektet har vist at når menigheten har hatt en konkret plan om hvordan man kan inkludere det samiske, så har de fått det til. Det er likevel enkeltindivider lokalt som selv har måttet ta initiativ til dette. Når disse ressurspersonene har forsvunnet, så har det vært vist seg vanskelig å fortsette prosjektet. Sør-Varanger menighet klarte gjennom prosjektbasert arbeid, samt et lokalt engasjement, å skape en salmesanggruppe som fant gjenklang i den samiske befolkningen i menigheten. De la med andre ord til rette for at kirkemedlemmer med samisk identitet kunne komme til kirken, og på den måten erfare kirken som en samisk arena.

Salmesangprosjektet førte til formelle rammer i lokalmenighetens planverk, og har ført til at det i dag er fire samiske gudstjenester per år i Sør-Varanger menighet. Det ble også utarbeidet metoder for samisk selvrepresentasjon og medvirkning i lokalt samisk kirkeliv og kirkedemokrati. Modellene og metodene er i dag nedfelt i Strategiplan for samisk kirkeliv, og er mulig å benytte for andre menigheter hvor samer er i minoritet.

4.9.1.1. Øke kompetanse i samisk språk og kultur hos kirkelig ansatte i lokalmenighetene og hos menighetsrådene

Utvalget har kommet fram til at behovene til særlig disse gruppene ikke blir møtt på en tilfredsstillende måte:

- Samer bosatt i byområder
- Samer som ikke har tilknytning til Indre Finnmark prosti
- Samer ikke har tilknytning til Saemien Åålmege
- Samer som er bosatt utenfor forvaltningsområder for samiske språk

⁹⁷ Vitalisering av samisk kirkeliv i Sør-Varanger. Rapport fra prosjektet; Sami sálbmálávlunjoavku, Matta Varjjat /Samisk salmesanggruppe i Sør-Varanger. 01.01.1999 - 30.06. 2010.

Det er derfor svært viktig at kunnskapsnivået og kompetansen om samisk kirkeliv styrkes på et lokalt plan. Kirkelig ansatte i lokalmenighetene i hele Den norske kirke har fått ansvar for å fremme samisk kirkeliv på lokalt nivå gjennom de retningslinjer som kommer fra Strategiplan for samisk kirkeliv. Dette gjelder både bispedømmerådsansatte, fellesrådsansatte og kirkepolitikere (menighetsråd/fellesråd).

Hva vil det si at de kirkelig ansatte i alle landets menigheter skal fremme og ivareta samisk kirkeliv? De skal synliggjøre og inkludere det samiske gjennom bruk av de samiske språkene og samiske kulturuttrykk. Kulturuttrykk kan være samisk kunst, duodji/duodje/duedtie, kirkemusikk (dette innbefatter i noen områder joik) og salmevalg. Hvordan en slik inkludering av samisk kirkeliv gjøres i praksis er veldig varierende, særlig i områder hvor samer er i minoritet. Kirkemøtet har vedtatt at samisk kirkeliv skal være likeverdig med kirkelivet ellers. Slik organiseringen av samisk kirkeliv er lagt opp per nå, ser ikke utvalget hvordan dette prinsippet kan etterleves i praksis.

Kirkemøtet har vedtatt Strategiplan for samisk kirkeliv. Den gir retningslinjer for hvordan lokalmenighetene systematisk og kontinuerlig skal arbeide med å fremme samisk kirkeliv i ulike deler av Norge. Utvalget ser ikke at denne strategiplanen følges med strukturert kompetanseheving på samisk språk og kultur, annet enn at dette jevnlig utøves innenfor Indre Finnmark prosti og Saemien Åålmege. Derfor mener utvalget at Den norske kirke må lage en plan for kompetansebygging. En slik plan må ha som mål å gi de kirkelig ansatte/menighetsråd/fellesråd i lokalmenighetene kompetanseheving i samisk språk, kultur, kristne trosuttrykk, samisk åndelighet og samisk livsforståelse. Samisk utvalg mener videre at dette bør prioriteres i de menigheter hvor samisk kirkeliv fortsatt oppleves som noe fremmed og nytt. I et større bilde handler dette om å øke kompetansen i urfolksperspektiver, minoritetsperspektiver og kultursensitivitet.

Menighetsrådet er demokratisk oppnevnt av sin lokalmenighet, og har dermed forvaltningsansvar. De tar avgjørelser som påvirker det lokale kirkelige arbeidet i menigheten. Menighetsrådets oppgaver blir regulert av kirkeordningen under § 12. Ivaretagelse av samisk kirkeliv er ikke nevnt der.

Samisk utvalg mener at ivaretagelse av samisk kirkeliv skal inn i kirkeordningen under § 12.

4.9.1.2. Indre Finnmark prosti

Samisk utvalg mener at Indre Finnmark prosti bør beholdes slik det er i dag. Fra prostiet ble dannet i 1991 har det vært en viktig aktør i å både utvikle samisk kirkeliv, men også i å betjene den samiske befolkningen i prostiet. Samisk utvalg ba om et perspektiv innenfra fra Indre Finnmark prosti. Av den grunn ble det foretatt et kvalitativt intervju av tre kirkelig ansatte fra to ulike sokn i Indre Finnmark prosti.⁹⁸ De ansatte som ble intervjuet hadde høy grad av tilfredshet med sitt arbeid i prostiet. De uttrykte at den samiske åndeligheten, tenkemåten og tradisjonene ble holdt i hevd i prostiet, og at kirken var en viktig samisk arena for lokalbefolkningen.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd stiller som krav at prester som skal arbeide i Indre Finnmark prosti må ha/må tilegne seg samisk språk og kulturkompetanse. Det er vanskelig å rekruttere samisktalende prester da de er i fåtall. Det erkjenner Samisk utvalg, og de mener derfor at det fra sentralt hold må jobbes for å stimulere til at samiske ungdommer ønsker å ta kirkelig utdanning og jobbe med samisk kirkeliv i Den norske kirke. Dette er et langsiktig arbeid som bør være en prioritet i Den norske kirke. Samisk utvalg mener at kirken bør tilby stipendordninger for å stimulere til at flere samiske ungdommer ønsker å ta kirkelig utdanning.

Det stilles ingen krav til samisk kultur- og språkkompetanse til fellesrådsansatte i Indre Finnmark prosti. Samisk utvalg mener at også disse skal få tilbud om kompetanseheving i samisk språk, kultur og åndelighet. De med undervisningsansvar bør prioriteres i første omgang.

4.9.1.3. Kategorialmenigheten Saemien Áålmege

Samisk utvalg mener at kategorialmenigheten Saemien Áålmege bør beholdes slik den er i dag. Utvalget mener at kategorialmenigheten ivaretar samisk

⁹⁸ Se vedlegg nummer 1.

språk, kultur, åndelighet og samiske kristne trosuttrykk på en tilfredsstillende måte. Saemien Åålmege fungerer som et regionalt kompetansesenter for sørsamisk språk og kirkeliv, hvor man har samlet kirkelig ansatte under samme menighet. Saemien Åålmege kan kontaktes av kirkelig ansatte i andre menigheter som sitter med spørsmål angående samisk kirkeliv.

Ved innhenting av informasjon om Saemien Åålmege, ble det gjennomført et intervju av de kirkelig ansatte i kategorialmenigheten.⁹⁹ Der kom det fram at de ansatte hadde høy grad av tilfredshet av å jobbe i en kategorialmenighet, selv om de manglet et eget kirkebygg. De opplevde det som svært meningsfullt å kunne være med på å gi kirkelig betjening med forankring i sørsamisk språk og med en sørsamisk kristendomsforståelse. Et annet aspekt som kom fram, var at de ansatte uttrykte at de utførte et viktig arbeid med hensyn til utvikling av samisk kirkeliv som helhet. De har et godt utviklet samarbeid med de ansatte i Nidaros bispedømme og biskopen, og de opplevde at det var et svært godt samarbeidsklima hvor de fikk fronte samiske saker i stor grad. De ansatte mente at Saemien Åålmege fungerte som en trygg samisk arena og et samlingssted, ikke bare for samer, men for alle.

Samisk utvalg mener at det er et viktig poeng at Saemien Åålmege er en menighet for alle, ikke bare for samer. Det er en menighet som har en samisk profil og som er forankret i samisk språk og kultur, og er derfor et uttrykk for samisk selvbestemmelse. De kan tilby kirkelige tjenester over soknegrenser. Dermed har de større spillerom for å kunne tilby kirkelige tjenester til sørsamer, uansett bosted. Det samiske anliggende blir dermed knyttet til samisk identitet framfor område/sokn. Utvalget mener at det er en klar fordel at Saemien Åålmege kan betjene samer over så store områder. Utvalgets vurdering er at samer bør få ha mulighet til å være medlem av flere samiske kategorialmenigheter, hvis det dannes flere, slik utvalget foreslår.

⁹⁹ Se vedlegg nummer 1.

4.9.2 Behov for flere samiske kirkelige nettverk

Slik organisering av samisk kirkeliv fungerer i dag, så fins det noen faste strukturer hvor samisk kirkeliv som helhet har et felles nettverk. På nordisk nivå reguleres dette av Enarekonvensjonen, som ble undertegnet i 2004 av ledere for de nasjonale samiskkirkelige organene i Norge, Sverige og Finland. Den regulerer kirkenes samarbeid rundt Samiske kirkedager som arrangeres hvert fjerde år. På nasjonalt nivå arrangeres Samisk kirkelig valgsmøte hvert fjerde år, og Samisk kirkelivskonferanse årlig. Dessuten har Samisk kirkeråd et årlig kontaktmøte med biskopene fra de tre nordligste bispedømmene.

Utvalget mener at det bør legges til rette for at de kirkelige ansatte med undervisningsansvar i Indre Finnmark prosti, Saemien Åålmege, kirkelig ansatte med undervisningsansvar i lule/pitesamisk område, og biskopene fra de tre nordligste bispedømmene, prest for samisk kirkeliv i Sør-Norge, samt Samisk kirkeråd bør ha et felles årlig møtepunkt. Formålet med dette vil være å utvikle og få til et tettere samarbeid om samisk kirkeliv. Dette er samtidig et spørsmål om selvrepresentasjon; at samer selv skal få lov til å definere hvordan samisk kirkeliv skal utvikle seg. Kirkelig ansatte i andre menigheter som ønsker å være med på et slikt nettverk kan be om dette.

4.9.3 Opprettelse av to nye kategorialmenigheter

Samisk utvalg har konkludert med at det anbefales å opprette to nye kategorialmenigheter; en for lulesamisk og pitesamisk språkområde, og en for nordsamisk og skoltesamisk språkområde. Utvalget har ikke tatt stilling til hvor de ansatte i kategorialmenighetene skal ha sine kontorlokaler. Erfaringen fra Saemien Åålmege er at der de ansatte har bosted også blir deres arbeidssted. Samisk utvalg ber om at man trekker inn erfaringer fra de ansatte i Saemien Åålmege i en eventuell planutarbeidelse av andre kategorialmenigheter. Utvalget foreslår at begge kategorialmenighetene skal ha egne menighetsråd og ha samme struktur på staben som Saemien Åålmege. Det vil si; en prest, en diakon/diakonimedarbeider, en trosopplærer og en daglig leder. Samisk utvalg mener at det skal være mulig å være medlem i flere kategorialmenigheter ikke bare én. Flere samer har røtter i ulike språkgrupper,

og vil kunne ha mulighet til å være aktive i flere kategorialmenigheter. Dette vil være en styrke for samisk kirkeliv som helhet.

Samisk utvalg har diskutert om det vil kunne være noen bakdeler ved opprettelse av kategorialmenigheter tilpasset nordsamisk/skoltesamisk språkområde, og lulesamisk/pitesamisk språkområde. Dette må særlig ses i sammenheng med fornorskningen av samene, hvor tap av samisk identitet er en konsekvens i mange områder. Mange samer «ga opp» sin samiske identitet, for slik å kunne ta del i de samme goder som resten av samfunnet tok for gitt. Dette betydde i mange tilfeller å gi avkall på store deler av sin egen bakgrunn, innbefattet samisk språk og kultur.

I dag skjer det i mange områder en samisk oppvåkning, der mange tar tilbake en samisk identitet som tidligere har vært gjemt bort av foreldre- og besteforeldregenerasjonen. Men dette er sårbart, særlig der hvor man er en del av mindretallet i samfunnet. Samiske kulturuttrykk og samiske språk har lite synlighet i det offentlige rom. Noen kan derfor oppleve usikkerhet på sin samiske identitet. Vil en kategorialmenighet støtte de bort, eller vil den klare å favne om dem? Hva med de som står stødig i sin samiske identitet- vil de ønske en egen samisk menighet velkommen, eller vil de ønske å heller være en del av sin lokalmenighet? Og lokalmenighetene, vil de skyve alt ansvar for samisk kirkeliv over på en eventuell kategorialmenighet?

I lulesamisk område pågår det nå et prosjekt som heter «*Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke*». ¹⁰⁰ De som jobber med dette prosjektet ønsker en lulesamisk/pitesamisk ¹⁰¹ kategorialmenighet. Sør-Hålogaland bispedømmeråd gjorde i november 2023 et vedtak at det på sikt er et mål å etablere et lule- og pitesamisk kategorialmenighet. ¹⁰² Samisk utvalg

¹⁰⁰ Se mer: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/samisk-kirkeliv/dokumenter/samisk-kirkerad-sakspapirer/april%202020%20-%20digitalt%20m%C3%B8te/920%20lulesamisk/prosjektbeskrivelse.pdf>.

¹⁰¹ I starten av prosjektet var det kun søkelys på lulesamisk kirkeliv, men i senere tid har de også inkludert pitesamisk kirkeliv.

¹⁰² Protokoll Sør-Hålogaland bispedømmeråd 30.11.23, sak 98/23:

https://www.kirken.no/globalassets/bispedommer/sor-halogaland/bispedommeradet/moteprotokoller/2023/19_04000-160%20protokoll%20s%C3%B8r-h%C3%A5logaland%20bisped%C3%B8mmer%C3%A5d%2030.11.2023%201452467_5_1.pdf..

støtter dette. Her har de gjennom flere års arbeid gjort seg erfaringer rundt hvordan man kan utvikle kirkelivet i denne regionen.

I nordsamisk språkområde finnes det ikke liknende prosjekter som man kan støtte seg til. Det er derfor mange usikkerhetsmomenter knyttet til dette. Indre Finnmark prosti står sterkt, da majoriteten av befolkningen her er samer med samisk språk som dagligtale. Det er ikke tilfelle andre steder i Norge. Samisk utvalg mener at det er behov for en prosess med konsekvensutredning for opprettelse av en eventuell kategorialmenighet i nordsamisk/skoltesamisk språkområde. Her må man innhente erfaringer fra Saemien Áálmege og prosjektarbeidet i lule-/pitesamisk kirkeliv. Enda viktigere blir det å innhente kunnskap og erfaring fra ulike menigheter i nordsamisk språkområde. Deres vurderinger skal veie tungt i prosessen videre.

Ett medlem i utvalget (Elin Magga) mener at en kategorialmenighet i nordsamisk/skoltesamisk språkområde vil kunne ha negative konsekvenser for de samer som er i mindretall/minoritet i sitt lokalsamfunn, og i tillegg har en negativ forankret samisk identitet (eller svak samisk identitet). Spørsmål som dette utvalgsmedlemmet spør seg, er om en kategorialmenighet vil kunne støtte disse individene bort? Utvalgsmedlemmet mener også at det fins for lite kunnskap om eventuelle negative konsekvenser en samisk kategorialmenighet i denne regionen kan ha. Mot denne bakgrunn støtter ikke utvalgsmedlemmet forslaget om en samisk kategorialmenighet i nord/skoltesamisk språkområde.

Øvrige utvalgsmedlemmer har forståelse for dette standpunktet, og er enige i at opprettelse av kategorialmenighet i nordsamisk/skoltesamisk språkområde *kan* ha negative konsekvenser for noen. Ut fra et helhetlig syn, så anbefaler øvrige medlemmer av utvalget likevel at det opprettes en kategorialmenighet i nordsamisk/skoltesamisk språkområde. Flertallet av utvalget mener at en kategorialmenighet, sammen med Indre Finnmark prosti-modellen, er den beste løsningen for ivaretagelse og utvikling av samisk kirkeliv i denne regionen. Utvalget mener at alle erfaringer som kommer fra Saemien Áálmege's arbeid med samisk kirkeliv i sørsamisk språkområde, taler for at en kategorialmenighet er en løsning som ivaretar samisk selvrepresentasjon og selvbestemmelse i svært høy grad. I tillegg kan en kategorialmenighet tilby

kirkelig betjening til samisk befolkning uavhengig av prostigrenser. Et annet viktig poeng er at en kategorialmenighet kan fungere som et kompetanse-senter for samisk kultur og kirkeliv.

4.9.4. Oppsummering av drøftelsene:

Hovedproblemet slik samisk kirkeliv er organisert i dag handler om at lokalmenighetene er det sårbare punktet. Det er mye ansvar som hviler på de kirkelig ansatte. Prester er ansatt av bispedømmerrådet og har andre vilkår enn fellesrådsansatte. Det er for eksempel flere videreutdanningstilbud og tilbud om kompetanseheving for prester enn for fellesrådsansatte. Årsaken til dette er at den økonomiske situasjonen i fellesrådene er avhengig av bevilgningene fra kommunen. Fellesråd som får det de trenger til driften har mulighet til å prioritere etterutdanning og kursing av sine ansatte. For mange fellesråd er realiteten at de ikke får nok i bevilgning fra kommunen. Dermed har de lite slingringsmonn i budsjettet til å kunne kurse sine ansatte, siden dette blir en ekstraavgift i budsjettet. Utvalget mener at det bør øremerkes midler fra kirken sentralt som skal gå til å øke kompetansen hos kirkelige ansatte lokalt, og kirkepolitikere (menighetsråd/fellesråd). Kirkelig ansatte med undervisningsansvar bør prioriteres.

Kunnskap og kompetanse om samisk kultur er varierende. Kravene til synliggjøring og inkludering av samisk kirkeliv er først og fremst rettet mot gudstjenestelivet. Mye trosopplæring skjer utenom gudstjenestene, og inkludering av samisk innhold beror på personlig engasjement fra de som har ansvar for kirkelig undervisning i lokalmenigheten. Undervisningsansvarlige er avhengig av å ha et samisk nettverk som man selv ikke har en slik kompetanse. Det samiske «kommer på besøk» og er ikke en naturlig del av kirkelivet. Dette gjelder både gudstjenestelivet og trosopplæringen. Samisk utvalg presiserer at dette gjelder i liten grad Indre Finnmark prosti, og der Saemien Åålmege har regi. Disse to modellene ser ut til å ivareta både samisk trosopplæring og gudstjenesteliv.

Samisk utvalg mener at noen prinsipielle spørsmål knytter seg til det regionale ansvaret for samisk kirkeliv. Hva er argumenter for at kun de tre nordligste

bispedømmene skal ha et særskilt ansvar for samisk kirkeliv? Et argument for å fortsette med denne ordningen er at den fungerer godt. Samisk kirkeliv i de tre nordligste bispedømmene har utviklet seg i positiv retning den tiden ordningen har vart. Dette gjelder på et overordnet nivå. Det har ført til en økt bevissthet omkring det samiske gjennom flere tiår. Motargumentene er at det samiske i større grad står i fare for å bli glemt bort av de andre bispedømmene, og at spesialisering gjør at ansvaret fort blir sendt videre til noen andre, «de som kan det».

De positive virkningene av tiltakene som samisk utvalg foreslår er økt kompetanse for de som jobber ute i menighetene, og de som er kirkepolitikere på menighetsnivå. De kirkelig ansatte i lokalmenighetene er de som møter mennesker i alle livets faser. Ved å øke sin kompetanse vil de kunne stå bedre rustet i møte med mennesker som har samisk tilhørighet. Å tilby kompetanseheving for de kirkelig ansatte er også å tilby støtte i deres arbeidshverdag. Den samiske befolkningen vil i møte med Den norske kirke i større grad kunne erfare kirken som en samisk arena.

Utvalgets medlemmer har ulike erfaringer med ivaretagelse av samisk kirkeliv i menigheter hvor den samiske befolkningen er i minoritet. Flere av utvalgsmedlemmene uttrykker en bekymring for at en samisk kategorialmenighet vil føre til at lokalmenighetene skyver fra seg alt arbeid med samisk kirkeliv, og etterlater det til kategorialmenigheten.

Den samiske befolkningen har i ulik grad blitt påvirket av fornorskningen. Mange bærer med seg en sorg etter tap av språk og kultur. I tillegg opplever mange samer i dag mye diskriminering og hets, særlig i sosiale media. En rapport fra Amnesty International Norge fra 2023 avdekket at hver fjerde ytring om samer på Facebook er negativ.¹⁰³ For de samer som ikke står så stødig i sin samiske identitet, vil det kunne kreve mye mot å melde seg inn i samisk kategorialmenighet. Samisk utvalg mener likevel at opprettelse av to nye kategorialmenigheter, sett i et langtidsperspektiv, er den beste løsningen for å

¹⁰³ «Negative holdninger og stereotypier om samer på Facebook». En rapport (2023) fra Amnesty International Norge: https://amnesty.no/sites/default/files/2023-09/2023-09-14_Negative%20holdninger%20og%20stereotypier%20om%20samer%20pa%CC%8A%20Facebook_final.pdf.

styrke samisk kirkeliv totalt sett. Det er behov for å kunne tilby kirkelige tjenester til den samiske befolkningen som bor i byer, utenfor de samiske språkforvaltningsområdene, og til de samer som ikke er medlemmer/har tilknytning til Saemien Áálmege. Opprettelse av to nye kategorialmenigheter vil svare på mye av det som mangler i dagens organisering som har relevans for samisk kirkeliv.

All endring krever omstilling. Samisk utvalgs tiltaksliste innebærer at flere menigheter må gjøre endringer. Negative virkninger av dette kan være at økonomiske midler må omdisponeres i lokalmenighetene. Dette kan ha negativ effekt på andre fagområder, og kan gi omprioriteringer som ikke nødvendigvis er populære.

Tiltakslista til samisk utvalg for organisering har alle varig karakter. Ingen kortvarige løsninger anbefales. All omstilling krever tålmodighet. Særlig når den inkluderer et stort antall ansatte.

Tiltakene som samisk utvalg anbefaler favner om disse temaer:

Urfolksperspektiver, minoritetsperspektiver, kultursensitivitet, samisk språk og kultur, samiske kristne trosuttrykk, samisk åndelighet og samisk livsforståelse.

Dette er områder som samisk utvalg mener bør prioriteres. Utvalget erkjenner at dersom kirkelig ansatte skal lære seg samisk språk og høyne kompetansen innen samisk åndelighet, kultur og livsforståelse, kan det bli svært tidkrevende og kostbart hvis det avhenger av fysiske samlinger. Utvalget mener at det fra sentralkirkelig hold bør legges til rette for flere digitale kurs til alle kirkelig ansatte og menighetsråd/fellesråd. Utvalget mener at det er prinsipielt viktig at opplæringsmateriell til kirkelig ansatte/menighetsråd/fellesråd om samiske temaer, kommer fra et innenfra perspektiv. Med det mener vi at all kurs/læring skal ha et samisk startsted, hvor de som har inngående kjennskap til samisk kultur, åndelighet, kristendomsforståelse, språk og livsforståelse er de som utvikler og videreformidler slike læringsemner. Til dette formålet anbefaler utvalget at Den norske kirke samarbeider med samiske institusjoner, som for eksempel Sámi allaskuvla i Kautokeino, samiske språksentre, Sametinget med flere.

Vi mener det bør prioriteres at flere prester lærer seg samisk språk, og at fellesrådsansatte får mulighet til å øke sin kompetanse primært innen samisk kultur, samiske kristne trosuttrykk, samisk åndelighet og samisk livsforståelse.

4.10. Forslag til tiltak

Med bakgrunn i drøftelsene i Samisk utvalg, har det kommet fram til følgende forslag til tiltak for organisering av samisk kirkeliv for å styrke samisk kirkeliv:

1. Opprette kategorialmenighet i nordsamisk og skoltesamisk språkområde, hvor Nord-Hålogaland er tilsynsansvarlig. Man kan være medlem av flere kategorialmenigheter.
2. Opprette kategorialmenighet i lulesamisk og pitesamisk språkområde, hvor Sør-Hålogaland er tilsynsansvarlig. Man kan være medlem av flere kategorialmenigheter.
3. Heve kompetanse i samisk språk, kultur, kristendomsforståelse, åndelighet og livsforståelse for kirkelig ansatte på lokalt nivå. De med undervisningsansvar prioriteres.
4. Gjennomføre langsiktig rekrutteringsarbeid rettet mot samisk ungdom. Stipendordninger for å stimulere til at flere samiske unge ønsker å ta kirkelig utdanning.
5. Innføre årlige møtepunkter mellom biskopene i de tre nordligste bispedømmer, Samisk kirkeråd, prest for samisk kirkeliv i Sør-Norge, kirkelig ansatte i Indre Finnmark prosti og Saemien Áálmege, og kirkelig ansatte i de to foreslåtte kategorialmenighetene (for nordsamisk og skoltesamisk språkområde og for lulesamisk og pitesamisk språkområde). Andre menigheter som ønsker å være en del av dette nettverket skal kunne delta. De med undervisningsansvar skal prioriteres.
6. Formalisere og tydeliggjøre biskopenes ansvar for å ivareta samisk kirkeliv. Inkludere ansvar for samisk kirkeliv inn i «tjenesteordning for biskoper». Dette gjelder alle tolv biskoper i Den norske kirke.
7. § 12 i kirkeordningen om menighetsrådets oppgaver: Der må det stå en setning om at en av oppgaven til menighetsrådet er å ivareta samisk kirkeliv.

4.11. Andre tiltak som ble drøftet, men som ikke blir anbefalt

Samisk utvalg har drøftet om en egen samisk biskop kunne vært en konstruktiv løsning. Tanken er at dette vil føre til at det blir større fokus på urfolksperspektiver og ivaretagelse av språk og kultur på en bedre måte enn dagens løsning.

Det er samtidig utfordringer knyttet til et eventuelt valg av samisk biskop. Skal vedkommende som blir valgt være etnisk same, samisktalende eller ha samisk kulturkunnskap? Hvilke kriterier som legges til grunn for en slik utvelgelse må tenkes nøye gjennom. For tiden vil det også være et svært smalt søkergrunnlag fra presteskapet i Den norske kirke som har eventuell mulighet til å bli samisk biskop. Skulle en samisk biskop ha blitt biskop nummer 13 inn til Bispemøtet? I hvilket bispedømme skulle en eventuell samisk biskop ha sitt bispesete?

Etter diskusjoner kom utvalget fram til at en slik ordning i Den norske kirke ville kreve altfor stor omstrukturering av tjenesteordningen for biskopene. I denne saken er det så mange uklarheter at Samisk utvalg nå vanskelig kan anbefale en slik løsning. Dette utelukker ikke at det kan bli aktuelt senere.

Samisk utvalg ser behov for at man heller enn å opprette en ny biskopstilling knyttet til samisk kirkeliv alene, formaliserer biskopenes ansvar for ivaretagelse av samisk kirkeliv ut over de tre nordligste bispedømmene.

5. Samisk kirkedemokrati

5.1 Innledning

Dette kapitlet tar for seg det samiske kirkedemokratiet i Den norske kirke. På nasjonalt nivå er samer representert i Kirkemøtet, Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Samisk ungdomsutvalg (Sung). På regionalt nivå er samer representert i bispedømmerådene i de tre nordligste bispedømmene. Menighetsråd og fellesråd ivaretar kirkedemokratiet på lokalt nivå. Her mangler regler som forutsetter samisk representasjon, men kategorialmenigheten Saemien Åålmege er et unntak. Saemien Åålmegeaerie, menighetsrådet for den samiske menigheten i sørsamisk språkområde, forutsetter samisk representasjon.

5.2 Samisk kirkedemokrati vokser fram

5.2.1 Samisk med- og selvbestemmelse

Begrepene «medbestemmelse» og «selvbestemmelse» er sentrale i det samiske kirkedemokratiet. I denne sammenheng innebærer medbestemmelse at samer gis mulighet til å påvirke beslutningsprosesser i kirken.

Selvbestemmelse innebærer at samer gis rom til å forme sitt eget kirkeliv.

Man kan si at det finnes samisk medbestemmelse og selvbestemmelse innenfor nærmere definerte rammer i Den norske kirke, og at det kommer til uttrykk på ulike måter - som gjennom sammensetning av medlemmer/representanter i ulike kirkelige organer. Mens ordningen med samiske representanter i de tre nordligste bispedømmerådene kan sies å gi uttrykk for samisk medbestemmelse på regionalt nivå, er både Samisk kirkeråd og Saemien Åålmege uttrykk for samisk selvbestemmelse innenfor nærmere definerte rammer på nasjonalt og lokalt nivå. Det skyldes at Samisk kirkeråd kan initiere og fatte vedtak om saker som rådet mener er viktige. Rådets mening binder likevel ikke andre organer som Kirkerådet eller Kirkemøtet. Begrunnelsen bak opprettelsen av Saemien Åålmege kan i sin tur sies å stå i nært forhold til definisjonen av selvbestemmelse. Den sier:

“Et livskraftig og likeverdig samisk kirkeliv i sin alminnelighet handler om det samiske folkets deltakelse i kirken. Saemien Áálmege vil bli en tydelig samisk menighetsarena hvor sørsamisk kirkelig fellesskap og identitet kan styrkes og utvikles. Å skape et rom hvor medlemmer av den sørsamiske menigheten kan betjenes på sitt eget språk med sin egen kultur som utgangspunkt, vil bety mye. Det sørsamiske språket er svært truet, sørsamene er få og bor spredt – og er en minoritet i alle lokalmenigheter hvor de bor. “

Man kan si at samisk selvbestemmelse, innenfor nærmere definerte rammer, finnes i kirkelige organer der samer har numerisk flertall. Sett i et større perspektiv er imidlertid dette begrenset til Indre Finnmark. Indre Finnmark prosti ble opprettet i 1991, og er en del av den ordinære strukturen. I menighetsrådene i Indre Finnmark kan man si at samer har selvbestemmelse innenfor nærmere definerte rammer, på grunn av numerisk flertall.

5.2.2 Kirkedemokratiets ulike forfatninger

I et kristent kirkesamfunn kan demokrati være annerledes enn forståelsen av begrepet «demokrati» ellers. Men også kristne kirkesamfunn skiller seg fra hverandre, både teologisk og organisasjonsmessig. Et kirkesamfunn styres ut fra en viss type forfatning. Et kirkesamfunn som styres av menigheter har en kongregasjonal forfatning. Etter kongregasjonalismens prinsipper vil den enkelte menigheten være uavhengig og selvstyrt. Pinsemenighetene representerer for eksempel en slik tradisjon. Et kirkesamfunn som i stedet styres av biskoper, eller er biskoppelig, er episkopal. Der utgjør biskopens tilsynsembete (episkopatet) kirkesamfunnets øverste organ. Det mest typiske eksemplet er Den katolske kirke, med paven som den øverste geistlige. Et kirkesamfunn som styres av et valgt kirkemøte (synode) utgjør en synodal kirke. I et synodalt kirkesamfunn vil et kirkemøte (synoden), sammensatt av utsendinger fra menighetene, opptre som konstituerende organ for kirkesamfunnet. Både prester og lekfolk kan ha plass i synoden.

Den norske kirke er, som mange andre kirker, forfatningsmessig en blandingsmodell; den består av selvstendige menigheter, har biskoper og et kirkemøte som utgjør kirkens øverste representative organ.

Stortingsmeldingen fra 2007-2008, som behandler skillet mellom stat og kirke, tar opp at kirkelig demokrati i sin alminnelighet balanserer ulike kirkelige hensyn – episkopale, kongresjonale og synodale, og at det innebærer at demokratiet er fordelt mellom menighetene, bispestrukturen og det sentrale kirkemøtet. Alle disse har vært gjeldende i kirkehistorien, og er en del av Den norske kirkes struktur.”¹⁰⁴

I dette kapitlet refererer den synodale strukturen i Den norske kirke til Kirkemøtet og Kirkerådet, mens den episkopale strukturen handler om forholdet mellom biskop, prost og prester. Videre omfattes menighetene av det kongregasjonalistiske, noe som innebærer at «menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, døpte gis trosopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet», jamfør § 1 kirkeordningen.

Demokrati som det forstås i vestlige stater har ulike idealtyper, som blant annet konkurransedemokrati, deltakerdemokrati og deliberativt demokrati.¹⁰⁵ Dette handler ofte om grad av deltakelse fra demos, folket. Ofte har urfolks deltakelse i demokratier falt utenfor disse idealtypene, og det er utviklet ulik tilnærming til urfolks deltakelse i staters anliggender. Dette er beskrevet i ulike internasjonale juridiske rammeverk, og noen av disse er også bindende for statene.

Kirkens budskap om likeverd for alle mennesker er i seg selv universelt, og det bør lettere legges til rette for likeverd for urfolk i kirkene. Likevel faller også urfolk fort utenfor kirkelige rammeverk, slik Den norske kirke også har erkjent. Dette er blitt rettet opp med strukturelle tiltak, som blant annet opprettelsen av Samisk kirkeråd i 1992. Dette har også skjedd i andre kirker, som i den anglikanske kommunion.¹⁰⁶

¹⁰⁴ St.meld. nr. 17 (2007-2008), s. 29-30.

¹⁰⁵ [demokratiteori – Store norske leksikon \(snl.no\)](http://demokratiteori.no)

¹⁰⁶ [Anglican Indigenous Network \(anglicancommunion.org\)](http://anglicanindigenousnetwork.org)

5.2.3 Det samiske kirkedemokratiet

Samer har i lang tid vært en del av Den norske kirke, hovedsakelig i egenskap av menighetsmedlemmer, men samiske saker som et eget ansvar for kirken vokste fram først på 1980-tallet. Ulike samfunnsprosesser påvirket utviklingen - Alta-saken i 1979/1981 var sentral. Saken økte ikke bare det norske samfunns bevissthet om det samiske; den påvirket og inspirerte også kirken til å sette større søkelys på samiske saker.

Utviklingen av det samiske demokratiet i Den norske kirke kan også knyttes til større prosesser i Den norske kirke.¹⁰⁷ For eksempel har demokratireformen, med bakgrunn i kirkeforliket og St.meld. 17 (2007-2008), påvirket utviklingen av det samiske kirkedemokratiet. I 2008 ba Samisk kirkeråd om at det innenfor rammen av demokratireformen skulle nedsettes en arbeidsgruppe som utreder bredden av spørsmål knyttet til det samisk-kirkelige demokratiet i Den norske kirke.¹⁰⁸ Kirkerådet opprettet en arbeidsgruppe høsten 2009, som arbeidet frem et forslag. Forslaget fra arbeidsgruppen omfattet blant annet drøftelser om det prinsipielle grunnlaget for samisk-kirkelig demokrati.

Prinsippene og premissene som utredningen *Styrket demokrati i Den norske kirke* utgikk fra, det vil si demokratisk kultur, soknet som grunnleggende organisatorisk enhet og enkeltmedlemmenes plass og innflytelse i kirken,¹⁰⁹ ble sett på som viktige også for det samisk-kirkelige demokratiet. Ifølge arbeidsgruppen manglet et hensyn blant prinsippene og premissene som var utarbeidet av utredningen, nemlig samers rett til med- og selvbestemmelse.¹¹⁰ Arbeidsgruppens forslag ble lagt til grunn i den videre behandlingen av demokratiet i Den norske kirke.

Et av forslagene som arbeidsgruppen kom med var at det bør etableres et eget møte for samer i Den norske kirke, et «samisk kirkemøte». I Kirkemøtets behandling av Strategiplan for samisk kirkeliv (2011) ble et samisk kirkemøte skissert. I 2013 vedtok Kirkerådet at direktøren i samarbeid med Samisk

¹⁰⁷ Se mer om oppbyggingen av demokratiet i Den norske kirke i «Demokratiets grunnlag og folkevalgtes rolle i Den norske kirke Rapport fra Demokrati- og folkevalgtutvalget oppnevnt av Kirkerådet».

¹⁰⁸ Sak SKR 39/08.

¹⁰⁹ *Styrket demokrati i Den Norske kirke*, s. 26-27.

¹¹⁰ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011.

kirkeråd utreder behovet for opprettelse av et valg møte som avholdes hvert fjerde år. Samisk kirkeråd startet på en utredning av det som fikk tittelen «Samisk kirkelig valg møte». Da utredningen var ferdig ble den sendt på høring. I 2018 vedtok Kirkemøtet å opprette Samisk kirkelig valg møte fra og med kirkevalget i 2019.¹¹¹

5.3 Samisk kirke demokrati i praksis; organene

5.3.1 Samisk kirkelig valg møte

5.3.1.1 Oppgaver

Opprettelsen av Samisk kirkelig valg møte har spilt en viktig rolle i utviklingen av det samiske kirke demokrati. Samisk kirkelig valg møte er et representativt organ for samisk kirkeliv i Den norske kirke, som skal bidra til å verne og fremme samisk kirkeliv. Valgmøtet har en sentral oppgave innenfor det samisk-kirkelige demokrati. Valgmøtets oppgaver med mer reguleres i Forskrift om Samisk kirkelig valg møte. Av §§ 1-2 og 1-6 i forskriften går det fram at valg møtet har i oppgave å nominere kandidater til Samisk kirkeråd og velge samiske representanter til Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland bispedømmeråd. I tillegg velger valg møtet en nominasjonskomité til valg møtet, og gir en uttalelse når kirkelig myndighet ber om det eller når valg møtet på eget initiativ ønsker å uttale seg.

I god tid før Samisk kirkelig valg møte sender Samisk kirkeråds sekretariat oppfordringer til menighetene i Den norske kirke om å foreslå kandidater til Samisk kirkeråd og samiske kandidater til bispedømmerådene i Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland. Sekretariatet sender innkomne forslag til Samisk kirkelig valg møtes nominasjonskomité. Komiteen behandler forslagene; setter opp en liste av kandidater i alfabetisk rekkefølge, som fremmes på valg møtet. Valgmøtet foretar valg og nominasjoner på bakgrunn av forslagene fra komiteen. Det er også mulig å fremme nye kandidater på valg møtet.

¹¹¹ Sak KM 08/18.

5.3.1.2 Bakgrunn

Valgmøtet har bidratt til at flere kan påvirke valg av samiske representanter til de to nordligste bispedømmerådene og Samisk kirkeråds medlemmer.

Tidligere ordninger gav påvirkningsmulighet, men mye mer begrenset.

Ved valg av samiske representanter til de tre nordligste bispedømmerådene, hadde ulike organer en rolle. Respektive bispedømmeråds valgråd⁸⁴ valgte en samisk representant til respektive bispedømmeråds nominasjonskomité. Nominasjonskomiteens oppgave var å fremme kandidater til valgene på bakgrunn av forslag fra menigheter i de ulike bispedømmene. Menighetene ble året før valget oppfordret til å komme med forslag til samiske kandidater til nominasjonskomiteen for leke medlemmer. Nominasjonskomiteen fremmet kandidater til elektorene som ble valgt av Samisk kirkeråd.

Tidligere ble de samiske representantene valgt av valgmenn, elektorer. Ordningen med valgmenn/elektorer ble vedtatt og innført i det kirkelige regelverket i 1996, og ordningen kom for første gang til anvendelse ved kirkevalget 1999. Elektorene skulle representere samisk kirkeliv i de tre bispedømmene. Sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd ble valgt av fem elektorer, mens lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd og nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd ble valgt av ti elektorer hver. Samtidig som kirkevalget foregikk, fikk elektorene tilsendt en valgliste i posten. Fra lista valgte elektorene de samiske representantene til de tre nordligste bispedømmerådene.

For å forbedre representativiteten og demokratisk sikkerhet, ble det etter hvert bestemt at det måtte tilstrebes at elektorene skulle representere menigheter og områder innenfor bispedømmene. Det ble uansett en stor demokratisk svakhet i dette, selv om Samisk kirkeråd forsøkte å bøte på det. Det hjalp, men likevel var det ikke godt nok da det var Samisk kirkeråd som til slutt bestemte hvem som skulle være elektorer, det vil si de som valgte samiske representanter til de tre nordligste bispedømmerådene og Kirkemøtet. Ved opprettelsen av Samisk kirkelig valgmøte ble det demokratiske underskuddet til dels oppfylt.

Med gjeldende regler har de samiske bispedømmerårsrepresentantene fått et samisk-kirkelig votum bak seg.

Valg av medlemmer til Samisk kirkeråd ble samordnet mellom Samisk kirkeråd og Kirkerådet. Sammen la de til rette for valg til Samisk kirkeråd. Året før valgåret sendte Samisk kirkeråd oppfordring til menighetene om å foreslå kandidater til a) samisk medlem i nominasjonskomiteer, b) elektorer, og c) Samisk kirkeråd. Menighetene kom med forslag til kandidater. Valg av medlemmer til Samisk kirkeråd var basert på forslagsprosesser styrt av Samisk kirkeråd og Kirkerådet.

Reglene om kirkevalg med direkte betydning for samisk kirkeliv ble i mindre grad justert fram til 2018, med unntak av en større justering i 2015. Den sier at den samiske representanten til Nidaros bispedømmerråd velges av kategorialmenigheten Saemien Åålmege's medlemmer.

5.3.1.3 Sammensetning

Samisk kirkelig valgmøtes sammensetning reguleres i § 1-3 i forskriften. Valgmøte består av Samisk kirkeråds representanter, de samiske representantene i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmerråd, to delegater oppnevnt av Samisk ungdomsutvalg, fem delegater oppnevnt av Saemien Åålmege/Samisk menighet i sørsamisk språkområde, en delegat oppnevnt av menighetsråd innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, to delegater oppnevnt av henholdsvis Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmerråd samt en delegat oppnevnt av hver av de øvrige bispedømmerrådene.

Per i dag har følgende menighetsråd i følgende bispedømmer mulighet til å oppnevne delegater til Samisk kirkelig valgmøte: Karasjok, Kautokeino, Kåfjord, Lavangen, Nesseby, Porsanger, Tana og Tjeldsund (alle i Nord-Hålogaland); Hattfjelldal og Tysfjord/Hamarøy (i Sør-Hålogaland), og Røros, Røyrvik og Snåsa (i Nidaros).

For å kunne bli oppnevnt som delegat må noen kriterier være oppfylt. Personen må ha kirkelig stemmerett i Den norske kirke, oppfatte seg selv som

same og enten ha samisk som hjemmespråk, eller ha eller ha hatt forelder, besteforelder eller olderforelder med samisk som hjemmespråk - eller ha en annen tilknytning til samisk kirkeliv ut fra nærmere kriterier bestemt av Samisk kirkeråd.

Samisk kirkelig valg møte balanserer de fleste delene av den kirkelige strukturen med samiske hensyn. Valgmøtet består av Samisk kirkeråds medlemmer som en del av de sentralkirkelige råd. Samtidig representerer de to tiltredende medlemmene Sametinget og Bispemøtet, der Sametinget kan velge et tiltredende medlem, mens Bispemøtet skal velge et tiltredende medlem.

De tre samiske representantene i bispedømmerådet reflekterer det regionale samiske nivået og Kirkemøtet. Saemien Åålme ges fem medlemmer representerer en kategorialmenighet som er spredt over et geografisk stort område. Samisk ungdomsutvalg sikrer unges deltagelse på valgmøtet. Menighetsrådene i forvaltningsområdet for samiske språk reflekterer steder der samer er i majoritet eller i betydelig minoritet. Til slutt, de som representerer de øvrige åtte bispedømmene viser at mange samer bor utenfor samiske områder.

5.3.2 Samisk kirkeråd

5.3.2.1 Bakgrunn

I 1992 vedtok Kirkemøtet å opprette Samisk kirkeråd. Rådet begynte å fungere som eget organ 1. januar 1993.¹¹² Ideen om et eget samisk kirkeråd ble sådd allerede på 1970-tallet, i NOU 1987:34. Den ble likevel ikke nærmere reflektert ettersom spørsmålet gikk utenfor utredningens mandat.¹¹³

5.3.2.2 Oppgaver

Samisk kirkeråds oppgaver reguleres dels i § 35 i kirkeordningen, og dels i Forskrift om regler for Samisk kirkeråd. Ifølge bestemmelsen er Samisk

¹¹² Utskrift av protokoll fra Kirkemøtet 1992.

¹¹³ NOU 1987:34, s. 135.

kirkeråd for Den norske kirke Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv. Rådet har som hovedoppgave å fremme, verne og samordne samisk kirkeliv i Den norske kirke.

5.3.2.3 Sammensetning

Da Samisk kirkeråd ble etablert, ble valg til Samisk kirkeråd regulert i Statutter for Samisk kirkeråd. Ifølge statuttene valgte Kirkemøtet medlemmer etter forslag fra Nidaros, Sør-Hålogaland og Nord-Hålogaland bispedømmeråd.¹¹⁴ Senere ble det regelfestet at Samisk kirkeråd foreslo hvem som skulle bli leder og hvem som skulle bli representant i rådet fra de øvrige bispedømmer.

I henhold til gjeldende forskrift, består Samisk kirkeråd av sju medlemmer; Samisk kirkeråds leder valgt av Kirkemøtet, fire andre medlemmer nominert av Samisk kirkelig valg møte og valgt av Kirkemøtet - samt to tiltredende, der den ene er fra Sametinget og den andre er fra Bispemøtet.

Det første regelverket om Samisk kirkeråds sammensetning forsøkte å ivareta språklig og intern kulturell spredning gjennom de fem valgte medlemmene på Kirkemøtet. Én representant var fra Sametinget, én fra Bispemøtet og én fra Kirkerådet. Den siste har falt bort, slik at sammensetningen for øvrig er den samme som i dag.

5.3.3 Samisk ungdomsutvalg (Sung)

5.3.3.1 Bakgrunn

I 2000-2004 gjennomførte Samisk kirkeråd prosjektet «Ung i Sápmi», og i 2005 ble Samisk ungdomsutvalg opprettet. Utvalget varte til 2007, men ble nedlagt av administrative og økonomiske årsaker. Årsaken til nedleggelsen var at det manglet både en god strukturell forankring mellom utvalget og øvrige kirkelige organer, og finansiering for en ungdomsrådgiver som i

¹¹⁴ Statutter for Samisk kirkeråd, 1992, pkt. 5 og 6.

prosjektperioden var finansiert gjennom prosjektmidler.¹¹⁵ Ideen om et samisk ungdomsutvalg ble likevel opprettholdt politisk.

Samiske unge i Den norske kirke har lenge hatt mulighet til å påvirke via ungdomsdemokratiet i Den norske kirke. Samisk ungdom har vært representert på Ungdommens kirkemøte (UKM) hvert år siden begynnelsen av 2000-tallet. Statutter for Ungdommens kirkemøte (UKM) som ble vedtatt i 2004 hadde med regler om at samiske unge også skulle være en del av UKM. I statuttene står det:

Ungdommens kirkemøte består av to utsendinger fra hver av Den norske kirkes bispedømmer, én samisk utsending fra hver av de tre nordligste bispedømmene, én utsending fra hver av organisasjonene som driver ungdomsarbeid tilknyttet Den norske kirke, medlemmer av Utvalg for ungdomsspørsmål samt de medlemmer av bispedømmerådene, Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd som er under 30 år.¹¹⁶

I 2008 uttalte Ungdommens kirkemøte (UKM) følgende:

Det skal finnes et samisk ungdomsutvalg som en parallell til Utvalg for ungdomsspørsmål (Ufung) i Kirkerådet. Det er naturlig å knytte en samisk ungdomskonsulent til dette utvalget. Disse ungdomsutvalgene kan samordne arbeidet sitt der det er naturlig, og hvor de har overlappende saker. Det er viktig at det avsettes ressurser for å ivareta samisk ungdomsutvalg. UKM 08 vil at et samisk ungdomsråd skal etableres som et nasjonalt organ forankret i lokalt og regionalt samisk ungdomsarbeid.¹¹⁷

Uttalelsen fra Ungdommens kirkemøte ble ivaretatt gjennom Strategiplan for samisk kirkeliv 2011.¹¹⁸ Fra 2012 ble det også ansatt en ungdomsrådgiver på permanent basis.¹¹⁹

Regler om samisk representasjon har vært videreført i senere revisjoner av regelverket, det vil si i 2010¹²⁰ og 2014¹²¹. I 2016 ble Samisk ungdomsutvalg

¹¹⁵ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011, s. 82.

¹¹⁶ Statutter for Ungdommens kirkemøte, 2004. Vedtatt av Kirkerådet i KR 18/04 - Protokoll og sakspapirer: [Kirkerådet 15.03.2004 - 16.03.2004 - Kirkerådet \(kirken.no\)](#)

¹¹⁷ Sak UKM 6/08: [Ungdommens kirkemøte 23.06.2008 - 27.06.2008 - Den norske kirke, Kirkerådet \(kirken.no\)](#)

¹¹⁸ Sak KM 8/11.

¹¹⁹ Sak SKR 36/16.

¹²⁰ Sak KR 13/10.

¹²¹ Sak KR 25/14.

(Sung) opprettet.¹²² Utvalget er Samisk kirkeråds utvalg for ungdomsspørsmål. I 2020 ble Samisk ungdomsutvalgs statutter innarbeidet i Den norske kirkes Regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke.

5.3.3.2 Oppgaver

Bestemmelser om Samisk ungdomsutvalg finnes i «Regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke». Ifølge § 6 femte ledd er Samisk ungdomsutvalg et rådgivende ungdomsorgan på nasjonalt nivå, som bidrar til at samisk ungdom kan medvirke i aktuelle saker i Den norske kirke. Samisk ungdomsutvalg er et rådgivende organ innenfor sitt område for Samisk kirkeråd og andre nasjonale kirkelige organer. Utvalget kan også på eget initiativ ta opp aktuelle saker innen sitt område.

Samisk ungdomsutvalg velger to medlemmer til Samisk kirkelig valgmøte som foregår hvert fjerde år,¹²³ men utvalget er ikke representert i de sentralkirkelige råd eller Kirkemøtet.

5.3.3.3 Sammensetning

§ 6 første til tredje ledd i regelverket inneholder regler om Samisk utvalgs sammensetning. Reglene sier at Samisk ungdomsutvalg består av én representant som velges for to år av ungdomstingene i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros og Oslo bispedømmer, samt to representanter oppnevnt av Samisk kirkeråd. Også Sametinget kan oppnevne en representant til utvalget. For hver representant oppnevnes en til to vararepresentanter.

Reglene sier også at Samisk ungdomsutvalg bør ha representasjon fra nord-, sør- og lulesamisk språkområde, og at utvalget bør ha representasjon av ungdom med tilknytning til læstadianske miljøer. Jevn fordeling i kjønn og alder skal etterstrebes. Minst halvparten av delegatene i Sung skal være samer, jamfør kriteriene for Sametingets valgmanntall. Representantene og vararepresentantene skal være mellom 15 og 30 år.

¹²² Sak SKR 36/16.

¹²³ § 1-3 første ledd c Forskrift om Samisk kirkelig valgmøte.

5.3.4 Bispedømmeråd

5.3.4.1 Bakgrunn

Bispedømmerådene ble etablert i 1933.¹²⁴ Oppfølging av sak fra 1990 om samiske representanter i de tre nordligste bispedømmerådene ble ivaretatt i arbeidet med den nye kirkeloven av 1996. Denne loven sammenfattete en rekke lover som omhandlet Den norske kirke. I 1995 foreslo Samisk kirkeråd i sak SKR 33/95 at det måtte finnes samiske representanter i bispedømmerådene. Dette ble fremmet på Kirkemøtet 1995 og videresendt til Kirkerådet uten realitetsbehandling på Kirkemøtet (SKR 33/95). I Regler for valg av bispedømmeråd fra 1996 var elektorordningen på plass.

5.3.4.2 Oppgaver

Bispedømmerådets oppgaver reguleres i § 26 kirkeordningen. Av bestemmelsen følger at rådet har følgende oppgaver:

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene, og det skal fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet.

Bispedømmerådet utfører de gjøremål som det til enhver tid er pålagt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Bispedømmerådet utfører de oppgaver som det etter avtale blir overlatt av det enkelte menighetsråd eller kirkelige fellesråd.

5.3.4.3 Sammensetning

Også bispedømmerådets sammensetning reguleres i kirkeordningen. § 24 handler om dette og bestemmelsen sier at rådet er satt sammen av biskopen, en prest valgt av prestene i bispedømmet, en lek kirkelig tilsatt valgt av de leke kirkelig tilsatte i bispedømmet, sju andre leke valgt direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer ved flertalls- eller forholdsvalg, en nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i

¹²⁴ [bispedømmeråd – Store norske leksikon \(snl.no\)](#)

Sør-Hålogaland bispedømmeråd, en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd og en representant fra døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd.

De samiske representantene i Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland bispedømmeråd velges av Samisk kirkelig valg møte. Siden 2011 velges den samiske representanten i Nidaros bispedømmeråd av Saemien Áålmege's medlemmer.

Liksom menighetsrådene, kan bispedømmerådene på eget initiativ opprette utvalg, som samiske utvalg. Dette kommer fram i § 8 i Forskrift om regler om formene for bispedømmerådets virksomhet.

Kirkemøtet 1990 anmodet bispedømmerådene i Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmer om å opprette samiske utvalg, uten at dette var vedtektsfestet fra Kirkemøtets side. Noen bispedømmeråd, som Nord-Hålogaland og Hamar, har opprettet egne samiske utvalg på frivillig basis. Også Nidaros bispedømmeråd opprettet et samisk utvalg, Áarjelhsaemien Gærhkoejjelemen Moenehtse (ÅGM). Det var forløperen til Saemien Áålmege.

5.3.5 Menighetsråd og fellesråd

5.3.5.1 Innledning

Menigheten er den grunnleggende enheten og rettssubjektet på lokalt nivå, men det er to organer som opptre på vegne av denne grunnleggende enheten: menighetsrådet og det kirkelige fellesrådet (fellesrådet). Dette innebærer i hovedsak at virksomhetsansvar og forvaltningsansvar er delt på de to organene. Dersom ikke Kirkemøtet har gitt fellesrådet eller et annet organ myndighet innenfor et bestemt saksfelt, hører ansvaret til menighetsrådet. I kommuner med ett sokn ivaretar menighetsrådet både menighetsråds- og fellesrådsfunksjoner.¹²⁵

¹²⁵ Menighetsråd - Den norske kirke (kirken.no)

5.3.5.2 Oppgaver

Menighetsrådets ansvar kan utledes av trossamfunnsloven § 11 tredje ledd og kirkeordningen §§ 8 og 12, gudstjenestebøkene og av vedtak i Kirkemøtet. § 12 første ledd kirkeordninger sier følgende:

Menighetsrådet skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i soknet, særlig at Guds ord kan bli rikelig forkynt, syke og døende betjent med det, dømte gis trosopplæring, barn og unge samlet om gode formål og legemlig og åndelig nød avhjulpet.

Fellesrådets oppgaver utledes i sin tur av blant annet § 17 kirkeordningen. Første ledd i bestemmelsen sier:

Kirkelig fellesråd skal ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene, utarbeide mål og planer for den kirkelige virksomhet i kommunen, fremme samarbeid mellom menighetsrådene og ivareta soknenes interesser i kommunen.

5.3.5.3 Sammensetning

Menighetsrådets sammensetning reguleres i § 9 kirkeordningen. Av bestemmelsens første ledd følger at menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer og et antall varamedlemmer som velges ved flertalls- eller forholdsvalg for fire år etter regler fastsatt av Kirkemøtet.

Fellesrådets sammensetning reguleres i § 15 kirkeordningen. Av bestemmelsens første ledd følger at rådet består av to menighetsrådsmedlemmer fra hvert menighetsråd i kommunen, valgt av det enkelte menighetsråd, og en prost eller annen prest oppnevnt av biskopen.

Kirkeordningen forutsetter ikke samisk deltakelse i menighetsrådet eller fellesrådet, men flere menigheter har opprettet samiske utvalg på eget initiativ. Denne muligheten åpnes opp gjennom «Forskrift om regler om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet». § 8 i forskriften sier:

1. Menighetsrådet/kirkelig fellesråd kan oppnevne utvalg til forberedende behandling av saker som hører inn under rådet, til å

utføre særskilte verv, til å lede grener av rådets virksomhet og til å utføre særskilt angitte oppgaver innen rådets ansvarsområde. Til slike utvalg kan det velges også andre enn rådets medlemmer. Begge kjønn skal om mulig være representert.

2. Slike utvalg kan tildeles avgjørelsesmyndighet i alle saker som er lagt inn under utvalgets mandat hvor ikke annet er bestemt eller følger av lov.

Noen menigheter har veldig lenge hatt egne frivillige utvalg for samiske spørsmål.

5.4 Drøftelser i utvalget

Utviklingen av demokratiske ordninger reflekterer ofte den tiden de ble opprettet; det som var akseptabelt den gangen trenger ikke å være det noen år senere. Opprettelsen av katedralmenigheten Saemien Åålmege og Samisk kirkelig valg møte, innebærer en utvikling av det samiske kirkedemokratiet. Demokratiet, også det samisk kirkelige demokratiet, må dog utvikles videre.

5.4.1 Samisk kirkelig valg møte velger Samisk kirkeråds medlemmer

Forskriften om Samisk kirkelig valg møte har en særskilt aktualitet de årene kirkevalg gjennomføres. Det har å gjøre med at forskriften blant annet regulerer hvordan Samisk kirkeråds medlemmer, de samiske representantene til bispedømmerådene i Nord-Hålogaland og Sør-Hålogaland og valg møtets nominasjonskomite velges.

Forskrift om Samisk kirkelig valg møte sier at Samisk kirkelig valg møte nominerer og Kirkemøtet velger Samisk kirkeråds medlemmer. Utvalget foreslår at ordningen (og følgelig forskriften) endres, med innebyrden at Samisk kirkelig valg møte velger Samisk kirkeråds medlemmer.

Den norske kirke er ikke rettslig forpliktet å ivareta samers rett til selvbestemmelse, men gjennom å endre ordningen vil kirken signalisere at den allikevel legger stor vekt ved prinsippet. Ulike kirkelige hensyn kan imidlertid komplisere eller stå i strid med samisk selvbestemmelse og den

endring som utvalget foreslår. Begrunnelsen for at det er Kirkemøtet som velger rådet, er at det er det høyeste organet i Den norske kirke. Det synodale hensynet ligger med andre ord i bunn for gjeldende ordning. Spørsmålet er om Kirkemøtet kan anses å være den eneste synoden i Den norske kirke.

I utredningen om Samisk kirkelig valgmøte kom forholdet mellom Kirkemøtet og Samisk kirkelig valgmøte samt spørsmålet om valget av Samisk kirkeråds medlemmer opp. I utredningen står det:

En neste problemstilling knyttet til valget av Samisk kirkeråd er hvor balansepunktet bør ligge mellom Samisk kirkelig valgmøtes og Kirkemøtets rolle i valget av Samisk kirkeråds medlemmer. Kirkeordningen setter her grenser for hvor langt man kan gå i utformingen av ny valgordning for valg av Samisk kirkeråd. Samisk kirkeråds kirkeordningsmessige status som Kirkemøtets organ for samisk kirkeliv forutsettes opprettholdt, jf. Kirkemøtets vedtak i sak KM 08/16. Det innebærer at Kirkemøtet fortsatt må ha en rolle i valget av Samisk kirkeråd. I utformingen av en ny valgordning finnes det imidlertid rom for i større grad å tydeliggjøre intensjonen med Samisk kirkeråd som samenes organ i Den norske kirke.¹²⁶

Selv om det lages gode samhandlingsstrukturer og en praksis der Samisk kirkelig valgmøtes vilje blir tatt til etterretning av Kirkemøtet, vil det være en sjanse for at dette kan bli endret.

5.4.2 Prostier i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet, og ikke menighetsråd innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, oppnevner delegater til Samisk kirkelig valgmøte

Ifølge Forskrift om samisk kirkelig valgmøte har delegatene en sentral rolle på valgmøtet, ettersom de nominerer kandidatene til Samisk kirkeråd og velger de samiske representantene til de to nordligste bispedømmerådene og valgmøtets nominasjonskomité. Bestemmelsen om valgmøtets sammensetning og hvordan delegater oppnevnes, bygger delvis på samelovens bestemmelser om forvaltningsområdet for samiske språk; med

¹²⁶ Sak SKR 16/16 s. 7.

betydning at kun menighetsråd innenfor forvaltningsområdet kan oppnevne delegater til valgmøtet.

Samisk utvalg mener at ordningen om oppnevning av delegater til Samisk kirkelig valgmøte ikke bør være knyttet til forvaltningsområdet for samiske språk som reguleres i sameloven. Forskriften ble utviklet i en tid da Den norske kirke var en del av staten, og noen deler av regelverket er derfor knyttet til den tids statlige regelverk.

Dagens ordning bør erstattes med en annen ordning. Det er naturlig å vurdere om kirkelige strukturer kan benyttes som base for ny ordning rundt oppnevning av delegater til valgmøtet.

Utvalget mener at menighetsråd fra et større geografisk område enn i dag bør kunne oppnevne delegater, og at ordningen med forvaltningsområdet for samiske språk ikke skal brukes som et utgangspunkt for oppnevningen.¹²⁷

Utvalget mener videre at flest mulig menighetsråd i Sápmi/Sámeednam/Saepmie (det tradisjonelle samiske bosetningsområdet) skal være representert på valgmøtet, samtidig som menighetsråd utenfor bosetningsområdet fortsatt også skal være representert. Utvalget har drøftet ulike modeller for hvem som kan oppnevne delegater til valgmøtet.

I modellen som utvalget foreslår inngår, som tidligere, Samisk kirkeråds medlemmer, de tre samiske bispedømmerårsrepresentantene, to delegater oppnevnt av Samisk ungdomsutvalg og fem delegater oppnevnt av Saemien Áálmege i valgmøtets sammensetning. I tillegg får prostiene en sentral rolle; de skal oppnevne delegater til valgmøtet. Modellen innebærer at prostiene «tar over oppgaven» som per i dag ligger hos menighetsråd innenfor forvaltningsområdet for samiske språk.

Utvalget tenker at menighetsråd i prostier i det samiske bosetningsområdet kan oppnevne delegater til Samisk kirkelig valgmøte. Prostier i seg selv har ingen demokratiske organer, men det finnes et system der menigheter velger

¹²⁷ Fra 1.1.2024 har sameloven blitt endret slik at dagens ordning med forvaltningsområdet for samiske språk omfatter tre ulike kommunekategorier; språkutviklingskommuner, språkvitaliseringskommuner og språkstimuleringskommuner.

ut sin representant fra prostiet til nominasjonskomiteen for leke medlemmer. I lovverket er dette formulert slik:

Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valgmøte. Valgmøtet kan gjennomføres digitalt. Møtet finner sted innen 1. februar i valgåret. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valget avgjøres ved simpelt flertall.

Ved å bruke den kirkelige strukturen som grunnlag for oppnevningene av delegater, er det mulig å vurdere prostier i det samiske bosettingsområdet i Norge som et mulig utgangspunkt for oppnevning av delegater.¹²⁸ Ved en slik modell vil det likevel bli en skjevhet i representasjon fra sørsamisk språkområde (se figur) hvis man ikke justerer sammensetningen ellers.

Det er etter utvalgets vurdering mulig å bruke prostier som utgangspunkt for oppnevning av delegater til valgmøtet. Dette vil både imøtekomme bredde i oppnevning av delegater, samt ønske fra utvalget å legge andre strukturer til grunn for oppnevning av delegater enn samelovens regler om forvaltningsområdet for samiske språk. Utvalget ser også at kompleksiteten i saken gjør at det vil være naturlig å utrede saken videre.

5.4.3 Samisk kirkeråds medlemmer skal være representanter på Kirkemøtet

Samisk utvalg foreslår at Samisk kirkeråds medlemmer skal være representanter på Kirkemøtet, på lik linje med bispedømmerådene. Dette vil være i tråd med prinsippet om at samisk kirkeliv er likeverdig med andre organer i Den norske kirke. Forslaget innebærer en styrking av den samiske stemmen på Kirkemøtet, og kan fortrinnsvis omfatte de valgte medlemmene av Samisk kirkeråd. Bispemøtets representant vil uansett være en del av Kirkemøtet. Sametinget er ikke forpliktet til å oppnevne medlem til Samisk kirkeråd. Derfor kan det være formålstjenlig at denne ikke blir en del av Kirkemøtet.

¹²⁸ Se om området i kapittel 1.

5.4.4 Samisk ungdomsutvalg skal være representert i Samisk kirkeråd

Det skal tilstrebes at unge under 30 år inngår i kirkelige organer. Samisk ungdomsutvalg (Sung) har status som utvalg for samisk ungdom i Den norske kirke. Det er etter utvalgets syn naturlig at Sung er representert i Samisk kirkeråd. Samisk utvalg foreslår derfor at Samisk ungdomsutvalg skal være representert i Samisk kirkeråd. Dette kan løses ved at Samisk ungdomsutvalg blir tiltredende organ i Samisk kirkeråd, på lik linje med Bispemøtets medlem.

Sammensetningen av Samisk kirkeråd er gjort rede for i avsnitt 5.3.2.3. Om rådet tilføres fast ungdomsrepresentasjon, bør både § 34 kirkeordningen og § 5 Forskrift om regler for Samisk kirkeråd endres.

5.4.5 Samisk ungdomsutvalg skal være representert på Kirkemøtet

Samisk kirkeråd har gitt uttrykk for at Samisk ungdomsutvalg skal være et organ for Den norske kirke. Rådet har ønsket at utvalget skal ha en rolle på Samisk kirkelig valgmøte samt ha en rolle overfor Samisk kirkeråd, Mellomkirkelig råd samt Kirkerådet. Blant disse ønskene er ett blitt innfridd; Samisk ungdomsutvalg har mulighet til å oppnevne to delegater til Samisk kirkelig valgmøte.

Samisk ungdomsutvalg er ikke representert på Kirkemøtet eller Kirkerådet. Ikke heller er det en del av Samisk kirkeråd. Samisk ungdom har vært med i DnkU/(tidl. Ufung), men de har ikke formelt sett representert samisk kirkeliv.

Av mandatet til Samisk utvalg følger at utvalget skal vurdere om det bør etableres en egen samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet. Utvalgets mandat refererer til Kirkemøtet 2020, der det ble behandlet en sak om regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke. I behandlingen ble det fremmet et forslag om at en representant velges av og blant samisk ungdomsutvalg sine medlemmer, til å representere samisk ungdom på Kirkemøtet. Kirkemøtets redaksjonskomité for regelsaker vurderte at forslaget ikke kunne behandles av Kirkemøtet 2020, siden det ville medføre en endring av Kirkemøtets forretningsorden og ikke i regler for ungdomsdemokrati i Den norske kirke.

§ 36 første ledd kirkeordningen sier blant annet følgende om ungdomsdemokratiet:

Den norske kirke skal ha en ungdomsstruktur bestående av regionale og nasjonale organer som skal gi unge i alderen 15-30 år mulighet til å medvirke i aktuelle saker regionalt, nasjonalt og internasjonalt i Den norske kirke.

Formuleringen bør etter utvalgets forståelse bety at Den norske kirke har et ansvar for å verne og fremme samisk kirkeliv for samiske unge, på lik linje med andre unge. Utvalget mener at målsettingen bør kunne oppnås gjennom at samisk ungdom ved Samisk ungdomsutvalg er fast representert i både Samisk kirkeråd og Kirkemøtet.

Kirkemøtets medlemmer utgjøres av preses i Bispemøtet, medlemmene av bispedømmerådene, lederen av Den norske kirkes ungdomsutvalg og lederen av Samisk kirkeråd. Andre representanter på Kirkemøtet, som har tale og forslagsrett, er leder av Mellomkirkelig råd, tre representanter for Ungdommens kirkemøte, én representant for hver av utdanningsinstitusjonene som tildeler graden cand.theol., oppnevnt av institusjonene selv, første varamedlem for døvemenighetenes medlem i Oslo bispedømmeråd og avtroppende medlemmer av Kirkerådet. Med kun talerett møter Kirkerådets direktør, generalsekretærene i Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd og én representant fra hvert kirkesamfunn som Den norske kirke har kirkefelleskap med. Med talerett i saker som angår egen virksomhet møter én representant for Sjømannskirken - Norsk kirke i utlandet og én representant for Døvekirkenes fellesråd.¹²⁹ Disse statusene reguleres av to ulike regelverk.

Hvis Samisk ungdomsutvalg skal bli et fast medlem av Kirkemøtet, kreves det at § 27 kirkeordningen endres. Om Samisk utvalg skal ha tale- og forslagsrett på Kirkemøtet, kreves det at § 1-4 i Kirkemøtets forretningsorden endres.

Samisk utvalg foreslår at Samisk ungdomsutvalg skal være representert på Kirkemøtet. At Samisk ungdomsutvalg er representert på Kirkemøtet vil fylle en viktig funksjon; det utgjør en viktig stemme for samiske unge i Den norske kirke. Det vil også bidra til en helhetlig demokratisk struktur for unge samer i

¹²⁹ § 27 kirkeordningen og §§ 1-3 og 1-4 Kirkemøtets forretningsorden.

Den norske kirke. Et helhetlig ungdomsarbeid er viktig for rekruttering av unge samer til arbeid med samisk kirkeliv. Spørsmålet er om ungdomsutvalget bør være medlem av eller observatør på Kirkemøtet. Dette er en sak som må vurderes videre ut fra hva som er mest hensiktsmessig.

5.4.6 Antallet samiske representanter i de tre nordligste bispedømmerådene økes

Utvalget er positive til at bispedømmerådene i de tre nordligste bispedømmene har samiske representanter. Utvalget vurderer likevel at det vil være nødvendig å se på sammensetningen av bispedømmerådene samiske representanter, da bispedømmerådene rolle i framtida i større grad blir av en mer strategisk art.

Utvalget ser også positivt på at noen bispedømmeråd har opprettet egne samiske utvalg. Utvalget ser gjerne at alle bispedømmeråd oppretter samiske utvalg.

Samisk utvalg foreslår at antallet samiske representanter i de tre nordligste bispedømmerådene øker fra en til to, slik at det blir to samiske representanter i henholdsvis Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland og Nidaros bispedømmeråd.

5.4.7 Menighetsrådenes ansvar for samisk kirkeliv presiseres i kirkeordningen

Samisk kirkeliv skal være en likeverdig del av Den norske kirke. Til en viss grad er likeverd i samisk kirkedemokrati ivaretatt på sentralkirkelig og regionalt nivå, gjennom blant annet Samisk kirkeråd og samiske representanter i de tre nordligste bispedømmene. Dette er ikke gjeldende på menighetsnivå, formelt sett. Ansvarliggjøring i alle ledd er et sted å begynne.

Utvalget foreslår at menighetsrådenes ansvar for samisk kirkeliv presiseres i regelverket. Utvalget foreslår at kirkeordningen suppleres med følgende ordlyd i henhold til menighetsrådets ansvar:

Menighetsrådet har ansvar for at samers åndelige behov blir ivaretatt i menighetsrådets arbeid.

5.5 Forslag til tiltak

Samisk utvalg foreslår følgende tiltak for styrking av samisk kirkeliv og demokrati:

1. Samisk kirkelig valgmøte velger Samisk kirkeråds medlemmer
2. Prostier i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet, og ikke menighetsråd innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, oppnevner delegater til Samisk kirkelig valgmøte
3. Samisk kirkeråds medlemmer skal være representanter på Kirkemøtet
4. Samisk ungdomsutvalg skal være representert i Samisk kirkeråd
5. Samisk ungdomsutvalg skal være representert på Kirkemøtet
6. Antallet samiske representanter i de tre nordligste bispedømmerådene økes fra en til to representanter
7. Menighetsrådenes ansvar for samisk kirkeliv presiseres i kirkeordningen

6. Samisk kontekstuell teologi og kunnskapsproduksjon

6.1 Innledning

Arbeidet med samisk teologi og kunnskapsproduksjon har to hovedformål; religiøs selvbestemmelse og å belyse forholdet mellom evangelisk-luthersk kristendom og tradisjonell samisk tro/praksis på en forsonende måte.

- Hvem har ansvaret for utvikling av kunnskap innen samisk teologi?
- Hvordan kan kunnskapen brukes for å få en kirke med samiske uttrykk?
- Hvem bestemmer hva som er forenlig med kristen tro i Den norske kirke?
- Hvordan møter Den norske kirke samer som opplever ambivalens mellom ulike tradisjoner de står i?

I kapittel 6.2 redegjøres det for begrepet samisk teologi. Del 6.3 beskriver hva kunnskapsproduksjon innebærer i vår sammenheng. Avslutningsvis knyttes samisk teologi og kunnskapsproduksjon sammen i del 6.4 gjennom relevante tiltak for arbeidet med samisk kirkeliv i Den norske kirke.

6.2 Samisk kontekstuell teologi

6.2.1 Teologi og åndelighet

Forholdet mellom teologi og åndelighet kan sies å være flytende. Åndelighet er et mer åpent begrep, siden det ikke nødvendigvis er knyttet til en religion. Problemet med både teologi og åndelighet som begreper er at de kan gi inntrykk av at dette er fenomener som er atskilt fra henholdsvis det kroppslige og det verdslige. Dette er viktig å ha med inn i diskusjoner omkring kunnskapsproduksjon og definisjonsmakt innen samisk teologi og åndelighet i Den norske kirke.

I denne teksten brukes uttrykket samisk åndelighet om samers måter å forstå og praktisere kristen tro på, inkludert måten å forholde seg til naturen på. Denne åndeligheten inkluderer både tradisjonelle og nyere måter å forstå og praktisere kristen tro på. Den inkluderer også forskjeller mellom nord og sør, og at det kan være ulik forståelse av samme fenomen fra sted til sted, også i nærliggende områder.

6.2.2 Samisk teologi som begrep

Tore Johnsen er teolog og forfatter med samisk bakgrunn fra Tana, oppvokst på Østlandet. Johnsen har siden prestestudiet jobbet teologisk med samiske og urfolksrelaterte temaer. Han har hentet mye inspirasjon fra blant annet afrikansk teologi og nordamerikansk urfolksteologi. Over lengre tid har han jobbet med å sette samisk kristendomsforståelse inn i et teologisk rammeverk. Både i hans avhandling fra 1997¹³⁰ og et prosjekt fra 2005 ved Universitetet i Tromsø¹³¹, blir begrepet «samisk teologi» presentert. Han plasserer den samiske teologien under kontekstuell teologi, der kristendommen ses i sammenheng med menneskers sosiale og kulturelle sammenheng. I prosjektet fra 2005 skriver Johnsen at samer selv må våge å nærme seg sine egne kulturelle og åndelige tradisjoner med åpenhet. Samisk teologi blir for Johnsen noe som må vokse eller modnes fram over tid, noe som innebærer at minoriteten selv tør å ta mer plass.

Andre teologer som har jobbet med samisk teologi er Bierna Leine Bientie, pensjonert sørsamisk prest, og Helga West som er teologistipendiat på finsk side. Bientie har jobbet med samisk teologi i praksis og utforsket hvordan elementer fra samisk kultur, som tidligere ikke har vært ansett som brukbare i en kirkelig sammenheng, kan være en del av kirke- og gudstjenesteliv. Helga West erfarte at det, ut fra pensum på teologiutdanningen, kun var rom for en vestlig majoritetsforståelse av kristendommen. Hun fikk spørsmål fra en professor om hvorvidt det finnes en samisk teologi som likner på den latinamerikanske frigjøringsteologien. Dette spørsmålet hjalp henne å se at det finnes mer enn de teologiske feltene hun var blitt introdusert for på universitetet i Helsinki. Hun har skrevet master om Tore Johnsen, som antakelig er den som har skrevet mest om samisk teologi på akademisk nivå.

¹³⁰ In the Circle of Life. Analyse av nordamerikansk urfolksteologi og vurdering av dens overføringsverdi til en samisk-kirkelig kontekst.

¹³¹ Sámi luondduteologijja. Samisk naturteologi – på grunnlag av nålevende tradisjonsstoff og nedtegnede myter, et prosjekt ved Universitetet i Tromsø.

6.2.3 Samisk kristen verdensanskuelse

Johnsens doktorgrad¹³², og boken han har skrevet ut fra den¹³³, handler om å inkludere en samisk kristendomsforståelse inn i akademisk og kirkeliv, hvor et de kolonisert teologisk perspektiv er startpunktet. Han argumenterer for at den lutherske teologien i Norge, som han mener har demonisert samisk kristentro, må avkoloniseres. Slik demonisering av samisk kristentro mener Johnsen har funnet sted gjennom en avvisning av verdensforestillinger som ikke var tuftet på en tenkning hvor mennesket ble forstått som overlegent skaperverket for øvrig. Samisk verdensanskuelse kan sies å ha en mer egalitær form, hvor mennesket blir forstått å være en del av naturen, og slik står i et mer likestilt forhold til naturen.

6.3 Hvordan ivaretas samisk åndelighet i dag?

Vi forstår som nevnt i denne sammenhengen samisk åndelighet som samiske måter å forstå og praktisere kristen tro på, inkludert måten å forholde seg til naturen på. I denne beskrivelsen er det tatt utgangspunkt i norsk side av Sápmi.

Slik det er organisert i dag virker det som at samisk åndelighet i Den norske kirke kun ses på som en del av samisk kultur, framfor å være en del av kirkelivet og det kristne hverdagslivet. Det er mange sammenhenger der samisk teologi og åndelighet kunne hatt en plass, men vi befinner oss i et vakuum dannet av ulike konsekvenser av fornorskningspolitikken. Samiske uttrykk i Den norske kirke er i mange tilfeller kun et innslag eller et element som er løsrevet fra sammenhengen, for eksempel i en dåpsgudstjeneste eller babysang. Om samisk kristendomstradisjon er inkludert, er det oftest gjennom språkvalg i salmer eller liturgiledd.

Mange er ikke klar over at det finnes kristne praksiser og tenkemåter innenfor samisk åndelighet som kunne vært en del av kirkelivet. Det er mye åndelighet i det å være ute, og i både utøvelsen av duodji/duodje/duedtie og det som blir

¹³² Contribution of North Sami everyday Christianity to a cosmologically-oriented Christian theology.

¹³³ Sámi Nature-Centered Christianity in the European Arctic: Indigenous Theology beyond Hierarchical Worldmaking.

laget. Bruk av korset, det å velsigne, og ulike sammenhenger hvor Fadervår brukes er andre eksempler.

Det er lite kunnskap blant kirkelig ansatte om sammenhengen mellom samisk verdensoppfatning og hvordan samer ferdes i sine omgivelser, og hvordan man viser at noe er verdsatt. For samer er dette som regel så ubevisst at man ikke ville kunne satt ord på det. Hvis samer i større grad får mulighet til å sette premissene for samisk kirkeliv, er det mange muligheter som kan utforskes. I denne forbindelse er det behov for samtalearenaer på ulike steder om hva samisk åndelighet i dag er, der man også får snakket om det som før ble sett på som hedensk. Det er for eksempel ulike tilnærminger til joik rundt om i menighetene. Noen vektlegger at joiken på en måte er med i salmesangen, men at det samtidig er forskjell på joik og samisk salmesang.

På globalt nivå er det mange som er interessert i urfolks åndelighet. Internt i Den norske kirke erfares det derimot mange terskler. Sentralt er det laget flere strategier og planer. Regionalt og lokalt er det derimot mange steder lite interesse og de fleste steder lite kunnskap om samisk åndelighet og hvordan dette kunne vært en naturlig del av kirkelivet i lokalmenigheten(e). Dette gjelder både blant kirkelig ansatte og folkevalgte. En del kirkelig ansatte uttrykker frykt for at det å inkludere kulturelle elementer som for dem er fremmede, er ensbetydende med synkretisme – sammenblanding av religioner. Andre synes ikke det er viktig med samisk kirkeliv i Den norske kirke, fordi man utgår fra at det er så få samer i sitt område. Forutsetningene for å lykkes med å inkludere samiske måter å forstå og praktisere kristen tro på i kirkelivet lokalt, handler både om kunnskap og engasjement.

Utfordringer eksternt: De som oppsøker (eller potensielt oppsøker) kirken vet lite om mulighetene de har til å trekke inn samiske elementer ved for eksempel gudstjenester. De kan be om å bli betjent av en prest som kan samisk, å få bruke gamme/lavvo til hellige handlinger, synge salmer og ha tekstlesning på samisk. Det er allerede i dagens organisering muligheter, men lite informasjon som når ut. Det er dessuten sårbart om alt avhenger av at enkeltpersoner etterspør samisk tilnærming i kirkelivet.

6.4 Strukturer innen Den norske kirke som ivaretar samisk åndelighet

Her følger eksempler på hvordan samisk åndelighet ivaretas i Den norske kirke. Oversikten er ikke fullstendig, men er ment å gi et bilde av hvordan det ser ut i dag.

Landsdekkende samlinger:

- Samisk kirkelivskonferanse – en tverrfaglig konferanse for kirkelig ansatte og frivillige medarbeidere (arrangeres de år det ikke er Samiske kirkedager).
- Samiske kirkedager hvert fjerde år - Samiske kirkedager er et nordisk samarbeid mellom Den norske kirke ved Samisk kirkeråd, Svenska kyrkan ved Samiska rådet og den Evangelisk-Lutherska kyrkan i Finland ved Uleåborg stift sammen med Sametinget i Finland. Det overordnede målet er å legitimere og styrke den samiske kirketradisjonen. Samiske kirkedager er både et viktig og populært arrangement. Det er med på å løfte samisk kirkeliv lokalt, regionalt og nasjonalt. Dessuten er det en av få samiske arenaer der folk fra flere land har mulighet til å bli kjent i et samisk kristent fellesskap. Tema sist gang (2022) var Hellig ild – hellig folk.
- Samisk konfirmantleir og samisk ungdomshelg i regi av Samisk kirkeråd - ungdom fra ulike steder samles og blir kjent. Her er det vanlig at de møter samer fra andre steder i landet, og mange får venner for livet. Leirene har vist seg å være viktige møtesteder for at samisk ungdom vil engasjere seg i kirkelig frivillighet. Noen oppdager Den norske kirke som relevant arbeidsplass.

Internkirkelig organisering:

- Kontaktmøter mellom Samisk kirkeråd og de tre nordligste biskopene i Den norske kirke.
- Indre Finnmark prosti.
- Saemien Áålmege.
- Samisk liturgiutvalg - Kirkemøtet har i 2023 vedtatt at det skal opprettes et samisk fagutvalg for liturgisaker. Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) utreder

liturgisaker og utarbeider forslag til liturgiske ordninger. NFG skal samarbeide med Samisk liturgiutvalg (SL). Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) er Kirkerådets fagnemnd for liturgisaker, og rapporterer til Kirkerådet. Samisk liturgiutvalg (SL) skal være Samisk kirkeråds fagutvalg for liturgisaker. Praksisen i Den norske kirke har hittil vært a) lage ny liturgi b) få den godkjent i KR og KM og c) oversette ny liturgi til samiske språk. Med et samisk fagutvalg for liturgisaker vil samiske perspektiver allerede bli innarbeidet under punkt a.

6.5 Kunnskapsproduksjon

Kunnskapsproduksjon i denne sammenhengen bygger på en forståelse av at kunnskap i seg selv er noe som oppstår gjennom praksis. Etablering av kunnskap foregår i stor grad gjennom uformelle samtaler og felles praksiser. Det skjer i hovedsak gjennom muntlig kommunikasjon og praktiske handlinger, som ofte er lite dokumentert og systematisert.

Det finnes mye kunnskap blant folk som overleveres internt, men systematisk dokumentasjon av slik kunnskap kan også skje gjennom akademiske metoder. Når tradisjoner beskrives gjennom vitenskapelige metoder, kalles det kunnskapsproduksjon, selv om det også kan ses på som en formidling av kunnskap som allerede finnes. Denne kunnskapen blir tilgjengelig på en ny måte og for flere enn dem som får den via tradisjonell praktisk overlevering. Innenfor samisk teologi kan kunnskapsproduksjon være dokumentasjon av den kunnskapen som eksempelvis eksisterer på etablerte arenaer som Saemien Åålmege og Indre Finnmark Prosti.

Hvem har ansvaret for kunnskapsproduksjon om samisk trosliv og teologi? Som religiøs organisasjon foregår det til enhver tid teologiske diskusjoner innad i Den norske kirke. Kirkemøtet fastsetter kirkens grunnlag og lære, men Bispemøtet har et særskilt ansvar for Den norske kirkes lære og enhet. Saker av læremessig karakter forelegges Bispemøtet før behandling i Kirkemøtet.

Det finnes ingen strukturer som spesifikt støtter opp om samisk teologi som fagfelt, men Kirkemøtet har ansvar for å også verne og fremme samisk kirkeliv. Det skjer noe kunnskapsproduksjon om samisk teologi, men det finnes ikke

noe overordnet ansvar eller koordinert fordeling. Slik det er i dag mangler både systematikk og bredde. Samisk høgskole/Sámi allaskuvla i Kautokeino har ikke teologi som fag, men har et emne som også kan tas som videreutdanning for kirkelig ansatte: Tro og livstolkning i Sápmi.¹³⁴ Dette emnet omfavner samisk kultur, tradisjonell viten, tradisjonskunnskap, trosuttrykk og samisk åndelighet. Kirkelig utdanningssenter Nord/Girkolaš Oahpahušguovddáš Davvin – VID Tromsø har spesifisert samiske dimensjoner på ulike måter i studieplanene i alle sine studier.¹³⁵ Samisk teologi og åndelighet er ikke spesifisert i deres forskningsgrupper og ph.d.-utdanninger, men vil kunne studeres under ulike overordnede områder.

Det er et ønske fra Den norske kirke sentralt å styrke urfolkstradisjoner og samisk åndelighet i kirkelig sammenheng på en mer formell måte. Dette er noe Samisk kirkeråd tar opp med kirkelige utdanningsinstitusjoner, og Kirkerådet har vedtatt at det skal gjøres plass for samers erfaringer i kirkens liv (KR 69/23).

Strategiplan for samisk kirkeliv (2019-2027) har mange mål og strategier som omhandler dialog med utdanningsinstitusjonene om kunnskap innen samisk trospraksis, teologi og kirkehistorie. Det er i tillegg et mål å bidra til fagutvikling og å ha tilgjengelig ressursmaterieell for samtaler om kristen tro og samisk spiritualitet. Gjennom kontakt med lærestedene kan Den norske kirke fremme en dreining av deres tilnærming, både i retning av at samisk teologi får større plass og at samer kan oppleve at teologisk utdanning også er for dem.

Et viktig spørsmål er hvordan man kan få en større bredde av både organiserte/formaliserte diskusjoner og kunnskapsproduksjon innen samisk teologi. Det er behov for en struktur som kan ivareta dette på samiske premisser. Den norske kirke kan ta initiativ til en slik struktur innad i trossamfunnet, og søke en tydelig avklaring med ulike utdanningsinstitusjoner om samarbeid og ansvarsfordeling.

¹³⁴ Osku ja eallínáddejupmi Sámis/Tro og livstolkning i Sápmi er et åpent emne på bachelornivå. Det tolkes til skandinavisk språk for å tilrettelegge for ikke-nordsamiskspråklige.

¹³⁵ Studieplan for Praktisk-kirkelig diakoniutdanning 2024-2025 s. 1, 3-4, 6 og 10, Studieplan for praktisk-teologisk utdanning for prester - PTU1 s. 3, 4, 5, 8 og 9, Studieplan for praktisk-kirkelig kateketikkutdanning s. 4, 5-6, 8 og 9 samt Studieplan for videreutdanning i kirkemusikk s.2, 3 og 9.

Teologiske samtaler finner sted hele tiden i Den norske kirke, men egne fora for samisk teologi er fraværende, med unntak av et lite samisk teologinettverk i regi av Samisk kirkeråd¹³⁶. At det samiske bringes på banen i de ulike fora hvor teologi og liturgi diskuteres, er avhengig av tidsaktuelle saker, for eksempel «Fosen-saken». Det kan også skje gjennom at noen som sitter i ulike råd, nemnder og utvalg bringer inn samiske saker og skaper aktualitet rundt det. Hvis man skal komme i dybden, er det behov for egne arenaer der samer får snakket med hverandre om samisk trosliv og samisk teologi.

Hvis kunnskap om samisk teologi og trosuttrykk som ikke har vært anvendt i Den norske kirke før, skal komme inn i Den norske kirke, er vi nå avhengig av enkeltpersoners engasjement. Det kan for eksempel være gjennom noen som går i kirken lokalt som forteller om egne troserfaringer og ønsker en konkret endring, og at kirkelig ansatte følger det opp.

Teologiske diskusjoner om samisk teologi kan foregå både i offentlige uformelle og formelle sammenhenger der samer møtes, og i forskningssammenheng. På arenaer der teologi vanligvis drøftes er dette også aktuelt. Et viktig spørsmål her er hvordan man kan oppnå at diskusjoner om samisk teologi skjer på samers premisser. Selvbestemmelse kan komme til uttrykk gjennom at ulike instanser anerkjenner samers rett til selv å definere hva samisk åndelighet og samiske trosuttrykk er.

Etter folkeretten har samer rett til selvbestemmelse. Dette forplikter staten Norge, men ikke Den norske kirke, da den siden 2017 er et privat rettssubjekt og ikke lenger en statskirke. Denne retten til selvbestemmelse følger av ulike internasjonale regler og traktater, som artikkel 1 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og artikkel 7 første ledd i ILO-konvensjon om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. I sistnevnte artikkelen står følgende:

Vedkommende folk skal ha rett til å vedta sine egne prioriteringer for utviklingsprosessen i den grad den angår deres liv, tro, institusjoner, åndelige velvære og de landområder de lever i eller bruker på annen måte, og til så langt som mulig å ha kontroll med sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. I tillegg skal de delta i utforming, gjennomføring og

¹³⁶ Se punktet om ulike typer nettverkssamlinger på siden om *Fagsamlinger innen samisk kirkeliv* på kirken.no

evaluering av nasjonale og regionale utviklingsplaner og programmer som kan få direkte konsekvenser for dem.

For at samenes rettigheter etter for eksempel denne artikkelen skal kunne ivaretas, er det nødvendig med samtalearenaer der samer kan møtes og snakke om samisk åndelighet og trosuttrykk, først og fremst på en åpen og utforskende måte. Samisk åndelighet som begrep er ikke avgrenset til noe kirkesamfunn eller én bestemt måte å tro på. Derfor er det viktig at det inviteres bredt inn til disse samtalerne, og at det legges til rette for at folk kan fortelle åpent om sine erfaringer, refleksjoner og oppfatninger av hva samisk åndelighet er eller kan være. Å eventuelt definere samisk åndelighet er noe som må komme lengre fram i tid, etter at man har fått samtalt grundig om ulike sider ved dette temaet. Det kan også skje at konklusjonen blir at samisk åndelighet ikke skal defineres, men at man finner en annen måte å beskrive dette på.

Det vil være en trygghet om man først har en grundig prosess der mennesker fra ulike deler av det samiske samfunnet er med på å sette ord på hva samisk åndelighet er. Retten til kontroll med egen kulturell utvikling og retten til å bevare og videreføre egne skikker og tradisjoner henger nøye sammen med kunnskapsproduksjon. Derfor er det viktig at det er samer som setter premissene for både produksjon og formidling av kunnskap om samisk teologi, kristendomsforståelse og trosuttrykk.

6.6 Drøftelser i utvalget om samisk åndelighet

Samisk åndelighet begynner å få oppmerksomhet mange steder i samfunnet. I Den norske kirke er det nå et mulighetsrom fordi den kirkelige organiseringen er under revidering. Rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen er også med på å løfte fram dette. En mulig inngang er å se på hvor avgjørelsesmyndigheten til ulike deler av kirkelivet ligger, og foreslå endringer. Det er også en mulighet å rette seg mot aktiviteter og foreslå tiltak rettet mot gudstjenesteliv, kirkelige handlinger, samlinger for barn og unge, internopplæring av kirkelig ansatte og kirkelig utdanning. Samisk utvalg har drøftet ulike innganger til å imøtekomme dette, og de er følgende:

- Det lages en struktur som kan ivareta fagutvikling og -formidling av samisk teologi på samers premisser.
- Samisk liturgiutvalg får ansvar for å ta imot spørsmål relatert til forholdet mellom det som kan kalles tradisjonell samisk tro og praksis og kristendom.
- Det fattes vedtak om hvilket kirkelig organ som skal ha overordnet ansvar for å skape trygge, offentlige, uformelle arenaer for å snakke om samisk åndelighet.
- Det lages en fast struktur på hvordan Den norske kirke formidler hvilke kurs og konferanser som er relatert til samisk åndelighet og anbefales for de ansatte. Både interne og eksterne kurs.
- I større grad tilrettelegges det for at kirkelig ansatte kan få øke kompetansen sin i samisk språk og kultur.
- Det settes av midler til at kirkelig ansatte med undervisningsansvar kan ta videreutdanning (for eksempel Tro og livstolkning i Sápmi (Sámi allaskuvla), Fornorskning og forsoning (VID Tromsø)).
- Det lages en struktur for når/hvordan/hvem som skal reise rundt og treffe ungdom/unge voksne og snakke med dem om kirken som en mulig samisk arbeidsplass.
- Sørge for at det samiske ungdomsdemokratiet i bispedømmene styrkes.
- Ordningen for hovedgudstjenesten gjøres om slik at menighetsrådet får ansvar for å velge hvilke ledd som kan velges å ha på samisk, og at menighetsmøtet skal vedta hvilket samisk språk soknet skal bruke, og ikke bare hvilken norsk målform.
- Sørge for at Samisk liturgiutvalg får tilstrekkelig myndighet til å ivareta samers selvbestemmelse for hvordan kunnskap innen samisk teologi og åndelighet brukes i Den norske kirke.

I arbeid med samisk kirkeliv er det i mange tilfeller nødvendig med et innenfra-perspektiv. For dem som selv ikke er oppvokst i eller har erfaring med det

samiske samfunnet, er det nødvendig med både kulturkunnskap og kultursensitivitet.

Spørsmålet om grad av selvbestemmelse er viktig. Dette er berørt i kapitlene om rettigheter og organisering, og nevnes derfor bare kort her.

I forståelsen av å være kirke kan samers deltagelse forstås ekklesiologisk:

Samisk kirkeliv kommer til uttrykk der samer i rammen av Den norske kirke deltar i Guds universelle kirke, næret av Ord og sakrament, med sitt eget gjensvar på evangeliet.¹³⁷

Hvordan samer kan få næring av ord og sakrament er det bare samer som kan svare på. Strategiplan for samisk kirkeliv (2019-2027) vektlegger å "fortsatt styrke menighetenes forutsetninger for å kunne tilby gode kirkelige tjenester på samisk språk og med forankring i den samiske kulturen".¹³⁸ Videre står det at utgangspunktet for arbeidet med samisk kirkeliv i Den norske kirke er læregrunnlaget som evangelisk-luthersk kirke.¹³⁹ Derfor er det viktig at teologer som har både kjennskap og kjærlighet til samisk kultur jobber med spørsmål om hva en samisk forankret kristendom er. Vi som kirke trenger å samtale om hvilke uttrykk, praksiser, oppfatninger, prinsipper og så videre som kan være med på å gi mennesker med samisk tilknytning erfaring av verdi og verdighet i Den norske kirke.

Fagutvikling og -formidling er det flere som har eierskap til. Det er behov for klare samarbeidslinjer mellom Den norske kirke og aktuelle utdannings- og forskningsinstitusjoner når det gjelder samisk teologi og rekruttering av samer til kirkelig utdanning.

I mange sokn er det ingen selvfølge hvilket samisk språk som skal brukes. Dette gjelder blant annet mange steder i Sør-Hålogaland, Møre og Hamar. Skal man velge det språket som tradisjonelt har vært i området, eller språket til de samene som man fra kirkelig hold vet tilhører soknet? I de store byene er det gjerne samer med ulik språklig tilknytning, og hvordan løser man dette?

¹³⁷ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2019, s. 9

¹³⁸ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2019, s. 5

¹³⁹ Strategiplan for samisk kirkeliv, 2019, s. 9

Disse spørsmålene kan være relevante for Samisk liturgiutvalg å utrede og uttale seg om.

Fagutvikling og -formidling om samisk teologi på samers premisser er ikke bare relevant for samer som har tilknytning til Den norske kirke. Dette er også helt sentralt for kirkelig ansatte og studenter på kirkelige utdanningsløp. Å få en struktur for dette kan bidra til at flere samer kan se Den norske kirke som en relevant arbeidsplass. Dette kan også på sikt bidra til at flere med samisk bakgrunn finner et åndelig hjem i Den norske kirke. Muligheten til å møte andre for å snakke om samisk åndelighet eller mer privat å stille spørsmål til en kirkelig instans, vil være med på å skape forsoning. Dette er et mulig tiltak for forsoning både mellom samer og Den norske kirke, og for enkeltpersoners forsoning med seg selv.

Virkningen av dette vil fortsette i generasjoner, fordi dette er emner som engasjerer mange på et dypt personlig plan. En forutsetning for å lykkes med samtalearenaer om samisk åndelighet er muligheten til først å få snakke i lukkede fora, der samer kan begynne å sette ord på dette sammen uten å måtte forklare og forsvare. Først etter noen interne runder vil det være hensiktsmessig å invitere andre inn og utvide samtalen, så flere kan få lære og være med og diskutere.

En struktur for kursing for kirkelig ansatte, hvis mange nok får det, er et tiltak som vil nå ut til både arbeidsfellesskapene og dem de møter. Her er det snakk om en endring som vil nå både de som har samisk tilknytning og de som ikke har det – som fortsatt ofte stiller spørsmål til hvorfor samisk kirkeliv har verdi "her hos oss". I tillegg vil det bidra til at de som lager kurs og utdanning får flere deltakere, noe som igjen virker til at de har større mulighet til å opprettholde eller utvide tilbudet sitt. Selve opplæringen kan få kort effekt hvis det de lærer ikke endrer noe i hvordan lokalkirkene organiserer seg. Det å ha en struktur for slik opplæring gir derimot en langvarig effekt, da det er stadig nye som vil få utdanning og tar dette med seg dit de ferdes.

Virkningen av å nå ut til unge samer avhenger av kvaliteten på menneskemøtene. Hvis de får bli kjent med en kirke der samer er likeverdige, og dermed har rett til å være forskjellig fra majoriteten, kan disse tiltakene

endre tilgangen på samiske kirkepolitikere og kirkelige medarbeidere i nær framtid. Med flere kirkelig engasjerte unge samer blir det flere stemmer som kan målbære behovet for et styrket samisk kirkeliv, og til å være med på samtaler om hvordan dette kan gjøres på en god måte for samer på ulike steder og med forskjellig bakgrunn.

En gudstjenesteordning som både i struktur og innhold synliggjør samisk språk og kultur, vil vekke både begeistring og motstand. Vi må tåle å gå inn i en periode med diskusjoner og konflikter før det blir normalt at samiske språk og samers tenkemåter sees og høres i kirkelandskapet. På lengre sikt vil vi få en kirke der det er mer aktuelt for samer å engasjere seg, fordi det er åpenbart at kirkelige handlinger og gudstjenester kan gjennomføres med forankring i samisk kultur.

6.7 Forslag til tiltak

Ut fra drøftelsen ovenfor foreslår utvalget disse tiltakene:

1. Sørge for at Samisk liturgiutvalg får tilstrekkelig myndighet til å ivareta samers selvbestemmelse for hvordan kunnskap innen samisk teologi og åndelighet brukes i Den norske kirke
2. Lage en struktur for når/hvordan/hvem som skal reise rundt og treffe ungdom/unge voksne og snakke med dem om kirken som en mulig samisk arbeidsplass
3. Sørge for at det samiske ungdomsdemokratiet i bispedømmene styrkes
4. Vedta hvilket kirkelig organ som skal ha overordnet ansvar for å skape trygge, offentlige, uformelle arenaer for å snakke om samisk åndelighet
5. Samisk liturgiutvalg får ansvar for å ta imot spørsmål relatert til forholdet mellom det som kan kalles tradisjonell samisk tro og praksis og kristendom
6. Gjøre om ordningen for hovedgudstjenesten slik at menighetsrådet får ansvar for å velge hvilke ledd som kan brukes på samisk, og at menighetsmøtet skal vedta hvilket samisk språk soknet skal bruke - ikke bare hvilken norsk målform
7. Lage en struktur som kan ivareta fagutvikling og -formidling av samisk teologi på samers premisser

8. Sette av midler til at kirkelig ansatte med undervisningsansvar kan ta videreutdanning (for eksempel Tro og livssyn i Sápmi (Sámi allaskuvla) og Fornorskning og forsoning (VID Tromsø))
9. Lage en fast struktur på hvordan Den norske kirke formidler hvilke kurs og konferanser som er relatert til samisk åndelighet, og anbefales, for de ansatte. Det gjelder både interne og eksterne kurs

7. Utvalgets forslag til tiltak

Samisk utvalg foreslår at følgende tiltak settes i verk for styrking av samisk kirkeliv i Den norske kirke:

Samers rettigheter i Den norske kirke

1. Kirkeordningen kompletteres med en eller flere bestemmelser om samers rettigheter i Den norske kirke.

Organisering av samisk kirkeliv

1. Opprette kategorialmenighet i nordsamisk og skoltesamisk språkområde, hvor Nord-Hålogaland er tilsynsansvarlig. Man kan være medlem av flere kategorialmenigheter.
2. Opprette kategorialmenighet i lulesamisk og pitesamisk språkområde, hvor Sør-Hålogaland er tilsynsansvarlig. Man kan være medlem av flere kategorialmenigheter.
3. Heve kompetanse i samisk språk, kultur, kristendomsforståelse, åndelighet og livsforståelse for kirkelig ansatte på lokalt nivå. De med undervisningsansvar prioriteres.
4. Gjennomføre langsiktig rekrutteringsarbeid rettet mot samisk ungdom. Stipendordninger for å stimulere til at flere samiske unge ønsker å ta kirkelig utdanning.
5. Innføre årlige møtepunkter mellom biskopene i de tre nordligste bispedømmer, Samisk kirkeråd, prest for samisk kirkeliv i Sør-Norge, kirkelig ansatte i Indre Finnmark prosti og Saemien Áálmege, og kirkelig ansatte i de to foreslåtte kategorialmenighetene (for nordsamisk og skoltesamisk språkområde og for lulesamisk og pitesamisk språkområde). Andre menigheter som ønsker å være en del av dette nettverket skal kunne delta. De med undervisningsansvar skal prioriteres.
6. Formalisere og tydeliggjøre biskopenes ansvar for å ivareta samisk kirkeliv. Inkludere ansvar for samisk kirkeliv inn i «tjenesteordning for biskoper». Dette gjelder alle tolv biskoper i Den norske kirke.

7. § 12 i kirkeordningen om menighetsrådets oppgaver: Der må det stå en setning om at en av oppgaven til menighetsrådet er å ivareta samisk kirkeliv.

Samisk kirkedemokrati

1. Samisk kirkelig valgmøte velger Samisk kirkeråds medlemmer
2. Prostier i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet, og ikke menighetsråd innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, oppnevner delegater til Samisk kirkelig valgmøte
3. Samisk kirkeråds medlemmer skal være representanter på Kirkemøtet
4. Samisk ungdomsutvalg skal være representert i Samisk kirkeråd
5. Samisk ungdomsutvalg skal være representert på Kirkemøtet
6. Antallet samiske representanter i de tre nordligste bispedømmerådene øker fra en til to representanter
7. Menighetsrådenes ansvar for samisk kirkeliv presiseres i kirkeordningen

Samisk kontekstuell teologi og kunnskapsproduksjon

1. Sørge for at Samisk liturgiutvalg får tilstrekkelig myndighet til å ivareta samers selvbestemmelse for hvordan kunnskap innen samisk teologi og åndelighet brukes i Den norske kirke
2. Lage en struktur for når/hvordan/hvem som skal reise rundt og treffe ungdom/unge voksne og snakke med dem om kirken som en mulig samisk arbeidsplass
3. Sørge for at det samiske ungdomsdemokratiet i bispedømmene styrkes
4. Vedta hvilket kirkelig organ som skal ha overordnet ansvar for å skape trygge, offentlige, uformelle arenaer for å snakke om samisk åndelighet
5. Samisk liturgiutvalg får ansvar for å ta imot spørsmål relatert til forholdet mellom det som kan kalles tradisjonell samisk tro og praksis og kristendom
6. Gjøre om ordningen for hovedgudstjenesten slik at menighetsrådet får ansvar for å velge hvilke ledd som kan brukes på samisk, og at menighetsmøtet skal vedta hvilket samisk språk soknet skal bruke - ikke bare hvilken norsk målform

7. Lage en struktur som kan ivareta fagutvikling og -formidling av samisk teologi på samers premisser
8. Sette av midler til at kirkelig ansatte med undervisningsansvar kan ta videreutdanning (for eksempel Tro og livssyn i Sápmi (Sámi allaskuvla) og Fornorskning og forsoning (VID Tromsø))
9. Lage en fast struktur på hvordan Den norske kirke formidler hvilke kurs og konferanser som er relatert til samisk åndelighet, og anbefales, for de ansatte. Det gjelder både interne og eksterne kurs

8. Administrative og økonomiske konsekvenser

8.1 Innledning

Ifølge mandatet for Samisk utvalg er utvalget bedt om å blant annet utrede økonomiske og administrative konsekvenser av sine forslag. Forslagene som utvalget fremmer skal ifølge mandatet innebære uendret ressursbruk.

Utvalget har så langt det har sett det mulig, utredet økonomiske konsekvenser av sine forslag til tiltak. Utvalget vil understreke at det for flere av tiltakene har vært utfordrende å utrede økonomiske konsekvenser, blant annet fordi det ikke er så enkelt å på alle områder skille samisk kirkeliv fra øvrig kirkeliv. Utvalget vil derfor påpeke at det for flere av tiltakene er stor usikkerhet knyttet til kostnadsanslagene. Noen av tiltakene krever dermed videre analyser og utredning for å beregne de økonomiske konsekvensene.

Utvalgets mandat reiser flere såkalte temaer. Utvalget har under ethvert tema foreslått tiltak som det mener styrker samisk kirkeliv. Utvalget mener at tiltakene henger godt sammen, og de fleste av tiltakene kan innføres enten samlet eller enkeltvis. Noen av de foreslåtte tiltakene kan innebære eller innebærer økte kostnader. Det gjelder for eksempel forslaget om individuelle kirkelige tjenester og etablering av to nye kategorialmenigheter. Andre av de foreslåtte tiltakene innebærer ikke økte kostnader, i hvert fall ikke i noen særlig grad. Det gjelder hovedsakelig tiltak som dels handler om å teknisk-juridisk revidere regelverk (uten at saksinnholdet endres nevneverdig), og dels utvide bruk av samiske språk innenfor kirkelivet i hele landet. Kirkerådet har nemlig utviklet ressurser som relativt enkelt kan tas i bruk i den sammenhengen.

8.2 Samers rettigheter i Den norske kirke etter gjeldende rett

Mandatet ber utvalget innledningsvis beskrive hvilke særskilte rettigheter samer har i Den norske kirke etter gjeldende rett. Utvalget har behandlet temaet med utgangspunkt i tre ulike notatutkast fra sekretariatet. Sekretariatet har kommet fram til at samer, etter at Den norske kirke ble en folkekirke, har begrensede særskilte rettigheter i kirken.

Utvalget har tatt stilling til tre ulike forslag til tiltak for samers rettigheter. Det første innebærer «status quo», det vil si at ingen spesielle tiltak gjøres. Det andre forslaget innebærer at Den norske kirke gjennom Kirkemøtet lager en prinsipiell uttalelse om hvordan Den norske kirke, når den ikke lenger er en del av staten, bør forholde seg til regler som har særskilt betydning for samer. Det tredje forslaget innebærer at Den norske kirke innarbeider en eller flere bestemmelser i Kirkeordningen som sier (eller innebærer) at nasjonale og internasjonale regler av betydning for samer og samisk kirkeliv rettslig binder kirken.

Utvalgets medlemmer er enige om å fremme det tredje forslaget, det vil si at Den norske kirke innarbeider en eller flere bestemmelser i kirkeordningen som styrker samers rettigheter i Den norske kirke. Utvalget mener at det bør fastsettes i kirkeordningen at kirken skal legge til rette for at det samiske folk kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sin rett til selvbestemmelse i Den norske kirken. Etter utvalgets syn vil det være hensiktsmessig at sentrale rettigheter konkretiseres ytterligere gjennom egne bestemmelser, eksempelvis opp mot rett til samisk språk i kirken, at kirken binder seg til å støtte og fremme samisk kultur og samiske tradisjoner i kirken, og at det fastsettes at Den norske kirken skal legge til rette for at samiske kristne tradisjoner skal ivaretas og utvikles.

Det tredje forslaget, som utvalget samlet stiller seg bak, kommer sannsynligvis til å innebære økte kostnader for Den norske kirke. Hvilke kostnader som oppstår beror på hvilket innhold bestemmelse(n) i kirkeordningen får, og følgelig hvilke nærmere rettigheter den/de innebærer.

Det er tenkelig at en bestemmelse/flere bestemmelser i kirkeordningen om samers rettigheter også kan skape mistro til Den norske kirke blant medlemmer som ikke ønsker at samers rettigheter skal styrkes. Det kan i sin tur medføre at noen medlemmer melder seg ut av Den norske kirke, noe som på sikt kan få negative økonomiske konsekvenser for kirken som helhet.

8.3 Organiseringen av samisk kirkeliv

Mandatet ber Samisk utvalg om å spesielt vurdere om organiseringen av samisk kirkeliv bør videreføres som i dag eller endres, herunder vurdere om det er behov for ytterligere kategorialmenigheter. Utvalget har tatt stilling til seks ulike tiltak for organisering av samisk kirkeliv.

Det første tiltaket handler om kategorialmenigheter, fordi mandatet ber utvalget vurdere om det er behov for ytterligere kategorialmenigheter. Utvalget har studert etablering og organisering av både Indre Finnmark prosti og kategorialmenigheten Saemien Åålmege, som begge har særskilte oppgaver innen samisk kirkeliv. Utvalget har også fått presentert prosjektet «*Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke*».

Utvalget mener at både Indre Finnmark prosti og kategorialmenigheten Saemien Åålmege bør beholdes i sine nåværende former. Utvalget foreslår at det etableres en kategorialmenighet i lulesamisk og pitesamisk språkområde. Utvalget (med unntak av ett medlem) foreslår også at det etableres en kategorialmenighet i nordsamisk og skoltesamisk språkområde. I likhet med kategorialmenigheten i sørsamisk område, som omfatter alle samer som er bosatt i eller med tilknytning til det sørsamiske språkområdet, bør en kategorialmenighet i lulesamisk og pitesamisk språkområde kunne omfatte alle samer som er bosatt i eller med tilknytning til de språkområdene; og en kategorialmenighet i nordsamisk og skoltesamisk språkområde bør kunne omfatte alle samer som er bosatt i eller med tilknytning til det nordsamiske og skoltesamiske språkområdet. Dette tiltaket, som innebærer at det opprettes to nye kategorialmenigheter, vil innebære økte varige kostnader for Den norske kirke. Dette fordi utvalget foreslår at de to kategorialmenighetene får den samme administrative og politiske organiseringen som kategorialmenigheten Saemien Åålmege, som har fire ansatte: en daglig leder, prest, diakon/diakonimedarbeider og trosopplærer, samt et valgt råd med fem faste medlemmer og fem varamedlemmer. Tiltaket med å opprette to nye kategorialmenigheter kan muligens bygge på en omorganisering av allerede etablerte stillinger i Den norske kirke, uten å røre stillingene som fins i Indre Finnmark prosti og Saemien Åålmege, og på den måten redusere kostnader

som knytter seg til forslagene. Det må i tillegg regnes med en viss reisevirksomhet blant de kirkelig ansatte i kategorialmenighetene, noe som vil innebære økte kostnader.

Det andre tiltaket handler om kompetansebygging. Utvalget foreslår at det gjennomføres kompetanseheving for kirkelig ansatte i samisk språk og kultur, og at de med undervisningsansvar prioriteres. Dette tiltaket vil innebære økte kostnader for Den norske kirke. Kompetansehevingen kan skje på ulike måter, der noen måter er mer kostnadskrevende enn andre. Videre kan man tenke differensiert om kompetanseheving, der man stiller høyere krav om kompetanseheving til ansatte i bispedømmer/menigheter innenfor det samiske språkområdet og byer med stor samisk befolkning.

Det tredje tiltaket handler om rekruttering. Samisk utvalg foreslår at det gjennomføres et langsiktig rekrutteringsarbeid rettet mot samiske ungdommer. Dette tiltaket trenger ikke å innebære økte kostnader for Den norske kirke.

Det fjerde tiltaket handler om møtepunkter. Samisk utvalg foreslår at det innføres årlige møtepunkter mellom biskopene i de tre nordligste bispedømmene, Samisk kirkeråd, prest for samisk kirkeliv i Sør-Norge, kirkelig ansatte i Indre Finnmark prosti og Saemien Åålmege, og kirkelig ansatte i de to foreslåtte kategorialmenighetene for nordsamisk og skoltesamisk språkområde, og for lulesamisk og pitesamisk språkområde. De med undervisningsansvar prioriteres. Dette tiltaket vil innebære noen økte kostnader for Den norske kirke, spesielt om møtene gjennomføres fysisk. Kostnadene vil da omfatte reiser og møtelokaler.

Det femte tiltaket handler om biskopenes ansvar for samisk kirkeliv. Samisk utvalg foreslår at biskopenes ansvar for å ta vare på samisk kirkeliv formaliseres og tydeliggjøres i tjenesteordning for biskoper. Dette tiltaket trenger ikke å innebære økte kostnader for Den norske kirke.

Det sjette tiltaket handler om å innføre en regel i § 12 kirkeordning, om menighetens ansvar for samisk kirkeliv. Dette tiltaket trenger ikke å innebære økte kostnader for Den norske kirke.

8.4 Det samiske kirkedemokratiet

Mandatet ber utvalget om spesielt å vurdere om det samiske kirkedemokratiet og strukturene rundt det bør videreføres som i dag eller endres, herunder om det bør etableres en egen samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet. Utvalget foreslår sju ulike tiltak for det samiske kirkedemokratiet.

Det første tiltaket handler om hvordan medlemmene til Samisk kirkeråd velges. Dette reguleres i §§ 1-2 første og annet ledd i Forskrift om Samisk kirkelig valg møte. Ifølge reglene nominerer Samisk kirkelig valg møte medlemmer til rådet. Deretter vedtar Kirkemøtet endelig valg av rådet på bakgrunn av valg møtets nominasjon. Utvalget foreslår at forskriften endres på en måte som innebærer at Samisk kirkelig valg møte velger medlemmene til Samisk kirkeråd. Dette forslaget innebærer ingen økte kostnader for Den norske kirke, men det vil fremme samisk selvbestemmelse.

Det andre tiltaket handler om Samisk kirkelig valg møtes sammensetning, og om hvem som oppnevner delegater til valg møtet. Forskrift om Samisk kirkelig valg møte inneholder regler om også dette, jamfør § 1-3 første ledd. Ifølge bokstav e. i bestemmelsen oppnevner menighetsråd i hver forvaltningskommune for samiske språk i sørsamisk språkområde, lulesamisk språkområde og nordsamisk språkområde delegater til valg møtet. Bestemmelsen bygger på Samelovens regler om forvaltningsområdet for samiske språk. I praksis innebærer den at totalt 13 menighetsråd kan oppnevne delegater til valg møtet. Utvalget foreslår at Den norske kirke endrer denne regelen slik at alle prostier innenfor det tradisjonelle samiske bosetningsområdet kan sende en delegat hver til valg møtet. Forslaget innebærer at kostnadene for Den norske kirke øker i takt med økningen av antallet delegater som oppnevnes. Kostnadene *gjelder* i hovedsak reise til og fra, opphold på og møtegodtgjørelse for valg møtet.

Det tredje tiltaket handler om Samisk kirkeråd og Kirkemøtet. Samisk utvalg foreslår at Samisk kirkeråds medlemmer skal være representanter på Kirkemøtet. Dette vil omfatte rådets medlemmer som er valgt av Kirkemøtet, ikke de tiltredende. Dette forslaget bidrar til at samisk kirkeliv i større grad blir representert i Den norske kirkes høyeste organ. Forslaget vil innebære økte

kostander for Den norske kirke, i form av både reise- og oppholdskostander samt møtegodtgjøring for de fem rådsmedlemmene ved Kirkemøtene.

Det fjerde tiltaket handler om samisk ungdomsrepresentasjon i Samisk kirkeråd. Utvalget foreslår at Samisk ungdomsutvalg er fast representert i Samisk kirkeråd. Dette kan løses ved at Sung blir tiltredende organ, på samme måte som Bispemøtets representant tiltreder Samisk kirkeråd. Forslaget vil innebære økte kostnader for Den norske kirke, i form av både reise- og oppholdskostander samt møtegodtgjøring for Sungs representasjon på Samisk kirkeråds møter.

Det femte tiltaket handler om samisk ungdomsrepresentasjon på Kirkemøtet. Utvalget foreslår at Samisk ungdomsutvalg skal være fast representert på Kirkemøtet. Dette forslaget innebærer en økning av kostnadene for Den norske kirke. Kostnadene gjelder Sung-delegat(ers) reise til og fra samt deltakelse på Kirkemøtet.

Det sjette tiltaket handler om samisk representasjon i bispedømmerådene i de tre nordligste bispedømmene. Utvalget foreslår å utvide representasjon fra en til to representanter. Dette vil styrke samisk kirkeliv på regionalt nivå. Det vil ventelig føre til økte kostnader til de aktuelle bispedømmerådene og representasjon på Kirkemøtet.

Det sjuende tiltaket handler om ansvarliggjøring av menighetsrådene. Utvalget foreslår at Kirkeordningen suppleres med en regel som presiserer at menighetsrådet har ansvar for at samers åndelige behov blir ivaretatt i menighetsrådets arbeid. Om forslaget innebærer ekstra kostnader for Den norske kirke, beror på hvilken måte man følger opp forslaget på.

8.5 Samisk kontekstuell teologi og kunnskapsproduksjon

På eget initiativ har utvalget ønsket å vurdere temaet «Samisk kontekstuell teologi og kunnskapsproduksjon».

Etter folkerettslige kilder som er relevante for samene som folk, men som ikke rettslig forplikter folkekirken Den norske kirke, skal samer ha rett til å vedta sine egne prioriteringer for utviklingsprosessen i den grad den angår deres liv,

tro, institusjoner, åndelige velvære og de landområder de lever i eller bruker på annen måte, og til så langt som mulig å ha kontroll over sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. For at dette skal kunne ivaretas, foreslår Samisk utvalg en rekke ulike tiltak som i mindre eller større grad vil innebære økte kostnader for Den norske kirke. Utvalget foreslår at:

1. Samisk liturgiutvalg får tilstrekkelig myndighet til å ivareta samers selvbestemmelse for hvordan kunnskap innen samisk teologi og åndelighet brukes i Den norske kirke.
2. Det lages en struktur for når/hvordan/hvem som skal reise rundt og treffe ungdom/unge voksne og snakke med dem om kirken som en mulig samisk arbeidsplass.
3. Det samiske ungdomsdemokratiet i bispedømmene styrkes.
4. Det vedtas hvilket kirkelig organ som skal ha overordnet ansvar for å skape trygge, offentlige, uformelle arenaer for å snakke om samisk åndelighet.
5. Samisk liturgiutvalg får ansvar for å ta imot spørsmål relatert til forholdet mellom det som kan kalles tradisjonell samisk tro og praksis - og kristendom.
6. Ordningen for hovedgudstjenesten gjøres om slik at menighetsrådet får ansvar for å velge hvilke ledd som kan brukes på samisk, og at menighetsmøtet skal vedta hvilket samisk språk soknet skal bruke - ikke bare hvilken norsk målform.
7. Det lages en struktur som kan ivareta fagutvikling og -formidling av samisk teologi på samers premisser.
8. Det settes av midler til at kirkelig ansatte med undervisningsansvar kan ta videreutdanning (for eksempel Tro og livssyn i Sápmi (Sámi allaskuvla) og Fornorskning og forsoning (VID Tromsø)).
9. Det lages en fast struktur på hvordan Den norske kirke formidler hvilke kurs og konferanser som er relatert til samisk åndelighet, og anbefales, for de ansatte. Det gjelder både interne og eksterne kurs.

8.6 Finansieringskilder

Ifølge mandatet skal Samisk utvalg vurdere om midler til samisk kirkeliv kan hentes fra andre finansieringskilder.

Etter at Den norske kirke i 2017 ble skilt fra staten, ble kirken etablert som et eget rettssubjekt. Som en følge av dette ble den statlige finansieringen av kirken endret. Bevilgningen gis i form av et rammetilskudd som Kirkemøtet disponerer. I forslaget til statsbudsjettet for 2024 var rammetilskuddet på 2,567 milliarder kroner. Finansiering av Den norske kirke er lovfestet i trossamfunnsloven § 14. Første del i paragrafen lyder:

Staten gir tilskudd til prestatjenesten og kirkens virksomhet nasjonalt og regionalt. Staten kan også gi tilskudd til andre kirkelige formål. Kommunen gir tilskudd til kirkens virksomhet lokalt, herunder tilskudd til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg.¹⁴⁰

Staten må spille en aktiv rolle i å rette opp historiske urettferdigheter som følge av fornorskningsprosessene som kirken var en del av. Øremerkede midler fra staten med hovedformål å styrke samisk kirkeliv er en viktig mekanisme for å sikre at det samiske kirkelivet har tilstrekkelige ressurser til å kunne utvikle seg med de samme vilkår som kirken ellers. Øremerkede midler vil i tillegg fungere som et viktig symbol på statens anerkjennelse av de konsekvenser som fornorskningspolitikken har hatt og fortsatt har. Det kan sees som et uttrykk for statens vilje til å ta ansvar for den urett som er blitt begått.

Finansiering av samisk kirkeliv handler om ressursfordeling internt i kirken, statlig rolle og anerkjennelse av samisk identitet. Samisk utvalg forventer at staten bevilger øremerkede midler til forsoningsarbeid. Forsoningsarbeid må også skje i lokalmenighetene. Samisk utvalg forventer også at Den norske kirke prioriterer å øremerke midler som kommer fra stat og kommune til å styrke samisk kirkeliv lokalt.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport avdekker at statens fornorskningspolitikk har medført og fortsatt medfører store negative konsekvenser for samer, kvener og skogfinner. Med dette som bakgrunn forventer Samisk utvalg at rapportens innhold medfører at staten, i sitt arbeid med å forsones med samene, over tid bevilger økonomiske ressurser til tiltak som har forsonende effekt.

¹⁴⁰ Lovdata, trossamfunnsloven: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-04-24-31>.

9 Kilder

9.1 Utredninger, rapporter og planer

Amnesty International Norge. Negative holdninger og stereotypier om samer på Facebook, 2023. https://amnesty.no/sites/default/files/2023-09/2023-09-14_Negative%20holdninger%20og%20stereotypier%20om%20samer%20pa%CC%8A%20Facebook_final.pdf.

Den norske kirke, Demokrati- og folkevalgtutvalget. Demokratiets grunnlag og folkevalgtes rolle i Den norske kirke, 2022. [demokratiets grunnlag og folkevalgtes rolle i den norske kirke.pdf \(kirken.no\)](#)

Den norske kirke. Gudstjenestebok for Den norske kirke – hovedgudstjeneste. 2020.

Den norske kirke. Samisk kirkeliv i Den norske kirke, Utkast til handlingsprogram, 1990.

<https://www.nb.no/items/e8c8b795f929a7994246647bf1fe214f?page=0&searchText=handlingsplan%20for%20samisk%20kirkeliv>.

Den norske kirke. Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011.

https://www.kyrkja.no/globalassets/kirken.no/samisk-kirkeliv/dokumenter/samisk-strategiplan/strategiplan_samisk_kirkeliv_2011_norsk.pdf

Den norske kirke. Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027, Livskraftig og likeverdig, 2019. [https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-](https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/samisk-kirkeliv/samisk-kirkerad/Strategiplan%20for%20samisk%20kirkeliv/)

[kirken/samisk-kirkeliv/samisk-kirkerad/Strategiplan%20for%20samisk%20kirkeliv/](https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/samisk-kirkeliv/samisk-kirkerad/Strategiplan%20for%20samisk%20kirkeliv/)

Den norske kirke. Årsrapport 2022.

<https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/arsmeldinger/%C3%A5rsrapport%20den%20norske%20kirke%202022.pdf>.

Jesus Kristus – verdens liv – Norske inntrykk fra Vancouver, 1983.

[Nasjonalbiblioteket - Jesus Kristus - Verdens liv](#)

Kultur- og kirkedepartementet. Styrket demokrati i Den norske kirke, 2008.

Styrket demokrati i Den norske kirke

Nordisk samekonvensjon, Utkast fra finsk-norsk-svensk-samisk ekspertgruppe, 2005. Microsoft Word - Nordisk samekonvensjon hele dokumentet 14112005.doc (regjeringen.no)

NOU 1987: 34, Samisk kultur og utdanning. Samisk kultur og utdanning: de enkelte sektorer, administrasjon (nb.no)

NOU 2016:18. NOU 2016: 18 (regjeringen.no)

Prop. 58 L (2022-2023). Prop. 58 L (2022–2023) (regjeringen.no)

Prop. 86 L (2020-2021). Prop. 86 L (2020–2021) (regjeringen.no)

Prop. 130 L (2018-2019). Prop. 130 L (2018–2019) - regjeringen.no

Reformkommisjonen. Reform av Den norske kirke, Reformkommisjonens innstilling, 1969. Reform av Den norske kirke

Sannhet og forsoning – grunnlag for et oppgjør med fornorskingspolitikk og urett mot samer, kvener/norskfinner og skogfinner. Rapport til Stortinget fra sannhets- og forsoningskommisjonen, 2023. Rapport til Stortinget fra Sannhets- og forsoningskommisjonen

Stortingsmelding 17, 2007-2008, Staten og Den norske kirke. St.meld. nr. 17 (2007-2008) (regjeringen.no)

SOU 2023:46, Jakt och fiske i renbetesland. Jakt och fiske i renbetesland, SOU 2023:46 (regeringen.se)

9.2 Protokoller

Kirkemøtet 1990. Protokoll fra møte i Bergen 28. oktober – 2. november 1990. <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/sakspapir%20tidligere%20km/protokoll%20km1990.pdf>

Kirkemøtet 1992. Protokoll fra møte i Bergen 8.-13. november 1992.

<https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/sakspapir%20tidligere%20km/protokoll%20km1992.pdf>

Kirkemøtet 1995. Protokoll fra møte i Bergen 12.-17. november 1995.

<https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/sakspapir%20tidligere%20km/protokoll%20km1995.pdf>.

Kirkemøtet 2003. Protokoll fra møte i Lillehammer 17.-22. november 2003.

[protokollen km 2003.pdf \(kirken.no\)](#)

Kirkemøtet 2007. Protokoll fra møte i Øyer 12.-17. november 2007.

[km07_protokoll.pdf \(kirken.no\)](#)

Kirkemøtet 2011. Protokoll fra møte i Tønsberg 5.-10. april 2011.

https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/kirkemotet_2011_protokollen.pdf.

Kirkemøtet 2014. protokoll fra møte i Kristiansand 3.-8. april 2014.

[km07_protokoll.pdf \(kirken.no\)](#)

Kirkemøtet 2015. Protokoll fra møte i Trondheim 9.-15- april 2015.

https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2015/saksdokumenter/protokoll_kirkemotet_2015.pdf.

Kirkemøtet 2018. Protokoll fra møte i Trondheim 11.-16. april 2018.

[protokollen km_2018.pdf \(kirken.no\)](#)

Kirkemøtet 2019. Protokoll fra møte i Trondheim 27. Mars-1. April 2019.

<https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2019/saksdokumenter/protokoll-km-2019.pdf>.

Kirkemøtet 2020. Protokoll fra møte i Trondheim. 8.-11.oktober 2020.

[https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2020/saksdokumenter/ferdig%20protokoll%20km%202020.p
df](https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2020/saksdokumenter/ferdig%20protokoll%20km%202020.pdf)

Kirkemøtet 2022. Protokoll fra møte i Trondheim 16.-21. september 2022. [km](#)

[22_protokoll.pdf \(kirken.no\)](#)

Kirkerådet. Protokoll fra møte 11.-13. mars 2010. [Protokoll KR mars 2010 \(kirken.no\)](#)

Kirkerådet. Protokoll fra møte 16.-17. juni 2014.

Kirkerådet. Protokoll fra møte 27.-28. mai 2021. [Saksbehandler: Kristin Fæhn \(kirken.no\)](#)

Kirkerådet. Protokoll fra møte 7.-8. desember 2022. [Protokoll KR 8.-9. desember 2022 \(kirken.no\)](#)

Kirkerådet 2023. Protokoll fra møte 21.-22. september 2023. [Protokoll Kirkerådet 21-22.09.2023.pdf \(kirken.no\)](#)

Kirkerådet. Protokoll fra møte 7.-8. desember 2023. [Protokoll Kirkerådet 07-08.12.2023 \(kirken.no\)](#)

Samisk kirkeråd 2016. Protokoll fra møte 30.-31. mai 2016. [samisk-kirkerad-3031-mai2016-protokoll.pdf \(kirken.no\)](#)

Samisk kirkeråd. Protokoll fra møte 2. desember 2021. [protokoll samisk kirkeråd 2020 - 2024 02.12.2021.docx \(live.com\)](#)

Samisk ungdomsutvalg 2016. Protokoll fra møte 5.-6. desember 2016. [Samisk-kirkerad-protokoll-karasjok-0506des20163931681.pdf \(kirken.no\)](#)

Samisk kirkeråd 2004. protokoll fra møte i Røros 16.-18. februar 2004. [skr februar 2004 norsk.doc \(live.com\)](#)

Sør-Hålogaland bispedømmeråd. Protokoll fra møte i Bodø 30. november 2023. https://www.kirken.no/globalassets/bispedommer/sor-halogaland/bispedommeradet/moteprotokoller/2023/19_04000-160%20protokoll%20s%C3%B8r-halogaland/bispedommeradet/moteprotokoller/2023/19_04000-160%20protokoll%20s%C3%B8r-h%C3%A5logaland%20bisped%C3%B8mmmer%C3%A5d%2030.11.2023%201452467_5_1.pdf

9.3 Litteratur

Aarflot, Andreas. Trossamfunn og folkekirke: om reformene i Den Norske kirke de siste femti år. Verbum Forlag – Andaktsbokforlaget, 1999.

Funderud Skogvang, Susann, Samerett. Universitetsforlaget, 2017.

Hansen, Lars Ivar og Bjørnar Olsen. Samenes historie fram til 1751. Cappelen Akademisk forlag, 2004.

Johnsen, Tore. In the Circle of Life. Analyse av nord- amerikansk urfolksteologi og vurdering av dens overføringsverdi til en samisk-kirkelig kontekst - basert på et casestudy of Dr. Jessie Saulteaux Resource Centre, Canada. Menighetsfakultetet, 1997.

Johnsen, Tore. Sámi luondduteologiija - Samisk naturteologi: på grunnlag av nålevende tradisjonsstoff og nedtegnede myter. Institutt for religionsvitenskap. Universitet i Tromsø, 2005.

Johnsen, Tore. Sámi Nature-Centered Christianity in the European Arctic: Indigenous Theology beyond Hierarchical Worldmaking. The Journal of Theological Studies, 2022.

Johnsen, Tore. The Contribution of North Sami everyday Christianity to a cosmologically-oriented Christian theology. VID Specialized University, 2020.

Samisk kirkeråd. Livskraftig og likeverdig, Samisk kirkeråd i 30 år, En antologi med bidragsyttere fra Sápmi. 2022.

Ravna, Øyvind. Same- og reindrifftsrett. Gyldendal, 2019.

Ruud, Morten, Ulfstein, Geir. Innføring i folkerett. Universitetsforlaget, 2018.

Skille, Øystein. Sterkere sammen, Sámi Girkoráđđi - Samisk kirkeråd, bakgrunn og etablering. Livskraftig og likeverdig, Samisk kirkeråd i 30 år, En antologi med bidragsyttere fra Sápmi. 2022.

Thorkildsen, Dag, Norderval, Øyvind og Hellemo Geir. Vor kristne og humanistiske arv - betraktninger ved 200-årsjubileet for Grunnloven. Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, 2014.

Áhrén, Mattias. Indigenous Peoples' in the International Legal System. Oxford University Press, 2018.

9.4 Kirkelig regelverk

Kirkeordning for Den norske kirke, 2019.

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2019-03-30-2307>

Forskrift om regler om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet. [Forskrift om regler om formene for menighetsrådets og kirkelig fellesråds virksomhet - Lovdata](#)

Forskrift om regler for valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet, 2022.

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2022-09-26-1697>

Forskrift om Samisk kirkelig valgmøte, 2022.

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2022-09-26-1699>

Tjenesteordning for biskoper. <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-04-11-1812>.

Forskrift om ordning for Saemien Åålmege.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-11-14-3389>

Visitasreglement for Den norske kirke. <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/lover-og-regler/visitasreglement-for-den-norske-kirke/>

Kyrkjeleg fellesråd. <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkelig-fellesrad/>

Menighetsråd/sokneråd. <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/menighetsrad/>

[Regler for valg av menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet \(kirkevalgreglene\) - Lovdata](#)

[Lov om tros- og livssynssamfunn \(trossamfunnsloven\).](#)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-04-24-31>.

9.5 Opphevet kirkelig regelverk

Lov om Den norske kirke (kirkeleven).

<https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1996-06-07-31>

Lov om Den norske kirkes ordning. <https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1953-04-29-1>

Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet (FOR-2014-04-08-1370).

<https://lovdata.no/dokument/SFO/forskrift/2014-04-08-13704>

Statutter for UKM. https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2017/september/kr_38_1_17_statutter_ukm.pdf

Regler for valg av bispedømmeråd.

<https://lovdata.no/dokument/SFO/forskrift/1996-11-15-1451>

Statutter for Samisk kirkeråd. [Statutter for Samisk kirkeråd - Sámi girkoráđđi - Sáme girkoráde - Saemien gærhkoeraerie - Samisk kirkeråd \(kirken.no\)](#)

9.6 Øvrig

CERD/C/102/D/54/2013

Finlands grundlag. [Finlands grundlag 731/1999 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX ®](#)

Forvaltningsområdet for samiske språk.

<https://sametinget.no/sprak/forvaltningsområdet-for-samiske-sprak/>

Fagsamlinger innen samisk kirkeliv. [https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/samisk-](https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/samisk-kirkeliv/Diakoni/digitale%20ressurser%20p%C3%A5%20samiske%20spr%C3%A5k2/fagsamlinger/)

[kirkeliv/Diakoni/digitale%20ressurser%20p%C3%A5%20samiske%20spr%C3](https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/samisk-kirkeliv/Diakoni/digitale%20ressurser%20p%C3%A5%20samiske%20spr%C3%A5k2/fagsamlinger/)

[%A5k2/fagsamlinger/](https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/samisk-kirkeliv/Diakoni/digitale%20ressurser%20p%C3%A5%20samiske%20spr%C3%A5k2/fagsamlinger/)

Forskningsgrupper. <https://www.vid.no/forskning/forskningsgrupper/>

Høyesterett. Rt-2008-1764

Høyesterett. HR-2017-2428-A

Høyesterett. HR-2021-1429-A

Högsta domstolen. [Högsta domstolen - Avgörandedokument - HD, dom.docx](#)

Norges institusjon for menneskerettigheter. Holdninger til samer og nasjonale minoriteter i Norge. 2022. [Holdninger til samer og nasjonale minoriteter i Norge - Norges institusjon for menneskerettigheter \(nhri.no\)](#)

Om Saemien Åålmege. [https://www.kirken.no/nb-NO/fellesrad/saemien-%C3%A5%C3%A5lmege/om%20oss/saemien%20%C3%A5%C3%A5lmege/](#)

Saemien Åålmege, Saemien Åålmegeaerie. Årsmelding 2022. [https://www.kirken.no/globalassets/fellesrad/saemien%20%C3%A5%C3%A5lmege/dokumenter/%C3%A5rsmeldinger/%C3%A5rsmelding%20saemien%20%C3%A5%C3%A5lmege-saemien%20%C3%A5%C3%A5lmegeaerie%202022.pdf.](#)

Sametingets valgmanntall. [Sametingets valgmanntall - Sametinget](#)

Studieplan for Praktisk-kirkelig diakoniutdanning. [https://www.vid.no/planer/studieplan-for-praktisk-kirkelig-diakoniutdanning-2024-2025/](#)

Studieplan for praktisk-kirkelig kateketikkutdanning. [https://www.vid.no/planer/studieplan-for-praktisk-kirkelig-kateketikkutdanning/](#)

Studieplan for praktisk-teologisk utdanning for prester – PTU1. [https://www.vid.no/planer/studieplan-for-praktisk-teologisk-utdanning-for-prester/](#)

Studieplan for videreutdanning i kirkemusikk. [https://www.vid.no/planer/studieplan-for-arsstudiet-i-kirkemusikk-i-samarbeid-med-musikkonservatoriet-uit-norges-arktiske-universitet/](#)

Tysfjord og Hamarøy menighetsråd / Divtasvuona ja Hábmera tjoagulvisráde. Utvikling av en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv i Den norske kirke. [https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/samisk-kirkeliv/dokumenter/samisk-kirkerad-sakspapirer/april%202020%20-%20digitalt%20m%C3%B8te/920%20lulesamisk/prosjektbeskrivelse.pdf.](#)

Den norske kirke. Statistikk om Den norske kirke. <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/bakgrunn/kirkestatistikk/>.

Den norske kirke. Bispedømmene. <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/bispedommerad/bispedommene/>.

Store norske leksikon. <https://snl.no/tilsyn>.

United Nations. Implementing the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, Handbook for Parliamentarians N° 23. 2014.
[ImplementingUNDeclarationIP_EN.pdf \(ohchr.org\)](#)

Vedlegg

Indre Finnmark Prosti og Saemien Åålmege. En kvalitativ undersøkelse med semistrukturert intervju som metode.

Innledning

Indre Finnmark prosti og kategorialmenigheten Saemien Åålmege er begge kirkepolitisk forankret, og skal være virkemidler i å særlig ivareta samisk kirkeliv. Samisk utvalg bestilte en kortere utredning av disse to modellene, med søkelys mot «det indre livet» i disse modellene. «Det indre liv» kan tolkes i ulike retninger. Det kan bety å holde et søkelys på kirkemedlemmene og andre som oppsøker kirkelige handlinger. Det kan også bety å se på de frivillige som jobber i lokalmenighetene, eller hvordan rådsmedlemmer (menighetsråd, fellesråd og ulike kirkeutvalg) jobber i kirka. En annen synsvinkel er å se mot de kirkelige ansatte som jobber innenfor disse modellene. Dette notatet tar for seg nettopp dette siste aspektet, og har som hensikt å belyse «det indre livet» fra de kirkelig ansattes perspektiv.

Metodisk tilnærming til datainnhenting

Jeg har intervjuet de ansatte (fire) i Saemien Åålmege og tre kirkelig ansatte i Indre Finnmark prosti. Til sammen er det da 7 ansatte i Den norske kirke som er kildegrunnlag for dette notatet. Intervjuene var semistrukturert, det vil si at spørsmålene var formulert på en måte hvor de ansatte hadde større mulighet til å reflektere over temaene. Det er dermed informantenes fortellinger om ulike temaer som er det primære målet med intervjuet. Dette er en kvalitativ studie, som baserer seg på et begrenset kildegrunnlag. Det mister ikke gyldighet av den grunn, men vil kunne gi et bilde av hvilke utfordringer og muligheter som finnes når man jobber med samisk kirkeliv i Den norske kirke innenfor disse to modellene. I så måte kan det gi noen indikatorer på hvordan arbeid med samisk kirkeliv ser ut, og hvordan man eventuelt kan styrke dette arbeidet i framtiden.

Etiske hensyn og presiseringer - intervju

Alle informantene har gitt skriftlig godkjenning til at deres svar blir en del av kildegrunnlaget til utvalgsrapporten. De ansatte fra Saemien Åålmege deltok på gruppeintervju via Teams, og svarene fra dette intervjuet har et større preg av å være en samtale mellom de ansatte (gruppesamtale) og intervjuer. Svarene er av den grunn ikke delt mellom de fire ansatte, men framstilles her samlet. De ansatte som jobber i Indre Finnmark prosti ble intervjuet via telefon, og intervjuene var individuelle. Fordi disse intervjuene var individuelle, så er svarene fra de kategorisert som informant 1, 2 og 3. Det ble ikke gjort opptak av intervjuene, men det ble tatt notater underveis, som senere ble renskrevet og sendt til informantene for godkjenning. De fikk mulighet til å korrigere svarene, komme med presiseringer, ta bort hvis noe var blitt feiltolket, samt svare mer utfyllende hvis ønskelig.

Det primære målet har vært å få presentert et innenfra perspektiv, her forstått som å være kirkelig ansatte i Indre Finnmark prosti eller Saemien Åålmege, og at de jobber i sine stillinger per dags dato. Det vil si at de som har blitt intervjuet har inngående kjennskap til samisk kirkeliv, samisk kristendomsforståelse og samisk samfunnsliv ellers, gjennom sitt arbeid med samisk kirkeliv i Den norske kirke. Det har også vært en bevissthet hos intervjuer om at samisk tilhørighet har fått spille en rolle under utvelgelsen av informanter fra Indre Finnmark prosti. Det har ikke vært avgjørende, men det har fått være med som en faktor i utvelgelsen av informanter fra dette prostiet. Med andre ord har jeg tolket et innenfra perspektiv til å gjelde både samisk tilhørighet og kjennskap til samisk kultur. Bakgrunnen for dette valget er at Indre Finnmark prosti har utfordringer med å rekruttere kirkelig ansatte med kompetanse innenfor samisk språk og kultur. Det var ikke ønskelig at utvalget av informanter skulle være ansatte uten kjennskap til samisk samfunnsliv.

Når det gjelder Saemien Åålmege, så var kriteriene for deltakelse annerledes. Det er stabilitet i ansettelsesforhold der, med langtids ansatte, så slike hensyn var ikke nødvendige å ta der. Ved å jobbe i en samisk kategorialmenighet over lang tid har man opparbeidet seg inngående kompetanse om samisk kirkeliv, samisk kristendomsforståelse og samisk

samfunnsliv, og er å regne som å representere et innenfra perspektiv gjennom den brede tolkningen jeg har lagt til grunn.

De tre ansatte fra Indre Finnmark prosti fikk samme intervjuguide med ti spørsmål totalt. De ansatte fra Saemien Åålmege fikk femten spørsmål. Her presenteres svarene i sin helhet.

Semistrukturert intervju Indre Finnmark prosti

1. Hva er dine tanker rundt prostigrensene i NHB?

Informant 1:

Det er veldig bra at Indre Finnmark prosti følger språkforvaltningsområdet. Skulle man endret på prostigrensene, hvor man inkluderer kommuner som ikke er innenfor forvaltningsområdet, så ville dette krevd andre arbeidsmetoder for oss som er kirkelig ansatte. Da måtte man ha forholdt seg til de regler som gjelder i andre kommuner som ikke er en del av forvaltningsområdet. Det betyr at det er større fare for at det samiske språket blir mindre synlig og mindre brukt i kirka, men også at samisk kristendom ikke får komme til uttrykk i like stor grad i kirka.

Informant 2:

Prestene er tilsatt i hele prostiet, og har særskilt tjenestested i soknet. Geografisk fungerer disse prostigrensene veldig bra ift. tjenesteordningen til prestene.

Informant 3:

Hvis Indre Finnmark prosti f.eks. skulle blitt sammenslått med andre prostier, så er jeg redd at det samiske aspektet blir borte. Det andre er at vi har dårlig økonomi i lokalmenigheten. Større prosti vil gjøre økonomien enda strammere. Vi kjemper allerede nå. Kommunen har redusert midler til oss i år. Vi har lite spillerom til å utvikle oss, sett fra et økonomisk ståsted. I tillegg må man se på de lange avstandene som er i Finnmark.

2. Har du noen refleksjoner rundt Indre Finnmark prosti, hva er bra og dårlig med den?

Informant 1:

Vi som bor her deler samme virkelighetsforståelse, også når det gjelder det språklige. Det er en fordel. Særlig kommunene i indre Finnmark kan man si at dette gjelder, Karasjok, Kautokeino og Tana. Samiske tradisjoner er en del av hverdagslivet og kirkelivet. Man kan si at man i dette området "deler samme sannhet".

Informant 2:

Prostiet ble opprettet som et samisk prosti, og skulle være et såkalt "samisk utstillingsvindu" for samisk kirkeliv. Her skulle det spire og gro. Det er over 10 år siden jeg har hørt det begrepet (samisk prosti, min anmerkning) bli brukt. Det er for få prester og andre kirkelig ansatte med kompetanse om det samiske. Mange prester som kommer hit, er ikke kjent med de lokale tradisjoner som finnes her. Prestene får opplæring i språk og nå også kultur, men det er mange korttidsvikarer.

Informant 3:

Kirka sentralt burde se mer mot oss i Indre Finnmark prosti, og særlig mot Kautokeino og Karasjok. Se på hva vi faktisk gjør som er bra. Se på statistikken over antall døpte og konfirmerte, det er faktisk en høy andel av befolkningen. Man kan ty til tall for å se hva som fungerer.

3. Ivaretar IFP samisk kirkeliv?

Informant 1:

Ja, og særlig med tanke på at soknene ligger i forvaltningsområde for samisk språk. Det medfølger et visst ansvar for kirka også. Samisk kirkeliv er ikke "noe i tillegg" – noe man i lokalmenigheten gjør som en "kuriositet". Samisk kirkeliv er selve kirkelivet.

Informant 2:

Ja i stor grad. Det er forskjell på soknene, men når det er samlinger for ansatte i prostiet, så kommer det tydelig fram at det samiske er grunnleggende i hele prostiet, selv om det ikke kommer like tydelig fram i de ulike områdene. Det varierer litt om man oppfatter seg selv som en samisk menighet, sett fra de kirkelig ansattes ståsted. Alle menigheter i Indre Finnmark prosti kan man kalle for kategorialmenigheter, i flertall. De er samiske menigheter fordi de er i et område hvor majoriteten har samisk tilhørighet, så her kan man ikke trekke ut “det samiske i kirkelivet”, fordi det ikke er en separert del av kirkelivet.

Informant 3:

Vi som bor i samiske kjerneområder, har en felles forståelse av vår kristne tro. Det handler om hvordan vi kommuniserer med hverandre, interaksjonen man har med hverandre. Det kan være vanskelig å forklare. Det handler om en felles kulturtilhørighet. Indre Finnmark prosti er med på å gi rom for det. Det må være rom for det. Vår menighet ligger i indre Finnmark, slik at kirkas barne- og ungdomsarbeid skjer ut ifra flyttsamenes kalender. F.eks. begynner ikke vår trosopplæring før i oktober, når folk er tilbake i bygda. Det betyr at vi i perioder jobber veldig intenst. Trosopplæringen er tilrettelagt den virkeligheten mange lever i her, med sommerbosted og vinterbosted.

4. Hvordan skal man best ivareta samisk kirkeliv utenfor såkalte “samiske kjerneområder”, hvor samer er minoritet i lokalsamfunnet?

Informant 1:

Lokalmenighetene må selv ta ansvar. Det handler om å ha en bevissthet om det samiske. I Tromsø bor det mange samer, og her har Elverhøy inntatt en rolle med å ta mye ansvar for den samiske befolkningen. Men det er mange spørsmål knyttet til dette; hvordan løse det i praksis? Klarer menighetene å ivareta samisk kirkeliv på egen hånd? Finnes det strukturer som støtter opp om dette?

Informant 2: -¹

Informant 3:

Det er personavhengig. Det handler om de som jobber i lokalmenigheten. Det tar mange år å jobbe fram resultater.

5. Hvordan kan man utvikle samisk kirkeliv?

Informant 1:

Man må løfte fram hvor viktig kompetansebygging blant kirkelige ansatte virkelig er. Mye av arbeidet med samisk kirkeliv ligger hos den enkelte menighetsansatte. Man må ha engasjement og pågangsmot. Det andre man også kan gjøre for å utvikle samisk kirkeliv er å markere samiske merkedager i større grad, for eksempel Márjábeaivi (bokmål: Maria budskapsdag).

Informant 2:

Jeg må holde meg til samisk kirkeliv i Indre Finnmark. Som nevnt er det til dels stor forskjell på de forskjellige soknene når det gjelder det samiske. Men jeg ville mene at det overalt bør legges mer vekt på språkopplæring. Nye prester må nå gå på kurset "Tro og livstolkning i Sápmi" (30 studiepoengs emne ved Sámi allaskuvla, min anmerkning). Kanskje bør flere yrkesgrupper pålegges dette. Kirkemusikere bør få mer innføring i samisk sang- og musikktradisjon. Kirketolkstillingen i Kautokeino blir muligens utvidet med et oppdrag om å være samisk kulturrådgiver. Noe slikt ville kanskje være noe for prostiet som helhet.

Informant 3:

Samarbeide med nabosokn. Det gjør vi. Vi har konfirmanttreff med nabokommunen. Dette er ungdommer som mest sannsynlig vil møte på hverandre også i voksen alder. Sápmi er ikke så stort, og ved å samle ungdommer fra ulike sokn så har man mulighet til å la de bli kjent med hverandre og danne nettverk med andre før de skal ut av

¹ Der det kun er -, så betyr det at informanten ikke har svart på det spørsmålet.

hjemmet og flytte utenfor sin egen kommune. I tillegg henter vi mye inspirasjon fra Tore Johnsen i vårt ungdomsarbeid. Vi bruker både lavvoen og bålet i trosopplæringen.

6. Har du noen refleksjoner rundt samisk åndelighet? Finnes det?

Informant 1:

Ja, det finnes. Og det har heldigvis begynt å bli bra dokumentert i nyere tid, blant annet av Tore Johnsen og Lovisa Mienna Sjöberg. Min erfaring er at det i samiske samfunn er en grunnleggende tro på at alt liv ligger i Guds hender. Jeg opplever at mennesker har en fullstendig tillit til Gud. I særlig grad de eldre som jeg møter på. Det er mitt håp at også de unge er nysgjerrige på den åndelige arven vår, og tar den til seg.

Informant 2:

Samisk åndelighet er noe som er der, men som man ikke uttrykker med ord. Fra et innenfra perspektiv kaller man det kanskje ikke alltid for åndelighet. Det finnes ulike typer åndelighet. Det er åndelighet som handler om bruk av bønn og samlinger hvor man får høre Guds ord. Dette er veldig vanlig f.eks. i Kautokeino, og er nært knyttet til læstadiansk kristendom. Den andre åndeligheten handler om tilknytning til steder og overbevisningen om at det er krefter til stede i naturen. Åndeligheten kan også omfatte helbredelser ved "lesere". Men dette er til stede hos de eldre, hvor er de yngre menneskene?

Informant 3:

Sett utenfra kan vi sikkert virke både blasfemiske og overtroiske. Samisk åndelighet innebærer noe annet enn "ordinært kirkeliv". Samisk åndelighet tillater også mer enn "ordinært kirkeliv" kanskje gjør.

7. Har dere noen lokale samiske åndelige tradisjoner som er unike for deres område?

Informant 1:

Salmesangtradisjonene er veldig sentrale vil jeg si. Under salmesangkvelder i Karasjok pleier jeg å delta. I samtalene med de eldre etterpå er det ofte mange som ønsker å tolke tekstene i salmene. Det synges også mange salmer som handler om døden. Livet og døden er nært knyttet til hverandre i samisk åndelighet. Og dette kommer fram i salmesangtradisjonene her, at salmesang har en åndelig dimensjon ved seg. Man synger om livet her på jorden, og livet hos Gud etter døden. Begge deler er like viktige å tematisere gjennom salmesang.

Informant 2: -

Informant 3:

Vi har blant annet innskriving av brudepar i kirka, som skjer etter at brudeparet har hatt brudefølge. Dette er gammel samisk tradisjon, som vår prest har videreutviklet. Dette er en velsignelse av brudeparet, med en lokal tilpasset liturgi.

8. Hvordan skape rom for samisk åndelighet i lokalmenighetene?

Informant 1:

Man må bruke de rommene som allerede er der. F.eks. dåpssamtalene. I de samtalene kan presten skape et trygt rom for foreldrene til å fortelle om deres tradisjoner hjemmefra. Mange foreldre vil kunne dele hva som er viktige tradisjoner for deres familier; hva de har lært av sine besteforeldre og foreldre. Det handler om at man som prest skaper et trygt og tillitsfullt rom for å snakke om mer enn det praktiske rundt en dåp, men også inkluderer andre temaer som f.eks. åndelighet og tradisjoner. I tillegg kan prestene løfte fram samisk åndelighet under sine prekener. Også konfirmasjonsundervisningen kan ha samisk åndelighet som tema, som blant annet praksisen med *sivdnideapmi* (bokmål: velsigne/velsignelse) som Lovisa Mienna Sjöberg har skrevet doktoravhandling om.

Informant 2:

Nesseby/Unjarga og Karasjok har begge samiske salmesangkvelder. Det er én måte å gi rom for samisk åndelighet. Noen steder blir prest ofte spurt om å komme til hus

der det er “uro”. Det kan nok sies tydeligere at det er vi åpne for. Når det gjelder åndeligheten som er knyttet til naturen, bør presten som teolog si noe om at Gud er til stede i skaperverket.

Informant 3:

For å skape rom for samisk åndelighet i lokalmenigheten må man anerkjenne at det er ulikheter i forhold til “samiskhet” på de forskjellige plassene. Åndelighet vil være forankret i lokal åndelighet, person tilpasset og i forhold til kirkebygg, plassering osv. For eksempel i forhold til joik. Noen menigheter synes det å joike i kirken er helt innenfor, mens andre menigheter opplever dette som meget ukristelig. Det er en samisk uttrykksmåte, men ulik fra plass til plass.

9. Noen tanker om kategorialmenighet hadde fungert for nordsamisk språkområde?

Informant 1:

Det er ikke behov for det i indre-Finnmark prosti, men det kunne kanskje vært behov for det utenfor våre prostigrenser. Jeg kjenner mitt eget prosti best, så jeg vil være forsiktig med å mene noe bestemt om hvordan man skal gjøre det andre plasser.

Informant 2:

På ett vis er (størsteparten av) Indre Finnmark en kategorialmenighet. For det øvrige nordsamiske området, tror jeg en form for kategorialmenighet ville være bra. I likhet med det som gjelder for sør-samisk menighet ville man samtidig være medlem av en lokal menighet. Vi ser vel noe av dette i nasjonal samisk konfirmantleir. Det er konfirmantene utenfor kjerneområdene i Indre Finnmark som har størst behov for en slik leir. I Indre Finnmark burde de kunne ha en egen leir.

Informant 3:

Absolutt ikke. Igjen ser man bort fra lokale ulikheter og skal sette alle samer og alt samisk uttrykk under en. Det er store variasjoner på språk, majoritet, minoritet, antall kristne etc.

10. Hvor skulle man eventuelt plassert en kategorial menighet?

Informant 1: -

Informant 2: -

Informant 3:

Om man skulle finne på å gjøre noe slikt for samisk kirkeliv, så bør vel plassering ligge midt i fylket, eller ute av nordsamiske kjerneområder.

Semistrukturert intervju Saemien Åålmege (SÅ)

1. Opplever dere mye engasjement fra kirkemedlemmer/lokalmiljøer rundt SÅ? På hvilken måte?

Vi blir regnet med i det samiske samfunnet. Vi blir også kontaktet fra menighetsansatte lokalt. SÅ engasjerer flere og flere, og medlemstallet øker hvert år.

Når vi har arrangement på et sted, blir vi gjerne invitert inn i flere sammenhenger. Presten blir gjerne kontaktet i forbindelse med dåp, vigsel osv.

Diakoniarbeideren har av flere ikke-kirkelige og kirkelige aktører blitt spurt om å fortelle om samisk kirkeliv, historie og språk. Vedkommende har også blitt spurt om å være med i samiske strukturer i helsenettverket.

Samarbeid om ungdomsleir – samling for ungdom (ikke konfirmantbasert). NASAK.

Vi fungerer også som rådgivende organ i ulike sammenhenger, både til lokalmenigheter, men også for andre ikke-kirkelige aktører. Det går noe tid til dette. Slik at vår rolle innebærer mer enn å tilby kirkelige tjenester.

1. Har dere noen tanker om SÅ har bidratt til å utvikle sør-samisk kirkeliv i positiv retning? Hvordan?

Kirkemøtet 1992 vedtok å satse på samisk kirkeliv på nasjonalt nivå. I 2004 kom det ønske fra samisk utvalg (underlagt Nidaros bispedømmeråd, min anmerkning) om å opprette katedralmenighet. SÅ ble forsøksmenighet fra 2009, og ble vedtatt som permanent ordning i 2015.

Det er en klar fordel med egne midler og mulighet til å ha utadrettet arbeid. Man kan for eksempel få med seg folk og engasjere som en vanlig menighet ville gjort det. Men vår virksomhet er i stor grad samlingsbasert på ulike steder. Steder vi velger ut er gjennomtenkte. Noen aktiviteter skjer på ulike steder, mens andre er på et fast sted. Det er viktig å være synlig på forskjellige områder og samarbeide med ulike lokale menigheter. Samer som går i lokalmenighetene blir oppmerksomme på oss, og menigheten blir oppmerksom på at de har kirkemedlemmer som har samisk tilhørighet. Vi er også bevisst med tanke på å drive oppsøkende virksomhet til ikke-kjernesamiske områder. Det handler om å bygge bro og få gode ting til å skje ved vår tilstedeværelse ved ulike arrangementer, der det tradisjonelt ikke har vært andre samiske aktører. På den måten kan vi bidra til å utvikle sørsamisk kirkeliv.

2. Hvordan samarbeider SÅ med lokalmenighetene? Involverer det flere enn prest?

I stor grad handler samarbeidet om kompetansedeling, som for eksempel språkopplæring for prester. Både presten og diakoniarbeideren reiser en del i hele vårt område, noe som innebærer at vi reiser over prostigrenser. Alle i Nidaros skal bruke sørsamisk i gudstjenesten, men det trengs opplæring så de tør å bruke språket. Mange lokalmenigheter inviterer oss til samlinger i deres menigheter. De ønsker at vi forteller om SÅ og om emner innen samisk kultur. Når vi har egne arrangementer, har vi kontakt med lokalmenighetene ved bruk av kirka og samarbeid ellers.

3. Har dere noen tanker om SÅ har bidratt til at lokalmenighetene i sør-samisk språkområde «har fått opp øynene» for sør-samisk tilstedeværelse? På hvilken måte?

Tidligere biskop i Nidaros bispedømme, Tor Singsaas, *oppfordret* menighetene til å bruke sørsamisk. Biskop Herborg Finnset har vært enda tydeligere i sin tale, og sagt at det *skal* gjøres. Noen prester ber oss om hjelp til å spisse språklig uttale. Noen ber om råd om hvordan løfte samisk tematikk i lokalmenigheten. Vi har opplevd at enkelte medlemmer lokalt kjenner seg fremmedgjort – en oppfatning av at her hos oss er det ingen samer. Så for oss handler det om hvordan vi skal gripe an tematikken på en god måte. Det hjelper at biskopen er tydelig når det gjelder å inkludere det samiske.

- 3.1. Er det behov for en rådgiverstilling i SÅ?

Noen opplever noen ganger et dilemma når lokale menigheter tar kontakt og ønsker veiledning. Dette tar av tiden til de kirkelige tjenester og den menigheten SÅ skal tjene. Samtidig er det positivt fordi det gir en fin inngangsportal til SÅ via den lokale menigheten. Det er mange kirkemedlemmer som har samisk tilhørighet som ikke tar kontakt med SÅ direkte. Denne kontakten blir gjerne opprettet via lokalmenigheten, at vi er til stede der.

SÅR (menighetsrådet til Saemien Åålmege, min anmerkning) har ikke prioritert rådgiver, men heller en egen kontor til menigheten vår. Hvis man skulle fått en rådgiver, spør det hvor en rådgiver organisatorisk skal lokaliseres – evt. på Nidaros bispedømmekontor. Det er i alle fall en jobb som må gjøres. På Nidaros bispedømmekontor er det Vigdis Aanderaa Aakre som har ansvar for sørsamisk kirkeliv, men hun har også ansvar for trosopplæring generelt. Det vil si at hun har flere fagfelt som hun skal dekke. Hun har ikke en spesifikk samiskfaglig kunnskap, med unntak av «Tro og livssyn i Sápmi» fra Sámi allaskuvlla.

SÅ har en utsmykningskomite. Mange rundt om ønsker samisk utsmykning og har spurt om veiledning. De var med i komiteen for samisk utsmykning i Nidarosdomen.

4. Er det lett å rekruttere kirkelig ansatte til SÅ? Finnes det noen strukturer rundt dette?

Vi har egentlig samme problem som ellers i kirken. Det er en utfordring å rekruttere til kirkelig arbeid. Det er behov for ansvarliggjøring og å påpeke dette overfor utdanningsinstitusjonene. Det er ingen agenda for samisk kirkeliv i de kirkelige utdanningene slik det er per nå.

5. Er det enkelt å rekruttere til menighetsrådet? Hvordan gjør man det?

Vi har liste klar for menighetsrådsvalg. Presten er i valgkomiteen. Det er ikke vanskeligere å få folk her enn i lokale menighetsråd; når man spør 20 og får 2 ja. Det er kanskje feil å sammenligne med lokale menighetsråd, hvor man som innvalgt i menighetsrådet kanskje har menigheten sin i nærheten av sitt hjem. Å sitte i SÅR innebærer mye reisetid, man må ta seg fri fra jobb, og det er større spekter av saker som man må være innstilt på å engasjere seg i.

6. Er det ønskelig med mer samarbeid med andre lokalmenigheter, med Samisk kirkeråd, Nidaros bispedømme, andre kirkelige aktører, eller andre ikke-kirkelige organisasjoner? Hvilke og hvorfor?

Nidaros bispedømme fungerer som vårt fellesråd, så vi har tett samarbeid med dem. SÅ velger representant til SKR. Det hadde vært fint at denne deltar på noen av SÅR sine møter. Vi i SÅ har ikke økonomisk mulighet til å betale for vedkommende. Kanskje SKR kunne vurdert dette.

7. Er det noe som mangler for å kunne utvikle sør-samisk kirkeliv i enda større grad?

Det mangler en kantor for å få inn det musikalske aspektet. Det har vært foreslått lenge, det er også vedtatt sentralt, men det står på midler. Vi kunne utviklet arbeidet som er startet

mye mer, dersom det hadde vært flere menneskelige og økonomiske ressurser. Men våre ønsker kommer ut fra en realisme, hvor vi ser at mangel på økonomi og menneskelige ressurser er en utfordring. Vi fokuserer på å øke vårt arbeid med kirkelivet sakte, men sikkert.

8. Opplevs noe som utfordrende med å jobbe i en kategorialmenighet?

De store geografiske avstandene. Det går mye ressurser til logistikk, reising og å komme til nye steder og lage arrangement. Vi bruker mye tid på å samle folk. Vi kan heller ikke ha ikke ukentlige aktiviteter. Men må ha større samlinger noen få ganger i året. Vi har ikke kontorfellesskap, sånn at de fleste møtepunktene skjer via Teams.

9. Hva er det absolutt mest givende med å jobbe i en kategorialmenighet?

Menneskene som menigheten består av. Mangfoldet av mennesker i ulike aldre og livssituasjoner. Det å være med og utvikle samisk kirkeliv.

10. Har dere noen tanker om kategorialmenighet ville vært en bra løsning i nordsamisk og lulesamisk språkområde? Hvordan da?

Lulesamisk område kunne kanskje hatt nytte av det. Mange som opplever at det er fint å være i en samisk menighet. Man slipper å forklare seg, man kan slappe av og puste ut. Man får treffe gamle kjente. Kan på den måten være en god idé også i andre områder enn sørsamisk område. Det kan være kategorialmenighet eller andre løsninger, hvor man kan samle folk som hører sammen, selv om de bor langt unna hverandre. Det er viktig å nevne at SÅ ikke er en erstatning for, men et *tillegg* til de lokale menighetene.

Dette er et stort og komplekst spørsmål. Hvordan definerer man hva som er samisk kirkeliv? Vi er alle et resultat av assimileringspolitikk på ulike måter. Det er viktig at den samiske befolkningen får definere selv hva som er viktig her og nå. Derfor har ikke vi noen bestemt mening om kategorialmenighet i lulesamisk og nordsamisk språkområde. Det er ikke sikkert at vår måte å organisere dette på kan overføres til et annet sted.

11. Hva innebærer sør-samisk åndelighet? Kan man kalle noe for «sør-samisk» åndelighet, eller er det mer rett å si samisk åndelighet? Hvordan kommer dette til uttrykk i menighetslivet?

Det er stort mangfold og variasjon i definisjon. Vi i staben er enig om mye, noe vet vi ikke, og noe er vi kanskje uenige om. Tro og åndelighet er personlig samtidig som vi har en kollektiv forståelse. Det virker som at nærhet til natur er en fellesnevner for hele Sápmi, som en viktig del av samisk åndelighet. Trospraksiser varierer også innad i sørsamiske områder. Det er både likheter, variasjoner og ulikheter. Det kan være vanskelig å snakke om. Noen ting oppleves som tabu og stigmatiserende. På de møteplassene som SÅ skaper så berører vi tematikken, for eksempel på Familiesamling. Vi berører temaet i sofasamtaler for eksempel (panelsamtale) – Det handler om å tørre å ha samtale om tematikken. Det er forskjell på sørsamisk og lule- og nordsamiske områder på grunn av at man her i sørsamisk område ikke har vært preget av læstadianisme. Men åndeligheten man finner i naturen er felles.

I språk og kulturelle uttrykk kommer samisk åndelighet fram. Duedtie, riter i forbindelse med overgangsfaser. For eksempel konfirmasjon som kirkelig handling, men også med tilknytning til tradisjoner i eldre tider. Joik/vuelie som musikalsk uttrykk. Det er viktig å jobbe *mot* standardiseringer, hvor man står i fare for å eksotisere samisk åndelighet. Samisk åndelighet er ikke statisk, men endrer seg over tid. For eksempel er det nå aksept for tromme og joik i sørsamisk sammenheng, det var det ikke tidligere. Når man definerer så fratar man andre sin definisjon, hvis den er annerledes; noe de ikke kjenner seg igjen i.

Eksempel på utsmykning – vi bruker skinn i kirka. Dette ble reagert på i møte med noen fra nordsamisk område – det ble oppfattet som hedensk. Symbolbruk: Har vært foreslått gamle symboler fra trommer som ikke har vært godt tatt imot – man kan ikke bare ta alt inn i menighetsarbeid uten å reflektere rundt det. Man har også hatt samtaler på Familiesamling gjennom forelesning om fjell og offertradisjon og samtale om hverdagsåndelighet. Det er på et begynnende stadium. I kirka er det naturlig at åndeligheten kommer til uttrykk i liturgien, men her har vi oversatte liturgier fra norsk. Man snakker om muligheten for å lage egne liturgier som uttrykker samisk åndelighet. Det må ta tid for å modnes og at det kommer fra folk selv. Det skal være gjenkjennelig.

Vi har anledning til å prøve ut forskjellige ting i menigheten, men det må skje i samhandling med menigheten. Tjenestene er der for folket. Derfor er det viktig å skape møteplasser for å samtale om samisk åndelighet. SÅ er redskapet for de menneskene som utvikler det.

12. Er det rom for å uttrykke sør-samisk åndelighet i lokalmenighetene i sør-samisk språkområde?

Større rom etter biskopens beskjed om at sørsamisk kirkeliv skal inkluderes i alt kirkeliv. Uansett om det er samer i menigheten eller ikke.

13. Overfører lokalmenigheter mye ansvar over på SÅ når det gjelder synliggjøring og inkludering av sør-samisk kirkeliv?

-

14. Hvordan fungerer trosopplæring i SÅ?

Vi følger planen ut fra den samiske supplerende planen. Ut fra det geografiske området på norsk side, en utfordring SÅ jobber med – å skape flere samarbeidsarenaer med Svenska kyrkan for menigheter som beveger seg mellom grensene.

Planen legger opp til aktiviteter for 0-18 år og ungdomsdemokrati. Den har samarbeid med andre aktører; barnehager, kulturfestivaler. Der barn er fra før. Vi jobber med å få en kontinuitet og progresjon på samlingene. Dåpsopplæring – første kontakt. Eget materiell: Det fins dåpsbrosjyre. Faddererklæring. Sølvsmykke til dåpen: komsekule med kors. Familieboka – tar utgangspunkt i hva en samisk familie er. Den er ikke bare vinklet inn mot fireåringen, men mot hele familien. Rekruttering av konfirmanter. Mye ressurser på å nå dem og motivere dem til å tørre å dra hjemmefra for å delta på samlinger og leir. Når de har hatt første møte med SÅ, kommer de gjerne flere ganger. De velger å bli og de får en kontinuitet. De blir med på Familiesamling og blir kanskje med i ungdomsdemokratiet og er med videre som ungdomsleder. Samarbeid med skoler, foreldre og lokale menigheter. Fast

struktur viktig for å være kjent, at folk vet at SÅ finnes, hvem som jobber der og hva vi tilbyr. Det er fint å være med, å være seg selv og slippe og forsvare seg.

Man setter opp tema ut fra hva barn og ungdommer er opptatt av og hva de strever med. Vi lager egne definisjoner av bærekraft og andre temaer innenfor livsmestring og livstolkning. Fag, aktivitet og sosialt, tre biter som går over i hverandre. Språk og kultur er med som en rød tråd. Det jobbes alltid tospråklig. Vi har et mål om at alle skal få tilført noe, uavhengig av språkbakgrunn. Vi knytter til oss ressurspersoner og frivillige som er med for at trosopplæringen skal fungere. Barn og unge har vært prioritert fra starten av i SÅR – at de er med å definere hva som er viktig for dem. Det skal speile den befolkningen vi tilbyr kirkelige tjenester for; med forankring i samisk kulturforståelse. Når vi senere møtes andre steder, er vi trygge voksne for dem.

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Brita Bye	635	25/02590-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
47/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Høring- opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

Saksordfører: Magnus Sivertsen Sørvig

Vedlegg:

[360.1652745]Høringsnotat pite- og lulesamisk kategorialmenighet

[360.1652748]Høring - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

[360.1652746]Høringsskjema - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

[360.1652747]Høringsmottakere

Merknader til høringsnotatet ved Rolf Steffensen

Saksorientering

Bakgrunn

Sør- Hålogaland bispedømmeråd har tidligere hatt saken om opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet i flere møter: 17.03.25 sak 15/25 og 10.04 sak 23/25.

Prosessen i bispedømmerådet resulterte i en henvendelse til Kirkerådet der bispedømmerådet ba Kirkerådet arbeide for opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet og at saken tas opp på Kirkemøtet 2026.

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering.

Vedtaket inkluderte et punkt som sier at samisk kirkeliv skal styrkes. Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg (heretter omtalt som Samisk utvalg) for å utrede hvordan samisk kirkeliv kan styrkes.

Samisk utvalg leverte sin rapport i mars 2024, anbefalte Kirkerådet å fremme en sak for Kirkemøtet om opprettelse av en pitesamisk og lulesamisk kategorialmenighet med Sør-Hålogaland biskop som tilsynsansvarlig.

Kirkerådet har videre mottatt en henvendelse fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd, datert 14. april 2025, som anmoder om at opprettelse av en pite- og lulesamisk kategorialmenighet fremmes som sak for Kirkemøtet i 2026.

Et viktig grunnlag for dette er et pågående prosjekt, knyttet til lulesamisk kirkeliv, som ble startet i 2021 og etter planen skulle avsluttes sommeren 2025. Sør-Hålogaland bispedømmeråd har besluttet å utvide prosjektperioden til våren 2026, i påvente av et vedtak i Kirkemøtet.

Kirkerådet går foreløpig inn for at det vedtas å opprette en permanent pite- og lulesamisk kategorialmenighet på Kirkemøtet i 2026. Kirkerådet vil trekke en endelig konklusjon i lys av høringen.

Høringsnotatet beskriver at pitesamer i hovedsak er lokalisert i Salten og Bodø. Lulesamer er særlig lokalisert mellom Saltenfjorden i sør til Ballangen i nord. Lulesamer har sitt kjerneområde i Hamarøy kommune, som også er den eneste språkforvaltningskommunen i lulesamisk område. Utover dette bor det flest lulesamer i Bodø, Salten og Nord-Salten.

Den norske kirke har historisk ikke lagt til rette for tilpassede tjenester for den lulesamiske befolkningen. Først i de to siste tiårene har det lulesamiske språket kommet med og blitt brukt i begrenset grad ved gudstjenester og kirkelige handlinger. Det har aldri vært lulesamiske språkkrav til kirkelige ansatte utenom prest i språkforvaltningskommunen Hamarøy. Tolketjenester er heller ikke brukt. Det samme gjelder i enda større grad for pitesamer.

Lulesamer fikk Det nye testamentet på lulesamisk i 2003. Pitesamene har ikke bibeltekster tilgjengelig på sitt eget språk. Liturgiske tekster er oversatt til lulesamisk i de senere år, mens pitesamiske liturgiske tekster ikke finnes i offisiell oversettelse. Rapporten fra lulesamisk kirkeliv fastslår at disse gruppene har vært marginalisert i kirkelig sammenheng i enda større grad enn andre samiske grupper.

Kategorialmenighet for pite- og lulesamer

En viktig grunn for å opprette pite- og lulesamisk kategorialmenighet er behovet for samisk med- og selvbestemmelse, noe som ligger til grunn for forståelsen av urfolksrettigheter. Den nåværende valgordningen til menighetsrådet sikrer ikke samisk selvrepresentasjon og medbestemmelse i menighetsrådet, noe som er i konflikt med demokratiske prinsipper og urfolksrettigheter.

En kategorialmenighet vil kunne betjene pite- og lulesamer som lever spredt utenfor kjerneområdet, noe Saemien Áálmege / samisk menighet i sørsamisk språkområde er et forbilde på.

Prosjekt for utvikling av helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv

Kirkerådet mener at kirkelivsprosjektet for lulesamisk kirkeliv er lokalt forankret og drevet frem, og har gjort en imponerende innsats for å dokumentere de kirkelige og kulturelle forholdene for lulesamer.

Prosjektrapporten peker på at det i prosjektperioden har skjedd en økende etterspørsel etter kirkelige tjenester, særlig kirkelige handlinger, med innhold og språk på lulesamisk.

Prosjektgruppen har opparbeidet seg kunnskaper og erfaringer om det å være kirke i en (lule-)samisk kontekst, som vil være nyttig dersom det etableres en mer permanent organisering av lulesamisk kirkeliv.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd peker på at det er en risiko for at mange av de resultatene som prosjektet har drevet frem, kan forsvinne dersom det blir et opphold i virksomheten før en kategorialmenighet eventuelt kan gjøres permanent.

Kirkerådets vurdering

Prosjektet, med tilslutning fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd og Samisk utvalg, konkluderer at den beste løsningen for å sikre samisk selvrepresentasjon, medbestemmelse og kirkefellesskap på lulesamenes premisser, er opprettelse av en lulesamisk kategorialmenighet. Den samme argumentasjonen er gyldig for pitesamene, selv om de ikke har vært gjenstand for et tilsvarende prosjekt.

En kategorialmenighet vil kunne ha en egen stab med faste stillinger som kan ivareta det samiske perspektivet.

Medlemskap i en kategorialmenighet innebærer at den enkelte fortsetter å ha tilhørighet til sin lokale soknemenighet og kan delta i valg og er valgbar til menighetsrådet i bostedssoknet. I tillegg kan man melde seg inn i en kategorialmenighet dersom man oppfyller visse kriterier som viser at man tilhører en aktuell gruppe / kategori. Medlemmer i en kategorialmenighet vil da også få stemmerett ved valg av kategorialmenighetens menighetsråd.

I Kirkerådets vurdering pekes det på at det en kategorialmenighet vil kunne ivareta pite- og lulesamers behov på en god måte.

Kirkerådet stiller følgende seg spørsmål i høringsteksten som de håper å få innspill på i høringen:

- I motsetning til Saemien Åålmege som betjener en spredt befolkning, er lulesamene nokså konsentrert rundt Hamarøy. En kategorialmenighet vil derfor kunne skape en dobbel struktur lokalt. Hvilke konsekvenser har dette for lokalkirken i Hamarøy og de lokale menighetsrådene?
- Hvilken tilslutning har en kategorialmenighet i den læstadianske forsamlingen, som er medlemmer av Den norske kirke, selv om de har en sterk tilknytning til det læstadianske fellesskapet?
- Hvor stor oppslutning har en kategorialmenighet generelt blant lulesamene og pitesamene, selv om det er sagt noe om økt etterspørsel etter tjenester?

Kirkerådets foreløpige konklusjon er at det vil være tjenlig å opprette en egen pite- og lulesamisk kategorialmenighet, fortrinnsvis lokalisert i Hamarøy.

Det er i dag to typer kategorialmenigheter i Den norske kirke: Døvemenighetene og Saemien Åålmege (samisk menighet i sørsamisk område). Saemien Åålmege ble opprettet av KM i 2025, og fungerer som et nettverk som knytter sammen sørsamer som bor spredt over et stort geografisk område. De har stab som har de samme funksjonene som de som i dag jobber i lulesamisk kirkelivsprosjekt. Staben i Saemien Åålmege er i dag ansatt i Nidaros bispedømme, som også står for finansieringen.

Den lulesamisk befolkningen er i større grad konsentrert rundt et mindre geografisk område. Det er likevel nærliggende å bruke Saemien Åålmege som et mønster dersom man skal opprette en pite- og lulesamisk kategorialmenighet.

Kirkerådet mener at det ved en opprettelse av en ny samisk kategorialmenighet vil være en fordel om det innføres en parallell eller felles regulering av begge disse kategorialmenighetene. Ved at det blir like ordninger for kirkelige valg i de samiske kategorialmenighetene, vil man unngå en større kompleksitet ved gjennomføring av kirkelige valg.

Når det gjelder økonomiske / administrative konsekvenser vil det være behov for å opprette en fast prestestilling for pite- og lulesamiske områder i tillegg til stillinger innenfor diakoni, kirkelig undervisning, administrativ ressurs og tjenester innen kirkemusikk. Det er nærliggende å tenke at en ny kategorialmenighet får en tilsvarende stab som Saemien Åålmege som har 3,5 årsverk.

Det kan legges til rette for at dagens faglige prosjektleder kombinerer denne stillingen med soknepreststillingen i Drag og Helland sokn.

Når det gjelder arbeidsgiveransvaret mener Kirkerådet det er mest nærliggende å ta utgangspunkt i dagens ordning for Saemien Åålmege, der staben er ansatt av Nidaros bispedømmeråd. Alle medarbeiderne vil da være ansatt i rettssubjektet Den norske kirke.

Innspill / merknader om rettelser i høringsteksten

Rolf Steffensen har sendt bispedømmerådet en reaksjon på høringsteksten, der han mener høringsteksten inneholder flere faktafeil. Dette gjelder blant annet informasjon om hvor pitesamer og lulesamer er bosatt. Han mener også at det er lite refleksjon rundt forholdet til den læstadianske forsamlingens teologi og kirkeliv, historiske spenninger mellom kirken og lulesamene m.m.

Høringsteksten med Steffensens merknader er vedlagt dette saksfremlegget.

Forslag til høringssvar:

1. Støtter du/dere opprettelse av en pite- og lulesamisk kategorialmenighet? (ja/nei/ingen mening)

Ja

Vi viser til Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport som i et eget kapittel (kap.17) har viet stor oppmerksomhet til velferdsstatens svikt mot lulesamene. I det påfølgende kapittelet (kap.18) viser kommisjonen til kirkens urett og ansvar gjennom sin rolle overfor misjon, nasjonsbygging og fornorskning. I tillegg til å kritisere kirken for sin negative forskjellsbehandling av lulesamene, fastholder kommisjonen at kirken har et selvstendig ansvar for å bidra til gjenopprettelse og forsoning.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd mener opprettelsen av en pite- og lulesamisk kategorialmenighet være et viktig og effektivt enkelttiltak fra kirkens side når den søker forsoning med utsatte samiske språkminoriteter, pite- og lulesamer. Både pite- og lulesamisk språk, og med sin samiske identitet, er i dag fortsatt alvorlig truet.

Ved å legge forholdene til rette, vil kirken systematisk kunne bidra til å styrke pite- og lulesamisk språkarbeid i kirken. Her vil kirken kunne gjøre en stor og positiv forskjell, også ved å utjevne den uheldige forskjellsbehandlingen av de ulike språkgruppene i kirken.

2. Hvilke behov kan en ny kategorialmenighet dekke?

Den viktigste effekten av en pite- og lulesamisk kategorialmenighet er at den vil kunne gi et langt bedre kirkelig tilbud til alle pite- og lulesamer på deres egne premisser uavhengig av bosted.

Et stort antall lulesamer bor i dag utenfor de tradisjonelle lulesamiske områdene. Noen av disse har bevisst valgt å bosette seg andre steder som følge av skader etter fornorskningen. For disse kan en utstrakt hånd og en anerkjennelse fra kirkens side gjøre en stor forskjell. En kategorialmenighet vil ikke bare gi tilbud om kirkelig betjening, men også sikre pite- og lulesamer retten til selvbestemmelse og selvrepresentasjon i menighetens styrende organ. Pr i dag er pite- og lulesamene i en minoritetsposisjon, uten reell innflytelse i sine geografiske menigheter. I møte med kirken når det gjelder forkynnelse, liturgi, trosopplæring, diakoni og sjelesorg, møter pite- og lulesamer ingen refleksjoner rundt samisk eller annen urfolksteologi. Stort sett overalt er pite- og lulesamisk språk fraværende.

Den svake stillingen til pite- og lulesamisk kirkeliv har også kommet til uttrykk i form av et totalt fravær av rekruttering til kirkelige stillinger. Da det lulesamiske kirkelivsprosjektet på en helt annen måte enn før erkjente behovet for å arbeide med samisk teologi og språk, har vi sett en endring også i rekrutteringssituasjonen. Vi ser også at kirken i større grad enn før blir sett på som relevant i lulesamiske miljøer.

En kategorialmenighet vil også opparbeide en kompetanse innen pite- og lulesamisk kirkeliv som kommer andre menigheter i bispedømmet og i Den norske kirke generelt til gode. Denne styrkingen har vi allerede sett gjennom prosjektet lulesamisk kirkeliv. Ansatte i prosjektet har bidratt med kompetanseheving til menigheter og ansatte i bispedømmet gjennom kurs og veiledning. Kirken oppleves også mer relevant inn i samiske miljøer når den innehar faglig samisk kompetanse i møte med mennesker.

3. Kan disse behovene dekkes på andre måter enn ved å opprette en kategorialmenighet – i så fall hvordan?

Nei

Pite- og lulesamisk kirkeliv mangler strukturer, rammer og ressurser som kan gi pite- og lulesamisk kirkeliv det de trenger for å kunne utvikle seg på sine egne premisser, uten å måtte ta hensyn til majoritetens behov. I dag finnes det ikke et reelt pite- eller lulesamisk kirkeliv som på vesentlige områder skiller seg fra det norske. Arbeidet med samisk teologi har i liten grad nådd lokalmenighetene. Samiske liturgier finnes kun i form av oversettelser av kirkens norske liturgier. Sjelden eller aldri brukes disse i sin helhet. Av hensyn til de norske gudstjenestedeltakerne foregår det meste i gudstjenester og kirkelige handlinger på norsk. Det samme gjelder salmesangen. Ved de fleste gudstjenester og kirkelige handlinger synges de fleste salmer på norsk.

Den norske kirke har gjennom flere år hatt som mål å jobbe for å sikre rettigheter og likebehandling av samiske medlemmer i Den norske kirke. Erfaringen viser at dette er vanskelig. Pite- og lulesamers minoritetsposisjon i kirke og samfunn er svært utsatt. Pite- og lulesamers behov for å styrke sin samiske identitet i kirken gjennom språk, kulturuttrykk samt tros- og livserfaringer er under konstant press. I møte med norsk språk og majoritetskultur vil rommet for det samiske være svært lite.

Vi trenger en endring som er systematisk og forutsigbar og ikke som nå, avhengig av et personlig engasjement fra enkeltmennesker.

Lulesamer har selvstendige behov for kirkens tjenester på egne premisser:

- Lulesamer bosatt i Hamarøy – landets eneste lulesamiske språkforvaltningskommune. Innenfor de fire soknene i Hamarøy er det ikke likebehandling av lulesamiske kirkemedlemmer. Det er kun lulesamene som er bosatt i Drag og Helland sokn som uten videre kan forvente en viss kirkelig betjening på lulesamisk språk. De kirkelige ressursene med samisk kompetanse er også her svært begrenset og sårbar. Pr i dag er det ytterst få kirkelige medarbeidere med lulesamisk språk- og kulturkompetanse.
- Lulesamer bosatt i de øvrige tradisjonelle lulesamisk bosettingsrådene Narvik, Steigen, Sørfold, Fauske og Bodø, har pr i dag ingen rettigheter når det gjelder kirkelig betjening på lulesamisk. I tillegg er det lulesamiske språkområdet spredt over tre ulike prostier – Ofoten, Salten og Domkirken. Denne kirkelige inndelingen kan vanskeliggjøre en tilrettelagt kirkelig betjening av lulesamer bosatt i sitt eget område.
- Lulesamer bosatt i andre deler av landet har enda færre muligheter til å få kirkelig betjening på lulesamisk.

Over flere år har Den norske kirke jobbet med å sikre rettigheter og likebehandling overfor samiske medlemmer i kirken, ved å opprette Samisk kirkeråd og Saemien Áálmege (samisk menighet i sørsamisk område). Pite- og lulesamisk kirkeliv kan fort bli marginalisert, noe som kan ivaretas av en kategorialmenighet for å utvikle pite- og lulesamisk kirkeliv med utgangspunkt i sine egne premisser, historie, språk og kultur.

4. Hvordan ser dere for dere samvirket mellom kategorialmenigheten og lokalmenighetene i lule- og pitesamisk språkområde?

Når det gjelder spørsmålet om hvordan samvirket mellom kategorialmenighet og lokalmenighetene kan bli, vil det særlig i en etableringsfase og også videre, være behov for et tett og tillitsfullt samarbeid mellom de lokale kirkelige strukturene i Hamarøy og kategorialmenigheten. Både av hensyn til den betydelige bosettingen av lulesamer i Hamarøy, og at det i Hamarøy allerede er gode rutiner og samhandling mellom norsk og lulesamisk kirkeliv, bør kategorialmenigheten ha både administrativt

og kirkefaglig tilhold på Drag i Hamarøy. Det innebærer bl.a. at presten i lulesamisk kategorialmenighet, også kan og bør inngå i en gudstjenesteturnus lokalt. Likedan kan presten sammen med lájddistiddje/trosopplærer akkurat som i dag, ha ansvaret for både samiske og norske konfirmanter i Drag og Helland sokn som uansett er elever på den samme skolen.

Målet og hensikten er å sikre likeverdet mellom pite- og lulesamisk språk, kultur og identitet og norsk språk og identitet i kirken.

Akkurat som kirken gjennom opprettelsen av Saemien Áálmege har anerkjent sørsamenes behov for vern om utviklingen av sitt kirkeliv, må den også kunne gi den samme anerkjennelsen til pite- og lulesamene. Opprettelsen av en pite- og lulesamisk kategorialmenighet vil først og fremst innebære at kirken anerkjenner at pite- og lulesamer, uavhengig av bosted, trenger et varig vern rundt utviklingen av sitt kirkeliv slik at det norske ikke lenger er eneste premissleverandør eller den samme begrensende faktoren som i dag. Ingen skal miste rettigheter eller muligheter som de i dag har.

I de første årene med en pite- og lulesamisk kategorialmenighet vil det være et stort behov for å fortsette det utviklingsarbeidet som det lulesamiske kirkelivsprosjektet har satt i gang.

Akkurat som i Saemien Áálmege kan man på sikt se for seg at det nære samarbeidet mellom lokalmenigheten og pite- og lulesamisk kategorialmenighet kan måtte endres på, enten fordi behovet for tjenester fra pite- og lulesamiske kirkemedlemmer krever det, eller fordi rekrutteringen til kirkefaglige stillinger krever det. I så fall vil ansatte i pite- og lulesamisk kategorialmenighet kunne bo og gjøre sine tjenester fra ulike steder, men helst innenfor de to kjerneområdene, fra Gildeskål/Saltdal i sør mot Narvik i nord.

For lulesamer lokalt vil etableringen av en kategorialmenighet ikke bety noen store omveltninger, annet enn at tilgangen til samisk kompetanse i kirken og muligheten for å kunne delta i samiske styringsorganer i kirken, blir større. Lokalt vil pite- og lulesamiske kirkemedlemmer fortsatt ha de samme rettighetene i den lokale geografiske menigheten.

Lokalt i Hamarøy vil lulesamer som kjenner seg hjemme i den læstadianske vekkelsen, fortsatt kunne søke dit, samtidig som de kan oppsøke og bruke den lokale kirken når de ønsker det.

Det nye for dem som for alle andre, vil først og fremst ligge i muligheten til en mer forutsigbar, kultursensitiv og kompetent samisk betjening i kirken.

5. Har du /dere andre merknader til høringen:

Forslag til vedtak

Med bakgrunn i innspill fremkommet i bispedømmerådets møte bes stiftsdirektør utforme og sende høringssvar innen fristen.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring – opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

Høringsnotat 25. september 2025. Høringsfrist 21. november 2025

Sammendrag

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering. Vedtaket inkluderte et punkt som sier at samisk kirkeliv skal styrkes. Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg (heretter omtalt som *Samisk utvalg*) for å utrede hvordan samisk kirkeliv kan styrkes. Samisk utvalg leverte sin rapport i mars 2024, og hadde som en av sine anbefalinger å fremme en sak for Kirkemøtet om opprettelse av en pitesamisk og lulesamisk kategorialmenighet med Sør-Hålogaland biskop som tilsynsansvarlig.

Kirkerådet har videre mottatt en henvendelse fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd, datert 14. april 2025, som anmoder om at opprettelse av en pite- og lulesamisk kategorialmenighet fremmes som sak for Kirkemøtet i 2026.

En viktig grunn for dette er et pågående prosjekt, knyttet til lulesamisk kirkeliv, som ble startet i 2021 og etter planen skulle avsluttes sommeren 2025. Sør-Hålogaland bispedømmeråd har besluttet å utvide prosjektperioden til våren 2026, i påvente av et vedtak i Kirkemøtet.

Kirkerådet går foreløpig inn for at det vedtas å opprette en permanent pite- og lulesamisk kategorialmenighet på Kirkemøtet i 2026. Kirkerådet vil trekke en endelig konklusjon i lys av høringen.

Bakgrunn

Pite- og lulesamers situasjon

Pitesamer er for det meste lokalisert i Salten og Bodø. Ellers bor det pite- og lulesamer i hele Norge, på lik linje med andre samiske språkgrupper.

Lulesamer på norsk side av grensen er særlig lokalisert mellom Saltenfjorden i sør og noe inn i Ballangen kommune i nord, med kjerneområdet i Hamarøy kommune. Dette er også den eneste kommunen med lulesamisk språk i det samiske språkforvaltningsområdet. Utover dette er det flest lulesamer i Bodø, Salten og Nord-Salten.

Læstadianismen er en viktig del av lulesamisk kirkeliv. Den læstadianske forsamling (de førstefødte) har flere forsamlinger innenfor det lulesamiske området.

Den norske kirke har historisk ikke lagt til rette for tilpassede tjenester for den lulesamiske befolkningen. Først i de to siste tiårene har det lulesamiske språket kommet med og blitt brukt i begrenset grad ved gudstjenester og kirkelige

handlinger. Det har aldri vært, og er heller ikke i dag, lulesamiske språkkrav til kirkelig ansatte utenom prest i språkforvaltningskommunen Hamarøy. Det er heller ikke blitt brukt tolketjenester. Det samme gjelder i enda større grad for pitesamer. Lulesamer har hatt Det nye testamentet tilgjengelig på sitt språk siden 2003, mens pitesamene fortsatt ikke har bibeltekster tilgjengelig på eget språk. Heller ikke liturgiske tekster har vært oversatt til lulesamisk før i de senere år, og pitesamiske liturgiske tekster finnes ikke i offisiell oversettelse i norsk sammenheng. Rapporten fra prosjektet slår dermed fast at disse gruppene har vært marginalisert i kirkelig sammenheng i enda større grad enn andre samiske grupper, særlig nordsamisk.

Prosjekt om utvikling av helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv

Prosjektet ble igangsatt i 2021 på initiativ fra menighetene i Tysfjord og Hamarøy og ble støttet økonomisk av Kirkerådet og Sør-Hålogaland bispedømmeråd.¹ Det mottok også økonomisk støtte fra Hamarøy kirkelige fellesråd. Prosjektet har vært ledet av en administrativ prosjektleder – assisterende kirkeverge Kurt Solstrøm – og en kirkefaglig leder – prest i lulesamisk område Rolf Steffensen.

Det er i dag følgende stillinger med ansatte i prosjekt lulesamisk kirkeliv:

- Guojmmevájaldiddje (tilsvarende kateket)
- Lájddistiddje (tilsvarende diakon)
- Prest i lulesamisk område
- Administrativ leder (50%)

Kirkevergen i Hamarøy har bistått prosjektet med regnskapsføring og økonomirapportering.

Prosjektet hadde følgende målsetting, som beskrevet i prosjektbeskrivelsen:

Målet for prosjektet er å utvikle en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv som ivaretar lulesamers rett til kirkelig betjening på egne premisser uavhengig av om de er bosatt i lulesamisk område eller andre steder i landet.

Gjennom et 4-årig forsøks- og utviklingsarbeid skal prosjektet forsøke å besvare følgende spørsmål:

1. Hva kjennetegner et lulesamisk kirkeliv, i relasjon til læstadiansk og samisk kirkeliv for øvrig, og innenfor rammene av Den norske kirkes bekjennelse?
2. Hvordan kan lulesamisk språk og kulturuttrykk implementeres og brukes innenfor rammen av lulesamisk kirkeliv, på en slik måte at lulesamisk identitet og trosliv styrkes, uten først å måtte ta veien om det norske?
3. Hvordan kan en lulesamisk livs- og verdensanskuelse reflekteres og ivaretas i møtet med kirkens teologi og liturgi, og implementere dette i forkynnelsen, gudstjenestelivet, undervisningen og diakonien? Som et resultat av dette ser vi for oss at det må utvikles nye planer for diakoni og undervisning for hele det lulesamiske området, inkludert de lokale menighetene.

¹ Sak KR 44/21.

4. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv organiseres slik at den lulesamiske urfolksminoritetens rett til selvrepresentasjon og selvbestemmelse blir ivarettatt?
5. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv organiseres innenfor rammen av Den norske kirke slik at også spredtboende lulesamiske kirkemedlemmer får den betjeningen de har krav på uavhengig av bosted?
6. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv samhandle med og bidra til å styrke også nord- og sørsamisk kirkeliv innenfor Sør-Hålogaland bispedømme?
7. Hvilket ressursbehov, dvs. økonomisk, personal- og stillingsmessig o.a., har lulesamisk kirkeliv for å kunne utvikle seg og ivareta lulesamers rett til fullverdig og likeverdig kirkelig betjening på egne premisser?
8. Hvilke erfaringer er gjort av andre urfolk som vi kan lære av, og hva kan vi selv dele med andre urfolk?²

Prosjektet har utarbeidet en foreløpig prosjektrapport som er datert 30. april 2025.³ Her fremgår det at prosjektet har svart på de ovennevnte spørsmålene gjennom det rapporten kaller en kontekstuell og praktisk teologisk tilnærming. Ved å søke å lytte seg inn på samiske erfaringer og perspektiver, mener prosjektet å ha avdekket spenninger mellom kirkens teologi, kosmologi og antropologi og den tradisjonelle samiske livsforståelsen. Prosjektet har drevet teologiske studier i tilknytning til andre urfolk, særlig knyttet til bestemte tema. Blant annet har dåp og dåpssyn vært gjenstand for studier. Man har videre arbeidet mye med innredning og bruk av kirkerommet (blant annet med Norges eneste vigslende kirkegamme) og med annet liturgisk arbeid.

Trosopplæring og konfirmantarbeid har vært et annet sentralt fokusområde for prosjektet. Det har vært reflektert over den kulturelle tilknytningen til ulike tiltak innen trosopplæring, inkludert tilpasning av konfirmantundervisning til en samisk kontakt.

Prosjektet har også søkt å finne en type omsorgstjeneste (man har valgt å ikke bruke begrepet diakoni) som passer i en samisk sammenheng. Det viktigste enkelttiltaket har man kalt «Trakk og snakk», med utgangspunkt i det lulesamiske begrepet «bierggit». Det har også vært drevet sorgarbeid med utgangspunkt i bierggit. Det har dessuten vært fokus på omsorg for naturen og skaperverket.

Samlet sett peker prosjektrapporten på at det i prosjektperioden har skjedd en økende etterspørsel etter kirkelige tjenester, særlig kirkelige handlinger, med innhold og språk på lulesamisk. Prosjektgruppen har opparbeidet seg kunnskaper og erfaringer om det å være kirke i en (lule-)samisk kontekst, som vil være nyttige dersom det etableres en mer permanent organisering av lulesamisk kirkeliv.

Rapporten beretter også om en del motstand. Denne er særlig knyttet til bruken av samisk språk og andre tradisjonelle elementer, som har ført til at enkelte holder seg unna gudstjenesten på dette grunnlaget. Det blir ikke sagt noe nærmere om omfanget

² Fra Foreløpig sluttrapport s. 6.

³ Prosjektledelsen har i august 2025 meddelt at den foreløpige rapporten innholdsmessig også er å anse som endelig, med unntak av regnskap for prosjektet, som vil bli levert i ettertid.

av og konteksten for slik motstand, heller ikke om en eventuell forbindelse til det læstadianske miljøet. Læstadiansk teologi og kirkeliv blir gjennomgående omtalt i positive vendinger, men det går i liten grad frem på hvilke måter og i hvilken grad prosjektet har vært i kontakt og dialog med de læstadianske forsamlingene.

Prosjektet skulle etter planen avsluttes sommeren 2025, men ved ekstrabevilgning fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd er det videreført til våren 2026 i påvente av en avklaring i Kirkemøtet.

Kategorialmenighet for pite- og lulesamer

I henvendelsen fra Sør-Hålogaland blir det fremhevet at Lulesamisk kirkelivsprosjekt har avdekket et stort behov for en egen kategorialmenighet for å få rammer til arbeidet med lulesamisk kirkeliv innenfor Den norske kirke. Bispedømmerådet skriver:

[S]iden oppstarten av prosjektet i 2021 [har det] vært en betydelig økning i antall forespørsler etter kirkelige tjenester med samisk innhold og språk. Det gjelder både dåp, begravelser, vielser og konfirmasjon. Spesielt interessant er det at det stadig oftere ytres ønske om større samisk medvirkning slik at rommet for den samiske tros- og livsforståelsen blir større. Bispedømmerådet påpeker at en framtidig lulesamisk kategorialmenighet vil sikre at lulesamer, uavhengig av bosted, kan delta i alle sider av lulesamisk kirkeliv uten å måtte gi avkall på retten til selvbestemmelse og selvrepresentasjon.

Bispedømmerådet fremholder videre:

Situasjonen for pitesamer, enten de er bosatt i det tradisjonelle pitesamiske området eller andre steder, er ikke annerledes enn for lulesamer. Gjennom samtaler med daglig leder for den pitesamiske stiftelsen Sállto bidumsáme guovdátj, Stig Morten Kristensen, er det etablert et samarbeid mellom de to språkområdene som vil innebære at en framtidig lulesamisk kategorialmenighet også vil inkludere pitesamene. Det betyr at det nå jobbes for å få etablert en pite-, og lulesamisk kategorialmenighet. Språklig og kulturelt er det mye som forener og ligger til rette for et godt samarbeid mellom de to språkgruppene.

Samisk utvalg, som leverte en lengre utredning i mars 2024, støtter opprettelsen av en kategorialmenighet for lulesamisk og pitesamisk språkområde, og har det som ett av sine forslag til Kirkerådet.

En viktig uttalt begrunnelse for å opprette en kategorialmenighet for pite- og lulesamer nå er behovet for samisk med- og selvbestemmelse, noe som ligger til grunn for forståelsen av urfolksrettigheter. Det blir pekt på at den nåværende valgordningen til menighetsråd ikke kan sikre samisk selvrepresentasjon og medbestemmelse i menighetsrådet, og at dette er i konflikt med demokratiske prinsipper og urfolksrettigheter. Videre vil en kategorialmenighet kunne betjene pite- og lulesamer som lever spredt utenfor kjerneområdet. Her er Saemien Åålmege/samisk menighet i sørsamisk språkområde fremhevet som et forbilde

Lulesamisk kirkelivsprosjekt har også gjort et viktig arbeid for å berede grunnen for en kategorialmenighet. Bispedømmerrådet peker på at det er en risiko for at mange av de resultatene som prosjektet har drevet frem, kan forsvinne dersom det blir et opphold i virksomheten før den eventuelt kan gjøres permanent.

Kirkerådets vurdering

Kirkelivprosjektet for lulesamisk kirkeliv er lokalt forankret og drevet frem, og har gjort en imponerende innsats for å dokumentere de kirkelige og kulturelle forholdene for lulesamer. Prosjektet, med tilslutning fra Sør-Hålogaland bispedømmerråd og Samisk utvalg, konkluderer med at den beste løsningen for å sikre det prosjektrapporten kaller samisk selvrepresentasjon, som dreier seg om med- og selvbestemmelse og et kirkefellesskap på lulesamenes premisser, er opprettelse av en lulesamisk kategorialmenighet. Den samme argumentasjonen er gyldig for pitesamene, selv om de ikke har vært gjenstand for et tilsvarende prosjekt.

Som prosjektet har vist, vil en slik menighet kunne ivareta pite- og lulesamers behov på en god måte. Samtidig er det sider ved en slik opprettelse som er mindre belyst. I motsetning til for eksempel Saemien Åålmege, som i langt større grad betjener en spredt befolkning, er lulesamene nokså konsentrert rundt Hamarøy, og i særdeleshet Drag og Helland sokn. Opprettelse av en kategorialmenighet vil dermed skape en dobbel struktur lokalt. Hvilke konsekvenser har dette for lokalkirken i Hamarøy? Og hvilken tilslutning har en kategorialmenighet i den læstadianske forsamlingen, som er medlemmer av Den norske kirke, selv om de har en sterk tilknytning til det læstadianske fellesskapet? Hvor stor oppslutning har en kategorialmenighet generelt blant lulesamene og pitesamene, selv om det er sagt noe om økt etterspørsel etter tjenester? Dette er spørsmål som i liten grad er belyst i prosjektet, og som en høring vil kunne bidra til å besvare.

Et moment som fremheves i prosjektrapporten har vært spørsmålet om samisk selvbestemmelse og selvrepresentasjon i kirkedemokratiet, særlig lokalt. Det oppleves problematisk at lulesamer ikke er sikret representasjon i menighetsrådet under dagens valgordning. Kirkerådet vil kommentere at det i dag generelt sett ikke er mulig å sikre bestemte grupper plass i menighetsrådet, enten det gjelder kjønn, alder eller teologiske- og kirkepolitiske standpunkt. Så lenge det er én liste, er det velgerne som avgjør dette gjennom valg. Det er likevel mulig å stille opp mer enn én liste, noe som vil gi representasjon dersom listen får oppslutning. Det finnes også eksempler på at en slik ordning praktiseres ved menighetsrådsvalg. Som alternativ til en egen kategorialmenighet, er likevel en slik ordning neppe tilstrekkelig.

En kategorialmenighet vil også kunne ha en egen stab med faste stillinger som kan ivareta det samiske perspektivet.

Kirkerådets foreløpige konklusjon er derfor at det vil være tjenlig å opprette en egen pite- og lulesamisk kategorialmenighet, fortrinnsvis lokalisert i Hamarøy.

Medlemskap i en kategorialmenighet innebærer at den enkelte fortsetter å ha tilhørighet til sin lokale soknemenighet og kan delta i valg, samt er valgbar, til

menighetsrådet i bostedssoknet. I tillegg kan man melde seg inn i en kategorialmenighet dersom man oppfyller visse kriterier som viser at man tilhører en aktuell gruppe/kategori. Medlemmer i en kategorialmenighet vil da også få stemmerett ved valg av kategorialmenighetens menighetsråd.

Det er i dag to typer kategorialmenigheter i Den norske kirke. Den første typen er døvemenighetene, som har åtte menigheter som dekker hele landet. Døvemenighetene har en nasjonal overbygning, for tiden i form av Døves kirkeråd og en døveprost. Døvemenighetene har utviklet seg over svært lang tid fra en ordning der virksomheten var organisert rundt en døveprest som virket i sitt distrikt, til en ordning med menigheter ledet av et lokalt menighetsråd. Døvemenighetene har et felles regelverk.

Den andre typen kategorialmenighet består i dag bare av Saemien Åålmege (samisk menighet i sørsamisk språkområde). Denne menigheten ble opprettet av Kirkemøtet i 2015, etter at den først var etablert som en prøveordning fra 2009. Saemien Åålmege fungerer som et nettverk som knytter sammen sørsamer som bor spredt over et stort geografisk område. Menigheten har en stab som består av prest, diakon, undervisningsmedarbeider og en daglig leder for menighetsrådet. Dette er de samme funksjonene som i lulesamisk kirkelivsprosjekt. Staben i Saemien Åålmege er i dag ansatt i Nidaros bispedømme, som også står for finansieringen.

Situasjonen for lulesamene er ikke identisk med sørsamenes, ettersom den lulesamiske befolkningen i større grad er konsentrert rundt et mindre geografisk område i Hamarøy. Det er likevel nærliggende å bruke Saemien Åålmege som et mønster dersom det skal opprettes en pite- og lulesamisk kategorialmenighet.

Saemien Åålmege er regulert gjennom egne *regler om ordning for Saemien Åålmege*. Ved en opprettelse av ytterligere en samisk kategorialmenighet, mener Kirkerådet det beste vil være at det innføres en parallell eller felles regulering av begge disse menighetene. En viktig begrunnelse for dette er å unngå en større kompleksitet knyttet til gjennomføring av kirkelige valg, ved at det blir like ordninger for gjennomføringen av valgene i samiske kategorialmenigheter. Kirkerådet vil komme tilbake med forslag om nærmere regelverk på et senere tidspunkt.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Opprettelse av en ny kategorialmenighet vil medføre behov for å opprette en fast pretestilling for pite- og lulesamiske områder, i tillegg til stillinger innenfor diakoni og kirkelig undervisning. Det vil også være behov for en administrativ ressurs, samt for tjenester innen kirkemusikk. Staben i Saemien Åålmege består i dag av 3,5 årsverk. Det er nærliggende at en kategorialmenighet for pite- og lulesamiske områder får en noe tilsvarende bemanning. Det kan legges til at dagens faglige prosjektleder kombinerer denne stillingen med soknepreststillingen i Drag og Helland sokn.

Det er ikke avklart hvem som skal være arbeidsgiver for de ulike medarbeiderne. Kirkerådet mener det er mest nærliggende å ta utgangspunkt i dagens ordning for

Saemien Åålmege, der staben er ansatt av Nidaros bispedømmeråd. Alle medarbeiderne vil da være ansatt i rettssubjektet Den norske kirke.

Opprettelse av en kategorialmenighet innebærer også at det må tilrettelegges for registrering av kategorialmenighetens medlemmer i Den norske kirkes medlemsregister. Dette krever et visst administrativt merarbeid, som blir ivaretatt av Kirkerådets sekretariat.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Sør-Hålogaland bispedømmeråd
Dronningens gate 18

8006 BODØ

Dato: 26.09.2025

Vår ref: 25/02089-2 jm782

Deres ref:

Høring - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

Kirkerådet sender med dette på høring forslag om å opprette en ny samisk kategorialmenighet i pite- og lulesamisk språkområde. Forslagene har bakgrunn i vedtak gjort av Kirkemøtet i 2022 om å styrke samisk kirkeliv, og et initiativ fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd. Høringsnotatet med forslagene til endringer ligger vedlagt.

Høringen er sendt direkte til noen instanser. Også alle andre som ønsker det, kan avgi høringsuttalelse.

Kirkerådet ber høringsinstanser fylle ut et digitalt skjema for høringssvar: [Høring - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet](#). Vi ønsker at dere skal besvare de konkrete spørsmålene, men det kan også gis en generell kommentar til slutt. (Dersom lenken ikke fungerer, kan høringsskjemaet også finnes på: www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/hoeringer-fra-kirkeradet/)

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova, jf. kirkeordningen § 42, og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Høringsfrist: 21. november 2025

Med vennlig hilsen

Ole Edvard Wold-Reitan
direktør

Jørund Østland Midttun
seniorrådgiver kirkerett

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Postadresse:

E-post:
Web:
Org.nr.:

Telefon:
Telefaks:

Saksbehandler
Jørund Østland Midttun

Høringsnotat pite- og lulesamisk kategorialmenighet
Høringsskjema - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet
Høringsmottakere

Mottakere:

Den læstadianske forsamling i Tysfjord,
Oddmund Paulsen
Árran julevsáme guovdásj
Agder og Telemark bispedømmeråd

Postboks 208 4662
KRISTIANSAND S
1606

Borg bispedømmeråd

Bjarne Aasgt. 9
5817 BERGEN
2302 HAMAR
7013 TRONDHEIM

Bjergvin bispedømmeråd
Hamar bispedømmeråd
Nidaros bispedømmeråd - Nidarosen
bæspatjjetteraerie
Nord-Hålogaland bispedømmeråd
Oslo bispedømmeråd

Postboks 1960
Postboks 172
Kongsgårdsgata
1a, Erkebispegården
Postboks 790 9258 TROMSØ
Postboks 9307 0135 OSLO
Grønland

Stavanger bispedømmeråd
Sør-Hålogaland bispedømmeråd
Tunsberg bispedømmeråd
Møre bispedømmeråd
Preses i Bispemøtet

Lagårdsveien 44 4010 STAVANGER
Dronningens gate 18 8006 BODØ
Postboks 10 Kaldnes 3119 TØNSBERG
Moldetrappa 1 6415 MOLDE
Postboks 799 0106 OSLO
Sentrum

SPIR - Profesjonsforbundet for prester,
diakoner, kateketer og pedagoger (1)
NLA Høgskolen

Postboks 437 0103 OSLO
Sentrum
Postboks 74 5812 BERGEN
Sandviken

Sametinget
Bodø kirkelige fellesråd
Det teologiske fakultet

Ávjovárgeaidnu 50 9730 KARASJOK
Dronningens gate 18 8006 BODØ
Postboks 1023 0315 OSLO
Blindern

Hovedorganisasjonen KA
MF vitenskapelig høyskole

Rådhusgaten 1-3 0151 OSLO
Postboks 5144 0302 Oslo
Majorstuen

Prosten i Salten prosti
Domprosten i Bodø
Prosten i Ofoten prosti
TeoLogene

Storgata 7 8200 FAUSKE
Dronningens gate 18 8006 BODØ
Frydenlundgata 9 8516 NARVIK

Bodø kommune
Beiarn menighetsråd
Tysfjord og Hamarøy menighetsråd /
Divtasvuodna ja Habmera tjoaggulvisráde
VID vitenskapelige høyskole, Fakultet for
teologi, diakoni og lederskap
CREO v/Thor Henning Isachsen

Postboks 319 8001 BODØ
Kirkekontoret 8110 MOLDJORD
Vestfjordveien 1455 8294 HAMARØY

Den norske kirkes ungdomsutvalg
Beiarn kommune
Hábmera suohkan / Hamarøy kommune
Samisk ungdomsutvalg

Postboks 9007, 0133 OSLO
Grønland
Moldjord 8110 Moldjord
Marie Hamsuns vei 3 8294 Hamarøy

Samisk kirkeråd
Saemien Áálmege (Samisk menighet i
sørsamisk område)
DØVEKIRKENES FELLESRÅD

Fagerborggata 12 0360 OSLO

23.09.2025, 13:38

Høring - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

DEN NORSKE KIRKE

Høring - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

* Obligatorisk

Kirkerådet sender med dette på høring forslag om å opprette en ny samisk kategorialmenighet i pite- og lulesamisk språk-område. Forslagene har bakgrunn i vedtak gjort av Kirkemøtet i 2022 om å styrke samisk kirkeliv, og et initiativ fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd.

[LENKE TIL HØRINGSNOTATET]

Høringsfristen er 21. november 2025.

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova jf. kirkeordningen § 42, og vil bli publisert på kirken.no.

Personvern

Skriv ikke inn opplysninger som identifiserer enkeltpersoner. Hvis du er en privatperson som sender inn høringssvar, må du oppgi navn. Da blir ditt høringssvar ansett som samtykke til at navnet og høringssvaret publiseres på kirken.no, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a og artikkel 9 nr. 2 bokstav a.

"Engasjerende leser"

Det er mulig å bruke "Engasjerende leser" i arbeidet med høringssvarene, som gir mulighet for både forstørret tekst og opplesning av tekst. Du finner denne funksjonen ved å trykke på de tre prikkene øverst til høyre.

Praktisk informasjon

Skjemaet er delt opp i flere sider. Du kan gå fram og tilbake i skjemaet hvis du vil se hva du har svart eller gjøre endringer. Du kan skrive ut en kopi av svaret ditt etter at du har sendt inn.

Merk at svarene ikke lagres når skjema lukkes uten at du har trykket på Send-knappen. Man kan bruke arbeidsdokumentet [LENKE TIL ARBEIDSDOKUMENT] mens svarteksten utarbeides.

23.09.2025, 13:38

Høring - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

Om innsenderen av høringssvaret

1. Jeg svarer som: *

- ☐ Menighetsråd
- ☐ Menighetsråd med fellesrådsfunksjoner
- ☐ Fellesråd
- ☐ Bispedømmeråd
- ☐ Biskop
- ☐ Utdanningsinstitusjon
- ☐ Fagforening
- ☐ Kommune
- ☐ Organisasjon
- ☐ Privatperson
- ☐ Annet

2. Navn (råd/organisasjon/privatperson) *

3. Kontaktperson (hvis innsender er råd eller organisasjon)

23.09.2025, 13:38

Høring - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

4. Bispedømmetilhørighet *

- ☐ Agder og Telemark
- ☐ Bjørgvin
- ☐ Borg
- ☐ Hamar
- ☐ Møre
- ☐ Nidaros
- ☐ Nord-Hålogaland
- ☐ Oslo
- ☐ Stavanger
- ☐ Sør-Hålogaland
- ☐ Tunsberg
- ☐ Ingen bispedømmetilknytning

5. Støtter du/dere opprettelse av en pite- og lulesamisk kategorialmenighet? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei

23.09.2025, 13:38

Høring - opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet

6. Hvilke behov kan en ny kategorialmenighet dekke?

7. Kan disse behovene dekkes på andre måter enn ved å opprette en kategorialmenighet – i så fall hvordan?

8. Hvordan ser du for deg samvirket mellom kategorialmenigheten og lokalmenighetene i lule- og pitesamisk språkområde?

9. Har du/dere andre merknader høringen?

Dette innholdet er verken opprettet eller godkjent av Microsoft. Dataene du sender, sendes til skjemaeieren.

Microsoft Forms

Høringsmottakere pite- og lulesamisk kategorialmenighet

Bispedømmerådene

Biskopene

Samisk kirkeråd

Den norske kirkes ungdomsutvalg

Samisk ungdomsutvalg

Menighetsrådet i Hamarøy (felles MR for alle sokn)

Menighetsrådet i Beiarn

Bodø kirkelige fellesråd

Prosten i Ofoten

Prosten i Salten

Domprosten i Bodø

Saemien Åålmege

Døvekirken

Sametinget

Hamarøy kommune

Bodø kommune

Beiarn kommune

Tysfjord læstadianske forsamling

Pitesamisk forening

Arran – lulesamisk senter

De teologiske utdanningsinstitusjonene

Hovedorganisasjonen KA

Spir Profesjonsforbundet for prester, diakoner, kateketer og pedagoger

Fagforbundet Teologene

Creo

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring — opprettelse av Pite- og lulesamisk kategorialmenighet

Høringsnotat X. september 2025. Høringsfrist 21. november 2025
Sammendrag.

I 2022 fattet Kirkemøtet et prinsippvedtak om arbeidet med kirkelig organisering. Vedtaket inkluderte et punkt som sier at samisk kirkeliv skal styrkes. Med bakgrunn i dette punktet vedtok Kirkerådet i desember 2022 å opprette et samisk utvalg for å utrede hvordan samisk kirkeliv kan styrkes (heretter omtalt som Samisk utvalg). Samisk utvalget leverte sin rapport i mars 2024, og hadde som en av sine anbefalinger å fremme en sak for Kirkemøtet om opprettelse av en pitesamisk og lulesamisk kategorialmenighet med Sør-Hålogaland bispedømme som tilsynsansvarlig.

Kirkerådet har videre mottatt en henvendelse fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd, datert 14. april 2025, som anmoder om at opprettelse av en Pite- og lulesamisk kategorialmenighet fremmes som sak for Kirkemøtet i 2026.

En viktig grunn for Dette samsvarer med anbefalingene fra et pågående prosjekt, knyttet til lulesamisk kirkeliv, som ble startet i 2021 og etter planen skulle avsluttes sommeren 2025. Sør-Hålogaland bispedømmeråd har besluttet å utvide prosjektperioden til våren 2026, i påvente av et vedtak i Kirkemøtet.

Kirkerådet går foreløpig inn for at det vedtas å opprette en permanent Pite- og lulesamisk kategorialmenighet på Kirkemøtet i 2026. Kirkerådet vil trekke en endelig konklusjon i lys av høringen.

Bakgrunn

Pite- og lulesamers situasjon

Pite- og lulesamene er to små språklige minoriteter innenfor den samiske minoriteten i Norge.

Tradisjonelt har pitesamene på norsk side av grensen hatt tilhold i Salten-området i Nordland, hovedsakelig i kommunene Beiarn, Gildeskål, Saltdal, Fauske og Bodø, er for det meste lokalisert i Salten og Bodø. Ellers bor det Pite- og lulesamer i hele Norge, på lik linje med andre samiske språkgrupper.

Lulesamene har tradisjonelt hatt tilhold litt lenger nord i Nordland, dvs i Sørfold, Steigen, Hamarøy og Tysfjord, men også i noen av de samme områdene som

pitesamene, dvs Fauske og Bodø kommuner. Også i nord har lulesamer og nordsamer hatt noen overlappende områder, hovedsaklig i tidligere Ballangen kommune som i dag er en del av Narvik kommune. r på norsk side av grensen er særlig lokalisert mellom Saltenfjorden i sør og noe inn i Ballangen kommune i nord, med kjerneområdet i Hamarøy kommune. Dette er også den eneste kommunen med lulesamisk språk i det samiske språkforvaltningsområdet. Utover dette er det flest lulesamer i Bodø, Salten og NordSalten.

Det er grunn til å tro at det i dag bor langt flere pite- og lulesamer utenfor de tradisjonelle områdene som innenfor.

Læstadianismen er en viktig del av lulesamisk kirkeliv. Den læstadianske församling (de førstefødte) har flere församlinger innenfor det lulesamiske området.

Den norske kirke har gjennom historisk ikke hatt den samme oppmerksomheten mot pite- og lulesamene som nordsamene. I Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport kap 18.3.1. poengteres det at «den lulesamiske befolkningens behov for betjening på lulesamisk så ut til å ha vært oversett av kirken, selv om lulesamer henvendte seg til biskopen i Sør-Hålogaland om behovet for lulesamisk språk og innhold i kirkelig sammenheng.» lagt til rette for tilpassede tjenester for den lulesamiske befolkningen. Først i de to siste tiårene har det lulesamiske språket kommet med og blitt brukt i begrenset grad ved gudstjenester og kirkelige handlinger. Verken historisk eller i dag ~~Det har kirken stilt~~ aldri vært, og er heller ikke i dag, lulesamiske språkkrav til kirkelig ansatte. I dag er det kun utenom presten i to av soknene i språkforvaltningskommunen Hamarøy, i hovedsak Drag og Helland sokn som det stilles begrensede språkkrav til. Kirken har ~~Det er heller ikke blitt tilbudt brukt~~ tolketjenester, verken i pite- eller lulesamisk kirkeliv. Det samme gjelder i enda større grad for pitesamer. Mens lulesamerne fikk har hatt Det nye testamentet tilgjengelig på sitt språk i siden 2003, harmens pitesamene fortsatt ingen kke har bibeltekster tilgjengelig på sitt eget språk. Heller ikke liturgiske tekster har vært oversatt til lulesamisk før i de senere år, og pitesamiske liturgiske tekster finnes ikke i offisiell oversettelse i norsk sammenheng. Rapporten fra prosjektet slår dermed fast at disse gruppene har vært marginalisert og forskjellsbehandlet i kirkelig sammenheng, også sammenliknet med i enda større grad enn andre samiske grupper, særlig nordsamisk.

Læstadianismen er en viktig del av lulesamisk kirkeliv. Den førstefødte læstadianske församling (de førstefødte) har to flere församlinger innenfor det lulesamiske området, dvs i Hamarøy og Bodø. I Hamarøy er det et gjennomgående trekk at mange samer har sitt åndelige hjem i den læstadianske församlingen, dvs at de går til gudstjenester i församlingen, samtidig som de benytter seg av kirkens tjenester ved livets høytider.

Prosjekt om utvikling av helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv

Prosjektet ble igangsatt i 2021 på initiativ fra menighetene i Tysfjord og Hamarøy og ble støttet økonomisk av Kirkerådet og Sør-Hålogaland bispedømmeråd. ¹ Det

mottok også økonomisk støtte fra Hamarøy kirkelige fellesråd. Prosjektet har vært ledet av en administrativ prosjektleder — assisterende kirkeverge Kurt Solstrøm — og en kirkefaglig leder — prest i lulesamisk område Rolf Steffensen.

Det er i dag følgende stillinger med ansatte i prosjekt lulesamisk kirkeliv:

Guojmmevåjaldiddje (tilsvarende kateket)
Låjddistiddje (tilsvarende diakon)
Prest i lulesamisk område
Administrativ leder (50%)

Kirkevergen i Hamarøy har bistått prosjektet med regnskapsføring og økonomirapportering.

Prosjektet hadde følgende målsetting, som beskrevet i prosjektbeskrivelsen:

Målet for prosjektet er å utvikle en helhetlig plan for lulesamisk kirkeliv som ivaretar lulesamers rett til kirkelig betjening på egne premisser *uavhengig av om de er bosatt i lulesamisk område eller andre steder i landet.*

Gjennom et 4-årig forsøks- og utviklingsarbeid skal prosjektet forsøke å besvare følgende spørsmål:

1. Hva kjennetegner et lulesamisk kirkeliv, i relasjon til læstadiansk og samisk kirkeliv for øvrig, og innenfor rammene av Den norske kirkes bekjennelse?
2. Hvordan kan lulesamisk språk og kulturuttrykk implementeres og brukes innenfor rammen av lulesamisk kirkeliv, på en slik måte at lulesamisk identitet og trosliv styrkes, uten først å måtte ta veien om det norske?
3. Hvordan kan en lulesamisk livs- og verdensanskuelse reflekteres og ivaretas i møtet med kirkens teologi og liturgi, og implementere dette i forkynnelsen, gudstjenestelivet, undervisningen og diakonien? Som et resultat av dette ser vi

¹ KR sak 44/21.

for oss at det må utvikles nye planer for diakoni og undervisning for hele det lulesamiske området, inkludert de lokale menighetene.

4. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv organiseres slik at den lulesamiske urfolksminoritetens rett til selvrepresentasjon og selvbestemmelse blir ivaretatt?
5. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv organiseres innenfor rammen av Den norske kirke slik at også spredtboende lulesamiske kirkemedlemmer får den betjeningen de har krav på uavhengig av bosted?
6. Hvordan kan lulesamisk kirkeliv samhandle med og bidra til å styrke også nord- og sørsamisk kirkeliv innenfor Sør-Hålogaland bispedømme?
7. Hvilket ressursbehov, dvs. økonomisk, personal- og stillingsmessig o.a., har lulesamisk kirkeliv for å kunne utvikle seg og ivareta lulesamers rett til fullverdig og likeverdig kirkelig betjening på egne premisser?

8. Hvilke erfaringer er gjort av andre urfolk som vi kan lære av, og hva kan vi selv dele med andre urfolk? ¹

Prosjektet har utarbeidet en foreløpig prosjektrapport som er datert 30. april 2025.²

² Her fremgår det at prosjektet har svart på de ovennevnte spørsmålene gjennom det rapporten kaller en kontekstuell og praktisk teologisk tilnærming. Ved å søke å lytte seg inn på samiske erfaringer og perspektiver, mener prosjektet å ha avdekket spenninger mellom kirkens teologi, kosmologi og antropologi og den tradisjonelle samiske livsforståelsen. Prosjektet har drevet teologiske studier i tilknytning til andre urfolk, særlig knyttet til bestemte tema. Blant annet har dåp og dåpssyn vært gjenstand for studier. Man har videre arbeidet mye med innredning og bruk av kirkerommet (blant annet med Norges eneste vigslende kirkegamme) og med annet liturgisk arbeid.

Trosopplæring og konfirmantarbeid har vært et annet sentralt fokusområde for prosjektet. Det har vært reflektert over den kulturelle tilknytningen til ulike tiltak innen trosopplæring, inkludert tilpasning av konfirmantundervisning til en samisk kontekst.

Prosjektet har også søkt å utvikle en type omsorgstjeneste (man har valgt å ikke bruke begrepet diakoni) som passer i en samisk sammenheng. Det viktigste enkelttiltaket har man kalt «Trakk og snakk», med utgangspunkt i det lulesamiske begrepet «bierggit» som på norsk betyr «å berges» eller «å klare seg». Det har også vært drevet sjelesorgarbeid med utgangspunkt i bierggit. Det har dessuten vært stort fokus på samisk naturåndelighetsomsorg for naturen og skaperverket.

Samlet sett peker prosjektrapporten på at det i prosjektperioden har skjedd en økende etterspørsel etter kirkelige tjenester, særlig kirkelige handlinger, med innhold og språk på lulesamisk. Dette gjelder i stor grad også fra lulesamer bosatt andre steder i landet enn i det tradisjonelle geografiske området. Prosjektgruppen har opparbeidet seg kunnskaper og erfaringer om det å være kirke i en (lule-)samisk kontekst, som vil være til stor nytte dersom det etableres en mer permanent organisering av lulesamisk kirkeliv.

Rapporten beretter også om en del motstand, særlig fra norskspråklige kirkemedlemmer som ved ulike anledninger har gitt uttrykk for at de ikke ønsker at det samiske språket skal brukes i kirken. Særlig i den første tiden etter Denne er særlig knyttet til bruken av samisk språk og andre tradisjonelle elementer, som har ført til at lulesamisk språk ble tatt i bruk i gudstjenesten var det enkelte som valgte å holde seg unna gudstjenesten på dette grunnlaget. Lokalkirkens r Det blir ikke sagt noe nærmere om omfanget av og konteksten for slik motstand, heller ikke om en eventuell forbindelse til det læstadianske miljøet. elasjon til læstadianerne Læstadiansk teologi og kirkeliv blir gjennomgående omtalt i positive vendinger. Det gjelder også deler av den læstadianske teologien, særlig dåpsteologien som synes å kommunisere spesielt godt med en samisk kosmologi og antropologi, men

¹ Fra Foreløpig sluttrapport s. 6.

² Prosjektledelsen har i august 2025 meddelt at den foreløpige rapporten innholdsmessig også er å anse som endelig, med unntak av regnskap for prosjektet, som vil bli levert i ettertid.

~~det går i liten grad frem på hvilke måter og i hvilken grad prosjektet har vært i kontakt og dialog med de læstadianske forsamlingene.~~

Prosjektet skulle etter planen avsluttes sommeren 2025, men ved ekstrabevilgning fra Sør-Hålogaland bispedømmeråd er det videreført til våren 2026 i påvente av en avklaring i Kirkemøtet.

Kategorialmenighet for Pite- og lulesamer

I henvendelsen fra Sør-Hålogaland blir det fremhevet at Lulesamisk kirkelivsprosjekt har avdekket et stort behov for en egen kategorialmenighet for å få rammer til arbeidet med lulesamisk kirkeliv innenfor Den norske kirke. Bispedømmerådet skriver:

[S]iden oppstarten av prosjektet i 2021 [har det] vært en betydelig økning i antall forespørsler etter kirkelige tjenester med samisk innhold og språk. Det gjelder både dåp, begravelser, vielser og konfirmasjon. Spesielt interessant er det at det stadig oftere ytres ønske om større samisk medvirkning slik at rommet for den samiske tros- og livsforståelsen blir større. Bispedømmerådet påpeker at en framtidig lulesamisk kategorialmenighet vil sikre at lulesamer, uavhengig av bosted, kan delta i alle sider av lulesamisk kirkeliv uten å måtte gi avkall på retten til selvbestemmelse og selvrepresentasjon.

Bispedømmerådet fremholder videre:

Situasjonen for pitesamer, enten de er bosatt i det tradisjonelle pitesamiske området eller andre steder, er ikke annerledes enn for lulesamer. Gjennom samtaler med daglig leder for den pitesamiske stiftelsen Sállto bidumsáme guovdátj, Stig Morten Kristensen, er det etablert et samarbeid mellom de to språkområdene som vil innebære at en framtidig lulesamisk kategorialmenighet også vil inkludere pitesamene. Det betyr at det nå jobbes for å få etablert en pite-, og lulesamisk kategorialmenighet. Språklig og kulturelt er det mye som forener og ligger til rette for et godt samarbeid mellom de to språkgruppene.

Samisk utvalg, som leverte en lengre utredning i mars 2024, støtter opprettelsen av en kategorialmenighet for lulesamisk og pitesamisk språkområde, og har det som ett av sine forslag til Kirkerådet.

En viktig uttalt begrunnelse for å opprette en kategorialmenighet for Pite- og lulesamer nå er behovet for samisk med- og selvbestemmelse, noe som ligger til grunn for forståelsen av urfolksrettigheter. Det blir pekt på at den nåværende valgordningen til menighetsråd ikke kan sikre samisk selvrepresentasjon og medbestemmelse i menighetsrådet, og at dette er i konflikt med demokratiske prinsipper og urfolksrettigheter. Videre vil en kategorialmenighet kunne betjene Pite- og lulesamer som lever spredt utenfor

kjerneområdet. Her er Saemien Åålmege/samisk menighet i sørsamisk språkområde fremhevet som et forbilde

Lulesamisk kirkelivsprosjekt har også gjort et viktig arbeid for å berede grunnen for en kategorialmenighet. Bispedømmerrådet peker på at det er en risiko for at mange av de resultatene som prosjektet har drevet frem, kan forsvinne dersom det blir et opphold i virksomheten før den eventuelt kan gjøres permanent.

Kirkerådets vurdering

Kirkelivsprosjektet for lulesamisk kirkeliv er lokalt forankret og drevet frem, og har gjort en imponerende innsats for å dokumentere de kirkelige og kulturelle forholdene for lulesamer. Prosjektet, med tilslutning fra Sør-Hålogaland bispedømmerråd og Samisk utvalg, konkluderer med at den beste løsningen for å sikre det prosjektrapporten kaller samisk selvrepresentasjon, som dreier seg om med- og selvbestemmelse og et kirkefelleskap på lulesamenes premisser, er opprettelse av en lulesamisk kategorialmenighet. Den samme argumentasjonen er gyldig for pitesamene, selv om de ikke har vært gjenstand for et tilsvarende prosjekt.

Som prosjektet har vist, vil en slik menighet kunne ivareta Pite- og lulesamers behov på en god måte. Samtidig er det sider ved en slik opprettelse som er mindre belyst. I motsetning til for eksempel Saemien Åålmege, som i langt større grad betjener en spredt befolkning, er mangeer lulesamer fortsatt bosatt i egne nokså konsentrert rundt Hamarøy, og i særdeleshet Drag og Helland sokn. Det er verdt å betone at pite- og lulesamer, enten de er bosatt i eller utenfor sine kjerneområder, gjennom opprettelsen av en kategorialmenighet, vil få et tilbud om deltakelse i Opprettelse av en kategorialmenighet vil dermed skape en dobbel struktur, dvs både i den norske lokale/geografiske menigheten og i den samiske kategorialmenigheten lokalt. Hvilke konsekvenser vil ha dette ha for lokalkirken i Hamarøy? Og hvilken konsekvenser tilslutning vil ha det ha for en kategorialmenighet i den læstadianske forsamlingen, som er medlemmer av Den norske kirke, selv om de har en sterk tilknytning til det læstadianske fellesskapet? Hvor stor oppslutning har en kategorialmenighet generelt blant lulesamene og pitesamene, selv om det er sagt noe om Økt etterspørsel etter tjenester? Dette er spørsmål som i liten grad er belyst i prosjektet, og som en høring vil kunne bidra til å besvare.

Et moment som fremheves i prosjektrapporten har vært spørsmålet om samisk selvbestemmelse og selvrepresentasjon i kirkedemokratiet, særlig lokalt. Det oppleves problematisk at lulesamer ikke er sikret representasjon i menighetsrådet under dagens valgordning. Kirkerådet vil kommentere at det i dag generelt sett ikke er mulig å sikre bestemte grupper plass i menighetsrådet, enten det gjelder kjønn, alder eller teologiske- og kirkepolitiske standpunkt. Så lenge det er én liste, er det velgerne som avgjør dette gjennom valg. Det er likevel mulig å stille opp mer enn én liste, noe som vil gi representasjon dersom listen får oppslutning. Det finnes også eksempler på at en slik ordning praktiseres ved menighetsrådsvalg.

Som alternativ til en egen kategorialmenighet, er likevel en slik ordning neppe tilstrekkelig.

En kategorialmenighet vil også kunne ha en egen stab med faste stillinger som kan ivareta det samiske perspektivet.

Kirkerådets foreløpige konklusjon er derfor at det vil være tjenlig å opprette en egen Pite- og lulesamisk kategorialmenighet, fortrinnsvis lokalisert i Hamarøy.

Medlemskap i en kategorialmenighet innebærer at den enkelte fortsetter å ha tilhørighet til sin lokale soknemenighet og kan delta i valg, samt er valgbar, til menighetsrådet i bostedssoknet. I tillegg kan man melde seg inn i en kategorialmenighet dersom man oppfyller visse kriterier som viser at man tilhører en aktuell gruppe/kategori. Medlemmer i en kategorialmenighet vil da også få stemmerett ved valg av kategorialmenighetens menighetsråd.

Det er i dag to typer kategorialmenigheter i Den norske kirke. Den første typen er døvemenighetene, som har åtte menigheter som dekker hele landet.

Døvemenighetene har en nasjonal overbygning, for tiden i form av Døves kirkeråd og en døveprost. Døvemenighetene har utviklet seg over svært lang tid fra en ordning der virksomheten var organisert rundt en døveprest som virket i sitt distrikt, til en ordning med menigheter ledet av et lokalt menighetsråd. Døvemenighetene har et felles regelverk.

Den andre typen kategorialmenighet består i dag bare av Saemien Åålmege (samisk menighet i sørsamisk språkområde). Denne menigheten ble opprettet av Kirkemøtet i 2015, etter at den først var etablert som en prøveordning fra 2009. Saemien Åålmege fungerer som et nettverk som knytter sammen sørsamer som bor spredt over et stort geografisk område. Menigheten har en stab som består av prest, diakon, undervisningsmedarbeider og en daglig leder for menighetsrådet. Dette er de samme funksjonene som i lulesamisk kirkelivsprosjekt. Staben i Saemien Åålmege er i dag ansatt i Nidaros bispedømme, som også står for finansieringen.

Situasjonen for lulesamene er ikke identisk med sørsamenes, ettersom mange lulesamer~~den lulesamiske befolkningen i større grad er konsentrert er bosatt~~ rundt et mindre geografisk område i Hamarøy. Det er likevel nærliggende å bruke Saemien Åålmege som et mønster dersom det skal opprettes en Pite- og lulesamisk kategorialmenighet.

Saemien Åålmege er regulert gjennom egne regler om ordning for Saemien Åålmege. Ved en opprettelse av ytterligere en samisk kategorialmenighet, mener Kirkerådet det beste vil være at det innføres en parallell eller felles regulering av begge disse menighetene. En viktig begrunnelse for dette er å unngå en større kompleksitet knyttet til gjennomføring av kirkelige valg, ved at det blir like ordninger for gjennomføringen av valgene i samiske kategorialmenigheter. Kirkerådet vil komme tilbake med forslag om nærmere regelverk på et senere tidspunkt.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Opprettelse av en ny kategorialmenighet vil medføre behov for å opprette en fast pretestilling for Pite- og lulesamiske områder, i tillegg til stillinger innenfor diakoni og kirkelig undervisning. Det vil også være behov for en administrativ ressurs, samt for tjenester innen kirkemusikk. Staben i Saemien Åålmege består i dag av 3,5 årsverk. Det er nærliggende at en kategorialmenighet for Pite- og lulesamiske områder får en noe tilsvarende bemanning. Det kan legges til at dagens faglige prosjektleder kombinerer denne stillingen med soknepreststillingen i Drag og Helland sokn.

Det er ikke avklart hvem som skal være arbeidsgiver for de ulike medarbeiderne. Kirkerådet mener det er mest nærliggende å ta utgangspunkt i dagens ordning for Saemien Åålmege, der staben er ansatt av Nidaros bispedømmeråd. Alle medarbeiderne vil da være ansatt i rettssubjektet Den norske kirke.

Opprettelse av en kategorialmenighet innebærer også at det må tilrettelegges for registrering av kategorialmenighetens medlemmer i Den norske kirkes medlemsregister. Dette krever et visst administrativt merarbeid, som blir ivaretatt av Kirkerådets sekretariat.

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Ole Christian Erikstad	112	24/02380-30	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
48/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Økonomirapport per august 2025

Saksordfører: Lars Evan Lauritzen

Vedlegg:

300 - Sør-Hålogaland bdr økonomirapport 08 2025

300 Regnskap 08 2025

Saksorientering

Se vedlagte økonomirapport per 31.08.2025, som er utarbeidet av Felles økonomienhet (FØ). En nærmere presentasjon av status for økonomi vil bli gitt i møtet.

Forslag til vedtak

Sør-Hålogaland bispedømmeråd tar økonomirapport per 31.08.2025 til etterretning

Rapport fra Seksjon for økonomi

300 Sør-Hålogaland bispedømmeråd ØKONOMIRAPPORT PR 31.08.2025

1 OPPSUMMERING

Samlet for driften har Sør-Hålogaland bispedømme pr. 31.08.2025 et forbruk som er kr 3 637 000 lavere enn budsjettet (6,3 %).

Hovedårsaken til mindreforbruket er lavere lønnsutgifter enn budsjettet.

Budsjettet er laget ut fra til delt ramme for 2025 – jfr. tildelingsbrev av 10.04.2025.

Mindreforbruket i regnskapet pr 31.08.2025 er målt mot periodisert budsjett på samme tid. Dette medfører noen avvik som skyldes avvikende periodiseringer mellom regnskap og budsjett.

Kostnadene pr 31.08 fordeler seg på 84,2 % på prestatjenesten og 15,8 % til administrasjonen.

Pr. 31.08 er kr 22 017 000 av tilskuddsmidler (budsjettgruppe 2) ikke betalt ut.

2 RAPPORTVEDLEGG

Vedlagt følger regnskapsrapporter pr 31.08.2025

- 300 Samlet driftsregnskap uten tilskudd
- 300 0000 Driftsregnskap administrasjonen
- 300 4000 Driftsregnskap prestatjenesten
- 300 5000 Tilskudd

3 ANALYSE AV DRIFTEN – budsjettgruppe 1

Nøkkeltall

Tall i hele tusen

Resultat pr. 31.08.2025

Administrasjon	Prestetjenesten	Sum	Resultat i %
-230	3 867	3 637	6,3

Utvikling i regnskapsresultatet i 2025:

	31.01	28.02	31.03	30.04	31.05	30.06	31.07	31.08
Administrasjon	43	63	-105	-136	-129	-150	-267	-230
Presteskapet	777	925	1 439	2 023	2 902	3 140	3 417	3 867
Totalt	820	988	1 334	1 887	2 773	2 990	3 150	3 637
Prosent av budsjett	10,4 %	6,1 %	5,5 %	5,8 %	6,8 %	7,1 %	6,3 %	6,3 %

Administrasjonen

Administrasjonsutgiftene er totalt på kr 8 644 000.
Totalt er det benyttet kr 230 000 mer enn budsjettet til administrasjonen.
Det er 2,7 % mer enn budsjettet.

Lønnsutgiftene i administrasjonen følger budsjettet.

Det er til sammen et merforbruk på kr 296 000 på andre driftskostnader.
Reiseutgiftene er kr 110 000 lavere enn budsjettet.
Kurs og møtekostnadene er kr 82 000 høyere enn budsjettet. Det er overskridelser på mellom 30 000 kr og 70 000 kr på Leie lokale, andre kostnader lokale, kjøp av tjenester fra selskap, kjøp av tjenester fra enkeltmannsforetak. De andre driftskontoene har små avvik.

Prestetjenesten

Regnskapet for prestatjenesten er på kr 45 917 000. Det er kr 3 867 000 (7,8 %) mindre enn budsjettet.

Det er utbetalt 330 000 kr mindre enn budsjettet i tilleggslønn.

Det har vært noe høyere ledighet enn budsjettet. Summen av ledige lønnsmidler og NAV-refusjoner er høyere enn vikarutgiftene. Mindreforbruket på lønn økte med kr 485 000 i august, og er totalt på kr 3 448 000 ved utgangen av august.

Reiseutgifter og leie av bil til vikarer er samlet nært budsjettet beløp.
Det er benyttet 356 000 kr mindre enn budsjettet til møter og kurs.
De andre kontoene har små avvik.
Samlet er andre driftsutgifter kr 404 000 lavere enn budsjettet.

4 ANALYSE AV TILSKUDD – budsjettgruppe 2

Tilskuddsutbetalingene er på 18 207 000 kr. Det mangler fortsatt rapporter for 2024 som er en forutsetning for utbetaling for 2025.

Det er ventet at hele tilskuddet blir utbetalt i løpet av året.

5 DISPONIBLE MIDLER – EGENKAPITAL (Balansepost 2050)

Sør-Hålogaland har et akkumulert mindreforbruk fra tidligere år på kr 1 327 000.
Det opparbeidede mindreforbruket er bokført i balansen.

Akkumulert mindreforbruk fordeler seg på:

Drift – gruppe 1	kr 114 000
Tilskudd – gruppe 2	
Trosopplæring	kr 755 000
Diakoni	kr 458 000

Kirkerådet har i KR-sak 52/21 vedtatt en begrensning i bispedømmerådernes akkumulerte mindreforbruk, tilsvarende 3 % av siste års tildeling.

For Sør-Hålogaland bispedømmeråd vil denne 3 %-regelen tilsvare:

Drift – gruppe 1 kr 2 830 000

Tilskudd – gruppe 2 kr 1 213 000

Det er ikke budsjettert med bruk av midler fra balansen.

6 NØKKELTALL SØR-HÅLOGALAND

TABELLER PR. 31.08.2025

Alle tall i tabellene er i hele 1000 kr.

300 Drift – budsjettgruppe 1

Sør-Hålogaland	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-73	-33	40		-200
Tilskudd	24	56	32	57,1 %	90
Lønn og godtgjørelser	48 371	51 831	3 460	6,7 %	82 610
Andre driftskostnader	6 238	6 343	105	1,7 %	11 865
Sum	54 560	58 197	3 637	6,2 %	94 365

300 0000 Administrasjon

Sør-Hålogaland	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-57	-33	24		-200
Tilskudd	24	56	32	57,1 %	90
Lønn og godtgjørelser	6 142	6 154	12	0,2 %	9 730
Andre driftskostnader	2 535	2 237	-298	-13,3 %	3 352
Sum	8 644	8 414	-230	-2,7 %	12 972

300 4000 Prester

Sør-Hålogaland	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Inntekter	-16		16		
Lønn og godtgjørelser	42 229	45 677	3 448	7,5 %	72 880
Andre driftskostnader	3 704	4 107	403	9,8 %	8 513
Sum	45 917	49 784	3 867	7,8 %	81 393

300 Tilskudd - budsjettgruppe 2

Sør-Hålogaland	Regnskap	Budsjett	Avvik	Avvik i %	Årsbudsjett
Trosopplæring	13 175	20 808	7 633	36,7 %	20 808
Diakoni/underv. og kirkemu	5 032	19 416	14 384	74,1 %	19 624
Sum	18 207	40 224	22 017	54,7 %	40 432

7 PROGNOSE

Budsjettgruppe 1

Prognosen tar utgangspunkt i regnskapet pr. 31.08.25.

Effekten av lønnsoppgjøret pr. 01.05.25 er ikke tatt med i beregningen av prognosen.

Etterbetaling av lønnsoppgjøret er utbetalt i september.

Driften har et samlet mindreforbruk på 6,2 % 31.08.25. Det forventes at dette reduseres i tredje tertial.

Administrasjon

Det forventes at samlede utgifter til administrasjonen vil samsvare med budsjettet pr.31.12.25.

Prestetjenesten

Det har vært flere ledige stillinger enn det som er forutsetning for budsjettet. Noen av disse stillingene blir fylt opp nå, og det er forventet å bruke ca. kr 1000 000 mer enn budsjettet på lønn for de siste 4 månedene av 2025.

Forventet resultat for prestatjenesten er et mindreforbruk på lønn på kr 2 000 000.

Andre driftskostnader forventes å følge budsjettet ved årsslutt.

Totalt for Sør-Hålogaland bispedømmeråd er prognosen kr 2 000 000 i mindreforbruk for 2025.

Budsjettgruppe 2

Det forventes at hele tildelingen til tilskudd blir utbetalt.

8 NESTE REGNSKAPSRAPPORT

Seksjon for økonomi leverer neste regnskapsrapport etter avsluttet regnskap for 2025.

Seksjon for økonomi, Molde 20.09.2025

Denne rapporten er utarbeidet av Controller Åshild Stige

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - drift (budsjettgruppe 1)

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri	-7 590		7 590	
34xx - Tilskudd og gaveinntekter	-15 825		15 825	
3xxx - Andre inntekter	-49 280	-33 334	15 946	-200 000
Sum inntekter	-72 695	-33 334	39 361	-200 000
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	24 000	56 000	32 000	90 000
Sum tilskudd mv	24 000	56 000	32 000	90 000
500x - Faste stillinger (inkl. feriepenger)	39 580 193	45 347 858	5 767 665	73 217 039
5006 - Beredskap	1 426 056	1 405 250	-20 806	2 208 250
50xx - Tillegsslønn, overtid mm	1 681 058	1 782 811	101 753	2 256 978
51xx - Midlertidige stillinger, honorarer	5 087 974	89 770	-4 998 204	142 220
53xx - Annen oppgavepliktig godtgjørelse	991 549	268 830	-722 719	455 717
540x - Arbeidsgiveravgift	2 723 559	2 862 916	139 357	4 579 931
58xx - Refusjon syke- og fødselspenger	-3 152 127		3 152 127	
599x - Refusjon lønnskostnader	-377		377	-370 000
59xx - Andre personalkostnader	33 121	73 992	40 871	120 000
Sum Lønn og godtgjørelser	48 371 007	51 831 426	3 460 419	82 610 135
60xx - Avskrivninger	59 903	60 000	97	90 000
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	1 507 759	1 452 936	-54 823	2 179 400
64xx - Leie maskiner, inventar mm	192 834	24 000	-168 834	36 000
65xx - Inventar, datautstyr, programvare mm	32 466	40 000	7 534	60 000
66xx - Vedlikehold bygninger og utstyr	106 195	6 664	-99 531	10 000
679x - Tjenester og flytting	473 832	403 328	-70 504	605 000
6797 - Adm. bistand proster				2 352 250
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, annonser	126 017	86 880	-39 137	130 216
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	605 579	879 976	274 397	1 320 000
69xx - Telefon, porto mv	3 787	1 336	-2 451	2 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffels	3 108 372	2 955 120	-153 252	6 784 866
71xx - Reiser	3 052 393	3 361 672	309 279	5 040 000
73xx - Reklamekostnad og representasjon	67 398	20 000	-47 398	30 000
74xx - Medlemskontingent og gaver	7 764	6 664	-1 100	10 000
77xx - Annen kostnad	350		-350	
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring i	3 127 905	3 388 336	260 431	5 080 000
8xxx - Finansinntekter/kostnader	2 163		-2 163	
Sum Finanskostnader og overføringer	2 163	0	-2 163	0
Sum	54 560 752	58 197 548	3 636 796	94 365 000

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - administrasjon

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri	-7 590		7 590	
34xx - Tilskudd og gaveinntekter	-200		200	
3xxx - Andre inntekter	-49 280	-33 334	15 946	-200 000
Sum inntekter	-57 070	-33 334	23 736	-200 000
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	24 000	56 000	32 000	90 000
Sum tilskudd mv	24 000	56 000	32 000	90 000
500x - Faste stillinger (inkl. feriepenges)	5 333 500	5 581 434	247 934	8 765 253
50xx - Tilleggslønn, overtid mm	35 145	8 269	-26 876	13 269
51xx - Midlertidige stillinger, honorarer	33 101		-33 101	
53xx - Annen oppgavepliktig godtgjørelse	351 463	106 417	-245 047	212 267
540x - Arbeidsgiveravgift	453 209	434 380	-18 829	694 202
58xx - Refusjon syke- og fødselspenges	-83 558		83 558	
59xx - Andre personalkostnader	19 229	23 992	4 763	45 000
Sum Lønn og godtgjørelses	6 142 089	6 154 492	12 403	9 729 991
60xx - Avskrivninger	59 903	60 000	97	90 000
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	1 180 539	1 112 664	-67 875	1 669 000
64xx - Leie maskiner, inventar mm	44 844	24 000	-20 844	36 000
65xx - Inventar, datautstyr, programvare mm	17 902	20 000	2 098	30 000
66xx - Vedlikehold bygninger og utstyr		6 664	6 664	10 000
679x - Tjenester og flytting	186 928	6 664	-180 264	10 000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, annonser	83 064	40 216	-42 848	60 216
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	375 112	293 328	-81 784	440 000
69xx - Telefon, porto mv	1 176	1 336	160	2 000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffels)	1 949 468	1 564 872	-384 596	2 347 216
71xx - Reiser	555 295	665 000	109 705	995 000
73xx - Reklamekostnad og representasjon	26 782		-26 782	
74xx - Medlemskontingent og gaver	1 099	6 664	5 565	10 000
77xx - Annen kostnad	350		-350	
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring i	583 526	671 664	88 138	1 005 000
8xxx - Finansinntekter/kostnader	1 899		-1 899	
Sum Finanskostnader og overføringer	1 899	0	-1 899	0
Sum	8 643 912	8 413 694	-230 218	12 972 207

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - prestatetjenesten

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
3xxx - Andre inntekter				
34xx - Tilskudd og gaveinntekter	-15 625		15 625	
Sum inntekter	-15 625	0	15 625	0
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	0	0	0	0
Sum tilskudd mv	0	0	0	0
500x - Faste stillinger (inkl. feriepenges)	34 246 693	39 766 424	5 519 730	64 451 786
5006 - Beredskap	1 426 056	1 405 250	-20 806	2 208 250
50xx - Tilleggslønn, overtid mm	1 645 912	1 774 542	128 629	2 243 708
51xx - Midlertidige stillinger, honorarer	5 054 874	89 770	-4 965 104	142 220
53xx - Annen oppgavepliktig godtgjørelse	640 086	162 413	-477 672	243 450
540x - Arbeidsgiveravgift	2 270 350	2 428 536	158 186	3 885 729
58xx - Refusjon syke- og fødselspenges	-3 068 569		3 068 569	
599x - Refusjon lønnskostnader	-377		377	-370 000
59xx - Andre personalkostnader	13 892	50 000	36 108	75 000
Sum Lønn og godtgjørelses	42 228 917	45 676 935	3 448 018	72 880 143
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	327 220	340 272	13 052	510 400
64xx - Leie maskiner, inventar mm	147 989		-147 989	
65xx - Inventar, datautstyr, programvare mm	14 564	20 000	5 436	30 000
66xx - Vedlikehold bygninger og utstyr	106 195		-106 195	
679x - Tjenester og flytting	286 904	396 664	109 760	595 000
6797 - Adm. bistand proster				2 352 250
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, annonser	42 953	46 664	3 711	70 000
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	230 467	586 648	356 181	880 000
69xx - Telefon, porto mv	2 612		-2 612	
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffels)	1 158 904	1 390 248	231 344	4 437 650
71xx - Reiser	2 497 098	2 696 672	199 574	4 045 000
73xx - Reklamekostnad og representasjon	40 617	20 000	-20 617	30 000
74xx - Medlemskontingent og gaver	6 665		-6 665	
77xx - Annen kostnad	0		0	
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring i)	2 544 380	2 716 672	172 292	4 075 000
8xxx - Finansinntekter/kostnader	264		-264	0
Sum Finanskostnader og overføringer	264	0	-264	0
Sum	45 916 840	49 783 855	3 867 015	81 392 793

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - tilskudd (budsjettgruppe 2)

Koststed	Regnskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
3005110 - Tilskudd trosopplæring	13 175 000	20 808 000	7 633 000	20 808 000
3005120 - Tilskudd diakoni	1 177 000	7 378 000	6 201 000	7 378 000
3005130 - Tilskudd undervisning	3 855 000	12 038 000	8 183 000	12 038 000
3005140 - Tilskudd kirkemusikk	0	0	0	208 000
Sum diakoni, undervisning og kirkemusikk	5 032 000	19 416 000	14 384 000	19 624 000
			0	
TOTALT	18 207 000	40 224 000	22 017 000	40 432 000

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - drift (budsjettgruppe 1)

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri	-7,590		7,590	
34xx - Tilskudd og gaveinntekter	-15,825		15,825	
3xxx - Andre inntekter	-49,280	-33,334	15,946	-200,000
Sum inntekter	-72,695	-33,334	39,361	-200,000
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	24,000	56,000	32,000	90,000
Sum tilskudd mv	24,000	56,000	32,000	90,000
500x - Faste stillinger (inkl. feriepenger)	39,580,193	45,347,858	5,767,665	73,217,039
5006 - Beredskap	1,426,056	1,405,250	-20,806	2,208,250
50xx - Tilleggslønn, overtid mm	1,681,058	1,782,811	101,753	2,256,978
51xx - Midlertidige stillinger, honorarer	5,087,974	89,770	-4,998,204	142,220
53xx - Annen oppgavepliktig godtgjørelse	991,549	268,830	-722,719	455,717
540x - Arbeidsgiveravgift	2,723,559	2,862,916	139,357	4,579,931
58xx - Refusjon syke- og fødselspenger	-3,152,127		3,152,127	
599x - Refusjon lønnskostnader	-377		377	-370,000
59xx - Andre personalkostnader	33,121	73,992	40,871	120,000
Sum Lønn og godtgjørelser	48,371,007	51,831,426	3,460,419	82,610,135
60xx - Avskrivninger	59,903	60,000	97	90,000
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	1,507,759	1,452,936	-54,823	2,179,400
64xx - Leie maskiner, inventar mm	192,834	24,000	-168,834	36,000
65xx - Inventar, datautstyr, programvare mm	32,466	40,000	7,534	60,000
66xx - Vedlikehold bygninger og utstyr	106,195	6,664	-99,531	10,000
679x - Tjenester og flytting	473,832	403,328	-70,504	605,000
6797 - Adm. bistand proster				2,352,250
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, annonser	126,017	86,880	-39,137	130,216
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	605,579	879,976	274,397	1,320,000
69xx - Telefon, porto mv	3,787	1,336	-2,451	2,000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	3,108,372	2,955,120	-153,252	6,784,866
71xx - Reiser	3,052,393	3,361,672	309,279	5,040,000
73xx - Reklamekostnad og representasjon	67,398	20,000	-47,398	30,000
74xx - Medlemskontingent og gaver	7,764	6,664	-1,100	10,000
77xx - Annen kostnad	350		-350	
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	3,127,905	3,388,336	260,431	5,080,000
8xxx - Finansinntekter/kostnader	2,163		-2,163	
Sum Finanskostnader og overføringer	2,163	0	-2,163	0
Sum	54,560,752	58,197,548	3,636,796	94,365,000

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - administrasjon

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
31xx - Salgsinntekt avgiftsfri	-7,590		7,590	
34xx - Tilskudd og gaveinntekter	-200		200	
3xxx - Andre inntekter	-49,280	-33,334	15,946	-200,000
Sum inntekter	-57,070	-33,334	23,736	-200,000
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	24,000	56,000	32,000	90,000
Sum tilskudd mv	24,000	56,000	32,000	90,000
500x - Faste stillinger (inkl. feriepenger)	5,333,500	5,581,434	247,934	8,765,253
50xx - Tilleggslønn, overtid mm	35,145	8,269	-26,876	13,269
51xx - Midlertidige stillinger, honorarer	33,101		-33,101	
53xx - Annen oppgavepliktig godtgjørelse	351,463	106,417	-245,047	212,267
540x - Arbeidsgiveravgift	453,209	434,380	-18,829	694,202
58xx - Refusjon syke- og fødselspenger	-83,558		83,558	
59xx - Andre personalkostnader	19,229	23,992	4,763	45,000
Sum Lønn og godtgjørelser	6,142,089	6,154,492	12,403	9,729,991
60xx - Avskrivninger	59,903	60,000	97	90,000
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	1,180,539	1,112,664	-67,875	1,669,000
64xx - Leie maskiner, inventar mm	44,844	24,000	-20,844	36,000
65xx - Inventar, datautstyr, programvare mm	17,902	20,000	2,098	30,000
66xx - Vedlikehold bygninger og utstyr		6,664	6,664	10,000
679x - Tjenester og flytting	186,928	6,664	-180,264	10,000
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, annonser	83,064	40,216	-42,848	60,216
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	375,112	293,328	-81,784	440,000
69xx - Telefon, porto mv	1,176	1,336	160	2,000
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	1,949,468	1,564,872	-384,596	2,347,216
71xx - Reiser	555,295	665,000	109,705	995,000
73xx - Reklamekostnad og representasjon	26,782		-26,782	
74xx - Medlemskontingent og gaver	1,099	6,664	5,565	10,000
77xx - Annen kostnad	350		-350	
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	583,526	671,664	88,138	1,005,000
8xxx - Finansinntekter/kostnader	1,899		-1,899	
Sum Finanskostnader og overføringer	1,899	0	-1,899	0
Sum	8,643,912	8,413,694	-230,218	12,972,207

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - prestetjenesten

Driftsrapport	Rekneskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
3xxx - Andre inntekter				
34xx - Tilskudd og gaveinntekter	-15,625		15,625	
Sum inntekter	-15,625	0	15,625	0
46xx - Tilskudd menigheter og fellesråd	0	0	0	0
Sum tilskudd mv	0	0	0	0
500x - Faste stillinger (inkl. feriepenger)	34,246,693	39,766,424	5,519,730	64,451,786
5006 - Beredskap	1,426,056	1,405,250	-20,806	2,208,250
50xx - Tilleggslønn, overtid mm	1,645,912	1,774,542	128,629	2,243,708
51xx - Midlertidige stillinger, honorarer	5,054,874	89,770	-4,965,104	142,220
53xx - Annen oppgavepliktig godtgjørelse	640,086	162,413	-477,672	243,450
540x - Arbeidsgiveravgift	2,270,350	2,428,536	158,186	3,885,729
58xx - Refusjon syke- og fødselspenger	-3,068,569		3,068,569	
599x - Refusjon lønnskostnader	-377		377	-370,000
59xx - Andre personalkostnader	13,892	50,000	36,108	75,000
Sum Lønn og godtgjørelser	42,228,917	45,676,935	3,448,018	72,880,143
63xx - Leie lokaler, strøm, renhold mm	327,220	340,272	13,052	510,400
64xx - Leie maskiner, inventar mm	147,989		-147,989	
65xx - Inventar, datautstyr, programvare mm	14,564	20,000	5,436	30,000
66xx - Vedlikehold bygninger og utstyr	106,195		-106,195	
679x - Tjenester og flytting	286,904	396,664	109,760	595,000
6797 - Adm. bistand proster				2,352,250
68xx - Kontorrekvisita, trykksaker, annonser	42,953	46,664	3,711	70,000
68xx - Møter, kurs og seminarer mm	230,467	586,648	356,181	880,000
69xx - Telefon, porto mv	2,612		-2,612	
Sum andre driftskostnader (drift og mindre anskaffelser)	1,158,904	1,390,248	231,344	4,437,650
71xx - Reiser	2,497,098	2,696,672	199,574	4,045,000
73xx - Reklamekostnad og representasjon	40,617	20,000	-20,617	30,000
74xx - Medlemskontingent og gaver	6,665		-6,665	
77xx - Annen kostnad	0		0	
Sum andre driftskostnader (reise, reklame, forsikring mm)	2,544,380	2,716,672	172,292	4,075,000
8xxx - Finansinntekter/kostnader	264		-264	0
Sum Finanskostnader og overføringer	264	0	-264	0
Sum	45,916,840	49,783,855	3,867,015	81,392,793

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - tilskudd (budsjettgruppe 2)

Koststed	Regnskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
3005110 - Tilskudd trosopplæring	13,175,000	20,808,000	7,633,000	20,808,000
3005120 - Tilskudd diakoni	1,177,000	7,378,000	6,201,000	7,378,000
3005130 - Tilskudd undervisning	3,855,000	12,038,000	8,183,000	12,038,000
3005140 - Tilskudd kirkemusikk	0	0	0	208,000
Sum diakoni, undervisning og kirkemusikk	5,032,000	19,416,000	14,384,000	19,624,000
			0	
TOTALT	18,207,000	40,224,000	22,017,000	40,432,000

300 - Sørl-Hålogaland bispedømmeråd
Regnskap pr. 31.08.2025 - koststed

Driftsgruppen - detaljer	Koststed	Regnskap	Budsjett	Vest	Avviketall
150a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200100 - Bispedømmerådet	101,454	101,454	0	101,454
140a - Arbeidsgiveravgift	200100 - Bispedømmerådet	8,602	8,800	-1,982	16,600
150a - Andre personalkostnader	200100 - Bispedømmerådet	569	569	0	569
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200100 - Bispedømmerådet	24,703	14,804	4,898	21,800
71aa - Renter	200100 - Bispedømmerådet	26,241	100,000	1,708	10,000
Sum	200100 - Bispedømmerådet	186,649	226,564	44,316	401,600
140a - Arbeidsgiveravgift	200100 - Ungdområdet	19	19	0	19
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200100 - Ungdområdet	4,334	4,334	0	4,334
71aa - Renter	200100 - Ungdområdet	48,286	100,000	51,704	100,000
Sum	200100 - Ungdområdet	12,619	100,000	47,153	100,000
40a - Tilskudd mangelheter og fellesråd	200100 - Bispap	24,000	34,000	12,000	70,000
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200100 - Bispap	802,200	871,139	17,100	1,213,886
51a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200100 - Bispap	34,714	1,111	10,240	1,700
140a - Arbeidsgiveravgift	200100 - Bispap	86,671	65,000	-20,607	104,618
150a - Andre personalkostnader	200100 - Bispap	700	700	0	700
68a - Lene materialer, inventar mm	200100 - Bispap	4,870	4,870	0	4,870
677a - Tjenester og felting	200100 - Bispap	25,500	25,500	0	25,500
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200100 - Bispap	507	507	0	507
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200100 - Bispap	31,775	186,664	11,775	200,000
71aa - Renter	200100 - Bispap	1,132,706	1,000,000	212,706	1,700,000
Sum	200100 - Bispap	1,210,766	1,000,000	212,706	1,700,000
34a - Tilskudd og gaver/innstiller	200101 - Følleutgifter administrasjon	-400	200	200	200
34a - Andre innstiller	200101 - Følleutgifter administrasjon	30,001	30,001	30,000	200,000
40a - Tilskudd mangelheter og fellesråd	200101 - Følleutgifter administrasjon	20,000	20,000	0	20,000
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200101 - Følleutgifter administrasjon	1,147,239	1,148,564	1,139	2,079,519
51a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200101 - Følleutgifter administrasjon	5,188	5,188	0	5,188
140a - Arbeidsgiveravgift	200101 - Følleutgifter administrasjon	2,131	85,796	-7,769	102,896
150a - Andre personalkostnader	200101 - Følleutgifter administrasjon	2,481	2,481	0	45,000
68a - Lene materialer, inventar mm	200101 - Følleutgifter administrasjon	6,497	21,892	1,495	45,000
68a - Anstiller	200101 - Følleutgifter administrasjon	30,001	60,000	97	80,000
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200101 - Følleutgifter administrasjon	1,180,159	1,174,664	47,875	1,680,000
68a - Lene materialer, inventar mm	200101 - Følleutgifter administrasjon	24,114	24,000	-10,218	30,000
68a - Inventar, datatutstyr, programmm mm	200101 - Følleutgifter administrasjon	17,000	20,000	2,000	30,000
68a - Verktøidatutstyr og utstyr	200101 - Følleutgifter administrasjon	61,309	6,664	6,664	10,000
677a - Tjenester og felting	200101 - Følleutgifter administrasjon	10,441	16,880	-19,461	21,216
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200101 - Følleutgifter administrasjon	46,566	6,664	6,664	10,000
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200101 - Følleutgifter administrasjon	1,176	1,136	100	2,000
71aa - Renter	200101 - Følleutgifter administrasjon	17,488	80,000	-17,488	120,000
71aa - Renter	200101 - Følleutgifter administrasjon	2,800	2,800	0	2,800
71aa - Renter	200101 - Følleutgifter administrasjon	800	800	0	800
71aa - Renter	200101 - Følleutgifter administrasjon	300	300	0	300
71aa - Renter	200101 - Følleutgifter administrasjon	1,800	1,800	0	1,800
Sum	200101 - Følleutgifter administrasjon	2,702,326	2,977,026	215,300	4,099,631
150a - Andre personalkostnader	200102 - Kreflag og økonomisk	1,504	1,504	0	1,504
Sum	200102 - Kreflag og økonomisk	1,504	1,504	0	1,504
31aa - Sjømannet angreitt	200102 - Kreflag og økonomisk	2,500	2,500	0	2,500
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200102 - Kreflag og økonomisk	5,280	5,280	0	5,280
51a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200102 - Kreflag og økonomisk	1,956,621	1,881,188	24,965	2,708,996
140a - Arbeidsgiveravgift	200102 - Kreflag og økonomisk	1,870	1,870	0	1,870
150a - Andre personalkostnader	200102 - Kreflag og økonomisk	4,968	283	-4,713	567
68a - Lene materialer, inventar mm	200102 - Kreflag og økonomisk	148,000	148,000	0	218,795
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200102 - Kreflag og økonomisk	76,819	76,819	0	76,819
68a - Anstiller	200102 - Kreflag og økonomisk	500	500	0	500
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200102 - Kreflag og økonomisk	5,777	5,777	0	5,777
677a - Tjenester og felting	200102 - Kreflag og økonomisk	2,000	2,000	0	2,000
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200102 - Kreflag og økonomisk	500	500	0	500
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200102 - Kreflag og økonomisk	24,241	238,664	22,777	340,000
71aa - Renter	200102 - Kreflag og økonomisk	46,566	121,000	21,000	180,000
71aa - Renter	200102 - Kreflag og økonomisk	200	200	0	200
71aa - Renter	200102 - Kreflag og økonomisk	200	200	0	200
Sum	200102 - Kreflag og økonomisk	2,217,848	2,291,451	61,180	3,123,239
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200102 - HB og administrasjon	1,477,351	1,714,341	238,991	2,019,611
51a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200102 - HB og administrasjon	10,000	8,000	9,771	13,269
150a - Andre personalkostnader	200102 - HB og administrasjon	31,101	31,101	0	31,101
150a - Andre personalkostnader	200102 - HB og administrasjon	100,000	100,000	0	100,000
140a - Arbeidsgiveravgift	200102 - HB og administrasjon	1,200,741	121,392	600	139,213
150a - Andre personalkostnader	200102 - HB og administrasjon	2,899	2,899	0	2,899
68a - Lene materialer, inventar mm	200102 - HB og administrasjon	11,603	11,603	0	11,603
677a - Tjenester og felting	200102 - HB og administrasjon	20,000	20,000	0	20,000
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200102 - HB og administrasjon	25,000	25,000	0	25,000
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200102 - HB og administrasjon	6,555	11,156	6,101	20,000
71aa - Renter	200102 - HB og administrasjon	16,817	31,136	1,461	46,000
Sum	200102 - HB og administrasjon	2,004,000	1,980,676	-24,229	3,003,173
140a - Arbeidsgiveravgift	200103 - Sørkirkelokal	462	462	0	462
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200103 - Sørkirkelokal	7,791	30,000	22,209	45,000
71aa - Renter	200103 - Sørkirkelokal	57,000	57,000	0	57,000
71aa - Renter	200103 - Sørkirkelokal	932	932	0	932
Sum	200103 - Sørkirkelokal	65,447	90,000	46,447	40,000
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200103 - Følleutgifter prester	581,882	581,882	0	2,248,816
140a - Arbeidsgiveravgift	200103 - Følleutgifter prester	607	30,713	30,713	115,796
150a - Andre personalkostnader	200103 - Følleutgifter prester	177	177	0	177
150a - Andre personalkostnader	200103 - Følleutgifter prester	10,000	10,000	0	10,000
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200103 - Følleutgifter prester	100,000	20,000	20,000	30,000
68a - Inventar, datatutstyr, programmm mm	200103 - Følleutgifter prester	100,100	20,000	20,000	30,000
677a - Tjenester og felting	200103 - Følleutgifter prester	100,100	20,000	20,000	30,000
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200103 - Følleutgifter prester	5,079	68,664	43,000	70,000
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200103 - Følleutgifter prester	100,960	361,328	258,362	340,000
71aa - Renter	200103 - Følleutgifter prester	10,100	24,000	13,900	30,000
71aa - Renter	200103 - Følleutgifter prester	30,101	20,000	11,011	30,000
Sum	200103 - Følleutgifter prester	614,909	1,020,813	962,909	2,704,663
50a - Brevkollap	200103 - Brevkollap	212,822	220,081	17,708	389,417
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200103 - Brevkollap	7,706,953	8,616,793	789,840	13,348,867
51a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200103 - Brevkollap	208,377	454,000	-21,077	100,000
140a - Arbeidsgiveravgift	200103 - Brevkollap	1,184,641	1,184,641	0	1,184,641
150a - Andre personalkostnader	200103 - Brevkollap	1,184,641	1,184,641	0	1,184,641
68a - Lene materialer, inventar mm	200103 - Brevkollap	6,601,114	678,676	39,509	1,065,449
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200103 - Brevkollap	1,184,641	1,184,641	0	1,184,641
68a - Anstiller	200103 - Brevkollap	1,184,641	1,184,641	0	1,184,641
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200103 - Brevkollap	1,170	1,170	0	1,170
68a - Lene materialer, inventar mm	200103 - Brevkollap	672	672	0	672
677a - Tjenester og felting	200103 - Brevkollap	400	400	0	400
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200103 - Brevkollap	10,000	10,000	0	10,000
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200103 - Brevkollap	8,887	4,887	-4,887	20,000
71aa - Renter	200103 - Brevkollap	20,000	20,000	0	20,000
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200103 - Brevkollap	1,838	1,838	0	1,838
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200103 - Brevkollap	448,000	500,000	0	750,000
68a - Tjefors, portu mm	200103 - Brevkollap	1,025	1,025	0	1,025
71aa - Renter	200103 - Brevkollap	4,800	4,800	0	4,800
71aa - Renter	200103 - Brevkollap	6,104,986	10,329,856	514,869	16,213,001
Sum	200103 - Brevkollap	16,213,001	16,213,001	0	16,213,001
50a - Brevkollap	200103 - Nord-Hålogaland	158,011	161,167	-16,847	223,813
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200103 - Nord-Hålogaland	2,641,081	2,715,081	674,487	4,263,613
51a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200103 - Nord-Hålogaland	126,411	121,081	-5,330	146,517
140a - Arbeidsgiveravgift	200103 - Nord-Hålogaland	126,411	121,081	-5,330	146,517
150a - Andre personalkostnader	200103 - Nord-Hålogaland	36,369	18,070	-17,899	28,170
68a - Lene materialer, inventar mm	200103 - Nord-Hålogaland	126,411	121,081	-5,330	146,517
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200103 - Nord-Hålogaland	1,005	1,005	0	1,005
68a - Anstiller	200103 - Nord-Hålogaland	12,717	12,717	0	12,717
68a - Lene materialer, inventar mm	200103 - Nord-Hålogaland	40,702	40,702	0	40,702
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200103 - Nord-Hålogaland	1,438	1,438	0	1,438
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200103 - Nord-Hålogaland	769	26,664	25,900	40,000
71aa - Renter	200103 - Nord-Hålogaland	74,111	146,664	71,111	220,000
71aa - Renter	200103 - Nord-Hålogaland	264	264	0	264
Sum	200103 - Nord-Hålogaland	3,165,403	3,423,124	158,121	5,196,592
34a - Tilskudd og gaver/innstiller	200103 - Nord-Hålogaland	15,625	15,625	0	15,625
50a - Brevkollap	200103 - Nord-Hålogaland	11,504,901	106,700	1,098	261,710
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200103 - Nord-Hålogaland	5,464,812	2,717,367	806,105	9,953,319
51a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200103 - Nord-Hålogaland	21,844	21,844	0	21,844
140a - Arbeidsgiveravgift	200103 - Nord-Hålogaland	988,417	988,417	0	988,417
150a - Andre personalkostnader	200103 - Nord-Hålogaland	17,843	17,843	0	17,843
68a - Lene materialer, inventar mm	200103 - Nord-Hålogaland	126,411	121,081	-5,330	146,517
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200103 - Nord-Hålogaland	1,005	1,005	0	1,005
68a - Anstiller	200103 - Nord-Hålogaland	12,717	12,717	0	12,717
68a - Lene materialer, inventar mm	200103 - Nord-Hålogaland	40,702	40,702	0	40,702
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200103 - Nord-Hålogaland	1,438	1,438	0	1,438
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200103 - Nord-Hålogaland	769	26,664	25,900	40,000
71aa - Renter	200103 - Nord-Hålogaland	74,111	146,664	71,111	220,000
71aa - Renter	200103 - Nord-Hålogaland	264	264	0	264
Sum	200103 - Nord-Hålogaland	11,604,403	1,423,124	158,121	1,604,403
50a - Brevkollap	200103 - Nord-Hålogaland	15,625	15,625	0	15,625
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200103 - Nord-Hålogaland	11,504,901	106,700	1,098	261,710
51a - Annon oppgjørelsing påleggskatve	200103 - Nord-Hålogaland	21,844	21,844	0	21,844
140a - Arbeidsgiveravgift	200103 - Nord-Hålogaland	988,417	988,417	0	988,417
150a - Andre personalkostnader	200103 - Nord-Hålogaland	17,843	17,843	0	17,843
68a - Lene materialer, inventar mm	200103 - Nord-Hålogaland	126,411	121,081	-5,330	146,517
68a - Lene lokaler, utstyr, behold mm	200103 - Nord-Hålogaland	1,005	1,005	0	1,005
68a - Anstiller	200103 - Nord-Hålogaland	12,717	12,717	0	12,717
68a - Lene materialer, inventar mm	200103 - Nord-Hålogaland	40,702	40,702	0	40,702
68a - Rentorntakstak, trykksaker, annonser	200103 - Nord-Hålogaland	1,438	1,438	0	1,438
68a - Måter, kurs og seminarer mm	200103 - Nord-Hålogaland	769	26,664	25,900	40,000
71aa - Renter	200103 - Nord-Hålogaland	74,111	146,664	71,111	220,000
71aa - Renter	200103 - Nord-Hålogaland	264	264	0	264
Sum	200103 - Nord-Hålogaland	11,604,403	1,423,124	158,121	1,604,403
50a - Brevkollap	200103 - Nord-Hålogaland	15,625	15,625	0	15,625
50a - Faste utgifter (inkl. hestepenger)	200103 - Nord-Hålogaland	11,504,901	106,700</		

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - prosjekt (sum pr. prosjekt)

Prosjekt	Regnskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
101 - Prostemidler	35,632		-35,632	
102 - Studiemidler	60,597		-60,597	
105 - Prostemøte	40,166		-40,166	
115 - Personaltiltak		46,664	46,664	70,000
121 - Kompetanseutvikling		13,336	13,336	20,000
125 - Regional etter- og videreutdanning (REU/REVU)	47,508	183,336	135,828	275,000
140 - Arbeidsveiledning (ABV)	59,852	166,664	106,812	250,000
150 - Rekruttering	46,404	46,664	260	70,000
155 - Studentprest	3,357		-3,357	
160 - Veien til vigsling (VTV)	18,968		-18,968	
200 - Stiftsdager	1,045		-1,045	
201 - Fagsamling	10,000		-10,000	
301 - Organisasjonsutvikling	157,085	140,000	-17,085	210,000
305 - HMS- vernetjeneste	4,068	10,000	5,932	15,000
401 - Gudstjenesteliv	2,910		-2,910	
412 - Misjon	2,853		-2,853	
418 - Økumenikk		6,664	6,664	10,000

300 - Sør-Hålogaland bispedømmeråd

Regnskap pr. 31.08.2025 - koststed (sum pr. koststed)

Koststed	Regnskap	Budsjett	Avvik	Årsbudsjett
3001100 - Bispedømmerådet	185,648	229,964	44,316	401,600
3001200 - Ungdomsrådet	52,849	100,000	47,151	150,000
3002100 - Biskop	1,232,765	1,105,002	-127,762	1,749,444
3003101 - Fellesutgifter administrasjonen	2,792,326	2,577,026	-215,300	4,099,631
3003200 - Kirkefag og økumenikk	1,934		-1,934	
3003201 - Kirkefaglig avdeling	2,297,838	2,391,025	93,188	3,523,359
3003310 - HR og administrasjon	2,014,005	1,980,676	-33,329	3,003,173
3003410 - Samisk kirkeliv	66,547	30,000	-36,547	45,000
3004100 - Fellesutgifter prester	564,930	1,525,933	961,003	3,734,552
3004210 - Bodø domprosti	9,814,986	10,329,856	514,869	16,213,903
3004220 - Sør-Helgeland prosti	3,265,403	3,423,524	158,121	5,596,592
3004230 - Indre Helgeland prosti	6,982,352	7,393,369	411,017	11,630,701
3004240 - Nord-Helgeland prosti	5,899,206	5,895,716	-3,491	9,656,396
3004250 - Salten prosti	4,254,214	4,679,454	425,240	7,598,462
3004260 - Ofoten prosti	4,259,819	4,840,775	580,956	7,923,338
3004270 - Lofoten prosti	5,411,749	5,841,035	429,287	9,535,528
3004280 - Vesterålen prosti	5,464,180	5,854,194	390,014	9,503,321
3005110 - Tilskudd trosopplæring	13,175,000	20,808,000	7,633,000	20,808,000
3005120 - Tilskudd diakoni	1,177,000	7,378,000	6,201,000	7,378,000
3005130 - Tilskudd undervisning	3,855,000	12,038,000	8,183,000	12,038,000
3005140 - Tilskudd kirkemusikk				208,000

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Omar Paal Aardal	402	25/02568-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
49/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Høring om endringer i kirkevalgreglene m.m.

Saksordfører: Helga Kjellevold

Vedlegg:

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Høringsnotat om kirkevalgreglene m.m.

Forslag til kirkevalgreglene og medfølgende endringer i annet regelverk

Høring - kirkevalgreglene m.m - oversikt over høringsspørsmål

Saksorientering

Kirkemøtet i 2025 vedtok noen endringer i rammene for kirkevalg. I denne høringen blir disse vedtakene fulgt opp av konkrete regelendringer. I tillegg er det gjort endringer i struktur og språk i reglene. Målet er å forenkle regelverket og dermed gjøre arbeidet med kirkevalg mindre ressurskrevende på alle nivå i Den norske kirke. Ved å gjøre reglene enklere og lettere å lese for velgere og de som gjennomfører valg er målet også å redusere risikoen for feil og styrke kirkedemokratiet.

Ved kirkevalget i 2023 ble det for første gang gjennomført digital forhåndsstemming. Den største endringen i de nye reglene er at det digitale valget nå er hovedordningen. I tillegg skal det være mulig å stemme ved oppmøte.

Det har i flere sammenhenger vært kritikk av begrepene «lek» og «lek kirkelig tilsatt». I forslag til regler omtales det som valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd, valg av prest og valg av ansatt.

De foreslåtte endringene framstår som godt gjennomarbeidet og stiftsdirektørens innstilling støtter i all hovedsak Kirkerådets forslag.

Nedenfor gjengis de konkrete høringsspørsmålene med forslag til svar markert i gult.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til organiseringen av det digitale valget?

Ingen merknad

*Høringsspørsmål: Støtter du/dere at kirkelig fellesråd får ansvar for å organisere stemming ved oppmøte? **Ja**/Nei/Vet ikke/Ingen mening.*

*Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår å fastsette et felles krav om at det som minimum skal legges til rette for stemming ved oppmøte to timer i uken i stemmeperioden. Støtter du/dere dette? **Ja** / Nei, jeg/vi ønsker ikke at det skal fastsettes minimumskrav / Nei, jeg/vi ønsker at minimumskravet skal være mer enn to timer i uken / Vet ikke / Ingen mening*

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår i § 8-1 at menighetsrådet får ansvar for å prøve stemmegivinger på papir (altså krysse av velgeren i manntallet). Støtter du/dere dette? **Ja** / Nei, fellesrådet bør ha ansvar for prøving av stemmegivingene / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Støtter du/dere at stemmesedlene på papir ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal telles opp samlet for fellesrådsområdet? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til organiseringen av stemming ved oppmøte?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Støtter du/dere den foreslåtte bruken av begrepene valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd, valg av prest og valg av ansatt? **Ja** / Nei / Delvis / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere andre forslag til begreper på valgene av Kirkemøtet og bispedømmeråd?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere andre merknader til forslagene til begreper på valgene av Kirkemøtet og bispedømmeråd?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Støtter du/dere forslag til nye frister? **Ja** / Nei / Delvis / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til nye frister?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår at det ikke regelfestes at valgresultatet skal kunngjøres lokalt. Støtter du/dere dette? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslagene til regler om kunngjøringer?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Støtter du/dere at internettvalgstyret skal bestå av ni medlemmer? **Ja**/Nei, jeg/vi mener internettvalgstyret må ha flere medlemmer/Nei, jeg/vi mener internettvalgstyret må ha færre medlemmer/Vet ikke/Har ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere andre merknader til forslag til kapittel 2 om valgorganer?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til nytt kapittel 4 om nominasjon?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til nytt kapittel 5 om listeforslag?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til bestemmelser om supplerende nominasjon (§ 5-11 og § 5-12)?
Ingen merknad

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår i § 15-5 at det også skal informeres om hva kandidatene på de ulike listene «vil arbeide for». Støtter du/dere dette? **Ja** / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til regler om informasjon om lister og kandidater?

Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til regler for protokollering og offentliggjøring av valgresultater (§ 8-8)?

Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til forenklede regler for manntall (kapittel 13)?

Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til kapittel 14 og 15 om klager, beredskap og omvalg?

Ingen merknad

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår at reglene fastsetter at suppleringsvalg til menighetsråd skal skje i et menighetsmøte. Støtter du/dere dette? Ja / Nei, jeg/vi ønsker at reglene gir mer beskrivelse av hvordan suppleringsvalget skal gjennomføres. / Nei, jeg/vi ønsker at suppleringsvalget skal gjennomføres på en annen måte (beskriv i merknadsfeltet) / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til kapittel 16 om nytt valgoppgjør i perioden og suppleringsvalg?

Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til regler om valg i kategorialmenigheter?

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslagene til regler om valg i kategorialmenigheter, men foreslår at det gjennomgående i kirkevalgreglene der formuleringen "døvemenighetenes representant" og "sørsamisk representant" er nevnt at denne erstattes med en samlande betegnelse for disse, f.eks. "kategorialmenigheters representanter i Kirkemøtet og bispedømmeråd"

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår at nominasjonskomiteene ved valg av prest og ansatt velges i felles møte for hele bispedømmet. Støtter du/dere dette? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår å fjerne unntaksordningen for valg av nominasjonskomité ved valg av lek kirkelig tilsatt i dagens regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt § 3-1 (2) b. Støtter du/dere dette? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til ordning for valg av prest og ansatt?

Ingen merknad

Høringsspørsmål: Støtter du/dere endring av frist i kirkeordningen § 9? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til endringene i kirkeordningen og annet kirkelig regelverk?

Ingen merknad

Høringsspørsmål: Har du/dere andre merknader til høringen?

Som nevnt i annen merknad foreslår Sør-Hålogaland bispedømmeråd at formuleringen "døvemenighetenes representant" og "sørsamisk representant" erstattes med en samlande betegnelse for disse, f.eks. "kategorialmenigheters representanter i Kirkemøtet og bispedømmeråd". Begrunnelse: Siden Den norske kirke har en ordning med kategorialmenigheter bør kirkevalgreglene ta høyde for at det kan bli flere slike. Dersom alle kategorialmenigheter skal nevnes spesifikt vil det bli lange og tunge formuleringer. For tiden pågår en egen "Høring om opprettelse av pite- og lulesamisk kategorialmenighet"

Forslag til vedtak

Med bakgrunn i synspunkter framkommet i møtet bes stiftsdirektøren om å utforme og sende høringssvar innen fristen 21. november.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høringsmottakere iflg. liste

Dato: 25.09.2025

Vår ref: 25/02455-2

Deres ref:

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Kirkerådet sender på høring forslag til nye kirkevalgregler. Den norske kirke er en demokratisk folkekirke. Alle medlemmer skal ha mulighet til å velge sine representanter til å styre kirken. Forslaget omfatter forenkling av kirkevalgreglene, med mål om å redusere ressursbruk og gjøre valget enklere. Det foreslås at kirkelig fellesråd får ansvar for stemming ved oppmøte. Høringen tar også opp temaer som digitalt valg, frister, nominasjon, informasjon om lister og kandidater og offentliggjøring av valgresultater. Forenkling av regelverket vil spare ressurser på alle nivåer i Den norske kirke, både økonomisk og i arbeidstid for ansatte og frivillige.

Høringen sendes til et utvalg av menighetsrådene og de kirkelige fellesrådene, men alle kan avgi høringsuttalelse. I tillegg sendes høringen til bispedømmerådene, de teologiske utdanningsinstitusjonene som har rett til å gi cand.theol.-utdanning, Norsk Kvinnelig Teologforening, arbeidstakerorganisasjonene, Den norske kirkes ungdomsutvalg, Den norske kirkes råd for personer med funksjonsnedsettelse, Hovedorganisasjonen KA, Bønnelista, Frimodig Kirke, Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste og Åpen folkekirke.

Høringsnotatet er vedlagt. Kirkerådet ber høringsinstanser fylle ut [et digitalt skjema for høringssvar](#). Vedlagt er en PDF med oversikt over høringsspørsmålene. Det er også utarbeidet et arbeidsdokument i Word som man kan bruke til arbeidet med svarene. Det kan lastes ned på kirken.no/hoeringer.

Alle kan avgi høringsuttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova, jf. kirkeordningen § 42, og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Frist for å sende inn høringssvar er **21. november 2025**.

Med vennlig hilsen

Ole Edvard Wold-Reitan
direktør

Andreas Henriksen Aarflot
seksjonsleder, juridisk seksjon

Postadresse:
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

E-post: post.kirkeradet@kirken.no
Web: www.kirken.no
Org.nr.: 818066872

Telefon: +47 23081200
Telefaks:

Saksbehandler
Margit Aas Onstein

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Høringsnotat om kirkevalgreglene m.m.

Forslag til kirkevalgreglene og medfølgende endringer i annet regelverk

Høring - kirkevalgreglene m.m - oversikt over høringsspørsmål

Oversikt over høringsmottakere

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring – kirkevalgreglene m.m.

Høringsnotat 25. september 2025. Høringsfrist: 21. november 2025

Sammendrag

Høringen inneholder forslag til nye kirkevalgregler og endringer i enkelte andre regelverk. Målet er å forenkle regelverket og gjøre kirkevalget mindre ressurskrevende. Høringsnotatet dekker flere aspekter, inkludert digitalt valg, stemming ved oppmøte, frister, kunngjøringer, valgorganer, nominasjon, listeforslag, supplerende nominasjon, informasjon om lister og kandidater, protokollering og offentliggjøring av valgresultater, manntall, beredskap, omvalg og klager, nytt valgoppgjør i perioden, suppleringsvalg, og valg i kategorialmenighetene.

Det foreslås at kirkelig fellesråd får ansvar for stemming ved oppmøte og at alle eventuelle papirstemmesedler bare telles opp lokalt. Fristen for å levere listeforslag flyttes fra 31. mars til 15. april. Reglene for stemmerett for valg av prest foreslås forenklet. Forenkling av regelverket vil spare ressurser på alle nivåer i Den norske kirke, både økonomisk og i arbeidstid for ansatte og frivillige. Forslag til regler er vedlagt.

Innhold

Sammendrag	1
1 Innledning	2
2 Digitalt valg og stemming ved oppmøte	4
2.1 Digitalt valg (kapittel 6)	4
2.2 Stemming ved oppmøte (kapittel 7)	5
2.3 Når, hvor og hvordan velgeren kan stemme (kapittel 3)	8

3	Andre endringer	9
3.1	Navn og begreper	9
3.2	Frister	9
3.3	Kunngjøringer	10
3.4	Valgorganer (kapittel 2).....	11
3.5	Nominasjon (kapittel 4)	12
3.6	Listeforslag (kapittel 5)	17
3.7	Protokollering og offentliggjøring av valgresultater (§ 8-8)	21
3.8	Manntall (kapittel 13).....	21
3.9	Beredskap, omvalg og klager (kapittel 14 og 15)	22
3.10	Nytt valgoppgjør i perioden og suppleringsvalg (kapittel 16)	22
3.11	Valg i kategorialmenighetene (kapittel 19)	23
4	Endringer ved valg av prest og ansatt	24
4.1	Regler for stemmerett.....	24
4.2	Fra preferansevalg til flertallsvalg	25
4.3	Nominasjonskomiteer	25
5	Endringer i kirkeordningen og andre regelverk.....	26
6	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	26

1 Innledning

Den norske kirke er en landsdekkende og demokratisk folkekirke. Kirkevalgreglene regulerer hvordan valg gjennomføres. Kirkemøtet i 2025 vedtok noen endringer i rammene for kirkevalg. I denne høringen blir disse vedtakene fulgt opp av konkrete regelendringer. I tillegg er det gjort endringer i struktur og språk i reglene. Målet er å forenkle regelverket og dermed gjøre arbeidet med kirkevalg mindre ressurskrevende

på alle nivå i Den norske kirke. Ved å gjøre reglene enklere og lettere å lese for velgere og de som gjennomfører valg er målet også å redusere risikoen for feil og styrke kirkedemokratiet.

Ved kirkevalget i 2023 ble det for første gang gjennomført digital forhåndsstemming. Den største endringen i de nye reglene er at det digitale valget nå er hovedordningen. I tillegg skal det være mulig å stemme ved oppmøte.

Det har i flere sammenhenger vært kritikk av begrepene «lek» og «lek kirkelig tilsatt». I forslag til regler omtales det som valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd, valg av prest og valg av ansatt. Les mer i avsnitt 3.1.

I forkant av valget i 2023 ble det vedtatt totalt seks regelsett om kirkelige valg:

1. [Regler om valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet \(kirkevalgreglene\)](#)
2. [Regler om valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet](#)
3. [Regler om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet](#)
4. [Regler om valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet](#)
5. [Regler om Samisk kirkelig valgmøte](#)
6. [Særskilte regler om digital forhåndsstemming ved kirkevalg](#)

Det foreslås nå å redusere dette til to: kirkevalgreglene og regler om Samisk kirkelig valgmøte. Det betyr at regler for valg av menighetsråd og valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd, inkludert valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant nå blir samlet i ett regelverk. Begrunnelsen for dette er at det skal bli enklere å se hva som er felles regler og hvor det er forskjell mellom de ulike valgene. Dette vil særlig være viktig i utvikling og testing av digitale valgsystemer. Å slå sammen regelverkene gjør også total mengde tekst i reglene svært mye mindre. Man går fra 54 sider til ca. 24 sider regelverk.

Det er gjort en større endring i strukturen i kirkevalgreglene. Reglene er nå organisert sånn at de skal kunne leses kronologisk av de som skal gjennomføre valget. Det foreslås at kapittel 13 om manntall vedtas av Kirkerådet, men tas inn i kirkevalgreglene på samme måte som de delene av regelverket som Kirkemøtet vedtar.

Som en følge av at Kirkerådet foreslår å gå bort fra bruken av betegnelsen *lek* og *lek kirkelig tilsatt*, må det også gjøres enkelte endringer i kirkeordningen og annet regelverk som benytter denne terminologien. Kirkerådet foreslår derfor at det også

gjøres endringer i kirkeordningen og annet regelverk som benytter betegnelsen *lek* og *lek kirkelig tilsatt*.

Forslag til reglene er vedlagt høringsnotatet.

2 Digitalt valg og stemming ved oppmøte

Kirkemøtet i 2025 vedtok at kirkevalget gjennomføres som digitalt valg med begrensede muligheter til å stemme ved oppmøte. Stemming ved oppmøte skjer digitalt hvis dette er teknisk mulig i den digitale valgløsningen. Det betyr at man går bort fra ordningen med at kirkevalget gjennomføres på samme tid som og i umiddelbar nærhet til de offentlige valgene på valgdagen.

2.1 Digitalt valg (kapittel 6)

Kapittel 6 i forslag til kirkevalgregler regulerer det digitale valget. Bestemmelsene i dette kapittelet er videreføring av slik det digitale valget ble gjennomført i 2023. Velgeren skal kunne stemme digitalt flere ganger, den siste stemmen godkjennes. Dette er viktig for å sikre hemmelig valg, fordi det gir velgeren mulighet til å stemme på nytt hvis de har blitt påvirket eller observert i stemmesituasjonen. Det er ellers opp til velgeren selv å sørge for at det blir hemmelig hva man stemmer.

Forslag til regler inneholder også en paragraf om kryptering, det vil si at informasjon skal gjøres uleselig på en måte som gjør at informasjonen kun kan gjøres leselig om man har tilgang til en dekrypteringsnøkkel. Det fastsettes at valg av prest og ansatt gjennomføres heldigitalt, som i 2023. Til slutt pekes det på noen prinsipper som ligger til grunn for det digitale valget. Disse prinsippene er foreslått forenklet sammenlignet med prinsippene som i dag er regulert i særskilte regler for digital forhåndsstemming ved kirkevalg.

Det foreslås å ta ut bestemmelsen om at velger etter endt stemmegivning skal kunne få bekreftelse på at stemmen er avgitt korrekt. Dette var en teknisk løsning som svært få velgere brukte sist og som ble opplevd forvirrende i kommunikasjonen og i den digitale valgløsningen. Det er noen prinsipielle hensyn som tilsier at man bør beholde denne typen kontrollmekanisme, men av ressurs hensyn foreslås det likevel å ta ut denne muligheten ved neste valg. Løsningen var kompleks og medførte økt ressursbruk til testing.

Det foreslås også å ta ut bestemmelsen om at informasjon om krav til løsningen og hvordan det digitale valgsystemet virker skal gjøres offentlig kjent. Hvis noen etterspør mer teknisk informasjon enn det som kommuniseres til den generelle velger kan de gis innsyn i dette.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til organiseringen av det digitale valget?

2.2 Stemming ved oppmøte (kapittel 7)

Kapittel 7 i forslag til kirkevalgregler regulerer stemming ved oppmøte. Fordi det ikke er avklart om det blir mulig med en alternativ pålogging til det digitale valgsystemet tar forslag til regler høyde for både en slik digital løsning og eventuelle papirstemmer.

Det foreslås at kirkelig fellesråd får ansvar for stemming ved oppmøte. Det er en endring fra dagens regler hvor menighetsrådet har det formelle ansvaret for både forhåndsstemming og stemming på valgdagen. Begrunnelsene for endringen er at det er naturlig å se fellesrådsområdet i sammenheng når det skal planlegges stemming ved oppmøte og at det oftest er fellesrådet som har ansatte og lokaler til å gjennomføre stemming ved oppmøte. Kirkerådet har også inntrykk av at det har vært praksis mange steder at kirkevergen og hans eller hennes stab holder i det praktiske i forbindelse med kirkevalget og at det derfor blir enklest at ansvaret også ligger på fellesrådsnivå.

Kirkelig fellesråd består av medlemmer fra menighetsrådene i soknene, men det kan også være hensiktsmessig å fastsette en mer formell involvering av menighetsrådene som organ, når ansvaret for slik stemmegivning overføres fra menighetsrådene til fellesrådet. Kirkerådet foreslår derfor å fastsette i reglene at fellesrådene skal involvere menighetsrådene.

For å forenkle ordningen foreslås det at man må møte opp i det fellesrådsområdet der man har stemmerett for å kunne stemme. Det gjør at man slipper å ha tilgjengelig utskrift av stemmesedler for andre sokn og bispedømmer enn de som er knyttet til fellesrådsområdet. Det gjør også at man ikke må sende stemmesedler. Det sparer arbeid og gjør at valgresultatet kan bli klart tidligere enn det ville vært hvis man skulle vente på sendinger av stemmegivninger. Alternativet ville vært å ha en egen frist for når man må stemme i et annet fellesrådsområde (slik det er i dagens regler), men dette vurderes som unødvendig komplisert når det digitale valget skal være hovedordningen. Disse endringene ansees nødvendige for å ta ut mest mulig gevinster ved at valget primært gjennomføres digitalt.

Komiteen som behandlet saken om rammer for kirkevalg på Kirkemøtet i 2025 uttalte seg om stemming ved oppmøte i en merknad:

Komiteen peker på at alle som har stemmerett skal få mulighet til å avgi stemmer. Komiteen legger til grunn at Kirkerådet i arbeidet med regelverket tegner ut hva som kan være minimumsløsning i valgordningen som hensyntar de som ønsker bistand for å stemme - f.eks. ved manglende digital kompetanse, og med utgangspunkt i lokale forhold.

Forslag til ny § 7-1 sier at kirkelig fellesråd skal legge til rette for stemming ved oppmøte på egnet og tilgjengelig sted i sitt fellesrådsområde og at kirkelig fellesråd bestemmer hvor velgerne kan stemme. Forslaget er at kirkelig fellesråd bestemmer åpningstidene for valglokalene. Her legges det altså opp til stor lokal frihet i hvordan dette organiseres.

Kirkerådet foreslår å fastsette et felles krav til omfang av stemming ved oppmøte, for å sikre et tilstrekkelig tilbud over hele landet. Det foreslås at § 7-1 (3) lyder:

Kirkelig fellesråd bestemmer åpningstidene for valglokalene innenfor perioden for digital stemming. Det skal som minimum legges til rette for stemming ved oppmøte to timer i uken i stemmeperioden.

Perioden for digitalt valg fra 10. august til 13. september er fem uker. Dette kravet vil derfor pålegge fellesrådene et minimum av 10 arbeidstimer som vil være bundet til stemmemottak. Så lenge fellesrådene beholder fleksibilitet i tid og sted bør det kunne kombineres med annet arbeid i de periodene det ikke møter opp velgere.

Et argument mot å regulere tid og sted for stemming ved oppmøte nærmere er at det digitale valget er hovedordningen og stemming ved oppmøte er et supplement til dette. Det bør derfor ikke pålegges alt for stort arbeid med dette. Kirkerådet ønsker å gi fellesrådene tillit til å finne de gode løsningene lokalt. Dette henger også sammen med at det ikke vil bli gitt tilskudd til lokal gjennomføring av kirkevalget.

Fordi kirkelig fellesråd får ansvar for å organisere stemming ved oppmøte får de også ansvar for å kunngjøre når og hvor velgeren kan stemme digitalt og ved oppmøte, samt registrere tid og sted i Den norske kirkes valgadministrative system innen frist 1. juni. Det forutsettes at dette systemet vil håndtere registrering av informasjonen på fellesrådsnivå. Det er ikke noe i veien for at det enkelte menighetsråd også informerer om valget.

Kirkelig fellesråd får også ansvar for at det foreligger stemmesedler. Ved valget i 2023 var ansvaret delt mellom menighetsrådet (som skrev ut eller trykket opp stemmesedler for menighetsrådsvalget) og Kirkerådet (som trykket opp og distribuerte stemmesedler for valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet). Foreslått formulering er at «Ved stemming ved oppmøte med papirstemmer sørger fellesrådet for at det er tilgjengelig stemmesedler (...)» (Utkast til kirkevalgregler § 7-3 (1)). Med denne formuleringen vil det være opp til fellesrådet om man skriver ut / trykker opp stemmesedler på forhånd eller har mulighet til å skrive ut stemmeseddelsett til den enkelte velger.

Det foreslås å videreføre fra dagens ordning at velgeren skal kunne gjøre sitt valg avskjermet og usett. Hvis det blir en ordning der velgeren skal stemme digitalt ved oppmøte vil det likevel være nødvendig at en stemmemottaker observerer

stemmegivingen. Dette er for å sikre at en velger ikke kan manipulere valgsystemet eller gjøre andre ting enn å stemme på den enheten som er tilgjengelig for valget. Det vil særlig være viktig hvis den PC-en som brukes til valget ellers brukes til annet arbeid på kirkekontoret og dermed kan gi tilgang til for eksempel personopplysninger. Det vil komme nærmere veiledning om dette hvis det blir aktuelt. Uten mulighet for observasjon av stemmegivingen vil det være nødvendig med omfattende og kostnadskrevenne tiltak i form av innkjøp av egne PC-er og begrensning av funksjoner på disse for å ivareta informasjonssikkerheten. Dette ansees ikke hensiktsmessig når de aller fleste stemmegivere vil kunne gjøre dette selv på sin mobiltelefon.

Det foreslås å ikke videreføre bestemmelsen om at det må være to stemmemottakere til stede når det gjennomføres stemming ved oppmøte. Det antas at dette vil forenkle organiseringen av valget lokalt betraktelig. Siden ressursene til gjennomføring av den fysiske delen av kirkevalget er begrensede, er det ikke like naturlig å benytte seg av de samme kravene til kirkelige valg som det man gjør ved offentlige valg.

Det legges opp til at eventuelle papirstemmer skal mottas i konvolutt på samme måte som det ble gjort med forhåndsstemmer på papir ved sist valg. Velgere som stemmer på papir, kan krysses av i manntallet etter at det digitale valget er avsluttet. Det vil da være satt kryss i manntallet for de velgerne som allerede har stemt digitalt. På den måten sikrer man at en velger ikke kan få godkjent flere stemmer.

Konvolutter med stemmegivinger må oppbevares sikkert for å hindre manipulering eller at stemmer forsvinner. Det foreslås å videreføre at velgeren skal legge omslagskonvolutten i en urne med tillegget *eller tilsvarende*. Videre foreslås det å regelfeste at kirkelig fellesråd skal sørge for at valgmateriellet oppbevares på sikker måte, uten å spesifisere nærmere. Dette er en videreføring av nåværende bestemmelser.

Regler om hjelp til å avgi stemme (ny § 7-4 (4)) og ordensregler (§ 7-5) er i hovedsak innholdsmessig videreført fra dagens ordning. Ordlyden er oppdatert og forenklet i tråd med ordlyden i ny valglov.

Hvis det blir en ordning med papirstemmer må disse håndteres etter at de er avgitt. Hvordan dette gjøres er først og fremst et praktisk spørsmål, men det stiller også noen prinsipielle spørsmål. Det viktigste prinsipielle spørsmålet er hvordan man sikrer hemmelig valg for de som stemmer på papir, særlig hvis det blir veldig få papirstemmer.

En stemmegiving avgitt på papir i konvolutt må godkjennes (krysses av i manntallet) etter at det digitale valget er avsluttet. Dette er nødvendig for å hindre at noen velgere kan stemme flere ganger. Det foreslås i § 8-1 at menighetsrådet får ansvaret for dette,

men det kan også være hensiktsmessig at fellesrådet får dette ansvaret slik at alle stemmegivingene kan behandles samlet. Kirkerådet ber om tilbakemelding på dette i høringen.

Etter at stemmegivingene på papir er godkjent, skal stemmesedlene telles opp. Her foreslås det at menighetsrådet får ansvar for å godkjenne og telle opp stemmesedlene ved valg av menighetsråd, mens fellesrådet får ansvar for å godkjenne og telle opp stemmesedler ved valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd. Det foreslås at stemmesedlene telles to ganger av menighetsråd/fellesråd og at stemmesedlene ved valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd ikke sendes til valgrådet i bispedømmet for endelig telling, slik det har vært tidligere.

Begrunnelsen for å telle opp stemmesedlene ved valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd samlet, er å sikre hemmelig valg. Ved å telle opp samlet reduserer man risikoen for at det én eller noen få papirstemmer blir håndtert og rapportert separat. Kirkerådet antar også at det er enklere og mindre arbeidskrevende å telle opp samlet. Kirkerådet ber om tilbakemeldinger på dette i høringen.

Høringsspørsmål: Støtter du/dere at kirkelig fellesråd får ansvar for å organisere stemming ved oppmøte? Ja/Nei/Vet ikke/Ingen mening.

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår å fastsette et felles krav om at det som minimum skal legges til rette for stemming ved oppmøte to timer i uken i stemmeperioden. Støtter du/dere dette? Ja / Nei, jeg/vi ønsker ikke at det skal fastsettes minimumskrav / Nei, jeg/vi ønsker at minimumskravet skal være mer enn to timer i uken / Vet ikke / Ingen mening

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår i § 8-1 at menighetsrådet får ansvar for å prøve stemmegivinger på papir (altså krysse av velgeren i manntallet). Støtter du/dere dette? Ja / Nei, fellesrådet bør ha ansvar for prøving av stemmegivingene / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Støtter du/dere at stemmesedlene på papir ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal telles opp samlet for fellesrådsområdet? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til organiseringen av stemming ved oppmøte?

2.3 Når, hvor og hvordan velgeren kan stemme (kapittel 3)

I tillegg til de to kapitlene om digitalt valg og stemming ved oppmøte foreslås det at informasjon om når, hvor og hvordan velgerne kan stemme samles i kapittel 3. Her tas først informasjon om at kirkevalget 2027 gjennomføres 10. august til 13.

september, i tråd med Kirkemøtets vedtak om at valget gjennomføres i samme periode som det er mulig å stemme (forhåndsstemme og stemme ved valgdagen) ved det offentlige valget.

Den andre paragrafen i kapittel 3 peker på at på at velgeren kan stemme digitalt eller ved oppmøte. §§ 3-3 og 3-4 er videreføring av dagens ordning for hvordan valgene gjennomføres, med unntak av to ting som følger av Kirkemøtets vedtak i 2025. Muligheten til å stemme på personer som ikke har stilt til valg (tilføyde navn) ved menighetsrådsvalg er tatt bort. Valg av prest og ansatt gjennomføres som flertallsvalg ved at velgeren kan sette kryss ved navnet til en av kandidatene.

3 Andre endringer

3.1 Navn og begreper

Kirkemøtet 2025 vedtok at det som i dagens ordning heter *valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet*, fra nå blir omtalt som *valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd*. Dette innebærer ingen praktisk endring i gjennomføring av valgene, men endrer bare navnet. Begrunnelsen for dette er at det kommuniserer bedre ut til velgerne.

Det har i flere sammenhenger vært kritikk av begrepene «lek» og «lek kirkelig tilsatt». I forslag til regler omtales det som valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd, valg av prest og valg av ansatt. Også prester vil i mange tilfeller være ansatte, men for enkelthets skyld vurderer Kirkerådet at det beste alternativet er å benytte ansatt for de som har stemmerett som ansatt uten å være prest. Kirkerådet oppfordrer høringsinstansene særskilt til å komme med eventuelle andre forslag på til en passende benevnelse for de ansatte som ikke er prester.

Høringsspørsmål: Støtter du/dere den foreslåtte bruken av begrepene valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd, valg av prest og valg av ansatt? Ja / Nei / Delvis / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere andre forslag til begreper på valgene av Kirkemøtet og bispedømmeråd?

Høringsspørsmål: Har du/dere andre merknader til forslagene til begreper på valgene av Kirkemøtet og bispedømmeråd?

3.2 Frister

Fristen for å levere listeforslag foreslås flyttet fra 31. mars til 15. april. Stemmesedler skal ikke lenger trykkes opp sentralt og distribueres, og det gir rom for å forskyve denne fristen og gi bedre tid til nomineringsarbeidet. Det vil bety at fristen ikke er den samme som ved kommunestyre- og fylkestingsvalg.

Fordi fristen for å levere listeforslag flyttes senere, foreslås det at fristen for å oppnevne nominasjonskomiteer og foreslå kandidater flyttes fra 1. til 15. februar i valgåret. Det gir litt bedre tid til å få gjennomført valgmøter hvor medlemmer til nominasjonskomiteene velges.

For valg av menighetsråd og valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant foreslås det at fristen for å godkjenne listeforslagene blir 30. april i valgåret. Det gir tid til supplerende nominasjon i etterkant av dette. For valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmerråd foreslås det at fristen settes til 15. mai i valgåret. Dette gir lenger tid til eventuelt arbeid med å få listeforslagene i samsvar med regelverket. Av erfaring tar dette arbeidet lenger tid ved dette valget, enn de andre valgene. Det er heller ikke foreslått å åpne for supplerende nominasjon ved dette valget, noe som gir mulighet for litt bedre tid.

I dagens regler er det en bestemmelse som regulerer hva som skjer hvis en frist faller i en helg eller på en helligdag. For å gjøre det enklere å bruke regelverket, foreslås det heller å justere fristene i reglene så de passer med helger og helligdager i 2027. Kirkerådet får så hjemmel til å gjøre tilsvarende justeringer før neste valg (ny § 20-3).

Høringsspørsmål: Støtter du/dere forslag til nye frister? Ja / Nei / Delvis / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til nye frister?

3.3 Kunngjøringer

Det foreslås å forenkle reglene om kunngjøringer. Det foreslås å fjerne bestemmelsen i § 5-2 i dagens kirkevalgregler om at valgrådet skal kunngjøre oppfordring om å stille liste ved valget til bispedømmerråd og Kirkemøtet. Det antas at de som er interesserte i å stille liste er i stand til å oppsøke informasjon om dette, og at det ikke trengs en kunngjøring. Det foreslås også å ta ut at det skal kunngjøres krav til listen ved menighetsrådsvalg.

I forslag til regler er det ikke tatt inn noe krav om at menighetsrådet skal kunngjøre valgresultatet. Ny § 8-8 (5) sier: «Kirkerådet skal sørge for at valgresultatene blir offentliggjort.» Det er tenkt at dette skjer på kirken.no på samme måte som tidligere valg. Det kan likevel være aktuelt å også regelfeste at det skal kunngjøres lokalt. Kirkerådet ber om høringsinstansenes innspill til dette.

Det foreslås også å ta ut bestemmelsen om at listeforslagene skal legges ut til ettersyn etter hvert som de kommer inn. Her er det personvern vurderinger som gjør at det ikke er ønskelig at listeforslagene publiseres. Man kan for eksempel tenke seg at det er satt opp en person på listeforslaget som ikke er medlem i Den norske kirke. Det

betyr at de som lurar på hvilke listeforslag som er levert og kandidatene som står på dem, må be om innsyn i dette.

Enkelte kunngjøringer vurderes det likevel som viktig å beholde. En grunn til dette er at det er viktig å få frem at det ikke bare er Kirkerådet som driver med kirkevalg – kirkevalget handler først og fremst om valg i soknet. Ved at informasjon også kommer fra lokalt nivå, får man en tettere kontakt og en sterkere følelse av at dette er viktig enn om det bare kommer fra nasjonalt nivå.

Kunngjøringer som foreslås beholdt er:

- Kunngjøring av mulighet for supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd (ny § 5-11 (2)) og valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant (ny § 5-11 (2))
- Kunngjøring av godkjente valglister (ny § 5-13)
- Når og hvor velgeren kan stemme digitalt og ved oppmøte (ny § 7-2)

Det foreslås at fellesrådet får ansvar for kunngjøring av når og hvor velgeren kan stemme digitalt og ved oppmøte, siden det foreslås at fellesrådet får ansvar for stemming ved oppmøte.

For de kunngjøringene som beholdes foreslås det å spesifisere at det skal kunngjøres i kirken, på menighetens/fellesrådets nettside og på annen måte menighetsrådet/fellesrådet fastsetter. Menighetenes bruk av sosiale medier varierer. En del menigheter kan ha klare planer for hva de bruker og ikke bruker sine sosiale medie-kanaler til, og det er derfor ikke ønskelig å regelfeste at de må bruke sosiale medier til kunngjøringer.

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår at det ikke regelfestes at valgresultatet skal kunngjøres lokalt. Støtter du/dere dette? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslagene til regler om kunngjøringer?

3.4 Valgorganer (kapittel 2)

I dagens regler omtales menighetsrådet som valgstyre. Dette foreslås endret så reglene i stedet bruker begrepet menighetsråd, av hensyn til forenkling. Dette har ingen praktiske konsekvenser. Det foreslås noen endringer i omtalen av menighetsrådets ansvar i kapittel 2 i utkast til regler. Der tas det inn en generell omtale av at menighetsrådet skal forberede og gjennomføre valg i soknet som beskrevet i reglene. Hva det faktisk innebærer blir nå omtalt løpende i de relevante kapitlene der det passer tematisk og kronologisk.

Det foreslås å ikke lenger ha et eget stemmestyre. Dette har vært knyttet til valgdagen og er dermed naturlig å ta ut.

Kirkelig fellesråd får et tydeligere ansvar i reglene og det er derfor foreslått å ta inn omtale av dem i kapittel 2.

Paragrafen om valgrådet i bispedømmet foreslås forenklet både i form og innhold. Det foreslås å ta ut «Det bør tilstrebes god aldersfordeling, lik kjønnsfordeling og kirkepolitisk bredde ved oppnevningen.» Dette vurderes som unødvendig å ha med i reglene, da det er noe som bispedømmerådene kan vurdere i oppnevningen.

Bispedømmeråd og Kirkerådet er ikke lenger omtalt i oversikten over valgorganer, da det vurderes som overflødig. Det holder å omtale dem der de har konkrete roller.

For internettvalgstyret er oppnevning og sammensetning nå tatt inn i reglene i kapittelet om valgorganer. Dette var tidligere regulert i særskilte regler for digital forhåndsstemming ved kirkevalg. Det foreslås å gå fra fem medlemmer til ni medlemmer i internettvalgstyret. Dette gir rom for en bredere kirkepolitisk representasjon. Det har vært vurdert om internettvalgstyret skulle bestå av enda flere medlemmer, men av hensyn til styringsdyktighet og økonomiske og administrative ressurser anbefales det ikke å øke ytterligere. Det foreslås at to medlemmer oppnevnes på bakgrunn av særskilt kompetanse. Dette er videreføring av ordningen ved valget i 2023.

På samme måte som for menighetsrådet er det bare tatt inn en generell formulering om internettvalgstyrets rolle i kapittelet om valgorganer. Internettvalgstyrets konkrete oppgaver ved kryptering, dekryptering og telling av stemmer er omtalt i reglenes kapittel 6 og 8. Internettvalgstyrets myndighet til å avbryte det digitale valget er omtalt i reglenes kapittel 15 om omvalg og beredskap. Det foreslås at fem medlemmer fra internettvalgstyret må tre sammen for å konstruere dekrypteringsnøkkelen (se forslag til ny § 8-5).

Høringsspørsmål: Støtter du/dere at internettvalgstyret skal bestå av ni medlemmer? Ja/Nei, jeg/vi mener internettvalgstyret må ha flere medlemmer/Nei, jeg/vi mener internettvalgstyret må ha færre medlemmer/Vet ikke/Har ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere andre merknader til forslag til kapittel 2 om valgorganer?

3.5 Nominasjon (kapittel 4)

3.5.1 Valg av menighetsråd

Ved valg av menighetsråd foreslås det å ta inn en presisering av at nominasjonskomiteen skal utføre sine oppgaver selvstendig og uavhengig av menighetsrådet. Dette er i tråd med gjeldende regler, men bør presiseres for å være lettere tilgjengelig for menighetsrådene. Det foreslås også å ta ut bestemmelsen om ytterligere forslagsstillere (les mer i avsnitt 3.6 om listeforslag).

3.5.2 Valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd

Ved valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd foreslås det noen forenklinger i regler for oppnevning av nominasjonskomité. Endringer som bare gjelder for nominasjonskomité ved valg av prest og ansatt er omtalt i avsnitt 4.3.

Det foreslås å regulere at valgmøtene for valg av nominasjonskomité kan gjennomføres samlet. Dette kan for eksempel være aktuelt hvis man gjennomfører møtene digitalt. Da kan man ha en felles del først og så dele opp prostivis for selve valget. Dette kan spare ressurser i gjennomføring av valgmøter.

Det foreslås å fjerne dagens bestemmelse om at det skal være 40 prosent av hvert kjønn i nominasjonskomiteen og erstatte den med en bestemmelse om at det skal tilstrebes at begge kjønn er representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent. Det har vært krevende i praksis å sikre denne kjønnsbalansen siden det gjennomføres ett valg per prosti. Det er også et spørsmål om hvor mye plass som skal brukes i reglene på å regulere nominasjonskomiteen til én av listene. Det er ikke representativiteten i nominasjonskomiteen i seg selv som er et poeng, men hvilken konsekvens det får for de faktiske kandidatenes representativitet.

Komiteen som behandlet saken om rammer for kirkevalg på Kirkemøtet i 2025 hadde følgende merknad:

«Komiteen er opptatt av at dersom nominasjonskomiteenes lister fortsatt skal være obligatoriske, må regelverket tydeliggjøre rammene for arbeidet med nominasjonsprosessen og presentasjon av listene. Komiteen vil peke på at det må tydeliggjøres hva det betyr at Nominasjonskomiteens liste er en regelfestet liste, og ikke en liste på linje med de andre som har et felles program.»

I regelforslaget er det videreført at nominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle spørsmål, se § 4-3 (6). Dette er et uttrykk for at det er en liste som ikke har et felles program, men at nominasjonskomiteene skal tilstrebe en bredde i kandidatenes synspunkter.

Det er også regulert i § 5-15 hvordan valgmyndighetene (valgrådet, men også Kirkerådet) kan presentere lister og kandidater. Her åpnes det for at tillitsvalgte på hver liste kan gi en kort presentasjon av listen.

Kirkerådet foreslår ingen endringer for å tydeliggjøre rammene for Nominasjonskomiteens liste, men vil likevel peke på enkelte muligheter:

En måte å tydeliggjøre rammene er å regelfeste nærmere hva Nominasjonskomiteens liste og kandidatene på disse listene kan og ikke kan gjøre i forbindelse med valgkampen, for eksempel regelfeste at Nominasjonskomiteens liste ikke kan ha felles program eller profilere seg med felles meninger. Det vil kanskje gi en tydeligere ramme for hvordan Nominasjonskomiteens liste blir presentert. På den annen side vil det å legge begrensinger på hvordan lister og kandidater kan presentere seg selv kunne få betydning for mulighetene til å bli valgt. Det vil også være vanskelig å formulere en bestemmelse som er enkel og tydelig, og ikke bidrar til ekstra kompleksitet og usikkerhet om tolkingen. Kirkerådet foreslår derfor ikke noen slik paragraf.

En annen mulighet er å fastsette en konkret felles tekst om Nominasjonskomiteens liste for alle bispedømmer til valgrådets felles presentasjon av lister og kandidater (§ 5-15). Det vil tydeliggjøre en felles forståelse av hva Nominasjonskomiteens liste er, men vil gi mindre mulighet for Nominasjonskomiteens liste i det enkelte bispedømme til å profilere seg på den måten de selv ønsker. Det er også et spørsmål om hvem som i så fall kan eller bør fastsette en slik tekst. Siden det vil være politisk betent bør det nok fastsettes av Kirkerådet. Kirkerådets vurdering er at hensynet til listene i hvert bispedømme sin mulighet til å profilere seg må veie tyngre enn hensynet til standardisering her, og det foreslås derfor ingen endring i paragrafen.

I tillegg til spørsmålet om presentasjon av listene peker komitémerkningen fra Kirkemøtet 2025 på at regelverket må «tydeliggjøre rammene for arbeidet med nominasjonsprosessen». Nominasjonsarbeidet er regulert i forslag til nye regler §§ 4-3 og 4-4. I de neste avsnittene pekes det på noen tema som er regulert i disse paragrafene og som det kan vurderes endringer i.

Det kan reises spørsmål om ordningen med tillitsvalgte og tillitsutvalg har fungert etter sin hensikt. I evalueringsrapportene fra bispedømmerådene er det bare Borg bispedømme som uttaler seg eksplisitt om rollen for tillitsvalgte for listene: «Ordningen med tillitsvalgte på listene fungerte godt». Interesseforening for Nominasjonskomiteens liste har i sin evaluering uttalt følgende:

Det er ulike erfaringer med nominasjonsprosessen i det enkelte bispedømme om hvordan nominasjonsprosessen i praksis foregikk. I enkelte bispedømmer har det vært lite engasjement fra menighetene til å nominere kandidater. Vi mener dette blant annet skyldes at det var lite informasjon og oppfølging av dette fra bispedømmet / valgrådsgiver.

Flere aktuelle kandidater har opplevd at det var ingen/lite informasjon og oppfølging fra nominasjonskomiteen/valgrådet i bispedømmet. Nåværende ordning med nominasjonskomiteer med medlemmer fra hvert prosti i bispedømmet, har sin styrke. Komiteen har kontakter i ulike deler av bispedømmet og de kan tenke nytt. Samtidig ser vi en svakhet ved at komiteen stort sett ikke har noen kontakt eller dialog med sittende medlemmer. Det ville ikke være urimelig med en dialog med disse før man konkluderer. Det er også krevende for nye kandidater når de ikke blir involvert i prosessen før listen vedtas, spesielt for dem som blir blant de øverste kandidater. Vi har erfart positivt unntak fra ett bispedømme, der kandidater ble innkalt til dialog med nominasjonskomiteen før komiteen vedtok en prioritert liste.

Siden ordningen med tillitsvalgte og tillitsutvalg i kirkevalgreglene §5-7 er noe Kirkemøtet tok politisk stilling til i 2022, og siden det ikke har kommet innspill om et behov for endringer knyttet til ordningen med tillitsvalgt, har Kirkerådet ikke funnet grunnlag til å foreslå endringer på dette punkt i forslaget til regelverk på nåværende tidspunkt.

I kirkevalgreglene § 4-3 (2) reguleres det at medlemmene i nominasjonskomiteene kan foreslå én kandidat hver, i tillegg til de kandidatene som blir foreslått av menighetsråd og ungdomsråd etter § 4-4. Det foreslås ikke endringer i denne paragrafen.

Kirkevalgreglene § 4-3 (4) sier at nominasjonskomiteen skal spørre kandidatene om de er villige til å stå på listeforslaget. Evalueringen fra Interesseforening for Nominasjonskomiteens liste peker på noen utfordringer i dialogen med aktuelle kandidater. Man kan se for seg at det i § 4-3 (4) også blir regelfestet at det skal gjennomføres en utvidet dialog med kandidatene om hva det innebærer å være kandidat og plassering på listen. Det er samtidig noen utfordringer med dette. Det kan oppleves som ekstraarbeid for nominasjonskomiteene og det kan skape ekstra utfordringer med å få satt opp en liste om det blir uklart hvem som bestemmer rekkefølgen. «Jeg stiller opp hvis jeg kan stå nederst» eller lignende, kan gi nominasjonskomiteen utfordringer og også gi urealistiske forventninger til muligheten for å bli valgt (eller ikke valgt). Det vil være mer naturlig at det utarbeides en veileder for denne dialogen, enn at det regelfestes. Den ansatte i bispedømmerådet som utfører sekretariatsfunksjoner for nominasjonskomiteen vil da kunne få veiledning i dette temaet og senere kunne veilede nominasjonskomiteen.

Noe kan også løses ved at man åpner for at personer som sitter i bispedømmeråd (og dermed har informasjon om hvordan det er å sitte i Kirkemøtet og bispedømmeråd, og hvordan det er å drive valgkamp) kan oppnevnes til nominasjonskomiteene. Dette kan gi en tettere kobling mellom sittende råd og nomineringsprosessen, og dermed bidra til en mer opplyst nomineringsprosess. Kirkerådet foreslår å fjerne

bestemmelsen i dagens regler om at personer som sitter i bispedømmerådet ikke kan sitte i nominasjonskomiteen. Begrunnelsen for dette er både at sittende medlemmer i bispedømmerådet kan dele sin erfaring inn i nominasjonsprosessen og likebehandling av listene.

Det kan antas at grunnen til at informasjon og dialog har blitt opplevd som for dårlig tidligere også henger sammen med kapasiteten til medlemmene i nominasjonskomiteen og til den ansatte på bispedømmekontoret som gir komiteen sekretærbistand. Det er da et spørsmål om hvor mye det hjelper å regulere arbeidet til nominasjonskomiteen nærmere i reglene, hvis det i praksis handler om å få satt av nok tid til prosessene. Bispedømmekontorene har fått færre ansatte, noe som vil ha betydning for kapasiteten på omfanget av sekretariatsfunksjoner.

§ 4-3 (6) fastsetter at «[n]ominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteene fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal legge svarene til grunn for nominasjonsprosessen». At nominasjonskomiteene «bør» «tilstrebe» slik bredde er en formulering som kom inn i valgreglene før valget i 2011, før det ble flere lister. Både «bør» og «tilstrebe» moderer nominasjonskomiteens ansvar, og det kan vurderes om det heller bør stå «skal tilstrebe» enn «bør tilstrebe».

Det kan vurderes å gjøre endringer i bestemmelsen om sekretærstøtte til nominasjonskomiteene. I utgangpunktet viderefører forslaget til § 4-3 (7) gjeldende § 6-2 (4). Sistnevnte bestemmelse gjelder imidlertid kun nominasjonskomiteens liste ved valg av leke medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmerådet. Forslaget i saken her bruker «nominasjonskomiteene» for å omfatte alle nominasjonskomiteene, dvs. nominasjonskomiteen for medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd, nominasjonskomiteen for prest, nominasjonskomiteen for ansatte, nominasjonskomiteen for døvemenighetenes representant og nominasjonskomiteen for sørsamisk representant. Det må antas at omfanget av oppgavene vil være forskjellig avhengig av hva slags nominasjonskomité det er snakk om. Kirkerådet legger til grunn at utvidelsen til å gjelde for alle nominasjonskomiteene dreier seg om en kodifisering av praksis.

I forarbeidene til bestemmelsen fra gjeldende kirkevalgregler i sak KM 11/22, presiserte Kirkerådet at sekretariatsbistand i forslaget skal forstås som *administrativ støtte* til nominasjonskomiteen. Eksempler var å kalle inn til møter, kontakte foreslåtte kandidater og skrive protokoll. I forbindelse med kirkevalg gis det intensjonsstøtte til grupperinger som ønsker å stille til valg og listestøtte til grupperinger som har stilt liste. Nominasjonskomiteene får ikke intensjonsstøtte og forslaget om sekretariatsbistand var begrunnet i at det ville «gi

nominasjonskomiteene likeverdige rammebetingelser som de registrerte nomineringsgruppene» som kunne søke om intensjonsstøtte.

Når det gjelder listestøtte kan alle grupperingene, inkludert kandidatene på Nominasjonskomiteens liste, søke denne støtten. Hvis man skulle utvide bestemmelsen om sekretariatsbistand i § 4-3 (7) til å også gjelde for Nominasjonskomiteens liste (ikke bare nominasjonskomiteene) ville det gi en dobbel støtte til disse listene, fordi de da både vil få listestøtte og sekretariatsbistand. Da må man i så fall vurdere å gjøre en endring i bestemmelsen om listestøtte. Sekretariatsbistand til Nominasjonskomiteens liste vil gi mer arbeid for sekretæren på bispedømmekontoret. Det kan også ses på som en uheldig sammenblanding av roller at en ansatt på bispedømmekontoret skal utøve sekretærfunksjoner for den ene listen. Samtidig kan det være en støtte for kandidater på Nominasjonskomiteens liste som blir «kastet ut i» det å være kandidat og ikke har noen organisasjon å støtte seg på. Ved sist valg valgte de aller fleste kandidatene på Nominasjonskomiteens liste å få listestøtten utbetalt til Interesseforening for Nominasjonskomiteens liste, som det antas at ivaretok en del av disse hensynene. Det foreslås ingen endringer i paragrafen om sekretærbistand.

I § 4-4 reguleres ordningen med forslag til kandidater ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd. Denne paragrafen er videreføring av dagens formulering. Her ble det gjort et grundig politisk arbeid i forkant av valget i 2023. Kirkerådet har derfor ikke funnet grunnlag til å foreslå endringer i denne paragrafen i denne omgang.

Ny § 4-3 om nominasjonskomiteenes arbeid ved valgene til Kirkemøtet og bispedømmeråd gjelder for alle valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd. Det er stort sett videreføring av dagens regler, men en bestemmelse om at avgjørelser skal skje i møter er tatt ut av forenklingshensyn. Det vil da være opp til nominasjonskomiteen å vurdere hvordan de legger opp arbeidet mest hensiktsmessig.

Forslag til kandidater i ny § 4-4 er videreføring av dagens ordning, med unntak av at fristen for å sende oppfordring 15. desember året før valgåret foreslås å nå gjelde for alle valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til nytt kapittel 4 om nominasjon?

3.6 Listeforslag (kapittel 5)

Det foreslås noen endringer i regler for listeforslag (nytt kapittel 5). Det foreslås at stilling og bosted nå skal være obligatorisk på stemmeseddelen. I gjeldende regler kan slike opplysninger føres opp. Det er enklere med en generell «skal»-regel enn en «kan» regel med visse vilkår. Erfaringen er at det er mest vanlig å ha med denne informasjonen på stemmeseddelen, og feltene har informasjonsverdi for velgerne.

Det foreslås å endre antall kandidater på listeforslag til valg av menighetsråd så det maksimalt kan inneholde ti flere navn enn det skal velges faste medlemmer. Dette er en forenkling av dagens litt mer kompliserte bestemmelse.

Det foreslås at nominasjonskomiteen ved menighetsrådsvalg kan signere listeforslaget alene, man tar altså bort kravet om ti forslagsstillere. På den måten blir reglene for valg av menighetsråd like som reglene ved valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd. Det foreslås også å ta ut kravet om at de som underskriver som nominasjonskomité må ha stemmerett i valgdistriktet. Det antas at det er nok at de er oppnevnt som nominasjonskomité av menighetsrådet og at det ikke trengs krav ut over det.

Ved valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd kan en gruppe på minst 100 personer gå sammen og levere et listeforslag. Tidligere var det krav om at der maksimalt 50 prosent av underskriverne kommer fra ett og samme sokn. Det foreslås nå tatt ut av forenklingshensyn.

Tidligere var det regulert i reglene at underskrifter på listeforslag kan leveres som skrift på papir eller som skannet dokument. Det er et mål å gjøre regelverket «teknologinøytralt», det vil si at man ikke sier noe konkret om hvordan signering skal skje i praksis. Det betyr ikke noen praktisk endring i første omgang, men gir mulighet for å kunne vurdere å godkjenne dokumenter signert på annen måte elektronisk for eksempel. Kirkerådet vil komme tilbake med nærmere veiledning på dette.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til nytt kapittel 5 om listeforslag?

3.6.1 Supplerende nominasjon (§ 5-11 og § 5-12)

Kirkemøtet 2025 vedtok at det skal være mulig å supplere kandidater ved menighetsrådsvalg. De supplerte kandidatene blir oppført på valglisten på samme måte som andre kandidater. Etter dagens regler må det tydelig fremgå at de supplerte kandidatene ikke er nominasjonskomiteens nederst prioriterte kandidater. Det har vært løst ved en egen overskrift på stemmeseddelen. I tråd med vedtaket i Kirkemøtet er denne reguleringen nå tatt ut. De supplerte kandidatene vil da bli satt opp nederst på listen uten noen egen overskrift. Dette vil forenkle arbeidet med Den norske kirkes valgadministrative system og stemmesedler. Det vil også gjøre ordningen enklere å kommunisere til velgerne. På samme måte vil en liste bestående kun av supplerte kandidater kunne legges inn som en ordinær flertallsvalgliste.

I dagens regler er det åpnet for supplerende nominasjon ved valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd i de tilfellene der det bare blir godkjent en liste fra nominasjonskomiteen. I den situasjonen man er nå, med tre registrerte nomineringsgrupper, vurderes det som lite sannsynlig at det vil bli aktuelt. Det

foreslås derfor å ta ut denne regelen. På den måten får man et kortere regelverk og mindre behov for veiledning. Hvis det skulle bli en situasjon der det bare blir godkjent en liste fra nominasjonskomiteen skal denne uansett være bredt sammensatt og bestå av mange navn, så behovet for supplerende nominasjon bør være begrenset.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til bestemmelser om supplerende nominasjon (§ 5-11 og § 5-12)?

3.6.2 Informasjon om lister og kandidater (§ 5-14 og § 5-15)

Komiteen som behandlet saken om rammer for kirkevalget på Kirkemøtet i 2025 kom med følgende merknad: «Komiteen mener at Kirkerådet og bispedømmerådene skal aktivt informere om hvilke lister som stiller til valg og deres kandidater.» I dagens paragraf slås det fast at hver liste selv er hovedansvarlig for informasjon om sin liste og sine kandidater, men at valgrådet utarbeider en felles presentasjon av kandidatene og listene. Denne presentasjonen inneholder CV-opplysninger om den enkelte kandidat samt en kort presentasjon av den enkelte listen. Disse bestemmelsene har vært tolket strengt og begrensende for hva Kirkerådet og bispedømmerådene kan gjøre og ikke gjøre av informasjon om lister og kandidater.

De forhold som valgmyndigheten kan påvirke er begrenset til tiltak som gjør det enkelt for velgerne å finne informasjon om:

- hva det betyr å stemme i kirkevalget, og hvordan en deltar
- hvem som stiller til valg
- hva de ulike kandidatene står for, og de ulike listenes program og formål, basert på innsendt informasjon

Dette gjelder særlig i valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd fordi avstanden til lokalsamfunnet kan være lengre, og de politiske skillelinjene kan være tydeligere. Dette er som regel mindre relevant i menighetsrådsvalg.

For å sikre at velgerne foretar opplyste valg, bør et minimum av informasjon om kandidater og lister til Kirkemøtet og bispedømmeråd være tilgjengelig på kirkevalget.no. De ulike listene kan ha utfyllende informasjon på egne nettsider og kanaler, og må drive en egen valgkamp for å mobilisere velgerne. Kirkevalget.no vil lenke videre til listenes egne sider. For å kunne opplyse velgerne på en god måte foreslås det at valgrådets presentasjon (og dermed Kirkerådets presentasjon) etter § 5-15 justeres til å også inkludere hva de ulike kandidatene står for.

Valgrådet skal utarbeide en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på listeforslaget, jf. § 5-2, opplysninger om utdanning, yrke, relevante verv og hva

kandidatene vil arbeide for. Kandidatene presenteres også med bilde. Valgrådet skal også se til at tillitsvalgt for hver liste får mulighet til å gi en kort presentasjon av listen som tas inn i den felles presentasjonen. For valg av prest, annen ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal presentasjonen også inneholde hva kandidatene særlig vil arbeide for og ser som viktige satsingsområder, andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

Bispedømmerådenes nettsider bør henvise til kirkevalget.no for informasjon om den enkelte kandidat og listene.

Det er viktig å understreke at det påhviler kandidatene et ansvar for å bidra med nødvendig informasjon innenfor gitte tidsfrister. Det vil være viktig at nomineringsgruppene og nominasjonskomiteene tar et ansvar for å følge opp dette i samarbeid med valgmyndigheten.

Publisering av lister til bispedømmerådene bør koordineres og samkjøres slik at en kan få nasjonal og regional medieoppmerksomhet rundt et felles publiseringstidspunkt. For å legge til rette for det foreslås det et nytt ledd i § 5-13.

(2) Ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd: Når listeforslagene er godkjent, skal valgmyndighetene kunngjøre de godkjente valglistene. Kunngjøring skal skje ved registrering i Den norske kirkes valgadministrative system innen den frist Kirkerådet fastsetter. Kirkerådet fastsetter også dato for kunngjøring på bispedømmets nettside og på annen måte valgmyndigheten bestemmer. Ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal listeforslagene kunngjøres så fort som mulig etter godkjenning bispedømmets nettside, ved registrering i Den norske kirkes valgadministrative system innen 1. juni og på annen måte valgmyndigheten bestemmer. For å forenkle og skape samsvar mellom de ulike valgene foreslås det å endre til formuleringen «hva kandidatene vil arbeide for» også for valg av menighetsråd, prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant.

I dagens regelverk er det litt forskjellige formuleringer om hvilke verv det kan opplyses om i kandidatpresentasjonen. For å samkjøre og forenkle foreslås det at formuleringen blir «opplysninger om utdanning, yrke og relevante verv» for alle valg (se forslag til ny § 5-14 og § 5-15).

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår i § 15-5 at det også skal informeres om hva kandidatene på de ulike listene «vil arbeide for». Støtter du/dere dette? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til regler om informasjon om lister og kandidater?

3.7 Protokollering og offentliggjøring av valgresultater (§ 8-8)

Det foreslås å forenkle reglene for protokoller ved valget. Se § 8-8 i forslag til regler. Fordi eventuelle stemmesedler på papir skal telles opp lokalt foreslås det å ta ut regulering av sending av valgmateriell og annet fra menighetsrådene og til bispedømmerådene. Valgrådene i bispedømmene og Kirkerådet vil få informasjonen fra Den norske kirkes valgadministrative system. Det vil spare administrativt dobbeltarbeid lokalt hvis alt skal registreres bare ett sted. Samtidig er det en sårbarhet i at all overføring av informasjon skal skje i ett system. Et alternativ kunne vært at det skal sendes en kopi av protokollen elektronisk utenom det valgadministrative systemet. For å sikre hemmelig valg foreslås det å regelfeste at opptelling av digitale stemmer ikke skal offentliggjøres før papirstemmene er lagt til.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til regler for protokollering og offentliggjøring av valgresultater (§ 8-8)?

3.8 Manntall (kapittel 13)

Kirkemøtet 2025 vedtok å gi Kirkerådet hjemmel til å vedta regler om manntall. Planen er at kapittel 13 om manntall vedtas av Kirkerådet etter høringen. Det vil gi tid til nødvendig utvikling i det valgadministrative systemet.

Reglene om manntall for alle valg er nå samlet i et kapittel. Skjæringsdatoen 30. juni foreslås videreført. Det foreslås å forenkle hvilke endringer som kan gjøres etter skjæringsdatoen. I dagens ordning settes det et felles kryss i manntall for valg av menighetsråd og det som ved sist valg het valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Det foreslås ikke videreført. Da blir det ett kryss per valg.

Kirkevalgreglene § 13-2 tydeliggjør også kirkelig fellesråds plikt til å gi opplysninger om de som skal manntallsføres som prester og andre ansatte til Kirkerådet, slik at prester og andre ansatte får utøvd stemmeretten sin ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd.

Det foreslås at oppdateringer skal skje på bakgrunn av krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage og ved utmelding. Det er viktig å beholde mulighet for å rette feil, både av hensyn til velgeren og for å unngå klager som kan føre til omvalg. Når det gjelder utmelding så er vurderingen at hensynet til Den norske kirkes omdømme tilsier at en person som melder seg ut etter skjæringsdatoen eller i løpet av valgperioden bør tas ut av manntallet så fort som mulig. Hvis personen blir fjernet fra medlemsregisteret, men ikke fra manntallet kan vedkommende få inntrykk av at utmeldingen ikke er gjennomført. Samtidig har dette en kostnad fordi det betyr at det

må lages en ordning for automatisk oppdatering av manntallet som man ellers kunne unngått.

De andre punktene i dagens regler om manntall foreslås tatt ut, det gjelder innmelding, personer som flytter tilbake til Norge, dødsfall og overført tilknytning etter kirkeordningen § 6 annet ledd. Det betyr at hvis disse endringene skal få konsekvens for om og hvor man har stemmerett må endringen skje før 30. juni. For dødsfall er vurderingen at Bank-ID vanligvis sperres raskt etter at noen er død. Det har da liten betydning om vedkommende fortsatt er registrert i manntallet. Å ta ut disse punktene vil forenkle arbeidet med automatisk oppdatering av manntall og særlig testingen vil bli veldig mye enklere.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til forenklede regler for manntall (kapittel 13)?

3.9 Beredskap, omvalg og klager (kapittel 14 og 15)

I gjeldende ordning er bispedømmerådet klageinstans over klager ved menighetsrådsvalget, mens Kirkerådet er klageinstans over klager ved valg til Kirkemøtet og bispedømmerådet. Det innebærer en mulighet for at klager behandles forskjellig avhengig av hva slags bispedømme klagen behandles av. Det krever også kompetanse på klagebehandling i alle bispedømmer. Samtidig er antallet klager ikke mer enn at det er håndterlig å behandle av ett klageorgan. For å sikre likebehandling i hele landet og legge til rette for at det er tilstrekkelig å ha kompetanse på klagebehandling ett sted, foreslår Kirkerådet at Kirkerådet blir klageinstans ved begge typer valg. Kirkerådet foreslår også noen tydeliggjøringer i regelverket av hvordan klagebehandlingen skal foregå. Dette er i hovedsak en kodifisering av gjeldende praksis fra klagebehandlingen, med unntak av at det også går an å gi klagere medhold uten at valget av den grunn skal kjennes ugyldig.

Kirkerådet foreslår ellers å videreføre bestemmelsene om beredskap og omvalg fra dagens regelverk.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til kapittel 14 og 15 om klager, beredskap og omvalg?

3.10 Nytt valgoppgjør i perioden og suppleringsvalg (kapittel 16)

Det vil ikke lenger være mulig å skrive på kandidater på stemmesedlene. Det antas at det vil føre til at flere sokn ikke har nok medlemmer i menighetsrådet etter valget. I reglene foreslås det å fastsette at suppleringsvalg skal gjennomføres i menighetsmøte. I dagens ordning kan bispedømmerådet samtykke til suppleringsvalg og fastsette hvordan suppleringsvalget skal gjennomføres. Kirkerådet antar at det vil være enklere å fastsette en standardordning med suppleringsvalg i et menighetsmøte, og at

menighetsrådet selv er nærmest til å vurdere om og når et slikt suppleringsvalg skal gjennomføres.

I forslaget til regler er det ikke fastsatt noe om hvordan suppleringsvalget skal gjennomføres, ut over at det skal skje i et menighetsmøte. Det er mulig å gå mer i detalj på hvordan valget skal gjennomføres. I Den danske folkekirken har de regelverk som i detalj beskriver en tilsvarende valgprosess. Fordelen med mer detaljerte regler er at det blir en «oppskrift» som er enkel å gjennomføre. Ulempen er at det blir mer tekst i regelverket og at det kan være ønske om lokale tilpassinger som ikke er tenkt på når regelverket blir utarbeidet. Kirkerådet ber høringsinstansene om tilbakemelding på om det er ønskelig med mer detaljert regulering av suppleringsvalget.

Bestemmelsen om suppleringsvalg vil også kunne brukes i de situasjonene der det ikke blir godkjent noen listeforslag i soknet. Det vil da ikke gjennomføres noe ordinært valg til menighetsråd i soknet. Dette er en konsekvens av at det ikke går an å gjennomføre et valg uten noen valgliste, når det ikke lenger er mulig å skrive på kandidater på stemmesedlene. Valget vil derfor i stedet måtte skje som suppleringsvalg i et menighetsmøte.

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår at reglene fastsetter at suppleringsvalg til menighetsråd skal skje i et menighetsmøte. Støtter du/dere dette? Ja / Nei, jeg/vi ønsker at reglene gir mer beskrivelse av hvordan suppleringsvalget skal gjennomføres. / Nei, jeg/vi ønsker at suppleringsvalget skal gjennomføres på en annen måte (beskriv i merknadsfeltet) / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til kapittel 16 om nytt valgoppgjør i perioden og suppleringsvalg?

3.11 Valg i kategorialmenighetene (kapittel 19)

Det gjøres store endringer i strukturen for reglene for valg i kategorialmenighetene, men innholdsmessig er det stort sett videreføring av de reglene som gjelder i dag. Noen av de særskilte bestemmelsene om valg i kategorialmenighetene er tatt inn i kapittel 19 i forslag til regler. Her foreslås det at Kirkerådet fastsetter om valg i kategorialmenighetene skal gjennomføres som digitalt valg med mulighet for å stemme ved oppmøte, heldigitalt valg eller digitalt valg kombinert med postvalg. Det vil bli en egen prosess og dialog med kategorialmenighetene før dette fastsettes..

Kirkemøtet 2025 vedtok at ansatte i Den norske kirke som er medlem i en døvemenighet får stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant. Dette er tatt inn i § 11-5. Det foreslås å videreføre dagens ordning om at de som er valgbare ved valg av prest eller ansatt, ikke er valgbare ved valg av døvemenighetenes representant (se ny § 12-5).

Fordi det nå legges opp til at stemmesedler ikke skal sendes til bispedømmerrådet for telling foreslås det at for valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant har Døves menighetsråd og Saemien Åålmegeaerie ansvar for godkjenning (§ 8-2 (6)) og opptelling (§ 8-4 (14)) av stemmesedler på papir.

I kapittelet om manntall foreslås det å endre formuleringen om ansvar for oppdatering av manntall så det står: «Døvemenighetene, Døvekirkenes fellesråd og Saemien Åålmege skal oppdatere oversikt over registrerte medlemmer i medlemsregisteret før skjæringsdatoen 30. juni.» (§ 13-2 (4)). Dette er en tydeliggjøring av det ansvaret kategorialmenighetene har for å holde registeret oppdatert.

Regler om døvekirkelige organer viser til dagens kirkevalgregler. Det legges opp til at Kirkerådet gjør endringer i disse reglene i etterkant av Kirkemøtet 2026 for at det skal bli samsvar mellom regelsettene.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til forslag til regler om valg i kategorialmenigheter?

4 Endringer ved valg av prest og ansatt

4.1 Regler for stemmerett

Kirkerådet ser behov for å forenkle reglene om hvem som skal manntallsføres som prest og ansatt. Regelverket som definerer hvem som er stemmeberettiget og valgbar som prest og ansatt, er komplisert og krever omfattende arbeid for å sikre god kvalitet. En del opplysninger kommer fra ansatt- og organisasjonsregisteret i Den norske kirke, men også en del andre prester har i dag stemmerett ved valget av prest. Ved kirkevalget i 2023 ble valget av lek kirkelig tilsatt kjent ugyldig i Stavanger bispedømme etter en klage, og det ble gjennomført omvalg. Dette hang sammen med manglende kvalitet på opplysninger om hvem som var stemmeberettiget som lek kirkelig tilsatt.

For valg av prest foreslås det en endring for prester som ikke er ansatt i Den norske kirke (for eksempel sykehusprester og feltprester). Det foreslås at disse aktivt må registrere seg i manntallet etter rutine fastsatt av Kirkerådet. Begrunnelsen for dette er at det har vist seg vanskelig å ha full oversikt over disse prestene og få dem inn i manntallet. Endringen legger ansvaret for å være registrert i manntallet på den enkelte prest. Registrering vil for eksempel kunne skje gjennom et enkelt nettskjema. Prester som er ansatt i Den norske kirke kan hentes direkte fra ansattregister og lønssystem, og det er derfor ikke behov for noen registreringsordning for disse.

Dagens særskilte regel om at «Prest i Den norske kirke som er generalsekretær i en organisasjon tilknyttet Den norske kirke, har også stemmerett ved valg av prest.» foreslås fjernet. Det vil da være den generelle definisjonen av «ordnet kirkelig

prestestilling» som gjelder for alle. Dette vil forenkle arbeidet med manntall og gjøre reglene like for alle. Det antas at det er svært få personer som dekkes av denne bestemmelsen i dag. Bestemmelsen om permisjon under ett år videreføres, men det tas ut regulering av hvem som eventuelt har stemmerett ved valg av nominasjonskomité. Det antas at dette ikke er nødvendig å regulere.

Krav om å være ansatt i en «ordnet kirkelig prestestilling» i minst 40 prosent stilling videreføres. Definisjonen av ordnet kirkelig prestestilling videreføres, men eksemplene som er i dagens regelverk er tatt ut eller flyttet til andre deler av paragrafen. Ellers er det endringer i struktur og språk i paragrafen, men dette påvirker ikke betydningen.

For valg av ansatt foreslås det tilsvarende forenklinger i språk og struktur som i paragrafen om stemmerett for prester. Den eneste innholdsmessige endringen er at det på samme måte som for valg av prest foreslås å ta ut regulering av hvem som har stemmerett ved valg av nominasjonskomité.

4.2 Fra preferansevalg til flertallsvalg

Prest og ansatt har tidligere blitt valgt ved preferansevalg. Kirkemøtet i 2025 vedtok å gå over til flertallsvalg etter samme ordning som ved valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant. I forslag til regler fastsettes det at man kan sette kryss ved navnet til en av de nominerte i § 3-4 (2) og hvordan valgoppgjøret gjennomføres i § 10-3.

4.3 Nominasjonskomiteer

For nominasjonskomiteene ved valg av prest og ansatt foreslås det forenklinger i valg av nominasjonskomité. Det foreslås at valgrådet skal innkalle prestene / andre ansatte til et møte hvor de velger et medlem og et varamedlem blant prestene / andre ansatte i hvert prosti. Det foreslås altså at det gjennomføres felles valgmøte for hele bispedømmet. Det antas at dette kan skje digitalt, eller hvis for eksempel prestene i bispedømmet uansett er samlet. Samtidig foreslås det å ta ut unntaksordningen for valg av nominasjonskomité ved valg av lek kirkelig tilsatt i dagens regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt § 3-1 (2) b. Disse endringene vil forenkle reglene og Kirkerådet antar at det også vil forenkle gjennomføringen av valg til nominasjonskomiteer.

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår at nominasjonskomiteene ved valg av prest og ansatt velges i felles møte for hele bispedømmet. Støtter du/dere dette? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Kirkerådet foreslår å fjerne unntaksordningen for valg av nominasjonskomité ved valg av lek kirkelig tilsatt i dagens regler for valg av prest

og lek kirkelig tilsatt § 3-1 (2) b. Støtter du/dere dette? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til ordning for valg av prest og ansatt?

5 Endringer i kirkeordningen og andre regelverk

Betegnelse *lek* og *lek kirkelig tilsatt* er benyttet i kirkeordningen og flere andre kirkelige regelverk. Kirkerådet foreslår å endre betegnelsen også i kirkeordningen og andre regelverk, og utkast til de foreslåtte endringene i kirkeordningen er inkludert i forslaget til regler.

I kirkeordningen § 9 første ledd foreslår Kirkerådet en justering av tidspunktet for når menighetsmøtet skal endre tallet på de menighetsrådsmedlemmer som skal velges. I nåværende bestemmelse er dette når valget er kunngjort, mens det foreslås at dette skal være før fristen for å levere listeforslag. Dette er for å tydeliggjøre fristen for når menighetsmøtet kan vedta endringer i antallet menighetsrådsmedlemmer.

Høringsspørsmål: Støtter du/dere endring av frist i kirkeordningen § 9? Ja / Nei / Vet ikke / Ingen mening.

Høringsspørsmål: Har du/dere merknader til endringene i kirkeordningen og annet kirkelig regelverk?

Høringsspørsmål: Har du/dere andre merknader til høringen?

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forenkling er en gjennomgående begrunnelse for forslagene i saken. Det vil både bety at summen Kirkerådet bruker på kirkevalg, kan reduseres sammenlignet med tidligere valg, og at arbeidsbelastningen vil bli mindre, særlig lokalt. Samtidig skal reglene fortsatt legge til rette for hemmelige og frie valg i Den norske kirke.

Regelverket for kirkelige valg er komplekst og vanskelig tilgjengelig for både valgmedarbeiderne, kandidater som stiller til valg, ansatte, velgerne og mediene. Dette bidrar også til den opplevde belastningen ved å organisere kirkevalg. Forenkling av regelverket vil spare ressurser på alle nivåer. Disse ressursene vil kunne brukes på måter som gagnar både medlemmer og ansatte i soknene. Midler som spares inn, kan benyttes til menighetsbyggende arbeid lokalt og gi økt tilstedeværelse av ansatte i menighetens ulike tiltak. Når kirkens ansatte er mer til stede på de ulike treffstedene i kirken, vil dette også kunne ha en rekrutterende effekt med tanke på framtidig kirkelig bemanning. Frigjorte ressurser kan også komme medlemmer til gode ved at kirken inviterer til temasamlinger, seniortreff,

ungdomsklubb eller korsatsing, for å nevne noen eksempler. Ansatte får frigjort tid og engasjement til arbeid blant ulike målgrupper der behovet er størst. I tillegg vil det være mange timers arbeid som spares for menighetsrådsmedlemmer og frivillige valgfunksjonærer. Et annet konkret eksempel ved å forenkle regelverket og fjerne elementer er at man kan kutte betraktelig i valghåndbok og veiledninger. Da spares det tid både i utformingen og lesingen av disse.

Digitalt kirkevalg gir mulighet for å ta grep som kan redusere kostnader og ressursbruk både lokalt og nasjonalt, men gir også behov for et mer digitaliseringsvennlig regelverk. Alle unntak og særordninger koster tid og penger når det skal utvikles digitale system. Et mer komplekst regelverk gir også vesentlig større risiko for feil.

Fordi man går bort fra ordningen med kirkevalg samme sted som offentlige valg, foreslås det at tilskudd til lokal gjennomføring av kirkevalget avvikes. I 2023 var dette tilskuddet på ca. 35 millioner kroner. Kirkerådet legger til grunn at kostnader soknet har til resterende arbeid med nominasjonskomité, behandling av valglistor og kommunikasjonsarbeid vil være innenfor kommunens finansieringsansvar.

Den foreslåtte ordningen med stemming ved oppmøte vil gi svært store besparelser både økonomisk og i arbeidstid for ansatte og frivillige lokalt sammenlignet med dagens ordning med forhåndsstemming og valgdag samme tid og sted som kommunale valg. Det foreslås å gi kirkelig fellesråd et formelt ansvar for gjennomføring av stemming ved oppmøte. Det antas at dette har vært praksis en del steder allerede, men det kan gi en del fellesråd arbeid de ikke tidligere har gjort. Det vil også være noe behov for materiell i forbindelse med stemming ved oppmøte.

Ellers foreslås det forenklinger i regler for nominasjon som antas å spare arbeid på bispedømmekontorene. For supplerende nominasjon vil det være viktig å følge opp Kirkemøtets vedtak om at supplerte kandidater skal behandles likt som andre kandidater. Det vil være svært forenklande for arbeidet med det digitale valget.

For protokoller og manntall foreslås det forenklinger som vil spare arbeidstid både lokalt, på bispedømmenivå og i Kirkerådet. Forslagene til forenkling av regler for stemmerett ved valg av prest og manntall vil også gjøre det enklere å arbeide med utvikling av det digitale valget og redusere risiko for feil.

Forslagene om at Kirkerådet skal være klageinstans også ved menighetsrådsvalg, innebærer en forenkling sammenlignet med gjeldende regelverk. Det vil bidra til en mer enhetlig og konsistent klagebehandling. Samtidig vil det nå, som tidligere, være et mål å ha færrest mulig klager. Forslagene om beredskap og omvalg, viderefører i hovedsak gjeldende regler.

Forslag til kirkevalgreglene og medfølgende endringer i annet regelverk

Kirkevalgreglene.....	1
Kapittel 1. Reglens formål og virkeområde	1
Kapittel 2. Valgorganer.....	2
Kapittel 3. Når, hvor og hvordan velgerne kan stemme	2
Kapittel 4. Nominasjon	3
Kapittel 5. Listeforslag og supplerende nominasjon.....	5
Kapittel 6. Digital stemming	9
Kapittel 7. Stemming ved oppmøte	10
Kapittel 8. Godkjenning av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling og protokollering	11
Kapittel 9. Kåring av medlemmer ved valg av menighetsråd.....	14
Kapittel 10. Mandatfordeling og kåring av medlemmer ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd	15
Kapittel 11. Stemmerett	16
Kapittel 12. Valgbarhet og plikt til å ta imot valg	17
Kapittel 13. Manntall	19
Kapittel 14. Klage	20
Kapittel 15. Omvalg og beredskap.....	21
Kapittel 16. Nytt valgoppgjør i perioden og suppleringsvalg.....	22
Kapittel 17. Registrering av nomineringsgrupper.....	23
Kapittel 18. Intensjonsstøtte og listestøtte	23
Kapittel 19. Kategorialmenigheter.....	24
Kapittel 20. Forskjellige bestemmelser.....	25
Endringer i kirkeordning for Den norske kirke og enkelte andre regelverk:	26

Kirkevalgreglene

Kapittel 1. Reglens formål og virkeområde

Dette kapittelet er innholdsmessig videreført fra dagens regler. Det er gjort språklige forenklinger.

§ 1-1. Reglens formål og virkeområde

- (1) Reglene skal sikre frie og hemmelige valg.
- (2) Reglene gjelder ved valg av medlemmer til menighetsråd og til Kirkemøtet og bispedømmeråd.

Kapittel 2. Valgorganer

Det er gjort noen endringer i omtalen av valgorganene. Bispedømmeråd og Kirkerådet er tatt ut og kirkelig fellesråd er tatt inn. Menighetsrådet omtales ikke lenger som «valgstyre». Les om endringene i høringsnotatet avsnitt 3.4.

§ 2-1. Menighetsrådet

Menighetsrådet skal forberede og gjennomføre valg i soknet som beskrevet i disse reglene.

§ 2-2. Kirkelig fellesråd

Kirkelig fellesråd skal legge til rette for stemming ved oppmøte som beskrevet i kapittel 7 og opptelling av stemmesedler som beskrevet i kapittel 8.

§ 2-3. Valgrådet i bispedømmet

- (1) Bispedømmerådet skal oppnevne et valgråd. Valgrådet skal styre valg til Kirkemøtet og bispedømmerådet i bispedømmet.
- (2) Valgrådet skal ha fem medlemmer og to varamedlemmer.
- (3) Bispedømmerådets sekretariat fungerer som sekretariat for valgrådet.

§ 2-4. Internettvalgstyret

- (1) Kirkerådet skal oppnevne et internettvalgstyre. Internettvalgstyret skal påse at det digitale valget skjer i henhold til regelverket.
- (2) Internettvalgstyret skal ha ni medlemmer. To av medlemmene skal oppnevnes på bakgrunn av særskilt kompetanse. Det skal oppnevnes to personlige varamedlemmer for medlemmene som er oppnevnt på bakgrunn av særskilt kompetanse, og sju felles varamedlemmer for de andre medlemmene.
- (3) Kirkerådets sekretariat fungerer som sekretariat for internettvalgstyret.

Kapittel 3. Når, hvor og hvordan velgerne kan stemme

Kapittelet er nytt i strukturen. Tid og sted for digitalt valg og stemming ved oppmøte er nytt (se høringsnotatet kap. 2). Måten valgene gjøres er videreføring av dagens ordning, med unntak av at man har tatt bort muligheten til å stemme på kandidater som ikke stiller til valg ved menighetsrådsvalg, i tråd med Kirkemøtets vedtak.

§ 3-1. Når velgerne kan stemme

- (1) Kirkevalget skal holdes i perioden 10. august til 13. september hvert fjerde år.
- (2) Det digitale valgsystemet åpner 10. august klokken 09:00 og stenger 13. september klokken 23:59.

§ 3-2. Hvor velgerne kan stemme

- (1) Velgerne kan stemme digitalt ved å logge seg på det digitale valgsystemet som beskrevet i kapittel 6.
- (2) Velgerne kan stemme ved oppmøte som beskrevet i kapittel 7.

§ 3-3. Valgform

- (1) Valget gjennomføres som flertallsvalg hvis det bare er ett godkjent listeforslag. Valget gjennomføres som forholdsvvalg hvis det er godkjent flere listeforslag.
- (2) Valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant gjennomføres alltid som flertallsvalg.

§ 3-4. Hvordan velgerne kan stemme

- (1) Velgeren kan velge å stemme ved ett eller flere av valgene velgeren har stemmerett ved.
- (2) Velgeren velger stemmeseddel for hvert valg.
 - a. Velgeren kan gi inntil tre kandidater på stemmeseddelen én personstemme. Dette gjøres ved å sette et merke ved kandidatens navn.
 - b. Gjennomføres valget som forholdsvalg, kan velgeren i tillegg gi en personstemme til kandidater på andre valglister. Dette gjøres ved å føre disse kandidatnavnene opp på stemmeseddelen. Slik personstemme kan gis til inntil tre kandidater. Når velgeren gir personstemme til valgbare kandidater på andre lister, overføres et tilsvarende antall listestemmer til den eller de listene disse kandidatene står oppført på.
- (3) Ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant stemmer velgeren i stedet ved å sette et kryss ved navnet til en av de nominerte kandidatene. Dersom det er satt kryss ved navnet til flere kandidater, tas det kun hensyn til det øverste krysset.
- (4) Andre endringer på stemmeseddelen teller ikke med ved valgoppgjøret.

Kapittel 4. Nominasjon

I dette kapittelet er regler for nominasjon for alle valg slått sammen. Der ikke annet er spesifisert gjelder bestemmelsene for alle nominasjonskomiteer ved valg til menighetsråd (§ 4-1) og valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd (§§ 4-2, 4-3 og 4-4). I § 4-1 (3) tas det inn en bestemmelse som har vært praksis tidligere. I § 4-2 forenkles valg og oppnevning til de ulike nominasjonskomiteene. Fristen for valg og oppnevning flyttes. Resten av bestemmelsene er videreføring av dagens ordning. Les mer i høringsnotatet avsnitt 3.5 og 4.3.

§ 4-1. Nominasjonskomité ved valg til menighetsråd

- (1) Menighetsrådet skal oppnevne en nominasjonskomité. Nominasjonskomiteen skal utarbeide et listeforslag med kandidater til menighetsrådet. Nominasjonskomiteen skal utføre sine oppgaver selvstendig og uavhengig av menighetsrådet.
- (2) Nominasjonskomiteen skal bestå av minimum tre medlemmer.

§ 4-2. Nominasjonskomiteer ved valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Valgrådet har ansvar for at det blir valgt en nominasjonskomité med følgende sammensetning:
 - a. Et medlem og et varamedlem valgt fra hvert prosti i bispedømmet. Valgrådet skal i samarbeid med prosten innkalle menighetsrådsleder eller et medlem fra hvert menighetsråd innen prostiet til et valgmøte. Valgmøtet kan gjennomføres digitalt. Valgmøtene kan gjennomføres samlet for hele bispedømmet. Hvert menighetsråd i prostiet har én stemme. Valget avgjøres ved simpelt flertall.
 - b. Et medlem og et varamedlem under 30 år oppnevnt av ungdomsrådet.
 - c. I de tre nordligste bispedømmene skal bispedømmerådet oppnevne en samisk representant og en samisk vararepresentant etter forslag fra Samisk kirkeråd.
 - d. Det skal tilstrebes at begge kjønn er representert i nominasjonskomiteen med minst 40 prosent.
- (2) Ved valg av nominasjonskomité for valg av prest skal valgrådet innkalle prestene i ordnet kirkelig stilling til et møte hvor prestene velger et medlem og et varamedlem blant

prestene i hvert prosti. Det bør tilstrebes representasjon av yngre prester samt at begge kjønn er representert.

- (3) Ved valg av nominasjonskomité for valg av ansatt skal valgrådet innkalle andre ansatte til et møte hvor de andre ansatte velger et medlem og et varamedlem blant de andre ansatte i hvert prosti. Det bør tilstrebes representasjon av yngre ansatte samt at begge kjønn er representert.
- (4) Ved valg av døvemenighetenes representant er medlemmene i Døvekirkenes fellestråd, med unntak av prester og andre ansatte, nominasjonskomité.
- (5) Ved valg av sørsamisk representant oppnevner Nidaros bispedømmeråd en nominasjonskomité med tre medlemmer som ikke er ansatte etter forslag fra medlemmene i Saemien Åålmegeaerie. Saemien Åålmegeaerie innhenter forslag til representanter til nominasjonskomiteen fra Saemien Åålmege, fra alle menighetsrådene i sørsamisk språkområde samt alle andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.
- (6) Nominasjonskomiteene skal være valgt og oppnevnt innen 15. februar i valgåret.
- (7) Valgbare til nominasjonskomiteene er de som er valgbare ved det enkelte valg, jf. kapittel 12.

§ 4-3. Nominasjonskomiteenes arbeid ved valgene til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Nominasjonskomiteene velger selv sine ledere.
- (2) Nominasjonskomiteenes medlemmer kan fremme forslag om én villig kandidat hver i tillegg til innkomne forslag. For valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant gjelder ikke begrensingen på én kandidat per medlem. Forslagsstiller skal forespørre de som foreslås om de er villige til å la seg nominere.
- (3) Bare personer som er valgbare, kan oppføres på listeforslaget.
- (4) Nominasjonskomiteen skal spørre kandidatene på forhånd om de er villige til å stå på listeforslaget.
- (5) Medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteene kan ikke settes på listeforslaget. For valg av døvemenighetenes representant kan medlemmer og varamedlemmer av nominasjonskomiteen likevel settes opp på listeforslaget.
- (6) Nominasjonskomiteene bør tilstrebe bredde i kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteene fastsetter i den forbindelse spørsmål som forelegges kandidatene om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål. Nominasjonskomiteen skal legge svarene til grunn for nominasjonsprosessen. Ved valg av andre enn prester, andre ansatte, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal nominasjonskomiteen gjøre svarene tilgjengelige for Nominasjonskomiteens listes tillitsvalgte til bruk i listens kommunikasjon.
- (7) En ansatt i bispedømmerådet utfører sekretariatsfunksjoner for nominasjonskomiteene. Den personen som utpekes kan være den samme som er sekretær for valgrådet.

§ 4-4. Forslag til kandidater ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd

Valgrådet skal senest 15. desember i året før valgåret, sende en oppfordring til å fremme forslag til valgene innen 15. februar i valgåret.

- a. Oppfordringen sendes til menighetsrådene og ungdomsrådet i bispedømmet om forslag til kandidater til Nominasjonskomiteens liste. Nomineringsgruppene kan også henvende seg til menighetsråd og ungdomsrådet på samme måte. Menighetsrådene og ungdomsrådet oppfordres til å sende forslag til kandidater til både nominasjonskomiteen og nomineringsgruppene. Menighetsrådet og

ungdomsrådet kan foreslå kandidater fra hele bispedømmet. Forslagene kan sendes til nominasjonskomiteen etter § 4-2 første ledd og alle nomineringsgruppene.

- b. For valg av prest skal oppfordringen sendes til prestene i ordnet kirkelig stilling i bispedømmet. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til prestene i døvemenighetene om å fremme slikt forslag.
- c. For valg av ansatt skal oppfordring sendes andre ansatte i bispedømmet om å fremme forslag til ansatt. Valgrådet i Oslo bispedømme skal sende en oppfordring til andre ansatte i døvemenighetene om å fremme slikt forslag.
- d. For valg av døvemenighetenes representant skal oppfordring til å fremme forslag til minst tre medlemmer sendes samtlige døves menighetsråd.
- e. For valg av sørsamisk representant skal oppfordring til å fremme forslag til minst tre sørsamiske kandidater sendes til Saemien Åålmegeeraerie, til alle menighetsråd i sørsamisk språkområde samt til andre menighetsråd i Nidaros bispedømme.

Kapittel 5. Listeforslag og supplerende nominasjon

I dette kapittelet er regler for listeforslag og supplerende nominasjon for alle valg slått sammen. Det foreslås ny listefrist og to nye frister for godkjenning av listeforslag. Det foreslås nytt navn på det som i dag heter Nominasjonskomiteens liste ved valg av menighetsråd. Det foreslås forenklinger som omtalt i høringsnotatet. Les mer i avsnitt 3.6 i høringsnotatet.

§ 5-1. Frist for å levere listeforslaget

- (1) Frist for å levere et listeforslag er klokken 12 den 15. april i valgåret.
- (2) Ved valg til menighetsråd regnes listeforslaget som levert når det har kommet inn til menighetsrådet.
- (3) Ved valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd regnes listeforslaget som levert når det har kommet inn til valgrådet i bispedømmet.

§ 5-2. Krav til listeforslag

- (1) Et listeforslag skal ha en overskrift og må inneholde opplysninger om
 - a. hvilket valg listeforslaget gjelder for
 - b. hvilke kandidater som stiller til valg på listeforslaget
 - c. hvem som har skrevet under på listeforslaget.
- (2) Overskriften på listeforslaget skal angi den gruppen som har satt frem forslaget. Hvis listeforslaget er satt frem av en registrert nomineringsgruppe, skal overskriften være nomineringsgruppens registrerte navn. Overskriften må ellers ikke kunne forveksles med navnet på en registrert nomineringsgruppe eller med overskriften på andre listeforslag i samme valgdistrikt. Listeforslag fra nominasjonskomiteene skal ha overskriften Nominasjonskomiteens liste.
- (3) Kandidatene skal være oppført med fornavn, etternavn, fødselsår, stilling og bosted. For valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal kandidatene være oppført med menighet i stedet for bosted.
- (4) Listeforslag ved valg av menighetsråd bør inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn samt minst 20 prosent andel kandidater under 30 år.
- (5) Listeforslag ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal inneholde minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn, minst 20 prosent kandidater som er under 30 år og kandidater fra minst tre prostier i bispedømmet. Minst en av kandidatene under 30 år bør plasseres på

en av de tre øverste plassene på listen. For valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant gjelder krav om minst 40 prosent kandidater av hvert kjønn og kandidater fra forskjellige distrikter eller døvemenigheter. Om mulig bør det også være minst én kandidat under 30 år.

- (6) Kandidater som fyller 30 år i valgåret regnes som under 30 år.
- (7) Listeforslaget skal ikke inneholde annen informasjon til velgerne enn det som fremgår av paragrafen her.
- (8) Kandidater kan bare stå på ett listeforslag i valgdistriktet. Den samme gruppen kan bare stille én liste i hvert valgdistrikt.

§ 5-3. Antall kandidater på listeforslaget

- (1) Ved valg til menighetsråd skal listeforslaget minst inneholde navnet på så mange kandidater som det skal velges faste medlemmer til menighetsrådet. Forslaget kan maksimalt inneholde ti flere navn enn det skal velges faste medlemmer.
- (2) Ved valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd skal listeforslaget inneholde navnet på minst sju kandidater. Forslaget kan maksimalt inneholde 18 navn.
- (3) Ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal listeforslaget inneholde navnet på fem kandidater.
- (4) Navnene til kandidatene skal settes opp i prioritert rekkefølge. Ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal navnene settes opp i alfabetisk rekkefølge.

§ 5-4. Stemmetillegg

- (1) Inntil to av de øverste kandidatene på listeforslaget kan gis et stemmetillegg, med unntak av kandidatene på Menighetsrådslista, Nominasjonskomiteens liste og valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant.
- (2) Kandidater med stemmetillegg får et tillegg i sitt personlige stemmetall som tilsvarer 25 prosent av det antallet stemmer som listen får ved valget.
- (3) Navnene til kandidater med stemmetillegg skal stå øverst på listeforslaget og med uthevet skrift.

§ 5-5. Antall underskrifter på listeforslaget

- (1) Listeforslag fra nominasjonskomiteen ved valg av menighetsråd skal være underskrevet av nominasjonskomiteen. Andre listeforslag ved valg av menighetsråd skal være underskrevet av minst ti personer med stemmerett i valgdistriktet.
- (2) Listeforslag ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal være underskrevet av minst 100 personer med stemmerett i valgdistriktet.
- (3) Listeforslag fra nomineringsgrupper som er registrert etter § 17-1 kan likevel være underskrevet av to styremedlemmer i nomineringsgruppens avdeling med ansvar for det valgdistriktet listen gjelder. Hvis en registrert nomineringsgruppe stiller listeforslag sammen med en uregistrert gruppe, gjelder likevel bestemmelsene i første og andre ledd.
- (4) Listeforslag fra nominasjonskomiteen ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal kun være underskrevet av nominasjonskomiteens medlemmer.
- (5) Listeforslag ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal være underskrevet av nominasjonskomiteens leder.
- (6) Underskriverne kan bare skrive under på ett listeforslag.

§ 5-6. Vedlegg til listeforslaget

Følgende opplysninger skal ligge ved listeforslaget:

- a. fødselsdato og bostedsadresse til personene som har underskrevet på listeforslaget
- b. kandidatens fødselsdato
- c. opplysninger til valgrådet presentasjon etter § 5-14 eller § 5-15
- d. forsikring fra kandidater som ikke er folkeregistrert som bosatt eller registrert i soknet eller bispedømmet, om at de vil være registrert der innen det digitale valget avsluttes
- e. forsikring fra kandidater som ikke tilfredsstiller krav for valgbarhet når listeforslaget innleveres om at de vil være valgbare når bispedømmerådet og Kirkemøtet trer i funksjon.

§ 5-7. Tillitsvalgte og tillitsutvalg

- (1) De to øverste underskriverne på listeforslaget er henholdsvis tillitsvalgt og vararepresentant. De fem øverste underskriverne er tillitsutvalg, og de tre neste er vararepresentanter.
- (2) Hvis et listeforslag fra en registrert nomineringsgruppe er underskrevet av to styremedlemmer i nomineringsgruppens avdeling med ansvar for det valgdistriktet listen gjelder, jf. § 5-5 tredje ledd, er disse to styremedlemmene tillitsvalgt og vararepresentant for listeforslaget. Styret for avdelingen er tillitsutvalg.
- (3) Ved valg av menighetsråd skal nominasjonskomiteens leder fungere som listens tillitsvalgte og nominasjonskomiteens medlemmer skal fungere som tillitsutvalg, med mindre nominasjonskomiteen bestemmer noe annet.
- (4) Ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal listetoppen på Nominasjonskomiteens liste fungere som listens tillitsvalgte og de fem øverst rangerte kandidatene på Nominasjonskomiteens liste sammen fungere som tillitsutvalg. Listetoppen representerer listen i forbindelse med nasjonal koordinering. Ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal nominasjonskomiteens leder fungere som listeforslagets tillitsvalgte og nominasjonskomiteen fungerer som tillitsutvalg.
- (5) Nominasjonskomiteen ivaretar funksjonen som listeforslagets tillitsvalgte ved forhandlinger etter kirkevalgreglene § 5-9 andre ledd.

§ 5-8. Frist for å godkjenne listeforslaget

- (1) Ved valg av menighetsråd godkjenner eller forkaster menighetsrådet selv listeforslag. Vedtak om godkjenning eller forkasting av listeforslag ved valg av menighetsråd skal fattes senest 30. april i valgåret.
- (2) Ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd godkjenner eller forkaster valgrådet i bispedømmet selv listeforslag. Vedtak om godkjenning eller forkasting skal fattes senest 15. mai i valgåret. Ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal vedtak om godkjenning eller forkasting av listeforslag fattes senest 30. april i valgåret.

§ 5-9. Valgmyndighetenes behandling av listeforslagene

- (1) Valgmyndighetene skal kontrollere at et listeforslag oppfyller kravene i reglene her.
- (2) Hvis listeforslaget ikke oppfyller kravene, skal valgmyndighetene gi listeforslagets tillitsvalgte en frist på syv dager til å rette listeforslaget.
- (3) Valgmyndighetene skal pålegge underskrivere eller kandidater som står på flere listeforslag i valgdistriktet, å melde fra innen en bestemt frist om hvilket listeforslag de vil

stå på. Hvis de ikke svarer innen fristen, skal de settes opp på det listeforslaget som kom inn først.

- (4) Ved menighetsrådsvalg kan menighetsrådet godkjenne et listeforslag fra nominasjonskomiteen med færre kandidater enn angitt i 5-3 første ledd. Det samme gjelder for valg av døvemenighetenes representant.

§ 5-10. Endring av listeforslaget etter innleveringsfristen

- (1) Etter at fristen for innlevering av listeforslag er utløpt, kan listeforslagets tillitsvalgte bare gjøre de endringer som er nødvendige for å bringe listeforslaget i samsvar med kravene i reglene her.
- (2) Hvis en kandidat strykes fra listeforslaget, kan listen suppleres med et nytt navn. Listeforslagets tillitsutvalg kan i så fall bestemme om navnet skal settes på den tomme plassen, eller om de etterfølgende kandidatene skal rykke opp i uforandret rekkefølge, og at listen da skal suppleres med et nytt navn nederst. Tillitsutvalget skal legge ved en erklæring fra den nye kandidaten om at han eller hun er villig til å stå som kandidat på listen.

§ 5-11. Supplerende nominasjon ved valg av menighetsråd

- (1) Ved valg av menighetsråd er det åpent for supplerende nominasjon. Det skal likevel ikke åpnes for supplerende nominasjon hvis det er godkjent listeforslag fra andre grupper enn nominasjonskomiteen.
- (2) Supplerende nominasjon skal kunngjøres innen 30. april i valgåret.
- (3) Fristen for supplerende nominasjon er klokken 12 den 18. mai i valgåret.
- (4) Et forslag til kandidat fremmet ved supplerende nominasjon skal være underskrevet av fem forslagsstillere med stemmerett i soknet.
- (5) Et forslag om supplerende nominasjon skal inneholde vedlegg som beskrevet i § 5-6.
- (6) Hvis forslaget om supplerende nominasjon ikke oppfyller kravene, skal menighetsrådet gi forslaget tillitsvalgte en frist til å rette forslaget.
- (7) Menighetsrådet skal avgjøre om forslag om supplerende nominasjon skal godkjennes eller forkastes innen 21. mai i valgåret. Godkjent forslag settes nederst på den endelige valglisten. Rekkefølgen på de supplerte kandidater avgjøres ved loddtrekning.

§ 5-12. Supplerende nominasjon ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant

- (1) Ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant er det åpnet for supplerende nominasjon.
- (2) Supplerende nominasjon skal kunngjøres innen 30. april i valgåret.
- (3) Fristen for supplerende nominasjon er klokken 12 den 18. mai i valgåret.
- (4) Ti stemmeberettigede ved det enkelte valg kan fremme alternative kandidater i den supplerende nominasjonen. For valg av prest og ansatt skal underskriverne ha representasjon fra minst to prostier. For valg av døvemenighetenes representant skal underskriverne ha representasjon fra minst to døvemenigheter.
- (5) Et forslag om supplerende nominasjon skal inneholde vedlegg som beskrevet i § 5-6.
- (6) Fristen for supplerende nominasjon er klokken 12 den 15. mai i valgåret.
- (7) Forslagsstillerne kan kun nominere én kandidat. Det må foreligge underskrift fra forslagsstillerne og det må oppgis en tillitsvalgt for forslagsstillerne. Det må også foreligge skriftlig bekreftelse fra kandidaten om at vedkommende er villig til å stille til valg.

- (8) Hvis forslaget om supplerende nominasjon ikke oppfyller kravene, skal valgrådet gi forslagets tillitsvalgte en frist til å rette forslaget.
- (9) Valgrådet avgjør om forslagene om supplerende nominasjon skal godkjennes eller forkastes. Valgrådet setter opp de endelige valglistene innen 21. mai i valgåret. Valgrådet sørger for at disse listene blir kunngjort innen 21. mai i valgåret.

§ 5-13. Kunngjøring av valglistene

- (1) Ved valg av menighetsråd: Når listeforslagene er godkjent, skal valgmyndighetene kunngjøre de godkjente valglistene. Kunngjøring skal skje så fort som mulig etter godkjenning på menighetens nettside, ved registrering i Den norske kirkes valgadministrative system innen 1. juni og på annen måte valgmyndigheten bestemmer. Ved valg av menighetsråd skal godkjente valglistene også kunngjøres i kirken.
- (2) Ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd: Når listeforslagene er godkjent, skal valgmyndighetene kunngjøre de godkjente valglistene. Kunngjøring skal skje ved registrering i Den norske kirkes valgadministrative system innen den frist Kirkerådet fastsetter. Kirkerådet fastsetter også dato for kunngjøring på bispedømmets nettside og på annen måte valgmyndigheten bestemmer. Ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal listeforslagene kunngjøres så fort som mulig etter godkjenning på bispedømmets nettside, ved registrering i Den norske kirkes valgadministrative system innen 1. juni og på annen måte valgmyndigheten bestemmer.

§ 5-14. Presentasjon av lister og kandidater ved valg til menighetsråd

Menighetsrådet skal utarbeide en presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på listeforslaget, jf. § 5-2. Presentasjonen bør også inneholde opplysninger om utdanning, yrke, relevante verv, hva kandidatene vil arbeide for og bilde.

§ 5-15. Presentasjon av lister og kandidater ved valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Hver liste er selv hovedansvarlig for informasjon om sin liste og sine kandidater.
- (2) Valgrådet skal utarbeide en felles presentasjon av kandidatene og listen(e). Presentasjonen av kandidatene skal inneholde de opplysninger som finnes på listeforslaget, jf. § 5-2, opplysninger om utdanning, yrke, relevante verv og hva kandidatene vil arbeide for. Kandidatene presenteres også med bilde. Valgrådet skal også se til at tillitsvalgt for hver liste får mulighet til å gi en kort presentasjon av listen som tas inn i den felles presentasjonen. For valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal presentasjonen også inneholde hva kandidatene vil arbeide for, andre opplysninger som vil være av betydning for dem som skal avgi stemme, samt opplysninger om kandidatenes syn på aktuelle kirkelige spørsmål.

Kapittel 6. Digital stemming

Dette er et nytt kapittel, men det viderefører ordningen med digitalt valg slik det var i 2023. Noen prinsipper er foreslått forenklet, se høringsnotatet avsnitt 2.1.

§ 6-1. Digital stemming

- (1) Velgeren skal velge stemmeseddel og gjøre eventuelle endringer i det digitale valgsystemet.
- (2) Velger som har avgitt elektronisk stemme skal kunne stemme flere ganger. Den siste avgitte stemmen godkjennes.
- (3) Velgeren skal selv påse at ingen andre ser hva han eller hun stemmer.

§ 6-2. Kryptering

Stemmegivninger skal krypteres, det vil si at informasjon skal gjøres uleselig på en måte som gjør at informasjonen kun kan gjøres leselig om man har tilgang til en dekrypteringsnøkkel. Internettvalgstyret skal sørge for at kryptografiske nøkler behandles forsvarlig.

§ 6-3. Heldigitale valg

Valg av prest og ansatt gjennomføres som heldigitalt valg.

§ 6-4. Prinsipper

Følgende prinsipper legges til grunn:

- a. Europarådets rekommandasjon CM/REK (2017) 5 om standarder for elektronisk stemmegivning skal legges til grunn så langt de passer, med følgende unntak: Vedlegg I Standarder for e-valg pkt. 27 og 35-39 gjelder ikke.
- b. Det skal brukes en identifiserings- og autentiseringsløsning for pålogging til det digitale valgsystemet på minimum sikkerhetsnivå 4.
- c. Utenforstående og valgmyndighetene skal ikke ha mulighet til å få kunnskap om hva den enkelte velger har stemt.
- d. Det skal ikke være mulig for utenforstående, systemet og valgmyndighetene å endre en velgers stemmegivning uten at dette kan oppdages.
- e. Valglistene skal presenteres for velgerne i alfabetisk rekkefølge i det digitale valgsystemet.

Kapittel 7. Stemming ved oppmøte

Dette er nytt kapittel med bestemmelser om den nye ordningen med stemming ved oppmøte. Les mer i høringsnotatet avsnitt 2.2.

§ 7-1. Når og hvor velgerne kan stemme ved oppmøte

- (1) Velgeren kan stemme ved oppmøte i det fellesrådsområdet der han eller hun har stemmerett.
- (2) Kirkelig fellesråd skal legge til rette for stemming ved oppmøte på egnet og tilgjengelig sted i sitt fellesrådsområde. Kirkelig fellesråd bestemmer hvor velgerne kan stemme.
- (3) Kirkelig fellesråd bestemmer åpningstidene for valglokalene innenfor perioden for digital stemming. Det skal som minimum legges til rette for stemming ved oppmøte to timer i uken i stemmeperioden.
- (4) Før kirkelig fellesråd bestemmer tid og sted for stemming ved oppmøte etter andre og tredje ledd, skal menighetsrådene i fellesrådsområdet involveres.

§ 7-2. Kunngjøring og registrering av oppmøtetidspunkter

- (1) Kirkelig fellesråd kunngjør når og hvor velgerne kan stemme digitalt og ved oppmøte.
- (2) Kunngjøring skal skje på fellesrådets nettside, i kirkene og på annen måte fellesrådet fastsetter.
- (3) Kirkelig fellesråd skal registrere tid og sted for stemming ved oppmøte i Den norske kirkes valgadministrative system innen 1. juni i valgåret.

§ 7-3. Stemmesedler

- (1) Ved stemming ved oppmøte med papirstemmer sørger fellesrådet for at det er tilgjengelig stemmesedler for alle godkjente valglistene ved valg av menighetsråd i soknene i

fellesrådsområdet, alle godkjente valglister for valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd og blanke stemmesedler for begge valg.

- (2) Ved valg av døvemenighetenes representant sørger døves menighetsråd for at det er stemmesedler tilgjengelig.

§ 7-4. Hvordan stemming ved oppmøte gjennomføres

- (1) Velgeren skal kunne gjøre sitt valg avskjermet og usett.
- (2) Hvis stemming ved oppmøte skjer digitalt, skal stemmemottaker likevel kunne observere stemmegivingen for å ivareta informasjonssikkerheten.
- (3) Velgeren skal vise legitimasjon. Hvis en velger ikke kan vise legitimasjon, men er kjent for stemmemottakeren, kan stemmemottakeren i stedet bekrefte velgerens identitet.
- (4) En velger som på grunn av funksjonsnedsettelse ikke kan stemme alene, kan etter eget ønske få hjelp av en valgmedarbeider eller en annen person som velgeren peker ut. En valgmedarbeider skal gjøre velgerens hjelper oppmerksom på velgerens rett til hemmelig valg.
- (5) Ved digital stemming ved oppmøte skal velgeren velge stemmeseddel og gjøre eventuelle endringer i det digitale valgsystemet.
- (6) En velger som har avgitt digital stemme, kan ikke stemme på nytt med stemmeseddel på papir ved oppmøte. Hvis en velger avgir stemmegiving både på papir og digitalt, vil den digitale stemmen godkjennes.
- (7) Ved stemming på papir gjennomføres stemmingen på denne måten:
 - a. Velgeren skal levere stemmeseddelen eller stemmesedlene til stemmemottaker, som stempler den eller dem med et offisielt stempel.
 - b. Etter at stemmeseddelen er stemplet, skal velgeren selv legge den i en stemmeseddelkonvolutt og lime konvolutten igjen.
 - c. Stemmemottakeren skal legge stemmeseddelkonvolutten i en omslagskonvolutt og lime omslagskonvolutten igjen.
 - d. Velgeren skal selv skrive navn, adresse og fødselsdato samt tid for stemmingen på omslagskonvolutten.
 - e. Velgeren skal legge omslagskonvolutten i en urne eller tilsvarende.
- (8) Kirkelig fellesråd skal sørge for at valgmateriellet oppbevares på sikker måte.

§ 7-5. Ordensregler

- (1) Velgerpåvirkning er ikke tillatt i valglokalet.
- (2) I valglokalet og dets umiddelbare nærhet er det ikke tillatt å utføre handlinger som kan forstyrre valget.
- (3) Det er ikke tillatt for uvedkommende å føre kontroll med hvem som stemmer.
- (4) Valgmedarbeiderne skal hindre at uvedkommende får kunnskap om forbruket av de forskjellige valglisterens stemmesedler.
- (5) En valgmedarbeider kan bortvise personer som opptrer i strid med reglene i denne paragrafen.

Kapittel 8. Godkjenning av stemmegivninger og stemmesedler, opptelling og protokollering

I dette kapittelet er regler for alle valg slått sammen. Det foreslås endringer i håndtering av papirstemmer og forenkling i regler om protokollering. Ellers er det videreføring av dagens regler. Les mer i avsnitt 2.2 og 3.7 i høringsnotatet.

§ 8-1. Godkjenning av stemmegivinger ved oppmøte

- (1) Menighetsrådet godkjenner stemmegivinger avgitt på papir.
- (2) En stemmegiving avgitt på papir i konvolutt skal godkjennes dersom
 - a. velgeren er innført i manntallet i soknet eller har særskilt dokumentasjon om tilkjent medlemskap etter *regler for tilkjenning av medlemskap for personer som ikke er bosatt i riket eller er norske borgere bosatt i utlandet*.
 - b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er
 - c. stemmegivningen er avgitt til rett tid
 - d. stemmegivningen er levert til rett stemmemottaker
 - e. omslagskonvoluttene ikke er åpnet eller forsøkt åpnet
 - f. velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning
- (3) Velgerens stemmegivning er godkjent når vedkommende er krysset av i manntallet.
- (4) Ved digital stemmegiving med alternativ pålogging til det digitale valgsystemet kontrollerer stemmemottaker velgerens identitet. Stemmegivningen godkjennes ved klargjøring av stemmer før dekryptering etter § 8-5 og § 8-6 på samme måte som andre digitale stemmer.

§ 8-2. Godkjenning av stemmegivinger ved postvalg

- (1) En stemmegiving på papir ved valg av sørsamisk representant skal godkjennes dersom
 - a. velgeren er innført i manntallet
 - b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er
 - c. stemmegivningen er avgitt til rett tid

§ 8-3. Godkjenning av stemmesedler på papir

- (1) Menighetsrådet har ansvar for godkjenning av stemmesedler på papir ved valg av menighetsråd.
- (2) Fellesrådet har ansvar for godkjenning av stemmesedler på papir ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd.
- (3) En stemmeseddel skal godkjennes dersom
 - a. den har offisielt stempel
 - b. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder
 - c. det fremgår hvilken liste velgeren har stemt på og
 - d. gruppen stiller liste i valgkretsen. Stemmeseddel beregnet på en annen valgkrets kan bare godkjennes dersom den gjelder en registrert nomineringsgruppe.
- (4) En avgitt stemmeseddel anses å være enslydende med den offisielle valglisten.
- (5) Dersom velgeren har benyttet en trykt stemmeseddel som ikke er enslydende med den offisielle valglisten, skal det ses bort fra eventuelle endringer foretatt av velgeren.
- (6) For valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant har Døves menighetsråd og Saemien Åålmegearaerie ansvar for godkjenning av stemmesedler på papir. En stemmeseddel ved valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal godkjennes dersom:
 - a. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
 - b. det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.

§ 8-4. Opptelling av stemmesedler på papir

- (1) Menighetsrådet har ansvar for opptelling av stemmesedler på papir ved valg av menighetsråd. Kirkelig fellesråd har ansvar for opptelling av stemmesedler på papir ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd.
- (2) Stemmesedlene ved valg av menighetsråd skal telles opp per sokn.
- (3) Stemmesedlene ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal telles opp samlet for fellesrådsområdet.
- (4) Opptellingen foretas av de personer og på den måten menighetsråd og fellesråd har bestemt, i samsvar med de bestemmelser som følger av valgreglene.
- (5) Menighetsrådet bestemmer selv hvor stemmesedlene skal telles opp.
- (6) Kandidat som er oppført på valgliste, kan ikke delta i opptellingen av vedkommende valg.
- (7) Opptellingen skal være offentlig.
- (8) Opptelling av papirstemmer kan starte når alle stemmegivninger på papir er behandlet, jf. § 8-1.
- (9) Opptellingen skal være ferdig og rapportert i Den norske kirkes valgadministrative system senest 14. september.
- (10) I tillegg til telling av papirstemmesedler skal det rapporteres hvor mange som stemte på papir, antall forkastede stemmegivninger samt andre relevante data om valget i Den norske kirkes valgadministrative system.
- (11) Stemmesedler det er tvil om kan godkjennes behandles fortløpende under opptellingen og telles sammen med de andre stemmesedlene.
- (12) Alle stemmesedler skal telles to ganger.
- (13) Opptellingen gjennomføres på denne måten:
 - a. Først telles antall rettede og urettede stemmesedler til hver liste samt blanke stemmesedler.
 - b. Deretter telles tilleggsstemmer. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene.
 - c. For valg gjennomført som forholdsvalg med flere lister skal det telles antall personstemmer til kandidater på andre lister. Dersom det er gitt personstemmer til mer enn tre kandidater på andre lister skal bare de tre øverste telles med. Det skal registreres hvilken listes stemmeseddel personstemmen var skrevet opp på og hvilken kandidat stemmen gikk til.
 - d. Det tas ikke hensyn til strykninger eller andre endringer på stemmesedlene.
- (14) For valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant har Døves menighetsråd og Saemien Åålmegeeraerie ansvar for telling av stemmesedler på papir.

§ 8-5. Dekryptering av digitale valg

- (1) Etter at den digitale stemmegivningen er avsluttet, skal avgitte digitale stemmer dekrypteres. Før dekrypteringen skal de digitale stemmene klargjøres. Ved klargjøringen skal det gjøres korrigeringer for stemmer fra velgere som har stemt digitalt flere ganger. Resterende digitale stemmer dekrypteres.
- (2) Internettvalgstyret skal sørge for dekryptering av de digitale stemmene. Hvert medlem tildeles deler av nøkler, som må settes sammen med de andre medlemmenes deler for å dekryptere avgitte stemmegivninger.
- (3) Minimum fem medlemmer fra internettvalgstyret må tre sammen for å konstruere dekrypteringsnøkkelen.

§ 8-6. Godkjenning av stemmegivninger og stemmesedler i digitalt valgsystem

- (1) Prøving av stemmegivninger avgitt digitalt foretas ved klargjøring av stemmer før dekryptering etter § 8-5 (1).
- (2) En digital stemmegiving skal godkjennes dersom:
 - a. velgeren er innført i manntallet,
 - b. stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er og
 - c. stemmegivningen er avgitt til rett tid.
- (3) En digital stemmeseddel skal godkjennes dersom:
 - a. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder
 - b. det fremgår hvilken liste velgeren har stemt på og
 - c. gruppen stiller liste i valgkretsen. Stemmeseddel beregnet på en annen valgkrets kan bare godkjennes dersom den gjelder en registrert nomineringsgruppe.
- (4) En digital stemmeseddel ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal godkjennes dersom:
 - a. det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder og
 - b. det er oppført et navn på valgbar person i det respektive valget.

§ 8-7. Opptelling av digitale stemmer

Internettvalgstyret godkjenner den digitale opptellingsprosessen.

§ 8-8. Protokollering og offentliggjøring av valgresultater

- (1) Menighetsrådet skal føre protokoll over forberedelsene og gjennomføringen av valget i soknet. Ved menighetsrådsvalg skal menighetsrådet føre protokoll over valgoppgjøret. Menighetsrådet skal ta inn rapport fra Den norske kirkes valgadministrative system i protokollen.
- (2) Ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal valgrådet føre protokoll over valgoppgjøret. Valgrådets protokoll ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal sendes til Kirkerådet og bispedømmerådet.
- (3) Internettvalgstyret skal føre protokoll over sin kontroll med gjennomføringen av de digitale valgene og godkjenningen av den digitale opptellingsprosessen. Protokollen skal kunngjøres.
- (4) Kirkerådet fastsetter formularer for protokollering av valg.
- (5) Kirkerådet skal sørge for at valgresultatene blir offentliggjort.
- (6) Opptelling av papirstemmer på soknenivå skal ikke offentliggjøres for å ivareta prinsippet om hemmelig valg.
- (7) Opptelling av digitale stemmer skal ikke offentliggjøres før papirstemmene er lagt til for å ivareta prinsippet om hemmelig valg.

Kapittel 9. Kåring av medlemmer ved valg av menighetsråd

Dette er et nytt kapittel som viderefører dagens ordning.

§ 9-1. Kåring av de valgte medlemmene ved flertallsvalg til menighetsråd

- (1) Menighetsrådet skal foreta og godkjenne valgoppgjøret.
- (2) Menighetsrådet skal legge sammen de digitale stemmesedlene med eventuelle stemmesedler på papir.
- (3) Der den eneste godkjente valglisten er Menighetsrådslista, gjelder følgende: Kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens

stemmetall, kåres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater kåres på grunnlag av sin rekkefølge på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.

- (4) Der den eneste godkjente valglisten er fra en annen gruppe enn nominasjonskomiteen, gjelder følgende: Kandidater som er satt opp med uthevet skrift, gis det stemmetillegg de har krav på i henhold til § 5-4, før de personlige stemmer velgerne har gitt til kandidatene telles opp. Deretter kåres kandidatene i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Har flere kandidater fått like mange stemmer eller ingen stemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.
- (5) Velges det fire medlemmer, skal det samtidig velges minst tre varamedlemmer. Velges det seks medlemmer, skal det samtidig velges minst fire varamedlemmer. Velges det åtte eller ti medlemmer, skal det samtidig velges minst fem varamedlemmer. Kandidatene til varaplassene fordeles på samme måte som medlemmene etter henholdsvis første eller annet ledd.

§ 9-2. Informasjon til de valgte medlemmene og varamedlemmene

Menighetsrådet skal informere de valgte medlemmene og varamedlemmene av menighetsrådet om valget.

§ 9-3. Forholdsvalg ved menighetsrådsvalg

- (1) Menighetsrådet skal foreta og godkjenne valgoppgjøret.
- (2) Menighetsrådet skal legge sammen de digitale stemmesedlene med eventuelle stemmesedler på papir.
- (3) Ordning for mandatfordeling og kåring av medlemmer ved valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd i § 10-1 og § 10-2 følges tilsvarende for valg av menighetsråd gjennomført som forholdsvalg.
- (4) Ved menighetsrådsvalg med flere valglister, skal hver liste så vidt mulig tildeles like mange varamedlemmer som den får medlemmer, med tillegg av ett. Kandidatene til varaplassene fordeles på samme måte som representantene etter tredje ledd.

Kapittel 10. Mandatfordeling og kåring av medlemmer ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd

Dette er et nytt kapittel som viderefører dagens ordning.

§ 10-1. Fordeling av mandatene ved valg av medlemmer av Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Valgrådet skal foreta og godkjenne valgoppgjøret.
- (2) Valgrådet skal legge sammen de digitale stemmesedlene med eventuelle stemmesedler på papir.
- (3) Mandatene skal fordeles på bakgrunn av listenes listestemmetall i bispedømmet ved hjelp av Sainte-Laguës metode med 1 som det første delingstallet. Dette innebærer at antallet listestemmer, deles på 1-3-5-7 osv. Antallet listestemmer skal deles så mange ganger som det er mandater i valgdistriktet. Listen som har den største kvotienten, får det første mandatet. Listen som har den nest største kvotienten, får det neste mandatet, osv. Hvis flere lister har samme kvotient, går mandatet til den listen som har fått flest listestemmer. Har listene også fått samme listestemmer, skal det avgjøres ved loddtrekning hvilken liste som skal få mandatet.

- (4) Hver stemme en liste har fått, skal telle like mange listestemmer som det skal velges medlemmer til bispedømmerrådet. Tallet skal korrigeres for personstemmer som er gitt til kandidater på andre lister (slengerstemmer). En slengerstemme skal tilsvare en listestemme.

§ 10-2. Kåring av de valgte medlemmene ved valg av medlemmer av Kirkemøtet og bispedømmerråd

- (1) Når det er avgjort hvor mange mandater en liste skal ha, skal valgrådet kåre de valgte representantene. Det skal ses bort fra kandidater som ikke er valgbare.
- For valglister utenom Nominasjonskomiteens liste gjelder følgende: Kandidatene skal gis det antallet personstemmer de har fått fra velgerne. Kandidater som har fått stemmetillegg, skal i tillegg gis det antallet personstemmer som de har krav på etter § 7-3 tredje ledd. Representantene for hver liste blir så kåret i rekkefølge etter antallet personstemmer de har fått. Hvis flere kandidater har fått like mange personstemmer, er rekkefølgen på listen avgjørende.
 - For Nominasjonskomiteens liste gjelder følgende: Kandidater som har fått tilleggsstemmer fra minst fem prosent av listens velgere, skal kåres i rekkefølge etter antallet mottatte personstemmer. Har flere kandidater fått like mange personstemmer, skal de kåres etter deres rekkefølge på listen. Øvrige kandidater skal kåres etter deres rekkefølge på listen.
- (2) Hver liste skal tildeles like mange varamedlemmer som den får medlemmer, med tillegg av tre. Kandidatene til varaplassene fordeles på samme måte som representantene etter første ledd.

§ 10-3. Kåring av medlemmer ved valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant

- (1) Valgrådet skal foreta og godkjenne valgoppgjøret. Eventuelle stemmesedler på papir skal legges til de digitale stemmesedlene.
- (2) Valget finner sted som flertallsvalg. Den som har flest stemmer, skal kåres til medlem. Tilsvarende gjelder ved kåring av varamedlemmer.

§ 10-4. Informasjon til de valgte medlemmene og varamedlemmene

Valgrådet skal informere de valgte medlemmene og varamedlemmene om valget.

Kapittel 11. Stemmerett

I dette kapitlet er regler for stemmerett ved alle valg slått sammen. Paragrafene er forenklet i språk og struktur, men innholdsmessig er det videreføring av dagens ordning med unntak av regler for stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant (se høringsnotatet avsnitt 3.11) og valg av prest (se høringsnotatet avsnitt 4.1).

§ 11-1. Stemmerett ved valg av menighetsråd

Medlemmer av Den norske kirke som har fylt 15 år innen utgangen av valgåret, har stemmerett ved valg av menighetsråd hvis de er folkeregistrert som bosatt i soknet eller registrert i soknet i henhold til kirkeordningen § 6 annet ledd.

§ 11-2. Stemmerett ved valg av medlemmer av Kirkemøtet og bispedømmerråd

Medlemmer av Den norske kirke som har fylt 15 år innen utgangen av valgåret, og som ikke har stemmerett som prest eller ansatt etter § 11-3 eller § 11-4, har stemmerett ved valg av medlemmer av Kirkemøtet og bispedømmerråd hvis de er folkeregistrert som bosatt i

bispedømmet eller registrert i et sokn i bispedømmet i henhold til kirkeordningen § 6 annet ledd.

§ 11-3. Stemmerett ved valg av prest til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Ordinerte prester som er medlemmer av Den norske kirke har stemmerett ved valg av prest til Kirkemøtet og bispedømmeråd dersom de er ansatt i en ordnet kirkelig prestestilling på minst 40 prosent.
- (2) Med ordnet kirkelig prestestilling menes en stilling som er organisert som en prestestilling, hvor det inngår i stillingens oppgaver å forrette gudstjenester og kirkelige handlinger.
- (3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet.
- (4) Prester i ordnet kirkelig prestestilling som ikke er ansatt i Den norske kirke, for eksempel institusjonsprester, sykehusprester, studentprester og feltprester, må registrere seg i manntallet etter rutine fastsatt av Kirkerådet.
- (5) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er ansatt. Døveprestene har forslags- og stemmerett ved valg av prest til Oslo bispedømmeråd.
- (6) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som prest.

§ 11-4. Stemmerett ved valg av ansatt til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Ansatt i menighetsråd, fellesråd eller bispedømmeråd som er medlemmer i Den norske kirke har stemmerett ved valg av ansatt til Kirkemøtet og bispedømmeråd dersom de har en stilling på minst 40 prosent og ikke har stemmerett som prest etter § 11-3.
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet.
- (3) Stemmeretten utøves i det bispedømmet den stemmeberettigede er ansatt. Ansatt i døvemenighetene har forslags- og stemmerett ved valg av ansatt til Oslo bispedømmeråd.
- (4) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt ha stemmerett som ansatt.

§ 11-5. Stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Kirkemøtet og Oslo bispedømmeråd

- (1) Medlemmer av en døvemenighet som har stemmerett ved valg av døves menighetsråd, har stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet.
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet på valgdagen.

§ 11-6. Stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Kirkemøtet og Nidaros bispedømmeråd

- (1) Medlemmer av Saemien Åålmege (den samiske menigheten i sørsamisk språkområde) som har stemmerett ved valg av Saemien Åålmegevarie, har stemmerett ved valg av sørsamisk representant til Kirkemøtet og Nidaros bispedømmeråd.
- (2) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet for Saemien Åålmege.

§ 11-7. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person har stemmerett.

Kapittel 12. Valgbarhet og plikt til å ta imot valg

I dette kapittelet er regler for valgbarhet ved alle valg slått sammen. Paragrafene er forenklet i språk og struktur, men innholdsmessig er det videreføring av dagens ordning.

§ 12-1. Valgbarhet ved valg av medlemmer til menighetsråd

Personer er valgbare og plikter å ta imot valg til menighetsrådet hvis han eller hun har stemmerett ved valget og har fylt 18 år innen utgangen av valgåret, og ikke er fritatt.

§ 12-2. Valgbarhet ved valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Personer er valgbare som medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd og plikter å ta imot valget hvis han eller hun har stemmerett ved valget og har fylt 18 år innen utgangen av valgåret, og ikke er utelukket fra valg eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg som medlem til Kirkemøtet og bispedømmeråd er
 - a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 12-3
 - b. de som er valgbare ved valg av ansatt, jf. § 12-4
 - c. ansatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - d. ansatte i Kirkerådet.

§ 12-3. Valgbarhet ved valg av prest til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Prester som har stemmerett etter § 11-3 og ikke er utelukket fra valg, er valgbare som prest til Kirkemøtet og bispedømmeråd.
- (2) Utelukket fra valg som prest til Kirkemøtet og bispedømmeråd er:
 - a) ansatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - b) ansatte i Kirkerådet.

§ 12-4. Valgbarhet ved valg av ansatt til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Ansatte som har stemmerett etter § 11-4 som har fylt 18 år innen utgangen av valgåret og ikke er utelukket fra valg, er valgbare som ansatt til Kirkemøtet og bispedømmeråd.
- (2) Utelukket fra valg som ansatt til Kirkemøtet og bispedømmeråd er:
 - c) ansatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - d) ansatte i Kirkerådet.

§ 12-5. Valgbarhet ved valg av døvemenighetenes representant til Kirkemøtet og Oslo bispedømmeråd

- (1) Personer som har stemmerett etter § 11-5 som har fylt 18 år innen utgangen av valgåret og ikke er utelukket fra valg, er valgbare som døvemenighetenes representant til Kirkemøtet og Oslo bispedømmeråd.
- (2) Utelukket fra valg som døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet er:
 - a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 12-3,
 - b. de som er valgbare ved valg av ansatt, jf. § 12-4,
 - c. tilsatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - d. tilsatte i Kirkerådet.

§ 12-6. Valgbarhet ved valg av sørsamisk representant til Kirkemøtet og Nidaros bispedømmeråd

- (1) Personer som har stemmerett etter § 11-6 som har fylt 18 år innen utgangen av valgåret og ikke er utelukket fra valg, er valgbare som sørsamisk representant til Kirkemøtet og Nidaros bispedømmeråd.
- (2) Utelukket fra valg som sørsamisk representant til Kirkemøtet og Nidaros bispedømmeråd er:
 - a. de som er valgbare ved valg av prest, jf. § 12-3,
 - b. ansatte ved bispedømmekontoret i en stilling på over 15 timer i uken og
 - c. ansatte i Kirkerådet.

§ 12-7. Felles bestemmelser om valgbarhet

- (1) De som ellers ville ha vært utelukket fra valg, er likevel valgbare hvis de fratrer stillingen før Kirkemøtet og bispedømmerrådet trer i funksjon.
- (2) Ved permisjon med varighet under ett år vil vedkommende fortsatt være valgbar, men det vil være varamedlemmet som fungerer som medlem i permisjonsperioden.

§ 12-8. Tvilstilfelle

Kirkerådet avgjør i tvilstilfelle om og hvor en person er valgbar.

§ 12-9. Rett til å kreve fritak fra valg

- (1) Rett til fritak for valg har den som avgir skriftlig erklæring om at vedkommende ikke ønsker å stille til valg på den aktuelle valglisten.
- (2) Slik erklæring må settes frem til menighetsrådet eller valgrådet innen den frist menighetsrådet eller valgrådet setter, ellers tapes retten til å strykes fra listeforslaget. Menighetsrådets eller valgrådets frist må senest være 25. april i valgåret.
- (3) Den som unnlater å kreve seg fritatt fra å stå på liste, kan ikke nekte å motta valg.

Kapittel 13. Manntall

Dette er et nytt kapittel der det foreslås forenklinger. Se høringsnotatet avsnitt 3.8.

§ 13-1. Hvor velgeren skal manntallsføres

- (1) Personer med stemmerett som er bosatt i Norge, skal manntallsføres i det soknet de var folkeregistrert som bosatt 30. juni i valgåret.
- (2) For valg til Kirkemøtet og bispedømmerråd er det ansettelsesforhold den 1. juni i valgåret som avgjør hvilket valg man er stemmeberettiget i.

§ 13-2. Ansvar for å opprette og oppdatere manntall.

- (1) Kirkerådet er ansvarlig for at et digitalt manntall for alle valg opprettes og oppdateres på grunnlag av opplysninger fra Den norske kirkes medlemsregister. Kirkerådet sørger for at alle sokn får et manntall over personer med stemmerett i soknet.
- (2) Kirkerådet skal samarbeide med og innhente opplysninger fra bispedømmerrådene i arbeidet med manntall.
- (3) Kirkelig fellesråd skal gi opplysninger om de av sine ansatte som skal manntallsføres som prester og andre ansatte til Kirkerådet innen den frist Kirkerådet fastsetter.
- (4) Døvemenighetene, Døvekirkenes fellesråd og Saemien Åålmege skal oppdatere oversikt over registrerte medlemmer i Den norske kirkes medlemsregister før skjæringsdatoen 30. juni.
- (5) Etter 30. juni i valgåret kan manntallet bare oppdateres bakgrunn av følgende forhold:
 - a. Krav om retting av feil, oppdaget feil eller klage.
 - b. Ved utmelding. Vedkommende strykes fra manntallet, med mindre vedkommende allerede har avgitt en godkjent stemmegivning.
- (6) Det skal ikke gjøres oppdateringer av manntallet hvis det fører til at en velger blir manntallsført i mer enn ett sokn, eller ikke blir manntallsført i noen sokn. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i det andre soknet blir oppdatert tilsvarende.
- (7) Manntallet kan ikke oppdateres hvis det fører til at en velger mister stemmerett ved et valg vedkommende allerede har avgitt stemme i.

§ 13-3. Kontroll av manntallsopplysninger

- (1) Velgeren får tilgang til å kontrollere egen manntallsoppføring via internett ved å autentisere seg i det digitale valsystemet.
- (2) Valgmanntallet skal ikke legges ut til offentlig ettersyn.

Kapittel 14. Klage

I dette kapittelet foreslås det å forenkle ordningen for klager. Tidligere var bispedømmerådet klageinstans for menighetsrådsvalg, mens Kirkerådet var klageinstans for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Forslaget innebærer at Kirkerådet blir klageinstans for alle typer valg. Kapitlet er også gjennomgått språklig for å gjøre det tydeligere hva det kan klages på, og hvordan saksbehandlingen skal foregå. Det er også foreslått en mulighet for at en klage kan gis medhold i at det har skjedd en feil, uten at det fører til omvalg. Det er nytt sammenlignet med i dag. Se høringsnotatet avsnitt 3.9.

§ 14-1. Hva det kan klages på

Det kan klages på

- a. brudd på bestemmelsene i kirkeordningen og kirkevalgreglene om hvordan valg skal forberedes og gjennomføres
- b. internettvalgstyrets godkjenning av den digitale opptellingsprosessen
- c. menighetsrådets og valgrådet i bispedømmes valgoppgjør.

§ 14-2. Hvem som kan klage på feil ved forberedelsen og gjennomføringen av kirkevalget m.m.

- (1) Alle med stemmerett kan klage på forhold nevnt i § 14-1 i det valgdistriktet de er manntallsført. De som ikke er manntallsført, kan klage hvis klagen gjelder stemmerett eller adgang til å stemme.
- (2) Alle som har stilt liste, kan klage på forhold nevnt i § 14-1 i det valgdistriktet der de stilte liste. Tillitsutvalget har myndighet til å klage på vegne av listen.
- (3) Registrerte nomineringsgrupper kan klage på valgrådets vedtak om å godkjenne et listeforslag hvis klagen er begrunnet med at eneretten til gruppenavnet er krenket.

§ 14-3. Klagefrister

- (1) Klagefristen er sju dager etter at det digitale valget avsluttes hvis ikke annet følger av denne paragrafen.
- (2) Fristen for å klage på menighetsrådets eller valgrådets vedtak om å godkjenne eller forkaste et listeforslag er sju dager etter at vedtaket er kunngjort.
- (3) Fristen for å klage på internettvalgstyrets vedtak om godkjenning av den digitale opptellingsprosessen er sju dager etter at protokollen er kunngjort.
- (4) Fristen for å klage på menighetsrådets eller valgrådets valgoppgjør er sju dager etter at valgresultatet er offentliggjort.

§ 14-4. Krav til klagen

- (1) En klage skal være skriftlig og angi de faktiske forholdene den bygger på.
- (2) Klagen skal settes frem for menighetsrådet i det soknet der det påklagede forholdet skjedde. Hvis klagen ikke gjelder forhold som kan knyttes til et sokn, skal klagen settes frem for valgrådet i bispedømmet.
- (3) Hvis klagen gjelder et vedtak, skal den settes frem for det organet som fattet vedtaket.
- (4) Hvis klagen gjelder et klagegrunnlag som har betydning for både valg til menighetsråd og valg til Kirkemøtet og bispedømmerådet, skal den ansees å gjelde begge valgene.

- (5) En klage er satt frem i tide hvis den har kommet inn til menighetsrådet eller valgrådet, organet som traff det påklagede vedtaket eller Kirkerådet før klagefristen har løpt ut.

§ 14-5. Saksbehandlingen i det organet som klagen settes frem for

- (1) Hvis det organet som fattet vedtaket, er enig i klagen, skal det omgjøre vedtaket. Hvis organet ikke er enig i klagen, skal klagen sendes til Kirkerådet sammen med en redegjørelse for organets syn på klagen.
- (2) Hvis klagen gjelder noe annet enn et vedtak, og menighetsrådet eller valgrådet er enig i klagen, skal forholdet rettes så langt det er mulig. Hvis forholdet ikke kan rettes, eller menighetsrådet eller valgrådet ikke er enig i klagen, skal klagen sendes til Kirkerådet sammen med en redegjørelse for menighetsrådet og valgrådets syn på klagen.
- (3) Forvaltningsloven § 33 andre ledd tredje punktum gjelder ikke. Klagen skal i stedet sendes til Kirkerådet sammen med en redegjørelse for hvorfor klagen skal avvises.
- (4) Klager skal behandles uten ugrunnet opphold.

§ 14-6. Klagebehandlingen i Kirkerådet

- (1) Kirkerådet avgjør klager etter § 14-1. Kirkerådet kan prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter.
- (2) Valgorganer plikter å gi opplysninger og uttalelser som Kirkerådet ber om.
- (3) Kirkerådet skal avvise en klage hvis vilkårene for å behandle den ikke er oppfylt, eller samme klagegrunnlag allerede er behandlet.
- (4) Hvis Kirkerådet kommer til at det har skjedd feil, men at vilkårene for ugyldighet ikke er oppfylt, eller hvis klagen behandles før valgresultatet er klart, skal klagen gis medhold i at det har skjedd feil. Kirkerådet skal pålegge valgorganene å rette feil så langt det er mulig.
- (5) Hvis retting av feil ikke er mulig, skal Kirkerådet kjenne valget ugyldig når bestemmelser i kirkeordningen eller kirkevalgreglene om hvordan valg skal forberedes og gjennomføres, er brutt, og det er sannsynlighetsovervekt for at dette har påvirket valgresultatet.
- (6) Når Kirkerådet har behandlet alle klagen, skal det avgjøre om det er sannsynlighetsovervekt for at forhold nevnt i femte ledd samlet sett har påvirket det samlede valgresultatet.
- (7) Valget kan kjennes ugyldig bare i de soknene der det er sannsynlighetsovervekt for at forhold nevnt i femte ledd har påvirket valgresultatet.

Kapittel 15. Omvalg og beredskap

Her videreføres noen bestemmelser om omvalg og beredskap med justeringer i språk. Det foreslås en ny bestemmelse om forlenget eller utsatt valgperiode hvis det har skjedd en ekstraordinær hendelse som hindrer en vesentlig del av velgerne fra å stemme. Se høringsnotatet avsnitt 3.8.

§ 15-1. Omvalg

- (1) Det skal holdes omvalg om Kirkerådet kjenner et valg ugyldig.
- (2) Ved omvalg skal manntallet fra det opprinnelige valget brukes. Personer som har dødd eller mistet stemmeretten før omvalget, skal strykes fra manntallet. Personer som feilaktig var innført i eller utelatt fra det opprinnelige manntallet, skal strykes fra eller innføres i manntallet.
- (3) Kirkerådet fastsetter nærmere regler for gjennomføringen av omvalget. Hvis det er nødvendig av hensyn til den praktiske gjennomføringen av omvalget, kan Kirkerådet gjøre unntak fra bestemmelser i regler fastsatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

§ 15-2. Internettvalgstyrets beredskapsmyndighet

Hvis en hendelse inntreffer som kan medføre at et valg ikke kan gjennomføres i samsvar med regelverket, kan internettvalgstyret bestemme at velgerne ikke skal kunne avgi stemme digitalt. Hvis internettvalgstyret treffer et slikt vedtak og det på dette tidspunkt er avgitt digitale stemmer, tar internettvalgstyret stilling til om disse skal forkastes.

§ 15-3. Forlenget eller utsatt valgperiode

- (1) Hvis internettvalgstyret har truffet vedtak etter § 15-2, kan Kirkerådet forlenge valgperioden eller utsette valgperioden.
- (2) Tilsvarende kan Kirkerådet forlenge valgperioden hvis det har skjedd en annen ekstraordinær hendelse som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme.
- (4) Kirkerådet kan fastsette nærmere regler for å gjennomføre forlegning eller utsettelse av valgperioden. Hvis det er nødvendig av hensyn til den praktiske gjennomføringen, kan Kirkerådet gjøre unntak fra bestemmelser i regler fastsatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

§ 15-4. Omvalg ved ekstraordinære hendelser

- (1) Hvis det har skjedd noe ekstraordinært som har hindret en vesentlig del av velgerne fra å stemme, kan Kirkerådet bestemme at det skal holdes omvalg. Vedtak om omvalg kan fattes bare så langt det er nødvendig for å sikre velgerne mulighet til å stemme.
- (2) Kirkerådet fastsetter nærmere bestemmelser om gjennomføring av omvalg etter første ledd. Paragraf 15-1 tredje ledd andre punktum gjelder tilsvarende.

§ 15-5. Hvem som fungerer som medlemmer av menighetsråd og Kirkeråd og bispedømmeråd ved omvalg

Hvis det skal holdes omvalg før det nye rådet har trådt i funksjon, forlenges valgperioden for de sittende medlemmene inntil omvalget er endelig godkjent. Hvis det skal holdes omvalg etter at det nye rådet har trådt i funksjon, blir de nyvalgte representantene sittende i vervet inntil omvalget er endelig godkjent.

Kapittel 16. Nytt valgoppgjør i perioden og suppleringsvalg

Regler for valgoppgjør er videreføring av dagens ordning. Bestemmelsen om suppleringsvalg til menighetsråd er noe endret, se høringsnotatet avsnitt 3.10. § 16-4 er videreføring av dagens ordning med noen justeringer i språket i paragrafen.

§ 16-1. Nytt valgoppgjør til valg av menighetsråd

- (1) Lederen i menighetsrådet skal underrette menighetsrådet hvis plassen til et medlem i menighetsrådet blir stående ubesatt. Menighetsrådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.
- (2) Hvis lederen i menighetsrådet mener det er nødvendig, skal menighetsrådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.
- (3) Menighetsrådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og bispedømmerådet om valget.

§ 16-2. Nytt valgoppgjør til valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) Lederen i bispedømmerådet skal underrette bispedømmerådet hvis plassen til et medlem i bispedømmerådet blir stående ubesatt. Bispedømmerådet gjennomfører deretter et nytt valgoppgjør.
- (2) Hvis lederen i bispedømmerådet mener det er nødvendig, skal bispedømmerådet gjennomføre nytt valgoppgjør også når plassen til et varamedlem er blitt ledig.

- (3) Bispedømmerrådet informerer det nye medlemmet eller varamedlemmet og Kirkerådet om valget.

§ 16-3. Suppleringsvalg til menighetsråd

- (1) Er antallet medlemmer av menighetsrådet utilstrekkelig, og forholdet ikke kan avhjelpes ved nytt valgoppgjør, kan det holdes suppleringsvalg i et menighetsmøte.
- (2) Hvis valget er gjennomført som forholdsvalg med flere lister gjelder § 16-4 tilsvarende.

§ 16-4. Suppleringsvalg til Kirkemøtet og bispedømmeråd

Hvis plassen til en vararepresentant er blitt ledig og ikke kan fylles gjennom et nytt valgoppgjør, kan den gruppen som har fått en ledig vararepresentantplass, foreslå hvem som skal fylle plassen. Gruppen informerer deretter bispedømmerrådet, som velger den foreslåtte personen hvis han eller hun er valgbar og har samtykket til å la seg velge. Hvis valget er gjennomført som et flertallsvalg, skal bispedømmerrådet foreslå en person til den ledige plassen. Bispedømmerrådet informerer Kirkerådet om valget.

Kapittel 17. Registrering av nomineringsgrupper

Dette kapittelet viderefører dagens bestemmelse.

§ 17-1. Registrering av nomineringsgrupper og gruppenavn ved valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd

- (1) En nomineringsgruppe kan søke Kirkerådet om registrering av gruppen og gruppenavnet.
- (2) Registrering innebærer at nomineringsgruppen får enerett til å stille valglister under det registrerte navnet i kirkelige valg.
- (3) For at et gruppenavn skal kunne bli registrert av Kirkerådet, må det ikke kunne forveksles med navnet på annen nomineringsgruppe registrert av Kirkerådet.
- (4) Når særlige grunner foreligger, kan Kirkerådet også ellers nekte å registrere gruppenavn.
- (5) Før nomineringsgruppen kan bli registrert av Kirkerådet, må den registreres i Enhetsregisteret og tildeles et eget organisasjonsnummer.
- (6) Sammen med søknaden om registrering skal nomineringsgruppen legge ved følgende dokumentasjon:
 - a. opplysninger om organisasjonsnummer
 - b. opplysninger om hvem som er valgt til medlemmer i nomineringsgruppens utøvende organ, og som har fullmakt til å representere gruppen sentralt i saker etter disse regler
 - c. vedtekt som fastsetter hvilket organ i nomineringsgruppen som velger gruppens utøvende organ og
 - d. erklæring fra minst 300 personer med stemmerett ved valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd, som ikke er prest eller ansatt, om at de ønsker gruppenavnet registrert. Erklæringene skal være underskrevet.
- (7) Søknaden må ha blitt journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, for at registreringen skal kunne få virkning ved valget.
- (8) Virkningen av registreringen opphører og navnet blir fritt når gruppen ikke har stilt liste i noe valgdistrikt ved to påfølgende valg til Kirkemøtet og bispedømmeråd. Gruppenavnet skal da strykes fra registeret. Det samme gjelder fire år etter at gruppen er oppløst eller har skiftet navn.

Kapittel 18. Intensjonsstøtte og listestøtte

Dette kapittelet viderefører dagens bestemmelse. Referanser er oppdatert.

§ 18-1. Intensjonsstøtte og listestøtte

- (1) Kirkerådet skal gi støtte til registrerte nomineringsgrupper etter § 17-1 i form av intensjonsstøtte og listestøtte.
- (2) Intensjonsstøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å stille lister i valget til Kirkemøtet og bispedømmeråd.
- (3) Listestøtten har som formål å sette registrerte nomineringsgrupper i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål.
- (4) De som mottar tilskudd, må oppfylle følgende vilkår:
 - a. Gruppen må være registrert som en nomineringsgruppe etter § 17-1.
 - b. For intensjonsstøtte er det et krav om at søknaden om registrering fra nomineringsgruppen er journalført hos Kirkerådet innen 2. januar i valgåret, jf. § 17-1 (7).
 - c. For listestøtte er det et krav om at nomineringsgruppen fremmer liste innen listefristen, og at listeforslaget blir godkjent.
 - d. Dersom en bidragsyter i løpet av regnskapsåret har gitt ett eller flere bidrag til en nomineringsgruppe som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer, skal nomineringsgruppen særlig oppgi bidragets verdi og bidragsyterens identitet. Privatpersoner skal identifiseres med navn og bostedskommune. Andre bidragsyttere, långivere eller sponsorer skal identifiseres med navn og postadresse.
 - e. Kirkerådet kan fastsette andre vilkår, herunder vilkår i tråd med økonomiregelverket for rettssubjektet Den norske kirke.
- (5) Kirkerådet skal stille midler til disposisjon til Nominasjonskomiteens liste på lik linje med registrerte nomineringsgrupper. Formålet med støtten er å sette kandidater på Nominasjonskomiteens liste i stand til å informere velgerne om sine standpunkt i aktuelle kirkelige spørsmål. Kandidatene på Nominasjonskomiteens liste skal kunne få stilt til disposisjon en individuell sum og så få refundert utlegg opp til denne summen. De enkelte kandidater på Nominasjonskomiteens liste kan selv gi beskjed til Kirkerådet dersom de ønsker støtten utbetalt til en enhet med organisasjonsnummer.

Kapittel 19. Kategorialmenigheter

Dette er et nytt kapittel som i hovedsak viderefører dagens bestemmelser, men tilpasser det til den generelle ordningen. Les mer i høringsnotatet kapittel 3.11.

§ 19-1. Valg av menighetsråd i kategorialmenigheter

- (1) Reglens bestemmelser om valg av menighetsråd benyttes av kategorialmenigheter så langt de passer, med mindre annet er særskilt bestemt.
- (2) Menighetsrådsvalg i kategorialmenigheter gjennomføres som digitalt valg med mulighet for stemming ved oppmøte. Kirkerådet kan i stedet bestemme at menighetsrådsvalg i kategorialmenigheter gjennomføres som heldigitale valg eller som en kombinasjon av digital stemmegiving og postvalg. Reglene for postvalg i § 19-3 gjelder så langt de passer for postvalget.

§ 19-2. Valg av døvemenighetenes representant

Valg av døvemenighetenes representant skjer samtidig og på samme sted som valg av døves menighetsråd.

§ 19-3. Digitalt valg og postvalg ved valg av sørsamisk representant

- (1) Kirkerådet avgjør om valg av sørsamisk representant gjennomføres som digitalt valg med mulighet for stemming ved oppmøte, heldigitalt valg eller som kombinasjon av digitalt valg og postvalg.
- (2) Hvis valget gjennomføres som postvalg, skal følgende prosedyre følges:
 - a. Valgrådet skal sørge for at postvalget blir kunngjort og at stemmesedlene blir gjort tilgjengelig.
 - b. Stemmeseddelen legges i nøytral stemmeseddelkonvolutt som lukkes og sendes sammen med et følgeskriv i nøytral omslagskonvolutt direkte til menighetsrådet innen det digitale valget avsluttes.
 - c. Velgeren er selv ansvarlig for å avgi stemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til menighetsrådet innen det digitale valget avsluttes.
 - d. Hvis en velger som har avgitt digital stemme også avgir poststemme på papir er det den digitale stemmen som teller.

Kapittel 20. Forskjellige bestemmelser

Her videreføres regler om taushetsplikt og funksjonstid. Bestemmelser om stemmesedler er også samlet her, og videreføres som ved sist valg. Det gjøres endring i hvordan man fastsetter frister, se høringsnotatet avsnitt 3.2. § 20-4 er noe endret sammenlignet med dagens regler. Det fastsettes at reglene trer i kraft straks og at gjeldende regelverk for kirkevalg oppheves.

§ 20-1. Taushetsplikt

Personer som gjennom oppdrag i forbindelse med valget får kjennskap til hvordan en velger har stemt, har taushetsplikt om dette.

§ 20-2. Stemmesedler

Kirkerådet fastsetter stemmesedlenes utforming. For stemmesedler til valg av prest, ansatt, døvemenighetenes representant og sørsamisk representant skal det gå tydelig fram av stemmeseddelen at kandidatene er ordnet alfabetisk og ikke er rangert i prioritert rekkefølge.

§ 20-3. Endring av frister

Kirkerådet skal vedta endringer i datoene for fristene i disse reglene før hvert valg, for å tilpasse dem til valgdagen ved det offentlige valget, helge- og helligdager m.m.

§ 20-4. Endringer i kirkevalgreglene, utfyllende bestemmelser og forsøk

- (1) Kirkerådet fastsetter kapittel 13 om manntall og kan vedta endringer i dette kapitlet.
- (2) Kirkerådet kan fastsette mindre endringer i reglene.
- (3) Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om gjennomføring av valget og utfylling av reglene. Disse bestemmelsene skal tas inn i kirkevalgreglene.
- (4) Kirkerådet kan gjennomføre begrensede forsøk med ulike valgordninger ved valg av menighetsråd.

§ 20-5. Kirkemøtets og bispedømmerådets funksjonstid

Det nyvalgte Kirkemøtet og bispedømmerådet trer i funksjon 1. januar året etter valgåret. Valgperioden strekker seg til og med 31. desember i valgperiodens siste år.

§ 20-6. Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves regler om valg av menighetsråd og leke medlemmer til bispedømmeråd og Kirkemøtet (kirkevalgreglene), regler om valg av prest og lek kirkelig tilsatt til medlem av bispedømmeråd og Kirkemøtet, regler om valg av døvemenighetenes representant til bispedømmeråd og Kirkemøtet, regler om valg av

sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet og særskilte regler for digital forhåndsstemming ved kirkevalg.

Endringer i kirkeordning for Den norske kirke og enkelte andre regelverk:

Bestemmelsene om lek og lek kirkelig tilsatt foreslås endret i kirkeordningen og enkelte andre regelverk. I § 9 første ledd foreslås det også en justering av tidspunktet for når menighetsmøtet skal endre tallet på de menighetsrådsmedlemmer som skal velges. I nåværende bestemmelse er dette når valget er kunngjort, mens det foreslås at dette skal være før fristen for å levere listeforslag.

Kirkeordningen § 9 første ledd skal lyde:

Menighetsrådet består av soknepresten og – etter menighetsmøtets bestemmelse – fire, seks, åtte eller ti andre medlemmer og et antall varamedlemmer som velges ved flertalls- eller forholdsvalg for fire år etter regler fastsatt av Kirkemøtet. Endring av tallet på de medlemmer som skal velges, må være vedtatt i menighetsmøtet før *fristen for å levere listeforslag*.

Kirkeordningen § 24 første og andre ledd skal lyde:

Bispedømmerådet består av:

- a. biskopen,
- b. en prest valgt av prestene i bispedømmet,
- c. en *ansatt* valgt av de *ansatte* i bispedømmet,
- d. sju *andre* valgt direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer ved flertalls- eller forholdsvalg,
- e. en nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i Sør-Hålogaland bispedømmeråd, og en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd og
- f. en representant fra døvemenighetene i Oslo bispedømmeråd.

Medlemmene nevnt i bokstav b, c, d, e og f velges for fire år. For medlemmene valgt ved flertallsvalg etter bokstav d, velges det like mange varamedlemmer. For medlemmene valgt ved forholdsvalg etter bokstav d, skal hver liste tildeles like mange varamedlemmer som den får medlemmer, med tillegg av tre. For medlemmene valgt etter bokstav b, c, e og f, velges det to varamedlemmer. Kirkemøtet gir nærmere regler om valget, herunder regler som presiserer hvem som er stemmeberettiget og valgbar etter første ledd bokstavene b, c, d, e og f.

Kirkeordningen § 29 første ledd skal lyde:

Kirkerådet består av 17 medlemmer, preses i Bispemøtet og 16 medlemmer valgt av Kirkemøtet. Det skal være to prester og en ansatt blant de som velges av Kirkemøtet. Visepreses er vara for preses. For hvert øvrig medlem velges det ett varamedlem.

I regler for valg av Kirkerådet, Kirkemøtets forretningsorden, regler om døvekirkelige organer og retningslinjer for prostiråd og prostimøter gjøres det endringer for å fjerne begrepet leke og leke kirkelig tilsatte.

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

DEN NORSKE KIRKE

Høring om kirkevalgreglene m.m.

* Obligatorisk

Den norske kirke er en demokratisk folkekirke. Alle medlemmer skal ha mulighet til å velge sine representanter til å styre kirken. Forslag til nye kirkevalgregler omfatter forenkling av kirkevalgreglene, med mål om å redusere ressursbruk og gjøre valget enklere. Det foreslås at kirkelig fellesråd får ansvar for stemming ved oppmøte. Høringen tar også opp temaer som digitalt valg, frister, nominasjon, informasjon om lister og kandidater og offentliggjøring av valgresultater. Forenkling av regelverket vil spare ressurser på alle nivåer i Den norske kirke, både økonomisk og i arbeidstid for ansatte og frivillige.

[LENKE TIL HØRINGSNOTATET]

Høringsfristen er 21. november 2025.

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova jf. kirkeordningen § 42, og vil bli publisert på kirken.no.

Personvern

Skriv ikke inn opplysninger som identifiserer enkeltpersoner. Hvis du er en privatperson som sender inn høringssvar, må du oppgi navn. Da blir ditt høringssvar ansett som samtykke til at navnet og høringssvaret publiseres på kirken.no, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a og artikkel 9 nr. 2 bokstav a.

"Engasjerende leser"

Det er mulig å bruke "Engasjerende leser" i arbeidet med høringssvarene, som gir mulighet for både forstørret tekst og opplesning av tekst. Du finner denne funksjonen ved å trykke på de tre prikkene øverst til høyre.

Praktisk informasjon

Skjemaet er delt opp i flere sider. Du kan gå fram og tilbake i skjemaet hvis du vil se hva du har svart eller gjøre endringer. Du kan skrive ut en kopi av svaret ditt etter at du har sendt inn.

Merk at svarene ikke lagres når skjema lukkes uten at du har trykket på Send-knappen. Man kan bruke arbeidsdokumentet [LENKE TIL ARBEIDSDOKUMENT] mens svarteksten utarbeides.

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Om innsenderen av høringssvaret

1. Hvilken type høringsinstans svarer du som? *

- ☐ Menighetsråd
- ☐ Menighetsråd med fellesrådsfunksjoner
- ☐ Fellesråd
- ☐ Bispedømmeråd
- ☐ Biskop
- ☐ Utdanningsinstitusjon
- ☐ Fagforening
- ☐ Organisasjon
- ☐ Privatperson
- ☐ Annet

2. Navn *

Vennligst oppgi navnet på rådet, organisasjonen eller privatpersonen som svarer.

3. Kontaktperson (hvis innsender er råd eller organisasjon)

Vennligst oppgi navn på kontaktperson dersom innsender er et råd eller en organisasjon.

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

4. Hvilket bispedømme tilhører du? *

- ☐ Agder og Telemark
- ☐ Bjørgvin
- ☐ Borg
- ☐ Hamar
- ☐ Møre
- ☐ Nidaros
- ☐ Nord-Hålogaland
- ☐ Oslo
- ☐ Stavanger
- ☐ Sør-Hålogaland
- ☐ Tunsberg
- ☐ Ingen bispedømmetilknytning

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Digitalt valg og stemming ved oppmøte

5. Har du/dere merknader til organiseringen av det digitale valget?

6. Støtter du/dere at kirkelig fellesråd får ansvar for å organisere stemming ved oppmøte? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

7. Kirkerådet foreslår å fastsette et felles krav om at det som minimum skal legges til rette for stemming ved oppmøte to timer i uken i stemmeperioden. Støtter du/dere dette? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei, jeg/vi ønsker ikke at det skal fastsettes minimumskrav
- ☐ Nei, jeg/vi ønsker at minimumskravet skal være mer enn to timer i uken
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

8. Kirkerådet foreslår i § 8-1 at menighetsrådet får ansvar for å prøve stemmegivinger på papir (altså krysse av velgeren i manntallet). Støtter du/dere dette? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei, fellesrådet bør ha ansvar for prøving av stemmegivingene
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

9. Støtter du/dere at stemmesedlene på papir ved valg av Kirkemøtet og bispedømmeråd skal telles opp samlet for fellesrådsområdet? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

10. Har du/dere merknader til organiseringen av stemming ved oppmøte?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Navn og begreper

11. Støtter du/dere den foreslåtte bruken av begrepene valg av medlemmer til Kirkemøtet og bispedømmeråd, valg av prest og valg av ansatt? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Delvis
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

12. Har du/dere andre forslag til begreper på valgene av Kirkemøtet og bispedømmeråd?

13. Har du/dere andre merknader til forslagene til begreper på valgene av Kirkemøtet og bispedømmeråd?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Frister

14. Støtter du/dere forslag til nye frister? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Delvis
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

15. Har du/dere merknader til forslag til nye frister?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Kunngjøringer

16. Kirkerådet foreslår at det ikke regelfestes at valgresultatet skal kunngjøres lokalt. Støtter du/dere dette? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

17. Har du/dere merknader til forslagene til regler om kunngjøringer?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Valgorganer

18. Støtter du/dere at internetvalgstyret skal bestå av ni medlemmer? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei, jeg/vi mener internetvalgstyret må ha flere medlemmer
- ☐ Nei, jeg/vi mener internetvalgstyret må ha færre medlemmer
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

19. Har du/dere andre merknader til forslag til kapittel 2 om valgorganer?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Nominasjon og listeforslag

20. Har du/dere merknader til forslag til nytt kapittel 4 om nominasjon?

21. Har du/dere merknader til forslag til nytt kapittel 5 om listeforslag?

22. Har du/dere merknader til forslag til bestemmelser om supplerende nominasjon (§ 5-11 og § 5-12)?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Informasjon om lister og kandidater (§ 5-14 og § 5-15)

23. Kirkerådet foreslår i § 15-5 at det også skal informeres om hva kandidatene på de ulike listene «vil arbeide for». Støtter du/dere dette? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

24. Har du/dere merknader til regler om informasjon om lister og kandidater?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Protokollering og offentliggjøring av valgresultater. Manntall. Beredskap og omvalg.

25. Har du/dere merknader til regler for protokollering og offentliggjøring av valgresultater (§ 8-8)?

26. Har du/dere merknader til forslag til forenklede regler for manntall (kapittel 13)?

27. Har du/dere merknader til kapittel 14 og 15 om klager, beredskap og omvalg?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Nytt valgoppgjør i perioden og suppleringsvalg (kapittel 16)

28. Kirkerådet foreslår at reglene fastsetter at suppleringsvalg til menighetsråd skal skje i et menighetsmøte. Støtter du/dere dette? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei, jeg/vi ønsker at reglene gir mer beskrivelse av hvordan suppleringsvalget skal gjennomføres
- ☐ Nei, jeg/vi ønsker at suppleringsvalget skal gjennomføres på en annen måte (beskriv i merknadsfeltet)
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

29. Har du/dere merknader til forslag til kapittel 16 om nytt valgoppgjør i perioden og suppleringsvalg?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Valg i kategorialmenighetene (kapittel 19)

30. Har du/dere merknader til forslag til regler om valg i kategorialmenigheter?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Endringer ved valg av prest og ansatt

31. Kirkerådet foreslår at nominasjonskomiteene ved valg av prest og ansatt velges i felles møte for hele bispedømmet. Støtter du/dere dette? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

32. Kirkerådet foreslår å fjerne unntaksordningen for valg av nominasjonskomité ved valg av lek kirkelig tilsatt i dagens regler for valg av prest og lek kirkelig tilsatt § 3-1 (2) b. Støtter du/dere dette? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

33. Har du/dere merknader til ordning for valg av prest og ansatt?

19.09.2025, 10:27

Høring om kirkevalgreglene m.m.

Endringer i kirkeordningen og andre regelverk

34. Støtter du/dere endring av frist i kirkeordningen § 9? *

- ☐ Ja
- ☐ Nei
- ☐ Vet ikke
- ☐ Ingen mening

35. Har du/dere merknader til endringene i kirkeordningen og annet kirkelig regelverk?

36. Har du/dere andre merknader til høringen?

Dette innholdet er verken opprettet eller godkjent av Microsoft. Dataene du sender, sendes til skjemaieieren.

 Microsoft Forms

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Omar Paal Aardal	023	25/02654-2	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
50/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Høring - regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Saksordfører: Tore Christiansen

Vedlegg:

Høringsbrev - Regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Høringsnotat - Regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Høringsspørsmål - Regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Saksorientering

Denne høringen følger opp Kirkemøtets vedtak i sak KM 11/25 regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke § 2 og § 3. Kirkemøtet vedtok å opprette et digitaliseringsutvalg og et utvalg for personvern og informasjonssikkerhet og at Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgenes oppnevning, sammensetning og oppgaver. Kirkemøtet ba om at de kirkelige fellesrådene og Hovedorganisasjonen KA skulle involveres i utformingen av disse reglene.

Denne høringen gjelder nærmere regler om utvalgenes oppnevning, sammensetning og oppgaver. Kirkerådet har involvert Hovedorganisasjonen KA og har hatt møter med arbeidsutvalget for nettverk for fellesrådsledere ved utforming av forslaget. Saken til Kirkemøtet (KM 11/25) hadde en bred og grundig høring. Denne høringen er derfor enklere.

Forslaget ligger tett på beskrivelsene i dagens samstyringsmodell og tilslutningsavtalene om felles ordning for personvern og informasjonssikkerhet og erfaringer med disse. Hovedorganisasjonen KA og arbeidsutvalget for KAs nettverk for fellesrådsledere har vært involvert i utformingen av forslaget.

Vedlagte høringsnotat gir en utfyllende beskrivelse av høringen. På bakgrunn av høringen vil Kirkerådet ta stilling til endelige regler om oppnevning, sammensetning og oppgaver for Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og utvalg for personvern og informasjonssikkerhet. Saken er planlagt fremmet på Kirkerådets møte i januar 2026. Frist for å sende inn høringssvar er 21. november 2025.

Høringsinstansene bes om å gi tilbakemelding med eventuelle merknader knyttet til hver av paragrafene i de foreslåtte reglene. Nedenfor gjengis forslag til regler med stiftsdirektørens forslag til merknader (markert med gul utheving).

§ 1 Digitaliseringsutvalgets sammensetning

Digitaliseringsutvalget består av følgende ansatte ledere i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer:

- a. Fem kirkeverger med tre kirkeverger som vara, valgt av de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner
- b. En stiftsdirektør med en stiftsdirektør som vara, valgt av stiftsdirektørene
- c. Kirkerådets direktør med assisterende direktør som vara.

Hovedorganisasjonen KA kan også oppnevne en ansatt leder med en vara.

Kirkeverger, stiftsdirektør og KA-medlem oppnevnes for tre år av gangen, og suppleres ved behov.

Kirkevergene i utvalget skal så langt det er mulig representere variasjon i kjønn, geografi, og fellesrådenes størrelse. Valget forberedes av en nominasjonskomité av kirkeverger. Innstillingen sendes til alle kirkelige fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner. Kandidatene må avklare med sitt fellesråd/menighetsråd at de kan stille til valg. Digitaliseringsutvalget velger selv sin leder for tre år av gangen.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslaget til § 1 Digitaliseringsutvalgets sammensetning.

§ 2 Digitaliseringsutvalgets oppgaver

I tråd med formålene med regler om fellesordninger innen digitalisering, informasjonssikkerhet og personvern i Den norske kirke og prinsipper for dataforvaltning i de samme reglene skal digitaliseringsutvalget:

- a. sørge for at digitaliseringsarbeidet styres etter en overordnet strategi i tråd med kirkens øvrige mål og strategier
- b. sørge for en organisering og samordning som bidrar til å nå målene for digitaliseringsarbeidet
- c. fastsette definisjon av digitale fellesløsninger og avgjøre hvilke digitale løsninger som er fellesløsninger i Den norske kirke
- d. avgjøre hvilken virksomhet som er systemeier for den enkelte digitale fellesløsning
- e. være en pådriver for å få effekter av digitaliseringsarbeidet blant annet gjennom utvikling av beste praksis, automatisering, felles regelverk og standarder
- f. bidra til at det blir etablert bærekraftige finansieringsmodeller som sikrer effektiv utvikling, forvaltning og drift av alle felles- løsninger.

Digitaliseringsutvalget oppnevner medlemmer til Den norske kirkes felles utvalg for personvern og informasjonssikkerhet (sikkerhetsutvalget) i tråd med § 4, og vedtar sikkerhetsutvalgets budsjett etter forslag fra sikkerhetsutvalget.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslaget til § 2 Digitaliseringsutvalgets oppgaver.

§ 3 Arbeidsform og administrativ støtte for digitaliseringsutvalget

Digitaliseringsutvalget velger selv sin arbeidsform. Kirkerådet kan dekke utgifter til reise og opphold ved møter også for utvalgsmedlemmer som ikke er ansatt i Kirkerådet.

Digitaliseringsutvalget kan bare gjøre gyldige vedtak når Kirkerådets direktør eller assisterende direktør og minst tre kirkeverger deltar i beslutningen.

Digitaliseringsutvalget kan opprette utvalg, arbeids- og brukergrupper og fastsette mandater for disse.

Referat fra utvalgets møter sendes til Kirkerådet. Utvalget skal også sørge for at kirkelige fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner og deres administrasjoner holdes orientert om utvalgets arbeid.

Kirkerådet støtter og følger opp digitaliseringsutvalgets arbeid, og sørger for sekretariatsfunksjoner til utvalget. Kirkerådet skal sørge for gjennomføringskraft, faglig kompetanse og koordinere digitaliseringsarbeidet slik at det bidrar til helhet og måloppnåelse.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslaget til § 3 Arbeidsform og administrativ støtte for digitaliseringsutvalget.

§ 4 Sikkerhetsutvalgets sammensetning

Sikkerhetsutvalget består av

- a. leder oppnevnt av Kirkerådets direktør
- b. Den norske kirkes felles personvernombud
- c. ansatte i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer, oppnevnt av digitaliseringsutvalget
- d. andre medlemmer oppnevnt av digitaliseringsutvalget.

I tillegg kan Hovedorganisasjonen KA oppnevne ett medlem.

Medlemmene i sikkerhetsutvalget skal representere Den norske kirkes mangfold i oppgaver og struktur og bør ha kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet. Sikkerhetsutvalget skal så langt det er mulig være representativt sammen- satt med bredde i geografi, kjønn og fellesrådenes størrelse.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslaget til § 4 Sikkerhetsutvalgets sammensetning.

§ 5 Sikkerhetsutvalgets oppgaver

Sikkerhetsutvalget gir felles retningslinjer og råd om personvern og informasjonssikkerhet til alle kirkelige organer, og fører kontroll med at lovkrav på disse områdene blir fulgt.

Sikkerhetsutvalget skal

- a. utvikle og forvalte felles strategi og ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern i Den norske kirke
- b. gi råd om konkrete krav til informasjonssikkerhet i digitale systemer i Den norske kirke, herunder hvordan personopplysninger skal håndteres i systemet
- c. bidra til opplæring og veiledning av ansatte og frivillige i hele Den norske kirke innen informasjonssikkerhet og personvern
- d. lage retningslinjer for rapportering og håndtering av avvik innen personvern og informasjonssikkerhet
- e. påse at overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) gjennomføres og gjøres tilgjengelig for alle kirkelige organer, og gi råd om risikovurderinger kirkelige organer selv foretar
- f. anbefale tiltak basert på rapporterte avvik og ROS-analyser g. støtte ansvarlige i Den norske kirke i arbeid med databehandleravtaler
- h. informere og involvere digitaliseringsutvalget, ledere og andre relevante personer om saker og tiltak på utvalgets område.

Sikkerhetsutvalget kan også

- a. fastsette plan for kontroller med personvern og informasjonssikkerhetsarbeid i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer
- b. i samarbeid med systemeier iverksette revisjoner overfor leverandører med fokus på informasjonssikkerhet og personvern.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslaget til § 5 Sikkerhetsutvalgets oppgaver.

§ 6 Arbeidsform og administrativ støtte for sikkerhetsutvalget

Sikkerhetsutvalget velger selv sin arbeidsform.

Kirkerådet støtter og følger opp sikkerhetsutvalgets arbeid, og sørger for sekretariatsfunksjoner til utvalget. Kirkerådet skal sørge for at sikkerhetsutvalgets arbeid

støttes med relevant kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet og res- surser for å følge opp utvalgets arbeid.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslaget til § 6 Arbeidsform og administrativ støtte for sikkerhetsutvalget.

§ 7 Fellesfinansiering av stillinger, oppgaver og tiltak i regi av sikkerhetsutvalget

Rettssubjektet Den norske kirke og soknene (ved de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner) finansierer om lag halvparten hver av følgende:

- a. felles personvernombud for Den norske kirke ansatt av Kirkerådet*
- b. sekretariatsoppgaver og møter for sikkerhetsutvalget*
- c. andre tiltak i regi av sikkerhetsutvalget innenfor utvalgets budsjett vedtatt av digitaliseringsutvalget etter forslag fra sikker- hetsutvalget.*

Bokstav b og c kan omfatte hel eller delvis finansiering av stillinger.

Digitaliseringsutvalget fastsetter den nøyaktige fordelingen av kostnadene mellom rettssubjektet Den norske kirke og soknene, og soknene imellom (ved de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner).

Kirkerådet administrerer finansieringsordningen.

Sør-Hålogaland bispedømmeråd støtter forslaget til § 7 Fellesfinansiering av stillinger, oppgaver og tiltak i regi av sikkerhetsutvalget.

Forslag til vedtak

Med bakgrunn i synspunkter framkommet i møtet bes stiftsdirektøren om å utforme og sende høringssvar innen fristen 21. november.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høringsmottakere iflg. liste

Dato: 22.09.2025

Vår ref: 24/02672-15 gm998

Deres ref:

Høringsbrev - regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og utvalg for informasjonssikkerhet og personvern (sikkerhetsutvalget)

Kirkerådet sender med dette på høring forslag til regler om oppnevning, sammensetning og oppgaver for Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og utvalg for informasjonssikkerhet og personvern (sikkerhetsutvalget). Herunder regulering av fellesfinansiering av oppgaver under sikkerhetsutvalget.

Denne høringen følger opp Kirkemøtets vedtak i sak KM 11/25 *Regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke* § 2 og § 3. Kirkemøtet vedtok å opprette et digitaliseringsutvalg og et utvalg for personvern og informasjonssikkerhet, og at Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgenes oppnevning, sammensetning og oppgaver. Kirkemøtet ba om at de kirkelige fellesrådene og Hovedorganisasjonen KA skulle involveres i utformingen av disse reglene.

Kirkerådet har involvert Hovedorganisasjonen KA og har hatt møter med arbeidsutvalget for nettverk for fellesrådsledere ved utforming av forslaget.

På bakgrunn av høringen vil Kirkerådet ta stilling til endelige regler om oppnevning, sammensetning og oppgaver for Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og utvalg for informasjonssikkerhet og personvern. Herunder regulering av fellesfinansiering av oppgaver for sikkerhetsutvalget. Saken er planlagt fremmet på Kirkerådets møte i januar 2026. Det vedlagte høringsnotatet gir en utfyllende beskrivelse av høringen. Kirkerådet ber høringsinstanser lese dette før de fyller ut [et digitalt skjema for høringssvar](#). I vedlagte dokument får dere også en PDF med høringsspørsmålene, som kan brukes i forberedelse før dere fyller inn svarene i det digitale høringsskjemaet. Dere finner også skjema og notat på www.kirken.no/høringer under [Høring om regler om digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet](#).

Parallelt med denne høringen fra Kirkerådet har også Hovedorganisasjonen KA en høring ute knyttet til digitaliseringsarbeidet i Den norske kirke (sendt 30. juni og svarfrist 1. november) som gjelder KAs mandat på området kirkebygg og gravplass og forslag om innføring av medfinansieringsordning fra fellesråd for KAs arbeid. Hensikten er å få disse forholdene regulert i vedtektene til KA. Kirkerådet og KA har holdt hverandre gjensidig oppdatert om prosess og innhold i begge høringssaker.

Postadresse:

E-post:
Web:
Org.nr.:

Telefon:
Telefaks:

Saksbehandler
Guro Margrethe Mollnes

Saken i Kirkemøtet KM 11/25 om fellesordninger innen digitalisering, hadde en bred og grundig høring. Denne høringen om utfyllende regler er derfor enklere og sendes til et utvalg kirkelige fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner, til alle bispedømmerådene, Hovedorganisasjonen KA, arbeidstakerorganisasjonene i KA-området, Nettverk for fellesrådsledere, Norges kirkevergelag, Rådet for personer med funksjonsnedsettelse og KABB.

Høringen er åpen, og alle kan avgi uttalelse. Høringsuttalelser er offentlige etter offentlighetslova, jf. kirkeordningen § 42, og vil bli offentliggjort på kirken.no.

Frist for å sende inn høringssvar er **21. november 2025**.

Med vennlig hilsen

Ole Edvard Wold-Reitan
direktør

Magnus Hvalvik
digitaliseringsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg:

Høringsnotat - Regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Høringsmottakere - Regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Høringssspørsmål - Regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

,

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet

Høring – regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og utvalg for informasjonssikkerhet og personvern (sikkerhetsutvalget)

Høringsnotat 25. september 2025. Høringsfrist 21. november 2025.

Sammendrag

Denne høringen følger opp Kirkemøtets vedtak i sak KM 11/25 regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke § 2 og § 3. Kirkemøtet vedtok å opprette et digitaliseringsutvalg og et utvalg for personvern og informasjonssikkerhet og at Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgenes oppnevning, sammensetning og oppgaver. Kirkemøtet ba om at de kirkelige fellestrådene og Hovedorganisasjonen KA skulle involveres i utformingen av disse reglene.

Denne høringen gjelder nærmere regler om utvalgenes oppnevning, sammensetning og oppgaver. Kirkerådet har involvert Hovedorganisasjonen KA og har hatt møter med arbeidsutvalget for nettverk for fellestrådsledere ved utforming av forslaget.

Saken til Kirkemøtet (KM 11/25) hadde en bred og grundig høring. Denne høringen er derfor enklere. Den sendes til utvalgte kirkelige fellestråd og menighetsråd med fellestrådsfunksjoner (heretter omtalt som fellestråd), til alle bispedømmerådene, Hovedorganisasjonen KA, arbeidstakerorganisasjonene i KA-området, Nettverk for fellestrådsledere, Norges kirkevergelag, Rådet for personer med funksjonsnedsettelse og KABB. Høringen er åpen, og alle som ønsker kan gi uttalelse.

1. Bakgrunn

Kirkemøtet har i to omganger behandlet samstyringsmodellen og prinsipper for digitaliseringsarbeidet i Den norske kirke. Forslagene som er lagt frem for Kirkemøtet og vedtakene de har gjort, bygger på en samarbeidspraksis mellom fellestråd, Kirkerådet og Hovedorganisasjonen KA som har utviklet seg over tid.

I 2024 vedtok Kirkemøtet i sak KM 10/24, «at det legges til rette for fellesløsninger» og at det «utvikles et mer permanent rammeverk for styring og organisering av digitaliseringsarbeidet».

I 2025 vedtok Kirkemøtet i sak KM 11/25 regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke (heretter fellesordningsreglene). Her vedtok Kirkemøtet å opprette digitaliseringsutvalget (§ 2), sikkerhetsutvalget (§ 3) og felles personvernombud (§ 4) som permanente organer og roller i Den norske kirke. De vedtok også felles behandlingsansvar for personopplysninger knyttet til medlems- og publikumskontakt (§ 5) og

grunnleggende prinsipper for dataforvaltning som skal sikre korrekte, fullstendige og tilgjengelige data (§ 6). Data skal også primært lagres i fellesløsninger.

Fellesordningsreglene § 2 og § 3 gir Kirkerådet i oppgave å gi nærmere regler om digitaliseringsutvalgets og sikkerhetsutvalgets «sammensetning, oppnevning og oppgaver». Denne saken gjelder dette. Kirkemøtet presiserer i § 2 som gjelder digitaliseringsutvalget, at Kirkerådet skal involvere de kirkelige fellesrådene og Hovedorganisasjonen KA i utformingen av disse reglene. I forberedelsen av denne saken er et tidlig utkast lagt frem for dagens digitaliseringsstyre 12. juni 2025, der også Hovedorganisasjonen KA er representert. I tillegg har Hovedorganisasjonen KA gitt muntlige og skriftlige innspill bl.a. i møter 19. og 25. juni 2025. Et utkast ble også sendt til arbeidsutvalget i nettverk for fellesrådsledere, og de ga innspill i møte 18. august 2025.

Utfyllende regler knyttet til resten av fellesordningsreglene, om felles behandlingsansvar og regulering av hvordan og hvor data skal registreres (§ 5 og § 6) er ikke en del av denne saken. Nærmere regulering av felles praksis og hvordan fellesløsninger skal anvendes, vil være neste trinn i arbeidet og vil kreve at alle organer og roller i samstyringsmodellen er på plass og tar tak i sitt ansvar og oppgaver.

Forslaget som her sendes på høring tar utgangspunkt i reglene gitt av Kirkemøtet (KM 11/25) og ligger tett på beskrivelsene i dagens samstyringsmodell og tilslutningsavtalene om felles ordning for personvern og informasjonssikkerhet og erfaringer med disse.

Disse reglene (KM 11/25) er overordnet denne saken og har følgende formålsbestemmelse:

«§ 1. Formål

Formålet med disse reglene er å

- a. legge til rette for at ressurser kan flyttes fra administrative oppgaver til Den norske kirkes kjerneoppgaver slik at kirken kan nå sine primære mål
- b. legge til rette for at Den norske kirke tar i bruk digitale fellesløsninger som gjør kirken tilgjengelig for medlemmer og tilhørende, og bidrar til å bygge en god og samlende kultur i hele kirken
- c. sikre bredt lokalt medeierskap til digitale fellesløsninger gjennom involvering
- d. sikre god datakvalitet, personvern, informasjonssikkerhet og universell utforming ved at alle enheter benytter felles praksis
- e. sikre at de digitale fellesløsningene er kostnadseffektive og gir mest mulig nytteverdi»

2. Forslag

Regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og utvalg for informasjonssikkerhet og personvern (sikkerhetsutvalget)

Fastsatt med hjemmel i regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet i Den norske kirke vedtatt av Kirkemøtet 27. april 2025.

Kapittel I - Digitaliseringsutvalget

§ 1 Digitaliseringsutvalgets sammensetning

Digitaliseringsutvalget består av følgende ansatte ledere i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer:

- a. Fem kirkeverger med tre kirkeverger som vara, valgt av de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner
- b. En stiftsdirektør med en stiftsdirektør som vara, valgt av stiftsdirektørene
- c. Kirkerådets direktør med assisterende direktør som vara.

Hovedorganisasjonen KA kan også oppnevne en ansatt leder med en vara.

Kirkeverger, stiftsdirektør og KA-medlem oppnevnes for tre år av gangen, og suppleres ved behov.

Kirkevergene i utvalget skal så langt det er mulig representere variasjon i kjønn, geografi, og fellesrådenes størrelse. Valget forberedes av en nominasjonskomité av kirkeverger. Innstillingen sendes til alle kirkelige fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner. Kandidatene må avklare med sitt fellesråd/menighetsråd at de kan stille til valg.

Digitaliseringsutvalget velger selv sin leder for tre år av gangen.

§ 2 Digitaliseringsutvalgets oppgaver

I tråd med formålene med regler om fellesordninger innen digitalisering, informasjonssikkerhet og personvern i Den norske kirke og prinsipper for dataforvaltning i de samme reglene skal digitaliseringsutvalget:

- a. sørge for at digitaliseringsarbeidet styres etter en overordnet strategi i tråd med kirkens øvrige mål og strategier
- b. sørge for en organisering og samordning som bidrar til å nå målene for digitaliseringsarbeidet
- c. fastsette definisjon av digitale fellesløsninger og avgjøre hvilke digitale løsninger som er fellesløsninger i Den norske kirke
- d. avgjøre hvilken virksomhet som er systemeier for den enkelte digitale fellesløsning
- e. være en pådriver for å få effekter av digitaliseringsarbeidet blant annet gjennom utvikling av beste praksis, automatisering, felles regelverk og standarder
- f. bidra til at det blir etablert bærekraftige finansieringsmodeller som sikrer effektiv utvikling, forvaltning og drift av alle fellesløsninger.

Digitaliseringsutvalget oppnevner medlemmer til Den norske kirkes felles utvalg for personvern og informasjonssikkerhet (sikkerhetsutvalget) i tråd med § 4, og vedtar sikkerhetsutvalgets budsjett etter forslag fra sikkerhetsutvalget.

§ 3 Arbeidsform og administrativ støtte

Digitaliseringsutvalget velger selv sin arbeidsform. Kirkerådet kan dekke utgifter til reise og opphold ved møter også for utvalgsmedlemmer som ikke er ansatt i Kirkerådet.

Digitaliseringsutvalget kan bare gjøre gyldige vedtak når Kirkerådets direktør eller assisterende direktør og minst tre kirkeverger deltar i beslutningen.

Digitaliseringsutvalget kan opprette utvalg, arbeids- og brukergrupper og fastsette mandater for disse.

Referat fra utvalgets møter sendes til Kirkerådet. Utvalget skal også sørge for at kirkelige fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner og deres administrasjoner holdes orientert om utvalgets arbeid.

Kirkerådet støtter og følger opp digitaliseringsutvalgets arbeid, og sørger for sekretariatsfunksjoner til utvalget. Kirkerådet skal sørge for gjennomføringskraft, faglig kompetanse og koordinere digitaliseringsarbeidet slik at det bidrar til helhet og måloppnåelse.

Kapittel II – Sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet

§ 4 Sikkerhetsutvalgets sammensetning

Sikkerhetsutvalget består av

- a. leder oppnevnt av Kirkerådets direktør
- b. Den norske kirkes felles personvernombud
- c. ansatte i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer, oppnevnt av digitaliseringsutvalget
- d. andre medlemmer oppnevnt av digitaliseringsutvalget.

I tillegg kan Hovedorganisasjonen KA oppnevne ett medlem.

Medlemmene i sikkerhetsutvalget skal representere Den norske kirkes mangfold i oppgaver og struktur og bør ha kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet. Sikkerhetsutvalget skal så langt det er mulig være representativt sammensatt med bredde i geografi, kjønn og fellesrådenes størrelse.

§ 5 Sikkerhetsutvalgets oppgaver

Sikkerhetsutvalget gir felles retningslinjer og råd om personvern og informasjonssikkerhet til alle kirkelige organer, og fører kontroll med at lovkrav på disse områdene blir fulgt.

Sikkerhetsutvalget skal

- a. utvikle og forvalte felles strategi og ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern i Den norske kirke

- b. gi råd om konkrete krav til informasjonssikkerhet i digitale systemer i Den norske kirke, herunder hvordan personopplysninger skal håndteres i systemet
- c. bidra til opplæring og veiledning av ansatte og frivillige i hele Den norske kirke innen informasjonssikkerhet og personvern
- d. lage retningslinjer for rapportering og håndtering av avvik innen personvern og informasjonssikkerhet
- e. påse at overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) gjennomføres og gjøres tilgjengelig for alle kirkelige organer, og gi råd om risikovurderinger kirkelige organer selv foretar
- f. anbefale tiltak basert på rapporterte avvik og ROS-analyser
- g. støtte ansvarlige i Den norske kirke i arbeid med databehandleravtaler
- h. informere og involvere digitaliseringsutvalget, ledere og andre relevante personer om saker og tiltak på utvalgets område.

Sikkerhetsutvalget kan også

- a. fastsette plan for kontroller med personvern og informasjonssikkerhetsarbeid i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer
- b. i samarbeid med systemeier iverksette revisjoner overfor leverandører med fokus på informasjonssikkerhet og personvern.

§ 6 Arbeidsform og administrativ støtte

Sikkerhetsutvalget velger selv sin arbeidsform.

Kirkerådet støtter og følger opp sikkerhetsutvalgets arbeid, og sørger for sekretariatsfunksjoner til utvalget. Kirkerådet skal sørge for at sikkerhetsutvalgets arbeid støttes med relevant kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet og ressurser for å følge opp utvalgets arbeid.

§ 7 Fellesfinansiering av stillinger, oppgaver og tiltak i regi av sikkerhetsutvalget

Rettssubjektet Den norske kirke og soknene (ved de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner) finansierer om lag halvparten hver av følgende:

- a. felles personvernombud for Den norske kirke ansatt av Kirkerådet
- b. sekretariatsoppgaver og møter for sikkerhetsutvalget
- c. andre tiltak i regi av sikkerhetsutvalget innenfor utvalgets budsjett vedtatt av digitaliseringsutvalget etter forslag fra sikkerhetsutvalget.

Bokstav b og c kan omfatte hel eller delvis finansiering av stillinger.

Digitaliseringsutvalget fastsetter den nøyaktige fordelingen av kostnadene mellom rettssubjektet Den norske kirke og soknene, og soknene imellom (ved de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner).

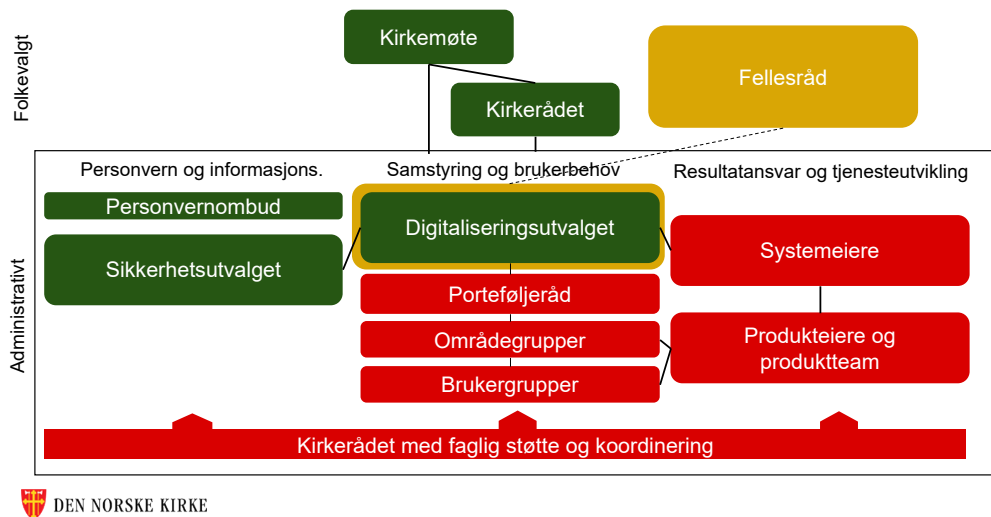
Kirkerådet administrerer finansieringsordningen.

§ 8 Ikrafttredelse

Reglene trer i kraft straks.

Overordnet beskrivelse av hele samstyringsmodellen

Samstyringsmodellen for kirkens digitaliseringsarbeid

Figuren over viser hele samstyringsmodellen slik den er i dag. Denne saken gjelder nærmere regler om sammensetning, oppnevning og oppgaver for digitaliseringsutvalget, sikkerhetsutvalget og Kirkerådets støtte til disse. Dette inkluderer forslag til hvordan fellesrådene kan være involvert, blant annet i oppnevning av kirkeverger til digitaliseringsutvalget. Så er det digitaliseringsutvalgets oppgave å «sørge for en organisering og samordning som bidrar til å nå målene for digitaliseringsarbeidet» (§ 2 b). For sammenhengens skyld, beskrives hele dagens modell her kort:

Digitaliseringsutvalget (heter digitaliseringsstyret i dag) skal bidra til at kirken jobber strategisk, organiserer digitaliseringsarbeidet på en god måte og gjør gode prioriteringer slik at brukerbehov blir ivaretatt og at overordnede mål for kirken blir nådd. Det er sammensatt av de daglige lederne i sine respektive virksomheter. Det er de som har ansvaret for at kirken leverer gode tjenester, har effektive prosesser og ivaretar personvern og informasjonssikkerheten. Digitaliseringsutvalget forholder seg til systemeierne for den enkelte fellesløsning og er i dialog med dem for å sikre rette prioriteringer.

Systemeiere er dem som har ansvar for de digitale løsningene. Disse er ofte samtidig «tjenesteeiere» med ansvar for å utvikle selve tjenesten(e), det vil si mer enn bare den digitale løsningen. De har også ansvar for budsjett og finansieringsmodell for løsningen. Nyutvikling skal være i tråd med prioriteringer fra digitaliseringsutvalget og i tråd med samstyringsmodellens krav til brukermedvirkning og involvering av Kirkerådets fagressurser som ivaretar koordinering, helhetlig arkitektur og felles krav.

Systemeiers «utførende arm» er produkteier. Produkteier har det daglige ansvaret med å forvalte, forbedre og utvikle løsningen og sørge for at den støtter tjenestene den skal dekke.

Områdegrupper er grupper av ansatte lokalt, regionalt og nasjonalt med kompetanse på bestemte felt og skal gi innspill sett fra et brukerperspektiv til nyutvikling og bedre anvendelse av fellesløsningene. Gruppene oppnevnes for to år av gangen. Det er i dag fem områdegrupper: 1. Medlem og menighetsarbeid, 2. Administrasjon og organisasjon, 3. Styring, ledelse og kjernedata, 4. Kirkebygg og eiendom og 5. Gravplassadministrasjon.

Porteføljerådet består av lederne for områdegruppene og fagpersoner fra Kirkerådets digitaliseringsavdeling og en representant fra Kirkepartner. Porteføljerådet samordner behov, behandler innspill fra områdegruppene og systemeierne og legger overordnede planer for videreutvikling i samarbeid med Kirkerådets fagmiljø i digitaliseringsavdelingen.

Organiseringen med områdegrupper, porteføljeråd og produkteiere er en organisering det vil være opp til digitaliseringsutvalget å fastsette og videreutvikle.

Sikkerhetsutvalget har fokus på personvern og informasjonssikkerhet - to fagområder som delvis overlapper. Personvern handler om informasjonssikkerhet for personopplysninger, men også bl.a. vurdering av behandlingsgrunnlag og kontakt med de registrerte og Datatilsynet. Informasjonssikkerhet handler om all informasjonen kirken trenger å beskytte – ikke bare personopplysninger.

Kirkerådet støtter alt arbeidet som skjer i regi av kirkens felles satsing på digitalisering og samstyringsmodellen. Kirkerådet har også sekretær oppgaver for samstyringsorganene (digitaliseringsutvalget og sikkerhetsutvalget). Kirkerådet er motor i digitaliseringsarbeidet med fokus på helhet, bl.a. ved å sørge for at alt arbeidet følger felles arkitekturprinsipper, passer inn i et helhetlig løsningslandskap og at felles infrastruktur og felleskomponenter blir bygget og benyttet. Dette er en forutsetning for å lykkes med å etablere sammenhengende og effektive digitale tjenester. Kirkerådet har ansvar for å etablere rammeverk for digital utvikling, ha kompetanse og ressurser innen digital arkitektur og personvern og informasjonssikkerhet.

Om de enkelte paragrafene

Kapittel I Digitaliseringsutvalget

§ 1 Digitaliseringsutvalgets sammensetning

Kirkemøtet har fastsatt at digitaliseringsutvalget skal bestå av ansatte ledere i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer. Kirkerådet foreslår at dette skal være de daglige lederne i de respektive kirkelige organene, slik som i dagens digitaliseringsstyre. Det vil si kirkerådets direktør (nasjonalt), stiftsdirektør (regionalt) og kirkeverger (lokalt). Det sikrer at utvalgets beslutninger forankres hos

personer i Den norske kirke som har det øverste administrative ansvaret for ressursbruk og måloppnåelse.

Av andre medlemmer foreslår Kirkerådet å videreføre at Hovedorganisasjonen KA kan oppnevne ett medlem med vara. Kirkerådet mener det er en fordel om Hovedorganisasjonen KAs medlem har en lederstilling. Akkurat hvilken stilling må Hovedorganisasjonen KA selv kunne avgjøre. Kirkerådet legger til grunn at Hovedorganisasjonen KA ønsker å delta i utvalget, men Den norske kirke kan ikke formelt pålegge Hovedorganisasjonen KA dette som en organisasjon uavhengig av trossamfunnet. Regelen er derfor utformet som en mulighet og ikke et pålegg.

I tillegg til variasjon i kjønn i et slikt utvalg, er erfaringen med digitaliseringsstyret at det er hensiktsmessig at kirkevergene i utvalget i noen grad speiler variasjonen i fellesråd og deres behov og utfordringer. To særlig viktige faktorer er fellesrådenes størrelse og geografiske forhold. Med størrelse menes her antall medlemmer i Den norske kirke bosatt i kommunen. Geografisk variasjon gjelder både utstrekning og plassering i landet. Kirkevergene opptre ikke direkte på vegne av alle fellesråd med samme forutsetninger som dem, men på denne måten blir ulike perspektiver representert i gruppen. For å bevare den nødvendige fleksibiliteten er det ikke foreslått mer konkrete kategorier eller et visst antall utvalsmedlemmer fra hver.

Det vil være opp til nominasjonskomiteén å utøve et skjønn som gjenspeiler intensjonen om at ulike perspektiver blir representert. Forespurte kirkeverger skal også ha avklart med sitt fellesråd at de kan stille som kandidat.

Det er de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner som velger representantene ut fra nominasjonskomiteens innstilling. Hensikten er å forankre prosessen med valg av representanter i fellesrådene. På den måten trekkes også kirkevergenes folkevalgte styrer inn i samstyringsmodellen. Det er med på å styrke hele samstyringsmodellens legitimitet som et fellesutvalg for hele kirken.

Det må jobbes videre med den praktiske siden av hvordan nominasjon og valg av kirkeverger skal foregå. Kirkerådet vil som sekretariat for digitaliseringsutvalget, kunne gi administrativ støtte til valgprosessen.

Når valgperioden bare er tre år, foreslår Kirkerådet at suppleringsvalg bare gjøres når det er nødvendig for at utvalget skal være vedtaksført. På grunn av Kirkerådets sentrale rolle i kirkens felles digitaliseringsarbeid, foreslås at digitaliseringsutvalget ikke er vedtaksført uten Kirkerådets representant (direktør eller assisterende direktør) og minst tre kirkeverger være til stede. Kirkerådet har vurdert om også Hovedorganisasjonen KAs medlem må være til stede for at utvalget skal kunne ta beslutninger. Som nevnt kan imidlertid ikke Hovedorganisasjonen KA som en organisasjon utenfor trossamfunnet pålegges av Den norske kirke å delta i utvalget. Kirkerådet har derfor ikke foreslått å regelfeste at utvalsmedlemmet fra Hovedorganisasjonen KA må være til stede for at utvalget skal være vedtaksført.

Utvalget velger selv sin leder. Kirkerådet foreslår ikke nærmere regler for dette valget og tar utgangspunkt i at lederen kan velges med simpelt flertall. Kirkerådet mener at

det ikke er nødvendig eller hensiktsmessig å pålegge utvalget å ha en nestleder. Utvalget velger selv hvordan de vil organisere sitt arbeid, og kan i den sammenhengen bestemme om de vil ha en nestleder og hvordan vedkommende utpekes.

§ 2 Digitaliseringsutvalgets oppgaver

Digitaliseringsutvalget har som oppgave å sørge for en organisering og samordning som bidrar til at målene for digitaliseringsarbeidet blir nådd. Det innebærer særlig å organisere arbeidet slik at det sikrer bred brukerinvolvering, god forankring og gode beslutningsprosesser. I dag er brukerinvolvering og forankring organisert gjennom områdegupper, porteføljerådet og ulike brukerforum. Det er digitaliseringsutvalgets oppgave og ansvar å sørge for at slike organer blir opprettet og får mandater. Kirkerådet mener det er naturlig å videreføre dagens organer, men dette er altså opp til digitaliseringsutvalget å avgjøre etter at disse reglene er vedtatt.

Digitaliseringsutvalget får også oppgaven med å fastsette definisjon av digitale fellesløsninger og hva som er kirkens digitale fellesløsninger. Hensikten er å følge opp formålet i fellesordningsreglene § 1 bokstav b «legge til rette for at Den norske kirke tar i bruk digitale fellesløsninger som gjør kirken tilgjengelig for medlemmer og tilhørende, og bidrar til å bygge en god og samlende kultur i hele kirken». Det er også et prinsipp i reglenes § 6 bokstav d at «data primært lagres primært i fellesløsninger.». Digitaliseringsutvalget med sin sammensetning er godt egnet til å ivareta disse hensynene både ved definisjon av hva som skal til for at noe er en fellesløsning og hvilke som til enhver tid er kirkens digitale fellesløsninger. Dette var det også bred støtte for i høringen om fellesordningsreglene.

Digitaliseringsutvalget fastsetter hvilken virksomhet som skal være systemeier for kirkens digitale fellesløsninger. Digitaliseringsutvalget må selvsagt forholde seg til eventuelle bestemmelser i annet regelverk for kirken, f.eks. medlemsregisterforskriften og regler og systemer som det offentlige pålegger kirken å bruke.

Det kan være et langt sprang fra å ønske fellesløsninger, til å ta gode valg på hva som skal være digitale fellesløsninger. Det kan også være krevende å sørge for at fellesløsninger faktisk blir tatt i bruk og brukt på en standardisert og effektiv måte. Samstyringsmodellen forutsetter at systemeierne forholder seg til digitaliseringsutvalget med hensyn til prioriteringer og synliggjøring av effekter.

Digitaliseringsutvalget skal se til at alle digitale fellesløsninger blir brukt på en slik måte at de fremmer effektivisering og økt kvalitet. For å ivareta helheten av dette foreslås at digitaliseringsutvalget selv skal jobbe strategisk og være en pådriver for utvikling av beste praksis, automatisering, felles regelverk og standarder. Dette må skje i samarbeid med system-/tjeneste-/prosesseier som har hovedansvar for at det utvikles en beste praksis, regler for bruk, god veiledning, opplæring og støtte.

Et viktig anliggende for Kirkemøtet har også vært å sikre bærekraftig finansiering av de digitale fellesløsningene og at det settes av ressurser til endringsprosesser og

opplæring (KM 10/24). Kirkemøtet ba også om at «ulike finansieringsmodeller utredes». Kirkerådet mener dette er en naturlig oppgave for digitaliseringsutvalget. Kirkerådet foreslår derfor at digitaliseringsutvalget skal «bidra til at det blir etablert bærekraftige finansieringsmodeller som sikrer effektiv utvikling, forvaltning og drift av alle fellesløsninger». Her må utvalget se på alle muligheter som ligger innenfor dagens todelte finansiering av kirken.

Det er fellesrådet som har oppgaven med å «ivareta administrative og økonomiske oppgaver på vegne av soknene» og ansvaret for «anskaffelse og drift av kirkekontor», jf. kirkeordning for Den norske kirke § 17 første ledd og andre ledd bokstav d. Mange av de digitale løsningene som lokalkirken benytter finansieres derfor av fellesrådet. I dag er det likevel også slik at noen fellesløsninger finansieres i sin helhet av rettssubjektet Den norske kirke ved Kirkerådet og kan brukes kostnadsfritt av alle.

Samfinansiering er en avgjørende faktor for å nå målene med økt selvbetjening, økt tilgjengelighet og effektivisering. Behovet for samstyring og samfinansiering gjelder ikke bare i Den norske kirke, men preger all digital satsing både i offentlig og privat sektor. Det legges vekt på felles infrastruktur, gå fra fragmentert til samlet, sterkere styring og samordning. Se <https://www.regjeringen.no/no/tema/statlig-forvaltning/it-politikk/ny-nasjonal-digitaliseringsstrategi/id2982892/>

Oppnevning av medlemmer til og fastsettelse av budsjett for sikkerhetsutvalget

Det foreslås at digitaliseringsutvalget oppnevner medlemmene til sikkerhetsutvalget, unntatt lederen og personvernombudet. Se mer om § 4 nedenfor.

Det følger av fellesordningsreglene § 3 at «Digitaliseringsutvalget fastsetter den økonomiske rammen for arbeidet til sikkerhetsutvalget». Kirkerådet foreslår å presisere at digitaliseringsutvalget fastsetter endelig budsjett for arbeid i regi av sikkerhetsutvalget, etter forslag fra sikkerhetsutvalget.

§ 3 Arbeidsform og administrativ støtte

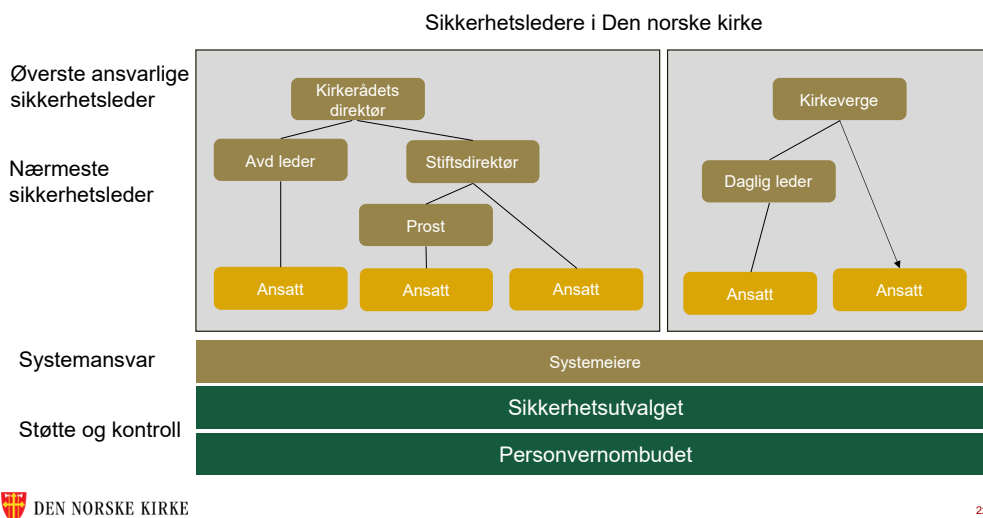
Paragrafen regulerer digitaliseringsutvalgets arbeidsform og Kirkerådets rolle og støttefunksjoner.

Kapittel II Sikkerhetsutvalget

Sikkerhetsutvalget har en viktig funksjon i kirkens samlede organisering av arbeidet innen personvern og informasjonssikkerhet. Ansvaret for å følge lovkrav og sikre de registrertes rettigheter knyttet til personvern ligger i praksis på de administrative lederne i de kirkelige organene og systemeierne. Sikkerhetsutvalget er kirkens faglige organ som skal gi råd og retningslinjer, og de skal ha mulighet til å følge opp og kontrollere at krav blir fulgt.

Under illustreres kirkens organisering innen personvern og informasjonssikkerhet. Poenget er samspillet mellom dem som har ansvar for at regler følges og at de registrertes rettigheter blir ivaretatt, og organer og roller som skal støtte og kontrollere disse.

Kirkens sikkerhetsorganisasjon (personvern og informasjonssikkerhet)

§ 4 Sikkerhetsutvalgets sammensetning

I dagens avtalte sikkerhetsutvalg, oppnevnes lederen av Kirkerådets direktør. Kirkerådet foreslår å videreføre dette. Kirkerådets direktør er den øverste administrativt ansvarlige for informasjonssikkerhet i trossamfunnet Den norske kirke og har det nasjonale behandlingsansvaret for personopplysninger. Selv om sikkerhetsutvalget er et fagutvalg, er det viktig for forankringen og legitimiteten til utvalget, at lederen representerer den øverste nasjonale behandlingsansvarlige i kirken.

Videre er Den norske kirkes felles personvernombud et naturlig medlem i utvalget. Kirkerådet foreslår å videreføre dagens praksis med at digitaliseringsutvalget oppnevner de øvrige medlemmene av sikkerhetsutvalget. Disse medlemmene skal representere ulike deler av kirken. De må ha innsikt i praksis og utfordringer på sine arbeidsfelt og på den måten bidra til gode prioriteringer av tiltak. Etter fellesordningsreglene skal disse først og fremst være ansatte i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer. I tillegg kan andre medlemmer oppnevnes.

Når det gjelder medlemmer som ikke er ansatt i kirkelige organer kan det for eksempel være nyttig at selskap(er) som kirken selv eier og som er viktige i kirkens arbeid med informasjonssikkerhet og personvern kan være med i et slikt utvalg. I dagens utvalg sitter en fra Kirkepartner AS (egenregiselskap eid av enheter i Den norske kirke).

På samme måte som for digitaliseringsutvalget foreslår Kirkerådet å videreføre at Hovedorganisasjonen KA kan oppnevne et medlem. Hovedorganisasjonen KA er arbeidsgiverorganisasjon for alle arbeidsgiverne i kirken, systemeier for fellesløsningen innen kirkebygg (Ordna eiendom) og fagmiljø for blant annet gravplassforvaltning. Det bør være opp til Hovedorganisasjonen KA hvem dette medlemmet skal være.

§ 5 Sikkerhetsutvalgets oppgaver

Første ledd i § 5 er en gjentakelse av beskrivelsen i fellesordningsreglene § 3. Utvalget skal gi felles retningslinjer, råd og føre kontroll med at lovkrav på utvalgets områder blir fulgt. Kirkerådet foreslår deretter noen mer konkrete oppgaver som utvalget skal og kan gjøre.

For det første skal utvalget utvikle og forvalte en felles strategi for de to områdene sine. En viktig oppgave, som allerede er påbegynt i dagens avtalebaserte ordning, er å etablere Den norske kirkes ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern. I denne oppgaven inngår f.eks. å etablere en mal for databehandleravtale som systemeiere av fellesløsningene kan benytte seg av. Det er ikke noe hinder for at malen også kan bli brukt på systemer som ikke er definert som fellesløsninger.

Videre skal sikkerhetsutvalget gi råd om konkrete krav og komme med anbefalinger som skal ivareta informasjonssikkerhet og personvern, i alle systemer som brukes i Den norske kirke. Eksempel her er råd for bruk av ulike sosiale medier, generelle krav til klassifisering av data, krav til autentiseringsmetoder osv.

Sikkerhetsutvalget skal bidra til veiledning og god opplæring. For eksempel e-læringsprogrammer, slik som i dag. Operativt må veiledning og opplæring skje gjennom felles personvernombud, felles informasjonssikkerhetsansvarlig og andre administrative ressurser for utvalget.

Utvalget skal også lage retningslinjer for rapportering og håndtering av avvik innen personvern og informasjonssikkerhet. Dette er i likhet med flere av de andre oppgavene noe dagens avtalte utvalg allerede gjør. Særlig innenfor personvern er dette direkte knyttet til lovkrav som frister for å melde fra til Datatilsynet, hvilke opplysninger en skal gi og hva en skal foreta seg. Felles retningslinjer vil gjøre det mulig å videreføre dagens avtalte ordning, der personvernombudet og noen andre (felles informasjonssikkerhetsansvarlig og personvernjurist i Kirkerådet) kan melde avvik på vegne av alle rettssubjektene i trossamfunnet. Det er både ressursbesparende for kirken totalt, og bidrar til enhetlig praksis og å sikre de registrertes rettigheter.

I arbeid med informasjonssikkerhet og personvern er risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) viktige verktøy. Mye vil her være likt for alle kirkelige organer og trossamfunnet som helhet. En av sikkerhetsutvalgets oppgaver under dagens tilslutningsavtaler er å initiere risikovurderinger og analyser og følge opp disse. Ut fra dagens praksis forslår Kirkerådet at utvalget skal påse at overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser gjennomføres, og gi råd om risikovurderinger som det enkelte kirkelige organ foretar.

Utvalget skal også kunne anbefale tiltak basert på konkrete avvik, eller svakheter som er oppdaget gjennom ROS-analyser.

Sikkerhetsutvalget skal informere og involvere digitaliseringsutvalget, ledere og andre relevante personer om saker og tiltak på utvalgets område.

I sammenheng med at sikkerhetsutvalget skal føre kontroll med at lovkrav på områdene personvern og informasjonssikkerhet blir fulgt, foreslår Kirkerådet at utvalget kan fastsette plan for kontroller med personvern og informasjonssikkerhetsarbeid i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer.

Kontroller skal være til hjelp for de ansvarlige. Kirkerådet foreslår ikke noen tilhørende sanksjoner, blant annet fordi det vil variere hvem som er juridisk ansvarlig og dermed hvordan brudd må håndteres innad i trossamfunnet. Utenfra er det f.eks. på personvernområdet Datatilsynet som avgjør hvem de forholder seg til. Her kan den ansvarlige være en enkelt arbeidsgiver eller kirkelig organ eller trossamfunnet som helhet ved Kirkerådet.

I tillegg bør utvalget i samarbeid med systemeier kunne iverksette revisjoner overfor leverandører med fokus på informasjonssikkerhet og personvern. Tett samarbeid med respektive systemeiere er en forutsetning her. Dagens sikkerhetsutvalg bistår systemeiere med for eksempel kontroll av at integrasjoner og deling av persondata mellom systemer ivaretar de registrertes rettigheter.

Informasjonssikkerhets- og personvernkrav til systemer vil ofte kunne ha økonomiske konsekvenser. Det er derfor viktig at sikkerhetsutvalget vurderer hvilke saker som må forankres hos systemeiere, digitaliseringsutvalget eller øverste sikkerhetsleder. Digitaliseringsutvalget er et egnet organ hvis sikkerhetsutvalget foreslår krav som har betydelig økonomisk konsekvens for alle virksomhetene i kirken. Det samme gjelder tema som akseptert risiko. Sikkerhetsutvalget er et fagutvalg og endelige beslutninger som har konsekvenser for omdømme, økonomi, liv og helse og funksjon, må tas av systemeier, digitaliseringsutvalget eller den enkelte øverste sikkerhetsleder, og disse vil selv ha ansvar for å løfte det som er nødvendig til de valgte kirkelige organene.

§ 6 Arbeidsform og administrativ støtte

Sikkerhetsutvalget velger selv sin arbeidsform.

Den andre delen av regelen fastsetter det som i dag er Kirkerådets funksjon overfor det avtalte sikkerhetsutvalget. Kirkerådet støtter og følger opp sikkerhetsutvalgets arbeid, og sørger for sekretariatsfunksjoner til utvalget. I dette inngår at Kirkerådet skal sørge for at utvalget støttes med relevant kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet og ressurser for å følge opp utvalgets arbeid. Dette gjøres i dag ved at Kirkerådet har ansatt et felles personvernombud og en felles informasjonssikkerhetsansvarlig. Disse stillingene er ressurser for hele Den norske kirke. I dag er informasjonssikkerhetsansvarlig sekretær for utvalget. Fellesfinansieringen mellom rettssubjektet Den norske kirke og soknene etter § 7 omfatter kostnader til sekretærfunksjon for utvalget og det å ha en felles informasjonssikkerhetsansvarlig og et felles personvernombud.

§ 7 Fellesfinansiering av sikkerhetsutvalgets arbeid

Kirkemøtet har vedtatt i regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet at rettssubjektet Den norske Kirke (ved Kirkerådet) og

soknene (ved kirkelig fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner) i fellesskap finansierer stillinger og tiltak i regi av sikkerhetsutvalget, og at digitaliseringsutvalget fastsetter den økonomiske rammen.

Dette viderefører prinsippet om fellesfinansiering fra dagens tilslutningsavtaler. Kirkemøtet fastsatte ikke nærmere hvordan fellesfinansieringen skal være. I § 7 foreslår Kirkerådet å presisere at fellesfinansieringen skal omfatte personvernombudet og sekretariatsoppgaver for utvalget. Kirkerådet mener det er naturlig å beholde dagens ordning hvor en stilling med kompetanse på informasjonssikkerhet er en av fellesressursene som er fellesfinansiert.

Ut fra dagens praksis foreslås å regulere at sikkerhetsutvalget setter opp et forslag til budsjett som legges frem for digitaliseringsutvalget til endelig godkjenning.

Kirkemøtet har fastsatt at oppgavene finansieres «i fellesskap», uten nærmere fordeling. Dagens tilslutningsavtale går ut på at rettssubjektet Den norske kirke og soknene (ved fellesrådene) dekker hver sin halvpart, og fellesrådene er forpliktet til å betale sin andel ut fra en fordelingsnøkkel. I forslaget får digitaliseringsutvalget i oppgave å fastsette fordelingen. Den nye regelfestede ordningen vil komme i stedet for dagens avtale. Når fordelingen ikke lenger er avtalt, legger Kirkerådet til grunn at digitaliseringsutvalget der flertallet representerer soknene, fastsetter hvordan kostnadene skal fordeles, ikke minst fellesrådene imellom.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser

Økonomiske og administrative konsekvenser av digitaliseringsarbeidet i kirken kan deles inn i noen hovedspor. Økonomiske og administrative konsekvenser av valg av en fellesløsning må skilles fra konsekvensen av å etablere en felles regelbasert samstyringsmodell for digitaliseringsarbeidet i Den norske kirke.

Dette avsnittet gjelder ikke økonomiske og administrative konsekvenser av å velge en bestemt digital fellesløsning. Dette avsnittet gjelder økonomiske og administrative konsekvenser av å iverksette «reglene om digitaliseringsutvalget og sikkerhetsutvalget».

Samstyring av kirkens arbeid innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet krever at alle involverte bidrar med nødvendige ressurser for å fylle roller og oppgaver som ligger i hele samstyringsmodellen. Det gjelder uavhengig av om ordningen er bygget på praksis og avtaler eller fastsatt i kirkens regler.

Reglene som foreslås i denne saken innebærer i stor grad en regelfesting av dagens praksis. Utforming av reglene vil kreve noe administrative ressurser i form av høring (fellesråd og andre høringsmottakere svarer og Kirkerådet behandler svarene) og forberedelse av vedtak som de to utvalgene må treffe i starten for å videreføre nødvendige undergrupper i dagens samstyringsmodell. Hvordan valg av kirkeverger til digitaliseringsutvalget gjennomføres vil også kunne ha ulik administrativ og økonomisk konsekvens avhengig av hvordan valget gjennomføres.

Over tid vil en fast regulert ordning for samstyring og regler om utvalgenes sammensetning, oppgaver og oppnevning, være administrativt besparende i forhold til dagens blandede modell mellom frivillighet og avtale (tilslutningsavtalen). En avtalebasert ordning innen personvern og informasjonssikkerhet er mer komplisert å forvalte enn en regulert ordning der utvalgene har en formell oppnevning og mandater. Samtidig er det allerede tatt inn en stor gevinst for fellesrådene ved å være med på en fellesordning for personvern og informasjonssikkerhet istedenfor å måtte håndtere personvernforordningens krav hver for seg. Tilslutningsavtalene vil gradvis falle bort etter som den regulerte ordningen dekker de områdene tilslutningsavtalene omfatter.

En forutsetning for å få ut nytten/gevinster av hele samstyringsmodellen er at fellesrådene og Kirkerådet sammen setter av ressurser og kompetent personale til å fylle alle roller og oppgaver i samstyringsmodellen (jf. § 1 Formål i fellesordningsreglene). Selv om mye av det administrative arbeidet, og dermed de økonomiske kostnader, faller på Kirkerådet forutsettes at fellesrådene deltar i utvalg, brukergrupper og som ressurspersoner.

Effekten av samarbeid mellom fellesrådene og Kirkerådet gjennom samstyringsmodellen og de organene som opprettes, skal blant annet være at de digitale fellesløsningene er kostnadseffektive og gir mest mulig nytteverdi, jf. § 1 Formål i fellesordningsreglene.

En av digitaliseringsutvalgets oppgaver er å sørge for at kirken satser på fellesløsninger som også er kostnadseffektive. For å få dette til må det som regel investeres betydelig i forkant og i de første gjennomføringsårene. Det må derfor lages gode gevinstanalyser, kost/nytte-vurderinger, bærekraftige finansierungsplaner og realistiske gjennomføringsplaner for de initiativ det jobbes med. Det kreves med andre ord også ressurser for å få til gevinster og kostnadseffektive løsninger på sikt.

Medbestemmelse for arbeidstakere

Denne saken gjelder organisatoriske ordninger som besluttet av kirkens folkevalgte organer, Kirkemøtet og Kirkerådet. Arbeidstakerorganisasjoner i kirken involveres som høringsinstanser. Ved valg og innføring av konkrete digitale fellesløsninger og fastsetting av rutiner som påvirker ansattes arbeidshverdag, skal informasjon og medbestemmelse ivaretas i tråd med gjeldende arbeidsrettslige regler og avtaler.

4. Relevante dokumenter

1. [Kirkemøtets vedtak i sak KM 10/24 Organisasjonsutvikling - strategi for fellesløsninger i den norske kirke](#)
2. [Kirkemøtets vedtak i sak KM 11/25 Regler om fellesordninger innen digitalisering personvern og informasjonssikkerhet](#)
3. [Kirkerådets vedtak i sak KR 27/22 om digitaliseringsstyrets sammensetning](#)
4. [Samstyringsmodell for digitalisering i Den norske kirke \(per april 2024\)](#)
5. Tilslutningsavtalen om personvern og informasjonssikkerhetsarbeid.

- a. [Tilslutningsavtalen del I](#) – OBS: beskrivelsen av sikkerhetsutvalgets mandat og sammensetning i denne er ikke oppdatert med de endringene som er gjort i samstyringsmodellen.
- b. [Tilslutningsavtalen del II - felles behandlingsansvar](#)

DEN NORSKE KIRKE

Regler om digitaliseringsutvalg og utvalg for personvern og informasjonssikkerhet

* Obligatorisk

Regler om digitaliseringsutvalg og utvalg for personvern og informasjonssikkerhet

Denne høringen gjelder utfyllende regler om Den norske kirkes digitaliseringsutvalg og utvalg for personvern og informasjonssikkerhet i (sikkerhetsutvalget). Kirkemøtet vedtok å opprette utvalgene i sak *KM 11/25 regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet*, og Kirkerådet fikk i oppgave å gi nærmere regler om utvalgenes oppnevning, sammensetning og oppgaver. Hovedorganisasjonen KA og arbeidsutvalget for KAs nettverk for fellesrådsledere har vært involvert i utformingen av forslaget.

Det ble gjennomført en bred høring før Kirkemøtets sak KM 11/25. Denne høringen er derfor enklere og sendes til et noe mindre utvalg mottakere.

Høringen er åpen, og alle som ønsker kan gi uttalelse.

Lenke til **høringsnotatet**: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2025/h%C3%B8ring%20om%20regler%20om%20digitaliseringsutvalg%20og%20utvalg%20for%20personvern%20og%20informasjonssikkerhet/h%C3%B8ringsnotat%20-%20regler%20om%20digitaliseringsutvalget%20og%20sikkerhetsutvalget.pdf>

Lenke til regler om fellesordninger innen digitalisering, personvern og informasjonssikkerhet: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/lover-og-regler/6%20regler%20mv.%20for%20m%C3%B8ter%20r%C3%A5d%20og%20utvalg/regler%20om%20fellesordninger%20innen%20digitalisering%20personvern%20og%20informasjonssikkerhet%20i%20den%20norske%20kirke%20trere%20i%20kraft%202026.pdf>

Høringsfristen er **21. november 2025**.

Høringsuttalelser er offentlige etter offentleglova jf. kirkeordningen § 42, og vil bli publisert på [kirken.no](https://www.kirken.no).

Personvern

Skriv ikke inn opplysninger som identifiserer enkeltpersoner. Hvis du er en privatperson som sender inn høringssvar, må du oppgi navn. Da blir ditt høringssvar ansett som samtykke til at navnet og høringssvaret publiseres på [kirken.no](https://www.kirken.no), jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav a og artikkel 9 nr. 2 bokstav a.

"Engasjerende leser"

Det er mulig å bruke "Engasjerende leser" i arbeidet med høringssvarene, som gir mulighet for både forstørret tekst og opplesning av tekst. Du finner denne funksjonen ved å trykke på de tre prikkene øverst til høyre.

Praktisk informasjon

Skjemaet er delt opp i flere sider. Du kan gå fram og tilbake i skjemaet hvis du vil se hva du har svart eller gjøre endringer. Du kan skrive ut en kopi av svaret ditt etter at du har sendt inn.

Merk at svarene ikke lagres når skjema lukkes uten at du har trykket på Send-knappen. Man kan bruke dette arbeidsdokumentet mens svarteksten utarbeides: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2025/h%C3%B8ring%20om%20regler%20om%20digitaliseringsutvalg%20og%20utvalg%20for%20personvern%20og%20informasjonssikkerhet/h%C3%B8ringssp%C3%B8rsm%C3%A5l%20-%20regler%20om%20digitaliseringsutvalget%20og%20sikkerhetsutvalget.pdf>

Om innsenderen av høringssvaret

1. Jeg svarer som: *

- ☐ Menighetsråd
- ☐ Menighetsråd med fellesrådsfunksjoner
- ☐ Fellesråd
- ☐ Bispedømmeråd
- ☐ Biskop
- ☐ Utdanningsinstitusjon
- ☐ Fagforening
- ☐ Organisasjon
- ☐ Privatperson
- ☐ Annet

2. Navn (råd/organisasjon/privatperson) *

3. Kontaktperson (hvis innsender er råd eller organisasjon)

4. Bispedømmetilhørighet *

- ☐ Agder og Telemark
- ☐ Bjørgvin
- ☐ Borg
- ☐ Hamar
- ☐ Møre
- ☐ Nidaros
- ☐ Nord-Hålogaland
- ☐ Oslo
- ☐ Stavanger
- ☐ Sør-Hålogaland
- ☐ Tunsberg
- ☐ Ingen bispedømmetilknytning

§ 1 Digitaliseringsutvalgets sammensetning

Kirkemøtets regler om fellesordninger § 2 sier dette om digitaliseringsutvalgets sammensetning:

Utvalget består av ansatte ledere i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer. Også andre medlemmer kan oppnevnes.

Sammensetningen skal sikre representativ deltakelse fra soknene. Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgets sammensetning, oppnevning og oppgaver.

Forslag til § 1 Digitaliseringsutvalgets sammensetning

Digitaliseringsutvalget består av følgende ansatte ledere i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer:

- a. Fem kirkeverger med tre kirkeverger som vara, valgt av de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner
- b. En stiftsdirektør med en stiftsdirektør som vara, valgt av stiftsdirektørene
- c. Kirkerådets direktør med assisterende direktør som vara.

Hovedorganisasjonen KA kan også oppnevne en ansatt leder med en vara.

Kirkeverger, stiftsdirektør og KA-medlem oppnevnes for tre år av gangen, og suppleres ved behov.

Kirkevergene i utvalget skal så langt det er mulig representere variasjon i kjønn, geografi, og fellesrådenes størrelse. Valget forberedes av en nominasjonskomité av kirkeverger. Innstillingen sendes til alle kirkelige fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner. Kandidatene må avklare med sitt fellesråd/menighetsråd at de kan stille til valg.

Digitaliseringsutvalget velger selv sin leder for tre år av gangen.

5. Har du/dere merknader til forslag til § 1 Digitaliseringsutvalgets sammensetning? *

§ 2 Digitaliseringsutvalgets oppgaver

Kirkemøtets regler om fellesordninger § 2 og § 3 sier dette om digitaliseringsutvalgets oppgaver:

§ 2: *Digitaliseringsutvalget organiserer og samordner felles digitaliseringsarbeid i Den norske kirke. (...) Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgets (...) oppgaver.*

§ 3: *Digitaliseringsutvalget fastsetter den økonomiske rammen for arbeidet til sikkerhetsutvalget.*

Forslag til § 2 Digitaliseringsutvalgets oppgaver

I tråd med formålene med regler om fellesordninger innen digitalisering, informasjonssikkerhet og personvern i Den norske kirke og prinsipper for dataforvaltning i de samme reglene skal digitaliseringsutvalget:

- sørge for at digitaliseringsarbeidet styres etter en overordnet strategi i tråd med kirkens øvrige mål og strategier
- sørge for en organisering og samordning som bidrar til å nå målene for digitaliseringsarbeidet
- fastsette definisjon av digitale fellesløsninger og avgjøre hvilke digitale løsninger som er fellesløsninger i Den norske kirke
- avgjøre hvilken virksomhet som er systemeier for den enkelte digitale fellesløsning
- være en pådriver for å få effekter av digitaliseringsarbeidet blant annet gjennom utvikling av beste praksis, automatisering, felles regelverk og standarder
- bidra til at det blir etablert bærekraftige finansieringsmodeller som sikrer effektiv utvikling, forvaltning og drift av alle fellesløsninger.

Digitaliseringsutvalget oppnevner medlemmer til Den norske kirkes felles utvalg for personvern og informasjonssikkerhet (sikkerhetsutvalget) i tråd med § 4, og vedtar sikkerhetsutvalgets budsjett etter forslag fra sikkerhetsutvalget.

6. Har du/dere merknader til § 2 Digitaliseringsutvalgets oppgaver? *

§ 3 Arbeidsform og administrativ støtte for digitaliseringsutvalget

Forslag til § 3 Arbeidsform og administrativ støtte

Digitaliseringsutvalget velger selv sin arbeidsform. Kirkerådet kan dekke utgifter til reise og opphold ved møter også for utvalgsmedlemmer som ikke er ansatt i Kirkerådet.

Digitaliseringsutvalget kan bare gjøre gyldige vedtak når Kirkerådets direktør eller assisterende direktør og minst tre kirkeverger deltar i beslutningen.

Digitaliseringsutvalget kan opprette utvalg, arbeids- og brukergrupper og fastsette mandater for disse.

Referat fra utvalgets møter sendes til Kirkerådet. Utvalget skal også sørge for at kirkelige fellesråd og menighetsråd med fellesrådsfunksjoner og deres administrasjoner holdes orientert om utvalgets arbeid.

Kirkerådet støtter og følger opp digitaliseringsutvalgets arbeid, og sørger for sekretariatsfunksjoner til utvalget. Kirkerådet skal sørge for gjennomføringskraft, faglig kompetanse og koordinere digitaliseringsarbeidet slik at det bidrar til helhet og måloppnåelse.

7. Har du/dere merknader til § 3 Arbeidsform og administrativ støtte?

§ 4 Sikkerhetsutvalgets sammensetning

Kirkemøtets regler om fellesordninger § 3 sier dette om sikkerhetsutvalgets sammensetning:

Sikkerhetsutvalget består av ansatte i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer. Også andre medlemmer kan oppnevnes.

Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgets sammensetning, oppnevning og oppgaver.

Forslag til § 4 Sikkerhetsutvalgets sammensetning

Sikkerhetsutvalget består av

- a. leder oppnevnt av Kirkerådets direktør
- b. Den norske kirkes felles personvernombud
- c. ansatte i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer, oppnevnt av digitaliseringsutvalget
- d. andre medlemmer oppnevnt av digitaliseringsutvalget.

I tillegg kan Hovedorganisasjonen KA oppnevne ett medlem.

Medlemmene i sikkerhetsutvalget skal representere Den norske kirkes mangfold i oppgaver og struktur og bør ha kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet. Sikkerhetsutvalget skal så langt det er mulig være representativt sammensatt med bredde i geografi, kjønn og fellesrådenes størrelse.

8. Har du/dere merknader til § 4 Sikkerhetsutvalgets sammensetning? *

§ 5 Sikkerhetsutvalgets oppgaver

Kirkemøtets regler om fellesordninger § 3 sier dette om sikkerhetsutvalgets oppgaver:

Den norske kirkes sikkerhetsutvalg for personvern og informasjonssikkerhet (sikkerhetsutvalget) gir felles retningslinjer og råd om personvern og informasjonssikkerhet til kirkelige organer, og fører kontroll med at lovkrav på disse områdene blir fulgt. (...) Kirkerådet gir nærmere regler om utvalgets (...) oppgaver.

Forslag til § 5 Sikkerhetsutvalgets oppgaver

Sikkerhetsutvalget gir felles retningslinjer og råd om personvern og informasjonssikkerhet til alle kirkelige organer, og fører kontroll med at lovkrav på disse områdene blir fulgt.

Sikkerhetsutvalget skal

- a. utvikle og forvalte felles strategi og ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern i Den norske kirke
- b. gi råd om konkrete krav til informasjonssikkerhet i digitale systemer i Den norske kirke, herunder hvordan personopplysninger skal håndteres i systemet
- c. bidra til opplæring og veiledning av ansatte og frivillige i hele Den norske kirke innen informasjonssikkerhet og personvern
- d. lage retningslinjer for rapportering og håndtering av avvik innen personvern og informasjonssikkerhet
- e. påse at overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) gjennomføres og gjøres tilgjengelig for alle kirkelige organer, og gi råd om risikovurderinger kirkelige organer selv foretar
- f. anbefale tiltak basert på rapporterte avvik og ROS-analyser
- g. støtte ansvarlige i Den norske kirke i arbeid med databehandleravtaler
- h. informere og involvere digitaliseringsutvalget, ledere og andre relevante personer om saker og tiltak på utvalgets område.

Sikkerhetsutvalget kan også

- a. fastsette plan for kontroller med personvern og informasjonssikkerhetsarbeid i lokale, regionale og nasjonale kirkelige organer
- b. i samarbeid med systemeier iverksette revisjoner overfor leverandører med fokus på informasjonssikkerhet og personvern.

9. Har du/dere merknader til § 5 Sikkerhetsutvalgets oppgaver? *

§ 6 Arbeidsform og administrativ støtte for sikkerhetsutvalget

Forslag til § 6 Arbeidsform og administrativ støtte

Sikkerhetsutvalget velger selv sin arbeidsform.

Kirkerådet støtter og følger opp sikkerhetsutvalgets arbeid, og sørger for sekretariatsfunksjoner til utvalget. Kirkerådet skal sørge for at sikkerhetsutvalgets arbeid støttes med relevant kompetanse innen personvern og informasjonssikkerhet og ressurser for å følge opp utvalgets arbeid.

10. Har du/dere merknader til § 6 Arbeidsform og administrativ støtte?

§ 7 Fellesfinansiering av stillinger, oppgaver og tiltak i regi av sikkerhetsutvalget

Kirkemøtets regler om fellesordninger § 3 og § 4 sier dette om fellesfinansiering og om personvernombudet:

§ 3 : Rettssubjektet Den norske kirke og soknene (ved de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner) finansierer i fellesskap stillinger (herunder personvernombud), tiltak og oppgaver i regi av sikkerhetsutvalget.

Digitaliseringsutvalget fastsetter den økonomiske rammen for arbeidet til sikkerhetsutvalget.

§ 4 : Den norske kirke har et felles personvernombud som ivaretar oppgaver etter personvernlovgivningen på vegne av alle kirkelige organer. Kirkerådet ansetter og har arbeidsgiveransvar for personvernombudet.

Forslag til § 7 Fellesfinansiering av stillinger, oppgaver og tiltak i regi av sikkerhetsutvalget

Rettssubjektet Den norske kirke og soknene (ved de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner) finansierer om lag halvparten hver av følgende:

- felles personvernombud for Den norske kirke ansatt av Kirkerådet
- sekretariatsoppgaver og møter for sikkerhetsutvalget
- andre tiltak i regi av sikkerhetsutvalget innenfor utvalgets budsjett vedtatt av digitaliseringsutvalget etter forslag fra sikkerhetsutvalget.

Bokstav b og c kan omfatte hel eller delvis finansiering av stillinger.

Digitaliseringsutvalget fastsetter den nøyaktige fordelingen av kostnadene mellom rettssubjektet Den norske kirke og soknene, og soknene imellom (ved de kirkelige fellesrådene og menighetsrådene med fellesrådsfunksjoner).

Kirkerådet administrerer finansieringsordningen.

11. Har du/dere merknader til § 7 Fellesfinansiering av stillinger, oppgaver og tiltak i regi av sikkerhetsutvalget? *

12. Har du/dere andre merknader høringen?

Dette innholdet er verken opprettet eller godkjent av Microsoft. Dataene du sender, sendes til skjemaieieren.

 Microsoft Forms

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Omar Paal Aardal	421	23/03495-138	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
51/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Orienteringssaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025

Vedlegg:

Personaloversikt oktober 2025

Strateginotat Stiftelsen bispedømmerådets eiendommer høsten 2025

Saksorientering

- Personaloversikt – *Unntatt offentlighet*
- Stiftelsen bispedømmerådets eiendommer – møte med styret i stiftelsen (kl. 12.00-13.00)

Forslag til vedtak

Orienteringssaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025 tas til orientering

Denne filen er unntatt offentlighet.

Tittel: Personaloversikt oktober 2025

Tilgangskode: Unntatt offentlighet

Paragraf: Offl. § 23 første ledd

Invitasjon til drøfting av videre strategi for Stiftelsen Bispedømmerådets Eiendommer

Notat fra styret i Stiftelsen til felles møte med Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025

Bakgrunn

Stiftelsen ble etablert 31.12.1977 av Sør-Hålogaland bispedømmeråd i forbindelse med anskaffelsen av eiendommen i Tolder Holmers vei 11. Fram til 2023 leide stiftelsen ut kontorlokaler til biskopen og bispedømmerådet. Som et resultat av byutviklingsprosjektet Molobyen ble eiendommen solgt for 9,45 millioner kroner. Ved utgangen av 2024 hadde stiftelsen bankinnskudd på 14,665 millioner kroner. Stiftelsen har ingen andre verdier. Driftskostnadene siste år var 88.608 kroner, fordelt på kontorutgifter til bispedømmerådet, revisjon, styrehonorarer og avgifter. Renteinntektene utgjorde 502.116 kroner i 2024.

Stiftelsens formål

Stiftelsen har til formål på Sør-Hålogaland bispedømmeråds vegne å eie og forvalte tilførte fondsmidler og eiendommer.

I forkant av salget av eiendommen i 2023, ble det innhentet en juridisk vurdering som konkluderte med at salg av eiendommen ikke var i strid med stiftelsens formål.

Framtidig formuesforvaltning

Styret har startet en prosess for å få en mer aktiv fondsforvaltning som kan gi bedre avkastning enn ordinært bankinnskudd. Vi legger til grunn at beløpet skal plasseres i fond med konservativ til moderat risikoprofil og høye etiske krav. Målet er å oppnå best mulig avkastning minst i et 5-10 årsperspektiv. Det forutsettes at en del av midlene skal være likvide på kort sikt.

Prinsipper for framtidig strategi

Styret ber stifterne slutte seg til følgende prinsipper for framtidig strategi:

- Det settes ikke i gang en prosess for omdanning/avvikling av stiftelsen nå. Både fordi dette er en krevende prosess og fordi vi mener en selvstendig forvaltning av stiftelsens midler gir bispedømmet merverdi sammenlignet med om stiftelsens verdier integreres i bispedømmets ordinære økonomi.
- Forvaltningen av fondsmidlene skal tilføre kirka i Sør-Hålogaland verdi.
- Framtidig disponering av fondsmidler skal skje i dialog med bispedømmerådet.
- Stiftelsen skal driftes med minimale administrative ressurser.

Disponering av fondets midler

For at fondsmidlene skal tilføre kirka i Sør-Hålogaland verdi, må penger tas ut av fondet og omsettes i andre verdier og aktiviteter.

Styret i SBE ber bispedømmerådet om synspunkter på hva slags formål stiftelsen skal tilgodese og gjerne tanker om nivået på årlige uttak.

Vi tenker det er spesielt aktuelt å gi tilskudd til formål som ikke dekkes innenfor dagens kirkelige tilskuddsordninger eller på områder bispedømmerådet ønsker å styrke. En eventuell ny praksis med utdeling av midler fra stiftelsen må vurderes av Stiftelsestilsynet først.

Eksempler:

- Tilskudd og reisestøtte til samlinger i regi av bispedømmet, for å inspirere og skape fellesskap.
- Investering i framtidig kontor-/aktivitetslokaler, spesielt med tanke på endret kirkelig struktur.
- Prosjekter innen kultur, pilegrimsled eller annet.
- Samarbeidsprosjekter innen misjon, bistand og utvikling.

Kari B. Karstensen
styreleder

DEN NORSKE KIRKE

Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027

Saksbehandler	Arkivkode	Arkivsak	Ugradert
Omar Paal Aardal	421	23/03495-139	

Saksnummer	Råd/utvalg	Møtedato
52/25	Sør-Hålogaland bispedømmeråd 2024-2027	24.10.2025

Referatsaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025

Vedlegg:

Visitasforedrag Vega 18.-21.september 2025

Visitasforedrag Bø og Malnes

Saksorientering

Orientering fra råd og utvalg der rådet er representert

- Kirkerådet v/ Eli og Tore
- Samisk kirkeråd v/ Svein
- Ungdommens kirkemøte v/ Regine
- Arbeidsgruppe ungdomsdemokrati i Sør-Hålogaland v/ Helga
- Eventuelle andre råd og utvalg der rådet er representert
- Biskopens kvarter

Forslag til vedtak

Referatsaker Sør-Hålogaland bispedømmeråd 24. oktober 2025 tas til orientering

Biskopens visitasforedrag etter visitas i Vega 18.–21. september 2025

Dette foredraget, sammen med visitasprogrammet, utgjør biskopens rapport fra visitasen. Biskopens fokus under visitasen er forankret i Sør-Hålogaland bispedømmes strategi frem mot 2030. De fleste overskriftene i foredraget speiler strategiens satsingsområder.

Innledning

Det har vært en stor glede å være på visitas i Vega disse vakre høstdagene! Vi har blitt varmt tatt imot, og dere har satt sammen et rikt og variert program som har gitt oss et godt innblikk i menighetens liv og arbeid.

Mange av programpostene har vært åpne for alle, og dette har skapt gode møteplasser for fellesskap og samtale. Blant høydepunktene var morgenbønn i Vega kirke, åpent hus på ungdomshuset på Ylvingen med samtale og rikelig kakebord (nesten hele øya møtte opp!), spontan fellestur til Tyskerhåjen, pilegrimsvandring fra Viksås til Verdensarvsenteret med mat og omvisning, tur opp Vegatrappa med gudstjeneste i spektakulære omgivelser, og grilling på Vegstein – åpen for alle. I dag avslutter vi visitasen med visitasgudstjeneste og kirkekaffe.

I tillegg til det åpne programmet har biskopen besøkt Vega skole og møtt alle elevene. Jeg kommer tilbake til det senere. Det var for øvrig stor stas at skolen samme dag spilte inn BlimE-dansen 2025 – og at biskopen fikk være med!

Vi har også besøkt kirker og kirkegårder, hatt samtaler med menighetsråd og stab, møtt kommunens ledelse og deltatt på felles middag lørdag kveld.

Biskopens følge har bestått av prost Olav Rune Ertzeid, prostesekretær Laila Henrichsen og rådgiver Brita Bye. Sokneprest Berit Kristin Klevmoen, fellesrådsleder Per Fredrik Bang og ordfører Jon Albert Johansen Floa har deltatt på nær sagt hele programmet. Også øvrige ansatte og menighetsrådsmedlemmer har vært til stede.

Det er særlig gledelig at ordføreren har prioritert å delta aktivt. Samarbeidet mellom kirke og kommune er avgjørende – kirken er en viktig samfunnsaktør.

Staben i Vega har over tid vært preget av vakanser, særlig på prestesiden. Det er derfor svært positivt at man nå har en komplett stab med fast prest og øvrige ansatte. Dette gir rom for kontinuitet, forutsigbarhet og strategisk arbeid.

Staben består i dag av:

- Ann-Hege Lervåg, kirkeverge
- Tom Gøran Reitan, kirketjener
- Karolina Koroleva, organist
- Marit Lian Andersen, rådgiver for festeavgifter

Det er en fleksibel og engasjert stab som arbeider for å gjøre kirken nær og tilgjengelig for innbyggerne i Vega.

Menighetsrådet utgjør en viktig bærebjelke. I perioder med vakanse har deres frivillige innsats vært avgjørende for å opprettholde kontinuitet og tilbud.

Biskopen sitter igjen med et tydelig inntrykk av at kirken betyr mye for folk i Vega – at den er til stede i både sorg og glede, og at kirkebygget og kirkens nærvær er en viktig del av lokal identitet.

Rammevilkår og fasiliteter

Vega kommune består av et øyrike med over 6500 øyer, holmer og skjær. Vegaøyene står på UNESCOs verdensarvliste. Det gjennomføres kirkelige handlinger både i Vega kirke og Ylvingen kapell. Bil og båt er de viktigste transportmidlene. Kirkelige arrangementer må planlegges med tanke på båtruter.

På vei ut hit opplevde vi utfordringene dette kan medføre. Biskopen og rådgiver kom seg så vidt over med en full bilferge, mens prost og prostesekretær måtte vente. Det ga et godt innblikk i den praktiske hverdagen for folk i Vega.

Kirkebygg

Ylvingen kapell (langkirke fra 1967) er godt vedlikeholdt, og har i det siste fått både nytt orgel og varmepumpe. Dette har gitt kirken et betydelig løft. Kapellet har en nydelig beliggenhet, og kirkegården blir godt ivaretatt – i stor grad takket være innsatsen til Andreas Pettersen.

Vega kirke fra 1864 ligger sentralt plassert i nærheten av butikk, rådhus og skole. Den er åpen døgnet rundt og besøkes både av lokalbefolkningen og turister. Kirken er listeført og har vernestatus. Fellesråd/menighetsråd og kirkeverge har søkt og fått midler til et forprosjekt fra kirkebevaringsfondet. Et slikt prosjekt vil avdekke hva som er nødvendig å få gjort, og i neste omgang være med på å finansiere nødvendig oppgradering. Det er viktig å få oversikt for å utbedre råteskader, redusere varmetap og oppgradere det elektriske anlegget. Dette vil kreve tid og tålmodighet, men prosessen er startet og vi ser frem til å følge utviklingen.

Bårehuset har fått et nytt toalett med universell utforming, noe som også er et gode for besøkende i området.

Kirkegårdene holdes godt i hevd, blant annet gjennom betydelig dugnadsinnsats. ledet av kirkegårdskomiteen. De gjør, sammen med kirketjener, en stor innsats for å holde området i god stand, og samtidig videreutvikle gravplassen. Blant annet med tanker om en minnelund for urnebegravde.

Kirkekontor

Kontorene i rådhuset er romslige, men preget av trekk og manglende teknisk oppgradering. Det anbefales å finne en mer hensiktsmessig løsning.

Barn og unge

På Vega skole fikk biskopen møte elever fra ulike trinn. Skolen har et sterkt fokus på godt læringsmiljø. Prosjektet med varm mat til elevene er unikt i norsk sammenheng og skaper gode rammer for fellesskap.

Spesielt sterkt inntrykk gjorde det da to elever tok biskopen med ned i kjelleren – til skolens kreative og sosiale rom. Her møtte vi miljøveilederen, som sammen med elevene har utviklet en viktig møteplass for forebyggende arbeid.

Samarbeidet mellom kirke og skole er godt, og gir muligheter for felles tiltak for barn og unge. Kirken oppfordres til å ta utgangspunkt i de mange ressursene som finnes i lokalsamfunnet.

Kommunen har nylig ansatt både frivillighetskoordinator og barne- og ungdomslos. Sammen med miljøveilederen gir dette kirken gode muligheter til samarbeid og samskaping.

Det anbefales at menigheten utvikler en egen plan for barne- og ungdomsarbeidet, med tiltak som kan bæres over tid. Menigheten har i dag:

- Utdeling av 4-årsbok
- Skole- og barnehagegudstjenester til jul
- Konfirmantarbeid
- 20 % stilling til kirkelig undervisning og læring

Menigheten utfordres til å vurdere hvordan disse ressursene best kan brukes til barns og unges beste.

Gudstjenesteliv

Det holdes jevnlig gudstjenester på Vega og enkelte gudstjenester på Ylvingen. Deltakelsen har variert de senere år, men antall dåp har økt betydelig den siste tiden. Også antall gravferder har gått opp.

På Vega streames gudstjenestene, noe som gjør dem tilgjengelige for flere – dette er svært positivt.

På Ylvingen drøftet vi mulighetene for å tilpasse gudstjenester bedre til båtider og lokale behov. Kanskje kan alternative tider eller former vurderes?

Spørsmål å reflektere over:

- Kan gudstjenester legges til andre tider eller steder?
- Er friluftsgudstjenester eller nye former gudstjenesteliv aktuelle?

Det viktigste er at slike vurderinger skjer i samtale med menigheten.

Frivillighet

Frivillige i Vega menighet gjør en formidabel innsats:

- Klokkertjeneste
- Dugnadsarbeid på kirkegårdene
- Støtte ved konfirmasjonsundervisning
- Utdeling og produksjon av menighetsblad
- Ansvar for kirkecaffe
- Rådsarbeid og utvalg
- Årlig frivillighetsfest

Menigheten er helt avhengig av de frivillige. Det er veldig bra for frivillighet har vært en bærebjelke for kirken helt fra kirkens opprinnelse, og er med på å gi kirken identitet og fremdrift.

Forsoning og samisk perspektiv

Vega ligger i det sør-samiske området. Den norske kirke er i gang med et omfattende forsoningsarbeid. En måte å synliggjøre dette lokalt på, kan være å markere Samenes nasjonaldag i forbindelse med gudstjenester eller annen aktivitet.

Lokal og internasjonal solidaritet

Menigheten er en del av den verdensvide kirke. Konfirmantene deltar i Kirkens Nødhjelps fasteaksjon, og det foreligger en misjonsavtale. Det er rom for å videreutvikle det internasjonale engasjementet.

Kommunikasjon

Kirken har et viktig informasjonsansvar. Menighetsbladet, som deles ut fire ganger i året takket være frivillige, er et viktig verktøy. I tillegg brukes Facebook aktivt, og menigheten har en oppdatert hjemmeside.

Utvikling skjer når vi reflekterer over egen praksis. Biskopen oppfordrer derfor til videre refleksjon om hvordan kirken kommuniserer med medlemmene.

- "Skjerikirken" kan tas i bruk for å synliggjøre aktiviteter lokalt og nasjonalt.
 - "Kirka Vår" – et nytt digitalt planverktøy – blir obligatorisk fra 2026.
-

Omsorg for skaperverket

Vega er et verdensarvsted. Det kan være fruktbart å knytte kirkens miljøengasjement til Verdensarvsenterets arbeid. Samarbeid om Skaperverkets dag, høsttakkefest eller arrangementer for barn og unge er mulige innganger.

Avslutning

Vi reiser herfra med et sterkt inntrykk av en menighet med stort engasjement, sterk dugnadsånd og tilstedeværelse i lokalsamfunnet.

Vi ønsker dere Guds velsignelse over det videre arbeidet og de mulighetene som ligger foran.

Videre utfordringer og anbefalinger

1. Samarbeid med kommunen

- Utbedre menighetskontorene mht. nettilgang, trekk og fukt
- Vurdere om presten skal inngå i kommunens POSOM-team
- Utvikle samarbeid med nyansatte i kommunen

2. Barn og unge

- Utarbeide en langsiktig plan for barne- og ungdomsarbeid
- Vurdere bruk av den tildelte 20 %-stillingen innen kirkelig undervisning

3. Gudstjenesteliv

- Utforske alternative tider, steder og former for gudstjeneste

4. Frivillighet

- Videreføre og støtte opp om det sterke frivillige engasjementet

5. Forsoning og samisk perspektiv

- Vurdere markering av Samenes nasjonaldag i kirkelig sammenheng

6. Internasjonalt engasjement

- Videreutvikle menighetens arbeid i global sammenheng

7. Kommunikasjon

- Ta i bruk "Skjerikirken" og forberede innføring av "Kirka Vår"

8. Omsorg for skaperverket

- Vurdere samarbeid med Verdensarvsenteret i miljøarbeidet

Visitasforedrag Bø og Malnes menighet september 2025

Foredraget utgjør sammen med programmet biskopens rapport fra visitasen.

Sør-Hålogaland bispedømmes strategi fram mot 2030 er styrende for biskopens fokus under visitasen. De fleste av overskriftene i foredraget viser til strategiens satsings- og utviklingsområder.

Innledning

- Takk for visitasdager!

Takk for flotte dager her i Bø! Det er et eventyr å få ferdes rundt i kommunen og møte folk, historie og natur. Gjestfrihet og stolthet, praktisk sans og store tanker – alt det finnes her i rikt monn. Vi har bodd på hotell Regine, og blitt påmint om den store eventyrfortelleren herfra. Det er faktisk viktig å holde drømmene levende, og ha tro på at eventyrlige ting skjer også her hvor vi er, midt i vår verden. Og Bø er et eventyr av en kommune!

I fjor feiret dere **Bø kirke** 200 år med en stor jubileumsforestilling. Der var mange med og feiret og fortalte den viktige historien. Kjempestas! Det var jo ikke bare denne kirkas 200 år dere feiret, men minst 700 år med kirke på dette stedet, for dette er den 6.kirkebygningen vi vet om her. Kirka fikk også et ansiktsløft til jubileet, den framstår som vakker og godt ivaretatt.

Bøfjæringene er gode til å ta vare på kirkebyggene!

Malnes kirke er yngre, men den har også sin historie bakover – mye av bygget er tatt med fra en tidligere kirke på Malnes i Hovden. Kirken på Eidet, tok derfor med seg navnet Malnes, i nordbygda, som lå på Hovden. Malnes kirke er et godt kirkerom, ikke minst med orgelet som dere feirer 10-års-jubileum for i år med en serie konserter. Her er det likevel et og annet som må følges opp – blant annet et litt vaklevorent spir.

Kirkegårdene må også nevnes: veldig fint ivaretatt! Her har det vært gjort en solid jobb over lang tid, og ny navnet minnelund på Duken kirkegård er blitt et fint tilskudd.

Staben er strammet inn siste året. Det merkes. Langvarig fravær av kirketjener/vaktmesterfunksjon er sårbart når en forvalter to historiske

kirkebygg, som er betydelige signalbygg i kommunen. Fraværet av diakonien som Inga i mange bygget opp, kjenner menigheten på kroppen. Samtidig står dere med en stabil og dedikert kjerne: sokneprest Gjøg, organist og kulturarbeider Olga Anita, menighetsarbeider Jan Åge og kirkeverge Rune. Utfordringene deres nå, er å både kunne betjene og tjene folket i Bø med begrensede ressurser. Takk for solid, varm og faglig god tjeneste. Jeg har sett at dere er dedikerte og bryr dere om tjenesten og ikke minst andre mennesker. Og glem ikke det, det er møtet med mennesket som er det viktigste.

Det fortjener en stor takk!

Folkevalgte i menighetsrådet er nå halvveis i valgperioden, og har derfor skaffet nødvendig kompetanse i det å drive menighet. I endringstider for kirka er det særlig viktig med folkevalgte som kjenner historien og lokalsamfunnet, men også vil være med og tenke nytt, og som også balanserer visjoner med de ressursene som er tilgjengelige.

Vi har i kirken vår en digital plattform som heter Kirka Vår. Det er stedet for en helhetlig plan for alt menighetsarbeid. Fra nyttår er den helt nødvendig siden rapportering og søknader om tilskudd skjer gjennom den. I tillegg er den til enhver tid oppdatert med de siste tall og statistikker for statusen til menigheten.

Utfordring 1: Jeg vil anbefale at dere tar en fot i bakken og får til en gjennomtenkning: hva er viktigst for Bø og Malnes menighet nå, for lokalsamfunnet, for dere som deltar? Hvordan utvikler vi Dnk's strategier lokalt. **Kirka vår** er en nyttig plattform som kan brukes til det. Der finner en statistikk, og der kan mye lagres og være tilgjengelig, både for ansatte og folkevalgte.

Barn og unge

- Hva vi har sett igjennom visitasen:

Det var stor stas å møte barn, foreldre og ledere da de to **barneklubbene** møttes denne uka. Jan Åge er primus motor, og den trofaste entusiasmen for oppgaven og for ungene, den er fantastisk. Biskopen fikk prøve hoppemadrassen, og hadde en festlig stund med høyt lydnivå!

Sammen med sokneprest GjØa møtte vi årets **konfirmanter** i BØ kirke, og det er spennende å hØre deres tanker om å vØre ung her. Fine folk, og fint opplegg.

- Utfordringsbildet:

BØ kommune er åpenbart et godt sted å bli gammel. BØheimen og gode tjenester, og de gode tradisjonene for frivillig innsats bidrar til det. Og de mange godt voksne er også en viktig ressurs, som bidrar på mange områder i lokalsamfunnet. Men hvordan får de unge plass og mulighet for å bygge identitet og fellesskap her, det er viktige spørsmål som stadig må nytenkes. Vi Ønsker at kirkens hus skal vØre åpne for ungt initiativ og energi.

Utfordring 2: Skolen er avgjørende i lokalsamfunnet. Jeg vil oppfordre dere til å vØre aktive og ta initiativ til gode samtaler med skoleledelsen, for å bygge et skole/kirke-samarbeid for framtida. Mulighetene er mange, når en møtes med respekt og åpenhet.

Gudstjeneste

- Hva vi har sett igjennom visitasen

Gudstjenestelivet i BØ er preget av trofasthet og gode tradisjoner. Organist og prest er dedikerte fagpersoner, og i senere tid har det blitt etablert gudstjenesteteam, der flere er med på forberedelse og gjennomfØring av gudstjenester. Det er storartet! Dere har gode erfaringer med samarbeid rundt Reginedagene, og fine tradisjoner i samarbeid med Betel om gudstjeneste f.eks på 17.mai og 3.sØndag i advent, som har blitt gode og inkluderende samlingspunkter. Vil sØrlig nevne den tverrkirkelige og ekumeniske gudstjeneste som dere feirer hvert år. Fint å se at dere kan samles på den måten. Så er det likevel rom for en åpen holdning i gudstjenestelivet – hvordan kan flere involveres og engasjeres?

Utfordring 3: I kirka er vi ikke tilskuere eller publikum, vi er deltakere. Det er også utfordringen i gudstjenestelivet – å involvere flere. Da må fantasi og samarbeid til, og ofte kan det gjØres enklere enn vi tror.

I en kulturkommune som BØ, er kulturgudstjenester en opplagt mulighet – og i disse omgivelsene er det også lett å se for seg enda flere friluftsgudstjenester. Bruk de gode erfaringene og bygg på dem! Kan nye

steder og tidspunkt prøves, kanskje kan dere samarbeide med andre miljøer for å utvide kretsen noen ganger. Denne veien må bli til mens man går, men det er viktig å være på utkikk: hvordan kan gudstjenesten bli en arena for flere?

Frivillighet

- Hva vi har sett igjennom visitasen

Det er en imponerende tradisjon for frivillig innsats i Bø. 150 på invitasjonslisten når det skal være frivilligfest i kirka! Frivillighet innebærer frihet – og samtidig et aktivt valg om å delta. Sånn tenker vi om kirka, at den er som en kropp der de forskjellige delene hører sammen og er viktige. I kirka er alle deltakere, ikke objekter eller tilskuere. Det er en god ting for de aller fleste å være med, delta, ikke bare som mottaker – men som deltaker. Det har vært flott å møte frivillige i gudstjenesteliv, barneklubb og i diakonale oppgaver!

Utfordring 4: Det er mange godt voksne i frivillig-gjengen her. Mye kompetanse og erfaring!

Men hvordan gir vi rom for de unge? Det gjelder jo også når vi er barn og ungdom – at det er fint å delta, få være med og bestemme, være kreativ og se at ting skjer. Det oppfordrer jeg dere til å ha høyt på listen framover: gi rom for ung energi.

Forsoning

- Hva har vi sett gjennom visitasen

Torsdag morgen ble vi møtt av samisk nådehilsen i Malnes kirke. Sånn er det også i de fleste gudstjenester. Det er jo slik at fornorskningen skjedde allerede på 1800-tallet i Vesterålen. For oss som kirke og samfunn er det likevel fortsatt viktig å bygge ned skam, og løfte opp med stolthet den samiske arven som er en viktig del av vår felles historie. Det er flott at dere feirer 6.februar her. Kanskje kan noe av den glemte historien også løftes fram igjen? Da er språk-uka for samisk språk en mulighet, den markeres på høsten.

Lokal/internasjonalt solidaritet

- Hva har vi sett gjennom visitasen.

Det er sterke tradisjoner for å se ut i verden her i Bø. Sånn er det kanskje der mange har hatt erfaring til sjøs og med fiskeri både nært og lenger unna. Her har det vært mange misjonsforeninger med et aktivt engasjement for mennesker i andre deler av verden. Fortsatt holdes det i hevd, særlig rundt Betel.! Det er kanskje viktigere enn noen gang å være solidarisk, ikke glemme kristne søsken under press, og ikke gi opp nestekjærligheten over grensene. Konfirmantene har også her vært gode til å gjennomføre Kirkens Nødhjelps fasteaksjon, det er viktig også denne vinteren. Og om få uker samles hele Norge i TV-aksjonen, det er aktuelt og viktig fortsatt. Vi trenger å hjelpe hverandre opp av godstolen og til aktiv innsats, det skaper håp og det er til hjelp for våre medmennesker. Bø kommune har tatt godt imot flyktninger fra mange steder, og det er også noe kirke og kommune har et godt samarbeid rundt. Kirka er en god arena for å bli kjent på et nytt sted.

Kommunikasjon

- Hva har vi sett gjennom visitasen:

Det er alltid viktig å få fortalt hva en holder på med, invitere til arrangementer slik at alle er velkommen. Her i Bø er kirka god på plakater! Dere har også god og oppdatert informasjon på hjemmeside og sosiale medier.

Utfordring 4: Vi oppfordrer også til å ta i bruk kirkas egen informasjons-plattform skjerikirken.no – og som stadig flere menigheter bruker. Der finner du informasjon fra hele landet, og om alle typer arrangementer.

Omsorg for skaperverket

- Hva har vi sett gjennom visitasen.

Tidligere hadde Bø og Malnes grønn menighet-sertifisering, og den tråden håper jeg dere tar opp igjen. Og så er kanskje det viktigste bidraget dette å få til samarbeid om aktiv innsats, noe som folk kan være med på sammen. Strandrydding, gjenbruks/bytte-dag eller annet som er praktisk – fordi det

bygger holdninger og felles håp om at forandring går an, at sammen får vi til noe.

Kultur

- Hva har vi sett gjennom visitasen:

Året 2024 står igjen som et enestående kulturår for Bø, med forestillingen VIND og kunstprosjektet «Hogget i stein» som de viktigste tiltakene. For noen løft! Her er det mange som kan takkes, men i dag særlig organist og dirigent Olga Anita, som også dette året sto midt i alt som skjedde. Det er et eventyr å se tilbake på, og kanskje puste ut etter – før dere begynner å drømme fram nye eventyr. For vi trenger jo drømmene, eventyret, det som er større enn hverdagen. Ikke hele tiden, men som store milepæler. Jeg er spent på neste eventyr! Og husk – alle trenger ikke være like svære som disse dere har bak dere.

Samfunnsoppdraget

- Samfunnsoppdraget: Bø kommune jobber med samfunnsdelen i kommuneplanen, som nå er på høring. Der må også kirka komme sine perspektiver. Dere har mye å bidra med i fellesskapet her, med gode fellesskap, omsorg, mening og håp. Ofte kalles det jo for bolyst – eller kultur. Hvem er vi som samfunn, og hvem vil vi være. Sett dere ned og se på planen, og bidra til samtalen gjennom høringen!

Utfordring 5: delta aktivt i kommunens arbeid med plan for samfunnsutvikling i Bø, og svar på høringen som nå er aktuell

Oppsummering – 5 utfordringer:

1. Strategisk refleksjon og retning:

Ta en fot i bakken – hva er viktigst nå? Gjennomtenk visjon og retning for menigheten, i samarbeid mellom ansatte og folkevalgte.

2. Samarbeid med skolen:

Ta initiativ til samtaler med skoleledelsen – bygg et langsiktig skole-kirke-samarbeid med respekt og kreativitet.

3. **Utvidelse av gudstjenestelivet:**

Gudstjenesten er for deltakelse – ikke bare tilskuere. Tenk nytt, inviter bredt, og prøv nye former og steder.

4. **Ung deltakelse i frivilligheten:**

Skap rom for ungt engasjement. La barn og unge være med og forme frivilligheten – ikke bare bli invitert til ferdige rammer.

5. **Delta i kommuneplanens høringsarbeid:**

Gi kirkelig perspektiv i samfunnsdelen av kommuneplanen. Vær synlig og aktiv i arbeidet med framtidens Bø.

Avslutning

Kirkens oppdrag er alltid mennesker. Ikke måltall og kurver, men ansikter og navn. Troens språk lyder ofte lavmælt: i barnelatter på en hoppemadrass, i toner fra et 10 år gammelt orgel, i en hånd som griper en annen ved en grav, i en frivillig som setter på kaffe, i plakater som sier «du er velkommen», i en bønnevandring langs fjæra en sommerkveld.

Takk for dagene i Bø og Malnes. Takk for kjærligheten til kirken og stedet deres. Takk for utholdenhet gjennom krevende år – og for motet til å drømme videre.

Må Gud velsigne dere – i arbeid, i hvile, i sorg og i glede. Må Gud gi dere fantasi til å finne nye veier, og visdom til å bevare det som bærer. Og må Herren la sitt ansikt lyse over Bø og Malnes – til glede for mennesker, til ære for Skaperen og til håp for framtiden.

Takk for oss!